



T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ



DİN HİZMETLERİ RAPORU 2012

HİZMETE ÖZEL

ANKARA-2013

ÖNSÖZ	5
GİRİŞ	6
BİRİNCİ BÖLÜM	
İRŞAT HİZMETLERİ	
İRŞAT HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	11
A- VAAZLAR.....	13
1) Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı	13
2) Vaaz Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	20
3) Vaaz Edenlerin Unvanları	20
4) Vaaz Edenlerin Eğitim Durumları	21
5) Hedef Kitle Bilgileri	21
6) Vaaz Tipi Bilgileri	22
7) Bölgelere Göre Verilen Vaaz Sayıları	23
8) Üçer Aylık Vaaz Dönemlerine Özel Konu Belirlenmesi	24
B- HUTBELER	24
1) Hutbe Konularıyla İlgili Veriler	25
2) Hutbe Hazırlayanlarla İlgili Veriler	30
3) Hutbe Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler ile Hutbelerde Görülen Eksikler	32
4) Hutbe Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar	33
C- KONFERANS, PANEL, SEMPOZYUM, SEMİNER VE RADYO-TV PROGRAMLARI	34
1) Faaliyetlerin Türü ile İlgili Veriler	34
2) Faaliyetlerin Konularıyla İlgili Veriler	35
D- KUTLU DOĞUM HAFTASI ETKİNLİKLERİ	39
1) Başkanlık Merkezince Gerçekleştirilen Faaliyetler	40
2) Taşra Teşkilatınca Gerçekleştirilen Faaliyetler	42
3) Yurtdışı Teşkilatınca Gerçekleştirilen Faaliyetler	45
4) Basında Kutlu Doğum	48
5) Kutlu Doğum Anketi	48
6) Kutlu Doğum Haftası Etkinlikleri Hakkında Genel Değerlendirme ve Teklifler	50
7) 2012 Kutlu Doğum Haftası Etkinliklerine İlişkin Sayısal Veriler	50
E- BAŞVAİZLER VE UZMAN VAİZLER ÇALIŞTAYI	55
F- PERSONELE YÖNELİK REHBER KİTAPLAR HAZIRLANMASI	58
G- YÜZ YÜZE VAAZI YAYGINLAŞTIRMA ÇALIŞMASI	58
H- RAMAZAN AYI İRŞAT HİZMETLERİ.....	60
1) Başkanlık İrşat Ekipleri	60
2) Eğitim Görevlisi ve Kursiyer Görevlendirmeleri	61
I- İHTİDA İŞLEMLERİ	62
İ- İRŞAT HİZMETLERİ BİLGİ HAVUZU.....	62

1) Güzel Vaaz Eden Personelin Tespitine Yönelik Çalışmalar	62
2) Güzel Okuyan Personelin Tespitine Yönelik Çalışmalar	62

İKİNCİ BÖLÜM

CAMİ HİZMETLERİ

CAMİ HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	65
A- RAMAZAN AYI FAALİYETLERİ	65
1) Başkanlığımız Tarafından Yapılan Faaliyetler	65
2) İl/ilçe Müftülükleriyle Müşavirlik ve Ataşeliklerce Yapılan Faaliyetler	66
3) Değerlendirme ve Sonuç	69
B- CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI	69
1) Başkanlığımız Tarafından Yapılan Faaliyetler	70
2) İl/ilçe Müftülükleri İle Müşavirlik ve Ataşeliklerce Yapılan Faaliyetler	72
3) Değerlendirme ve Sonuç	76
C- SABAH NAMAZI BULUŞMALAR VE HADİS OKUMALARI	76
D- CAMİLERDE KADINLARA AİT MEKÂNLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ	77
E- CAMİLERİN BELEDİYELER TARAFINDAN ÜCRETSİZ OLARAK TEMİZLENMESİ	79
F- DİNİ GÜN VE GECELERDE YAYINLANAN RADYO VE TELEVİZYON PROGRAMLARI	83
G- İHLÂS SURESİNİN YABANCI DİLLERDEKİ TERCÜMESİNİN CAMİLERE ASILMASI	86
H- OLAĞANÜSTÜ HALLERE HAZIRLIK VE TOPLUM LİDERLERİNİ BİLİNÇLENDİRME	89
I- ELEKTRONİK CİHAZA YÜKLENECEK AYET VE HADİS MEALLERİ İLE CAMİ DIŞINDA TOPLUMUN BİLGİLENDİRİLMESİ PROJESİ	89
İ- MERKEZİ EZAN SİSTEMİNİN TEDRİCİ OLARAK KALDIRILMASINA YÖNELİK FAALİYETLER	90
J- İKİNCİ CAMİ GÖREVLİLERİ ÇALIŞTAYI	94
1) Çalıştaya Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler	95
2) Din Görevlilerine Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler	95
3) Camilere Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler	96
4) Cami Cemaatine Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler	96
5) Farklı Konularla İlgili Değerlendirme, Tespit ve Öneriler	96
K- TECRÜBE PAYLAŞIMI TOPLANTILARI	97
1) Faaliyetler	97
2) Tecrübe Paylaşımı Toplantılarında Sunulan Projeler	97
3) Tecrübe Paylaşımına Katılan Görevli Sayısı	98
4) Değerlendirme, Tespit ve Öneriler	99

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLE VE DİNİ REHBERLİK HİZMETLERİ

AİLE VE DİNİ REHBERLİK HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	101
A- AİLEYE YÖNELİK FAALİYETLER-AİLE İRŞAT VE REHBERLİK BÜROLARI	101
B- DİNİ REHBERLİK FAALİYETLERİ	104

C- FAALİYETLERDEN ÖRNEKLER.....	105
1) Eğitimler	105
2) Aile İrsat ve Rehberlik Büroları Standardizasyon Çalışmaları.....	107
3) Projeler ve Kurumlar arası İşbirliği Çalışmaları	109
4) Panel, Çalıştay ve Toplantılar.....	112

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ DİN HİZMETLERİ

SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ DİN HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	116
A- KURBAN HİZMETLERİ	116
1) Başkanlığımızca Yapılan Faaliyetler	116
2) İl ve İlçe Kurban Hizmetleri Komisyonlarınca Yapılan Faaliyetler	118
3) Vekaletle Kurban Kesim Organizasyonları	121
4) Basında Kurban Hizmetleri.....	122
B- MADDE BAĞIMLILIĞI İLE MÜCADELE	123
C- 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜNDE YAPILAN FAALİYETLER.....	124
1-Yurtiçi Faaliyetleri.....	124
2-Yurtdışı Faaliyetleri	125
3) Basında 18 Mart Şehitler Günü	125
D-19 EYLÜL GAZİLER GÜNÜNDE YAPILAN FAALİYETLER.....	126
1-Yurtiçi Faaliyetleri.....	126
2-Yurtdışı Faaliyetleri	126
3) Basında 19 Eylül Gaziler Günü	127
E- MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNE YÖNELİK DİN HİZMETLERİ.....	127
F- RAMAZAN HİZMETLERİ.....	128
G- ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER.....	128
H- CEZAEVİ HİZMETLERİ.....	129
I- SURİYELİ MÜLTECİLERE YÖNELİK HİZMETLER.....	130
İ- HUZUREVİ HİZMETLERİ	131
J- ROMAN VATANDAŞLARA YÖNELİK DİN HİZMETLERİ.....	131
K- VAKİT HESAPLAMA	132
1) Namaz Vakitlerinin Tespitine Yönelik Çalışmalar	132
2) Kamerî Aybaşlarının Tespitine Yönelik Çalışmalar	132
3) Kible Açısı ve Saatleri	136
4) İnternet Hizmetleri.....	136
5) Astronomik Gözlem Projesi, Ufuk Aydınlanma Vakitlerinin Gözlem Yoluyla Belirlenmesi	137

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2012 YILI DİN HİZMETLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ	140
---	-----

ÖNSÖZ

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 1. maddesinde belirtildiği üzere Başkanlığımız, İslam dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere kurulmuştur. Başkanlığımız, kurulduğu günden bu yana halkımız arasındaki birlik-beraberlik, kardeşlik, sevgi ve saygı bağlarını pekiştirme gibi çok önemli görev ve fonksiyonlar icra etmekte; insan odaklı, etnik, siyasi ya da mezhepsel hiçbir ayırım gözetmeden toplumun her kesiminin din konusunda doğru bilgilendirilmesi ve kapsamlı bir din hizmeti alması yönünde çalışmalarını sürdürmektedir. Bireysel farklılıkları gözeterek insanları, İslam'ın ortak paydasında dinin sağlıklı bilgisiyle buluşturmayı amaç edinen Başkanlığımız, İslam'ın içindeki her türlü inanış, dinî hayat tarzı, tutum ve davranışlara karşı eşit mesafede olmaya, aralarında herhangi bir derecelendirme ve kıyaslama yapmamaya özen göstermektedir.

Başkanlığımız, yürüttüğü hizmetlerde daima doğru bilgiyi, güzel ahlaki ve İslam'ın iki sahil kaynağı olan Kur'an ve sünneti esas almaktadır. Bunun yanında tarihin süzgecinden geçen geleneği, Müslümanların on beş asırlık tecrübesini, amelî ve fikrî mirasını, günün gelişen ve değişen şartları çerçevesinde çağın ihtiyaç ve beklentilerini göz ardı etmeyen bir anlayışı benimsemektedir.

Asli görevi din hizmeti olan Diyanet İşleri Başkanlığı, ülkemizin en ücra köşelerinde, toplumun her kesimine hizmet vermenin yanında görev alanı, sınırları ve muhatap kitlesi son derece genişlemiş bir kurum haline gelmiştir. Bugün Başkanlığımız, ülkemiz dışında yaşayan vatandaşlarımıza, soydaşlarımıza ve dindaşlarımıza da hizmet götürme gayretiyle dünyanın hemen her bölgesinde faaliyet göstermektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığınca sunulmakta olan din hizmetlerinin planlanması, koordinasyonu ve icrası Din Hizmetleri Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Genel Müdürlüğümüz irşat hizmetleri, ibadet hizmetleri, sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri ile manevi destek ve rehberlik hizmetleri gibi geniş bir hizmet yelpazesine sahiptir.

İrşat hizmetleri, cami içinde vaaz ve hutbeler, cami dışında konferans, panel, sempozyum, radyo-tv konuşmaları vb. faaliyetlerle icra edilmektedir. İbadet hizmetlerinin ana mekanı camilerdir. Söz konusu hizmetlerin zamanında, düzenli ve dini esaslara uygun olarak yürütülmesi son derece önem arz etmektedir. Sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri ile manevi destek ve dini rehberlik hizmetleri ise doğum, sünnet, evlenme, askere gitme, hastalanma, mahkumiyet, ölüm gibi hallerde insanların yanında olmak, sevinç ve üzüntülerini onlarla paylaşmak, kendilerine manevi destek sağlamak ve rehberlikte bulunmakla yerine getirilmektedir. Bu hizmetler içerisinde aileye yönelik hizmetlerin de özel bir yeri vardır.

Genel Müdürlüğümüzün görev alanıyla ilgili 2012 yılında yürüttüğü hizmetler ve yapılan faaliyetlere ilişkin veriler derlenerek bir rapor haline getirilmiştir. Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder, Genel Müdürlüğümüzün ikinci yıllık faaliyet raporunun hayırlara vesile olması temennisi ile saygılar sunarım.

Dr. Yaşar YİĞİT
Din Hizmetleri Genel Müdürü

GİRİŞ

Tarih boyunca din, insanların hayatı anlamlandırması ve şekillendirmesine, insanın insanca yaşamasına yardımcı olma açısından çok önemli bir yere sahip olmuştur. Çünkü din, insan yaşamını derinden etkiler ve onun hayatına yön verir. İnsanın yaratılış amacının gereklerini yerine getirmesine, onun kendisiyle, toplumla ve yaratıcısı ile barışık olarak yaşamasına, doğuştan getirdiği yeteneklerini geliştirmesine, aklını ve özgür iradesini kullanarak iyi insan olmasına ve yararlı işler yapmasına katkıda bulunur. Din insanın sınırlı maddi imkanları ile aklının, ruhunun, tefekkür ve tahayyülünün enginliği arasındaki boşluğun, hatta uçurumun kapatılması ve hayatın nihai anlamının kavranması yönüyle varoluşsal bir niteliğe sahiptir.

Dine olan bu tabii ihtiyaç ve yönelim aynı zamanda toplumsal bir gerçekliktir. Bu durumda toplumsal ihtiyaca binaen sunulacak din hizmetinin bir usul ve yönteminin olması, bu alanda keyfiliğin ve din hizmeti adına yanlış yapılmasının da önlenmesi gerekir. Bunun için Müslümanlar, Hz. Peygamberin vefatından hemen sonra bazı kurumların oluşmasını zorunlu görmüştür. Bu kurumlar yoluyla sahih bilginin temin edilmesi, ibadet hayatının tanzimi ve bir disiplin içerisinde yürütülmesini amaçlamışlardır. Buna ilaveten eğitim yoluyla bireysel ve toplumsal bağlamda manevî ve ahlâkî değerlerin kazandırılması da hedeflenmiştir. Süreç içinde söz konusu kurumların organizasyon ve işleyişi bakımından zamanın ve toplumun şartlarına uygun olarak değişik yöntemler benimsenmiştir. Din hizmeti sunma hususundaki genel yöntemlerden bazıları şunlardır:

Toplumsal barış ve bütünlüğe katkı sağlayacak tarzda olması.

Toplumun tamamını göz önünde bulunduran, kimlik, cinsiyet, inanç, renk, bölge gibi hiçbir ayırım gözetmeksizin din hizmeti talep eden ve ihtiyaç duyan herkese sunulması.

Açık, şeffaf, kontrol edilebilir, hesabı verilebilir olması, öngörülebilir, sürekli, kalıcı ve kurumsal olması.

Modern zamanların kazanımları yanında asırlardır devam ede gelen dinî tecrübenin, amelî ve fikrî mirasın ortak paydasının esas alınması.

Kişilerin dinin gereklerini yerine getirme veya getirmeme özgürlüğüne saygılı olmakla birlikte dini ve ahlaki değerlere bağlılığı teşvik etme ve yaygınlaştırmaya çalışma.

Geleneğimizde din hizmeti ifa eden kişiler “hademe-i hayrât” yani “hayrın hizmetkârları” olarak nitelendirilmiştir. Başkanlığımızın tüm kademelerinde görev yapan personelin bu anlayışla görev yapması esastır. Bu hizmetleri ifa ederken kendilerini hayrın hizmetkârı gören geçmişlerimiz, Allah katında kazanılacak ecrin şuurunda olan, mesailerinin şükürü hak ettiğine inanan, hayatlarını camilerin ve dini hayatın manevî atmosferine vakfeden bahtiyar insanlar olmuşlardır. Bu tercih ve davranışlarıyla Hz. Peygamberin medhü senasına mazhar oldukları umulmaktadır. Mihrapları imamsız, minberleri hatipsiz, minareleri ezansız bırakmamış olan hayrat hademesi, hizmet götördükleri bütün Müslümanların sevgi ve hürmetini kazanmıştır. Bu mirasın günümüzdeki temsilcileri olan din görevlilerimiz, aynı zamanda halkın dinî bilgi seviyesini yükseltmek, sahih bir dindarlık anlayışını topluma mâl etmek, dinin aslına uymayan inanış ve uygulamalara karşı halkı uyarmakla görevlidir. Bu görevi bihakkın ifa edecek bir hademe-i hayratın dini eğitim yanında, insan ve toplum bilgisi, görgü, sanat, çağrı iyi okuma, zamanı evrensel boyutlardan kritiğe tabi tutma ve yorumlama kabiliyetlerine sahip olması gerekmektedir. Başka bir deyişle din hizmeti yapan görevlilerimizin iyi bir din bilgini,

ufku geniş bir düşünür; görgü, kültür, sanat ve edebiyat açısından dolu bir entelektüel ve ahlaken temayüz etmiş bilge bir kişiliğe haiz olmaları hizmet alanındaki en önemli amaçlarımızdan birisidir.

Din hizmeti sunarken İslam dinini doğru şekilde tanıtmak, insanlara bu dini nasıl anlayacakları, yaşayacakları ve dindar kalabilecekleri konusunda rehberlik amaçlanmaktadır. İnsanın manevi duyarlılığını canlı tutarak, insanlığın hayrına yönelik değer üretmesine yardımcı olmak da hizmetin destekleyici amacını teşkil etmektedir.

Bu hizmetlerin ifasında, tarihsel ve çağdaş insanlık tecrübesi, günümüz realitesi ve farklı İslam ülkelerindeki uygulamalarla birlikte hedef kitlenin şartları, ihtiyaçları, beklentileri, eğitimi, kültürü de dikkate alınmaktadır. İnsanları yargılayarak, hor görerek, derecelendirerek değil; hoşgörülle, empati kurarak, isteklere ve ihtiyaçlara göre bir din hizmeti politikası izlemek temel ilkelerimiz arasındadır. İslam dini, ilke ve mesajlarıyla bir taraftan iyinin ve iyiliğin önünü açarken, diğer taraftan kötülüğü ve kötülüğe götürülen yolları engellemeyi hedeflemiştir. Bu gerçekten hareketle yürütülmekte olan din hizmetlerinde tebşîrin yanında inzâr, terğîbin yanında terhîb, iyiyi emretmenin yanında kötülüklerden sakındırma, güzel davranışlar karşısında verilecek mükâfat, kötülük ve kötülüğe götürücü faktörler karşısında da uygulanacak cezai müeyyideler dikkate alınmaktadır.

Din hizmetlerini yürütürken, küreselleşmenin hızlandığı, kitle iletişim araçlarının bilgiyi her alana yaydığı, dünyanın değişik yerlerindeki farklı dini yaşantı ve kültürlerin hayatımızı derinden etkilediği göz önünde bulundurulmaktadır. Bu oluşumlar karşısında içine kapanık, savunmacı, katı ve hoşgörüsüz bir din hizmeti değil, bu unsurlarla sağlıklı bir iletişim ve akılcı bir kritik geliştirebilen bir din hizmeti anlayışıyla hareket edilmektedir. Bu bağlamda rasyonalist olmayan ancak aklın verilerini kullanan, bilimsel pozitivist olmayan ancak bilimin verilerini Allah'ın yeryüzündeki kanunlarının bir parçası gören, modernist olmayan ama modernizmin farkında olan, çağı okumayı aynı zamanda dindarlığımızı bu asra taşımanın bir yolu olarak gören bir anlayış hizmetlerimizin temelinde yer almaktadır.

21'inci yüzyılda dünya hızla değişmekte, sosyal içerikli din hizmeti algısı gelişmektedir. Din hizmetlerini bu değişimden uzak tutmak söz konusu hizmeti sadece cami ve cemaati içerisine alan bir faaliyet alanıyla sınırlandırmak mümkün değildir. Her şeyden önce dinimiz İslam, insanı doğumundan ölümüne, gençliğinden ihtiyarlığına, dünyasından ahiretine insanın tüm hayat ve memâti hakkında bir mesajı olan, onu her yönüyle sarıp kuşatan bir genişlik ve açılıma sahip ilahi bir müessesedir. Onun mesajları hangi zaman diliminde yaşarsa yaşasın insanın sorunlarına, vurdumduymazlıklarına, onu yaratılış hikmet ve ekseninden uzaklaştıran tavır ve tutumlarına ilaç olacak çözümleri muhtevidir. Bu yönüyle din hizmetinin sadece cami ve cemaatle sınırlandırılması, her şeyden önce İslam'ın tabiatına aykırıdır. Bununla birlikte din hizmetlerinin odak kurumunun cami olduğu gerçeği de asla göz ardı edilmemelidir. Ancak zamanla insanların, kavramların ve tanımların değiştiği, günümüz toplumunda camiye gelenlerin yanında gelemeyen dindarların gittikçe çoğaldığı, gün geçtikçe "bireyselleşmiş dindarlık" anlayışının gelişmekte olduğu gözlemlenmektedir. Bu şartlar içerisinde din hizmetinde verimlilik ve kalitenin artırılması, faaliyetlerin cemaatten cemiyete, mahalleden semte doğru açılan kuşatıcı ve kucaklayıcı bir nitelik kazanması, yürütmekte olduğumuz din hizmetlerinin stratejilerinden bir diğeridir.

Başkanlığımızın irşat hizmetlerini planlamak ve yürütmek üzere Genel Müdürlüğümüz bünyesinde İrşat Hizmetleri Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu alanda yürütülen faaliyetler “İrşat Hizmetleri” başlığı altında raporda yer almaktadır.

İkinci hizmet alanı ibadet hizmetlerini yürütmektir. Bu hizmetin ana mekanı camilerdir. İslâm’ın bidayetinden bugüne kadar tarihin hemen her safhasında camiler, herkesin, varlığından huzur ve sükun bulduğu, toplumun manevi yönden beslendiği, kendi manevi bünyelerini inşa ettikleri ve maşeri vicdana iştirak ettikleri müstesna mekânların başında yer almıştır. Esasen camiye hayatın merkezi ve kalbi haline getiren, onu yaşanan hayatla ilişkilendiren husus kuşatıcı ve ilham verici manevi varlığıdır. Bugün camilerimizin, bu geleneksel rollerinin yeniden ihya edilmesini sorumluluklarımızın başında gelen bir husus olarak görmekteyiz.

Camilerde başta Cuma ve bayram namazları olmak üzere, vakit namazları kıldırılmakta, özel gün ve gecelerde programlar uygulanmaktadır. Din hizmetlerinin ana omurgasını oluşturan ibadet hizmetlerinin zamanında, düzenli ve dini esaslara uygun olarak yürütülmesi Başkanlığımızın asli görevlerinin başında gelmektedir. Cami ve ibadet hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak amacıyla Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Cami Hizmetleri Daire Başkanlığı teşkil edilmiştir. Söz konusu Dairemizin faaliyetleri ise raporda “Cami Hizmetleri” bölümünde yer almaktadır.

Üçüncü hizmet alanını ise insanların hayatına eşlik etmek ve gerektiği zamanda onlara manevi destek ve dini rehberlik hizmetleri sunmak oluşturmaktadır. Bu alan son derece çeşitli, rutini olmayan, her geçen gün daha da fazla ihtiyacın ortaya çıktığı, özel bilgi, nitelik ve donanımı gerekli kılan bir alandır. Doğum, sünnet, evlenme, askere gitme, hastalanma, tutukluluk, mahkumiyet, olağanüstü hallere maruz kalma ve ölüm gibi hayatın önemli dönüm noktalarında insanların yanında olmak, onlara manevi destek sağlamak ve rehberlikte bulunmak her geçen gün daha da önemli hale gelmekte ve bu yöndeki talep ve beklentiler artmaktadır. Bu hizmet alanı, dünyadaki diğer dini kurumların uygulamalarında görüleceği üzere, kurumun toplumsal itibarını yükseltmesi ve koruması açısından büyük önem taşımaktadır. İbadet ve irşat hizmetleri insanların dini bilgi sahibi olmalarını ve dini yaşantılarında onlara kılavuzluk etmeyi hedefler. Manevi rehberlik ve destek hizmetlerinin hedefi ise insanların ve toplumun ruh sağlığına ve hayatta karşılaştıkları problemlerin üstesinden gelmelerine katkı ve destek sağlamaktır. Bu itibarla söz konusu hizmet alanı dini kurumların üzerinde önemle durdukları bir alandır. Bu hizmetleri yaparken milletimizin huzur ve saadetinin teminatı olan maneviyatının güçlendirilmesi ve dinin manevi desteğinin ihtiyaç duyulan her alana ulaştırılması ilkesinden hareket edilmektedir.

Günümüzde topluma hizmet sunan kurumların en önemli ilkelerinden birisi de topluma karşı sosyal sorumluluk anlayışıyla hareket etmeleridir. Kurumların toplumsal itibar ve güven kazanabilmeleri de, bu anlayışla hizmet sunma, sunulan hizmetlerin kalitesi, tutarlı olma, çalışanlarının tutumu ve toplum tarafından beğenilmesi gibi unsurlara bağlıdır. Bu çerçevede din hizmeti sunan personelin, hali ve yaşantısıyla örnek insanlar olmaları da hizmetlerimizde göz önünde bulundurduğumuz bir diğer önemli noktayı teşkil etmektedir.

Toplumsal sorumluluk bağlamında önemli görevlerimizden birisini aileye yönelik hizmetler oluşturmaktadır. Günümüzde yaşanmakta olan toplumsal değişim en çok aileyi etkilemekte, aile de toplumsal yapıda değişiklikler oluşturmaktadır. Bu nedenle aile ile toplumsal yapı

arasındaki bu karşılıklı ve güçlü etkileşim dikkate alınmalıdır. Diğer taraftan aile ile din arasında da sıkı bir bağ vardır. Din, ailenin kuruluşuna, işleyişine ve sonlanmasına dair hukukî ve ahlâkî prensipler getirirken aile de bir bütün olarak dinî, ahlâkî ve kültürel değerlerin korunması ve sonraki nesillere aktarılmasında önemli bir rol üstlenir. Bu ilişkiler ağı, toplumu din konusunda aydınlatma görevi olan Başkanlığımızın “aile” başlığı altında etkin çalışmalar yapmasını gerektirmektedir. Bu sebeple millî ve manevi değerlere bağlı bir aile yapısının korunması; ailenin sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler sonucu karşı karşıya kaldığı riskler ve yeni sorun alanları karşısında dinî bilgi ve manevi destek hizmeti ile desteklenmesi; dinî ve ahlâkî değerlerin taşıyıcısı olan ailenin bu işlevselliğinin canlı tutulabilmesi, yürütülmekte olan din hizmetlerinin önemli bir amacını teşkil etmektedir. Bunun yanında kadın ve çocuğun toplumdaki statüsünün korunması ve mağduriyetler karşısında manevi destek hizmetleri ile güçlendirilmesi de hizmetlerimizde göz önünde bulundurduğumuz önemli bir alandır. Aile ve dini rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi görevini ise Genel Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan “Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanlığı” yerine getirmektedir. Bu alanda yapılan hizmetler raporun “Aile ve Dini Rehberlik Hizmetleri” bölümünde yer almaktadır.

Başkanlığımızın toplumsal itibarına ve toplum nezdinde sahip olduğu güveni sürdürmesine de katkı sağlamak amacıyla, toplumsal rehabilitasyon merkezlerinde yürütülen din hizmetlerinin, muhatap bireyler ve toplumsal sağlığımız açısından taşıdığı önemi anlamak, görevlilerimize anlatmak, bunun için gerekli, idari, hukuki ve mali tedbirleri almak en önemli önceliklerimizden birisini teşkil etmektedir.

Bu bağlamda kültürel ve sosyal içerikli din hizmetleri günümüz şartları doğrultusunda geliştirilmesi, araştırılması, yeni projelerle desteklenmesi gereken bir hizmet alanını oluşturmaktadır. Şehirleşmeye paralel olarak artan, kişisel dini danışmanlık talepleri, ceza infaz kurumlarındaki vatandaşlarımıza yönelik manevi destek hizmetleri, sosyal bakım merkezlerinde bulunan çocuk, kadın ve yaşlılara, ayrıca yataklı tedavi gören hastalara yönelik manevi bakım hizmetleri toplumsal bir realite olarak din hizmetlerinin muhatabı olan alanları temsil etmektedir. Din hizmetlerinde yeni bir anlayışı, eğitimi ve yeterliliği icap ettiren bu alandaki performansın öneminin önümüzdeki zaman diliminde daha da artacağı öngörülmektedir. Bu sebeple Başkanlığımızın istihdam edeceği din görevlilerinin daha eğitim aşamasında bu alanlara yönelik yeterlik testlerinden geçirilmesi için paydaş kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak din hizmetlerinin geleceği açısından hayati bir öneme sahiptir. Sosyal ve Kültürel alanda yapılacak din hizmetlerini yürütmek görevi Genel Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan “Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığı” tarafından yürütülmektedir. Bu alanda yapılan faaliyetler ise raporun “Sosyal ve Kültürel Din Hizmetleri” başlığı altında yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İRŞAT HİZMETLERİ

İRŞAT HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Toplumunu din konusunda aydınlatma bağlamında yürütülen irşat hizmetleri Başkanlığımızın en önemli görevlerinden birisidir. Bu görev, yazılı ve görsel yayınlar ve fetva hizmetleriyle birlikte camilerde vaazlar, hutbeler; cami dışında ise konferans, panel, sempozyum, radyo ve tv programları gibi etkinliklerle yerine getirilmektedir.

İrşat hizmetleri İslam'ın öğretilmesinde, yaşanmasında, yaşatılmasında, küreselleşen dünyada hayata olumlu bir şekilde yansıtılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir fonksiyon icra etmektedir.

Gelişen iletişim imkanları, elektronik ve basılı yayınlar halkın dini bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmasına karşın, irşat hizmetlerinin önemini ve işlevini azaltmamış bilakis özellikle şehirlerde bu hizmete olan talep daha da artmıştır. Vatandaşlarımızın camilerde vaaz/sohbet dinlemeye olan ilgileri, dini mahiyetli etkinliklere yoğun katılımları, Cuma ve bayram günleri camilerin olağanüstü kalabalık olması gibi göstergeler irşat hizmetlerine olan ilginin her geçen gün artmakta olduğunu göstermektedir.

İrşat hizmeti ağırlıklı olarak cami ve mescitlerde yapılan yaygın bir din eğitimidir. Bu eğitimde İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak ilkeleri öğretilmekte, cemaat güzel ahlaka teşvik edilmekte, kötü ahlaktan sakındırılmaktadır. Camiye giden bir mü'min yılda 54 defa hutbe ve çok sayıda vaaz dinlemektedir. Dini irşat açısından bu süre ideal anlamda yeterli olmasa bile, azımsanmayacak bir boyuttur.

Etkili ve verimli bir irşat hizmeti, bu hizmetin usulüne uygun olarak yerine getirilmesine bağlıdır. Bu itibarla irşat hizmetinin yürütenlerinde aşağıda özetle değinilen hususlara riayet edilmesi büyük önem arz etmektedir.

İrşat hizmetini yürüten her kademedeki personelin her şeyden önce mesleki açıdan ehliyet ve liyakat sahibi, yeterli ve donanımlı olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle vaaz ve irşat hizmetine talip her görevli, iyi bir din bilgini, ufku geniş bir düşünür, bilgi, kültür, sanat ve edebiyat açısından dolu bir entelektüel ve ahlaken temayüz etmiş bilge bir kişi olmalıdır.

İrşat görevlisi/vaiz, Peygamber Efendimizin (s.a.s) "*Öğretin, kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin*"; "*İnsanlara kapasitelerine göre muamele ediniz*" şeklindeki prensipleriyle hareket eden, hoşgörülü, yapıcı, yumuşak huylu, güzel sözlü, muhatabına anlayabileceği sözlerle hitap edebilen, insanlara sevgi besleyen, kimse hakkında suizanda bulunmayan, basiret, feraset ve hikmet sahibi olmalıdır.

Muhatap kitlenin yaş, eğitim, gelir düzeyi, meslek, mezhep-meşrep, zekâ ve anlayış, ilgi ve dikkat, camiye devam etme gibi hususlardaki farklılıkları, irşat hizmetlerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle vaizler ve diğer irşat görevlilerinin toplumu, muhatap kitleyi çok iyi bilip tanımaları gerekmektedir.

Vaazlarda dinimizin öngördüğü, müjdeleme yanında uyarma, teşvik yanında sakındırma; güzel davranışlar için mükâfat, kötü davranışlar için de manevi yaptırımlardan söz etme ilkesi ile hikmet, güzel öğüt ve gerektiğinde de en güzel şekilde mücadele etme/tartışma prensibine riayet edilmelidir.

İrşat hizmetlerinin mümkün olduğu kadar yüz yüze sunulmasını da çok önemlidir. Bu konuda sağlanacak ilerlemeler hem vatandaşlarımızın dini bilgi ve irfanının gelişmesine hem de bu hizmetlerin geleceğine olumlu katkı sağlayacaktır.

Öte yandan irşat hizmeti vermekle görevli personelin sürekli ve düzenli olarak kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmeleri kaçınılmazdır. Bu hususta şahsi gayret önemli ve gerekli olmakla birlikte, Başkanlığımız ve müftülöklere de görev düşmektedir. Bu çerçevede vaizler ve diğer irşat görevlilerinin hizmetiçi eğitim, kurs, seminer gibi faaliyetlerle sürekli desteklenmesi, kendilerini geliştirme ve yenilemelerine katkı sağlanması gerekmektedir. Bu hususa önem veren Başkanlığımız eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir.

İrşat hizmetlerine ilişkin olarak Başkanlığımız mevzuatında yer alan esaslara kısaca değinmek yerinde olacaktır. Buna göre bütün vaaz ve irşat hizmetlerinde;

a) Toplumun dinî, ilmî ve ahlâkî konularda bilgi ve kültürünün artırılmasını sağlayacak; dinî bütünlüğü, millî birlik ve beraberliği, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirecek, dini yasaklardan ve ahlaka aykırı davranışlardan sakındıracak, yanlış inançları düzeltecek, toplumun içinde bulunduğu manevî hastalıkları tedavi edecek konulara ağırlık verilecektir.

b) Yapılan program ve tespit edilen konu ile ilgili ayet, hadis ve diğer bilgiler toplanacak, konuşma süresi de dikkate alınarak bir plan hazırlanacak ve konu bu plana göre işlenecektir.

c) Samimî, duygulu, dinî heyecan verici, düşündürücü, ölçülü, öğretici, yapıcı, uyarıcı, teşvik edici, sevdirci ve müjdeleyici ifadeler kullanılacaktır.

ç) Kırıcı, itham edici, ölçsüz, aşırı, milli ve dini beraberliği zedeleyici ifadelerden, bıktırıcı ve mesnetsiz sözlerden kaçınılacaktır.

d) Sıhhatli olmayan bilgilere, hurafelere, dini ve ilmi açıdan muteber olmayan görüşlere ve ihtilaf konusu meselelere yer verilmeyecektir.

e) Siyaset ve şahsiyat yapmaktan kaçınılacak, konu bütünlüğü sağlanacak, iç ve dış politik konulara kesinlikle girilmeyecektir.

f) Namazdan önce yapılan vaazlarda ezan vakti yaklaşınca vaaz özetlenecek ve ezanla birlikte vaaza son verilecektir.

g) Vaazların sunumunda mümkün olan her türlü teknik imkândan istifade edilebilecektir.

2012 yılında toplumu din konusunda aydınlatma kapsamındaki faaliyetleri, cami içinde yürütülen irşat faaliyetleri ve cami dışında yürütülen irşat faaliyetleri olarak iki kısma ayırabiliriz:

Cami İçi İrşat Hizmetleri

Cami içi irşat hizmetlerini vaazlar ve hutbeler oluşturmaktadır. Ülkemizdeki camilerde yüz yüze veya merkezi sistem aracılığıyla verilen vaazlar ile Cuma ve bayram günleri okunan hutbeler, günümüzde de önemli sayıda vatandaşımızın dini bilgilerini öğrendiği önemli birer vasıta olma özelliğini muhafaza etmektedir.

İl Müftülükleri bünyesinde bulunan “Vaaz ve İrşat Kurulları” il genelinde uygulanacak irşat programının konularını tespit etmekte, il ve ilçelerdeki vaaz ve irşat hizmetleri bu programa uygun şekilde yürütülmektedir. İl müftülükleri tarafından oluşturulan Vaaz ve İrşat ekipleri

ilçeler ve köylerde irşat faaliyetleri yapmaktadırlar, Başkanlığımız tarafından da zaman zaman irşat ekipleri oluşturularak değişik illere gönderilmekte, böylece taşrada yürütülen irşat hizmetleri desteklenmektedir.

Cami Dışı İrşat Hizmetleri

Cami ve mescit dışındaki yerlerde yürütülen irşat hizmetleri panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri dinî programlar ile ilmî toplantılar, radyo ve televizyon kurumları ile diğer yayın kuruluşları vasıtasıyla yapılan yayınlar, doğum, sünnet, düğün, ziyaret, ölüm, olağanüstü durumlar gibi vesilelerle yapılan irşat faaliyetlerinden oluşmaktadır.

İrşat Hizmetleri Daire Başkanlığınca 2012 yılında gerçekleştirilen irşat hizmetleri şunlardır:

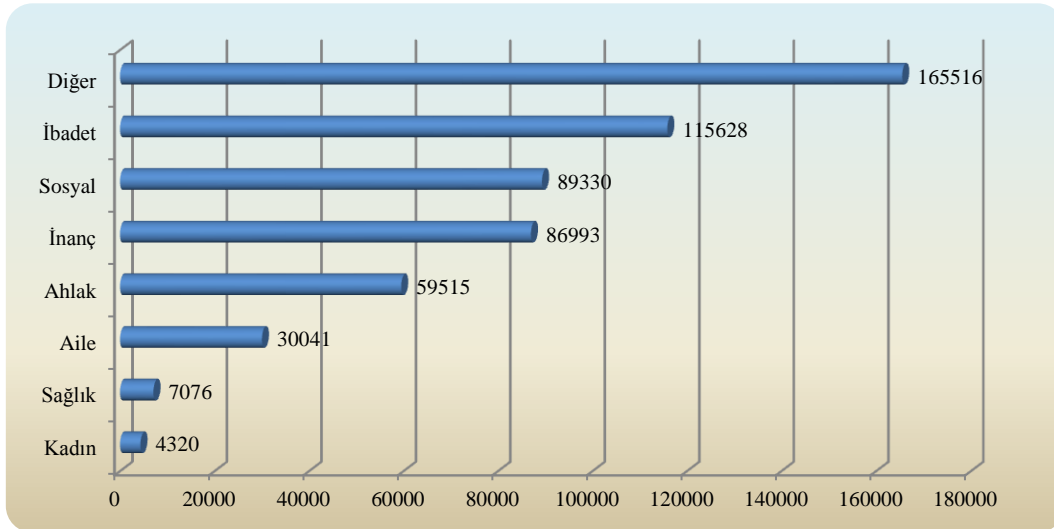
A- VAAZLAR

2012 yılı içerisinde ülke genelinde 1.547 vaiz görev yapmıştır. Bunların 464'ü kadın vaizdir. Ayrıca vaizlerin 165'i cezaevi vaizi, 61'i başvaiz, 157'si de uzman vaiz unvanı görev yapmışlardır. Ancak burada şunu belirtmek gerekir; vaaz hizmetleri yalnız vaizler eliyle değil, Başkanlığımızın her kademesinde görev yapan, vaaz etme ehliyet ve becerisine sahip geniş bir personel kitlesince yerine getirilmektedir.

Raporun bundan sonraki bölümünde 2012 yılı boyunca Başkanlığımız Din Hizmetleri Yönetim Sistemi programına kaydedilen vaazlara ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir.

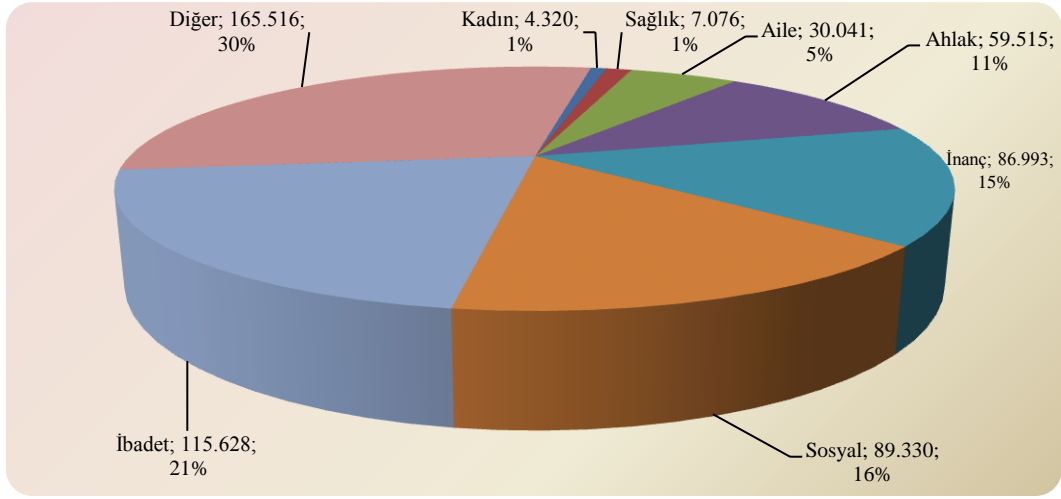
1) Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı

Vaazların ana konuları ve bunlara bağlı alt konuların sisteme nasıl işleneceği Başkanlığımız tarafından belirlenerek illerimize gönderilmekte ve vaazlar bu başlıklardan uygun olanların altına kaydedilmektedir. Ana konular “Ahlak, Aile, İnanç, İbadet, Kadın, Sağlık, Sosyal ve Diğer” olmak üzere sekiz başlık altında toplanmıştır. 2012 yılında yapılan vaazların ana konulara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir:



Grafik-1: Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı

Grafik-1 incelendiğinde, 2012 yılında vaazlarda en çok işlenen konuların; “ibadet, sosyal, inanç, ahlak, aile, sağlık, kadın ve diğer” ana başlıklı konular olduğu görülmektedir.



Grafik-2: Vaazların Ana Konularına Göre Yüzdeleri Oranları

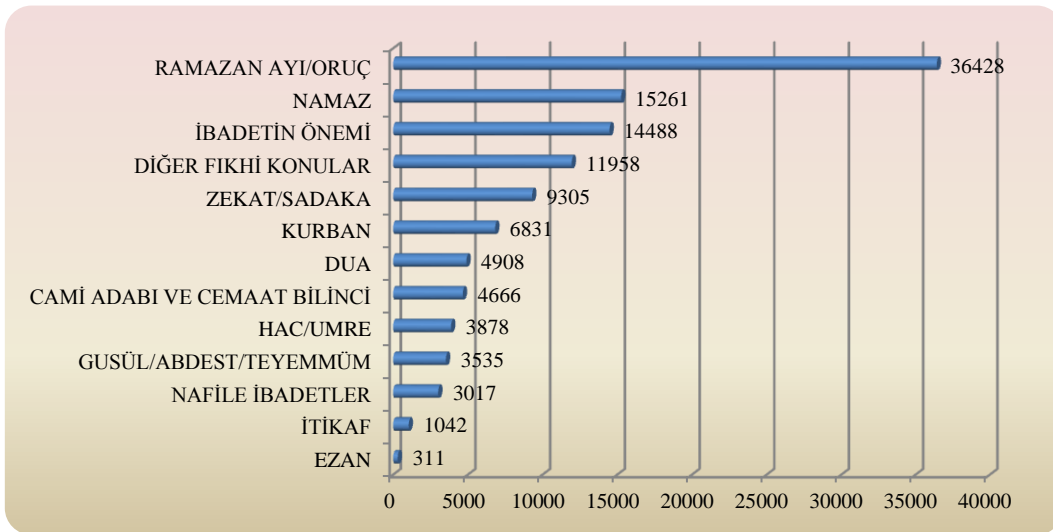
Grafikte konu adından sonraki sayılar verilen vaaz sayısını, yüzdeleri sayılar ise genel dağılımdaki oranı ifade etmektedir.

Grafik-1'in dağılımı ve Grafik-2 de yer alan yüzdeleri bir önceki yıllla kıyasladığımızda, inanç ve sosyal başlığı altında yer alan konuların yer değiştirdiği görülmektedir. Toplam vaaz sayısı bakımından 2012 yılında bir önceki yıla göre sayısal anlamda önemli bir artış görülmektedir. 2011 yılında toplam 306.412 vaaz bilgi yönetim sistemine kaydedilmişken, 2012 yılında bu rakam 558.419'a yükselmiştir, bu da bir önceki yıla göre % 85'lik bir artış anlamına gelmektedir.

2012 yılında yapılan vaazların ana konular bazında ortaya koyduğu tablo ise aşağıda verilmektedir.

a) İbadet Konuları

2012 yılında yapılan vaazların %21'ini "ibadet" ana konulu vaazlar oluşturmuştur. Bu konuda toplam 115.628 vaaz verilmiştir. Bu başlık altında yapılan vaazların alt konulara göre dağılımında ise şu tablo ortaya çıkmaktadır:

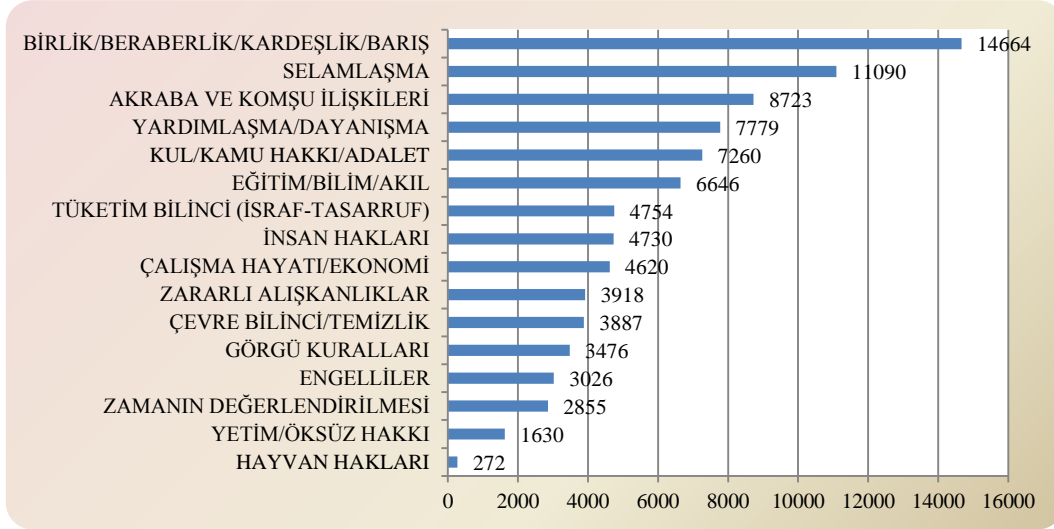


Grafik-3: İbadet Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü gibi ramazan ayı ve oruç konusu ibadetlerle ilgili vaazlar içinde önemli bir yer tutmaktadır. Ramazan ayının milletimizin dini yaşantısı içerisindeki yerini göz önünde bulundurduğumuzda bu husus normal olarak değerlendirilmektedir. Bu konuyu namaz ve diğer ibadet konuları takip etmektedir.

b) Sosyal Konular

2012 yılında yapılan vaazların %16'sını sosyal başlığı altında değerlendirilen konular oluşturmuştur. Bu başlık altında özellikle toplumsal birlik ve beraberlik konusuna yapılan vurgu önem taşımaktadır. Nitekim tabloda yer aldığı üzere bu başlık altında en fazla bu konuda vaaz yapılmıştır:

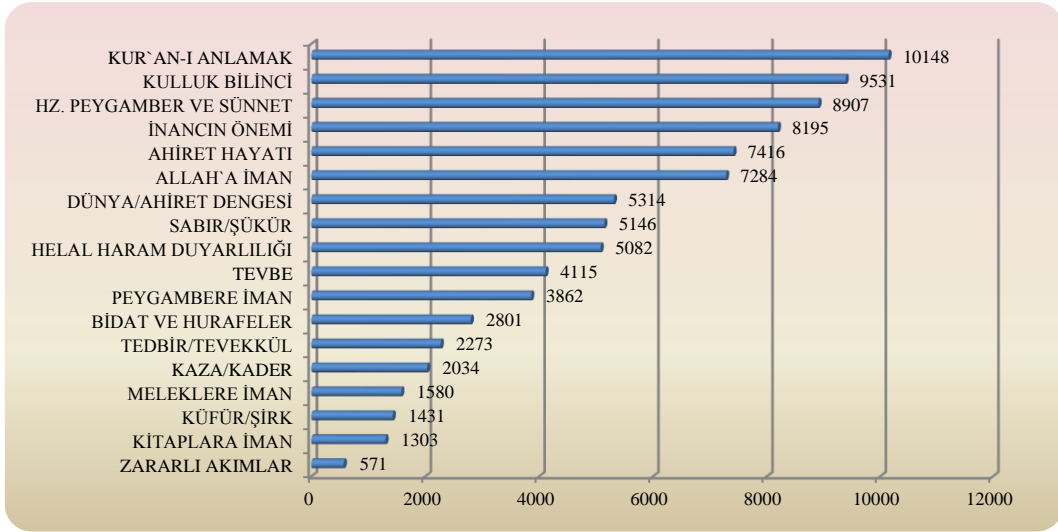


Grafik-4: Sosyal Konularda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı.

Bu başlık altında toplam 89.330 vaaz yapılmıştır. Dinin yaşanan gündelik hayatla bağlantısının kurulması, insanlara gündelik hayatlarında yol göstermesi, cemaatin sosyal yaşama daha doğru ve güvenli olarak dahil olabilmelerinde bu vaazların önemi büyüktür. Özellikle terör, yoksulluk, adalet, yardımlaşma, hayırseverlik gibi toplumsal yapıyı doğrudan etkileyen sorunlara vaaz anlayışıyla yorum getirmek, insanlar üzerinde herhangi bir dış faktörden daha doyurucu ve etkileyici olabilmektedir. Bu bakımdan vaazların gündelik hayata yabancı kalmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Ancak sosyal konuların ele alınma yoğunluğu ve sıklığının iyi belirlenmesi gerektiği gibi programlarda gereğinden fazla yer almamasına da dikkat edilmelidir. Bunun sebebi, vaazların dünyevileşmesi ve cemaatin özellikle ibadet, ölüm, ahiret hayatı gibi dinin önemli alanlarına dair algılarının zayıflamasına yol açma ihtimalidir.

c) İnanç Konuları

2012 yılında yapılan vaazların %15'ini "inanç" ana konulu vaazlar oluşturmuştur. Bu konuda toplam 86.993 vaaz verilmiştir.



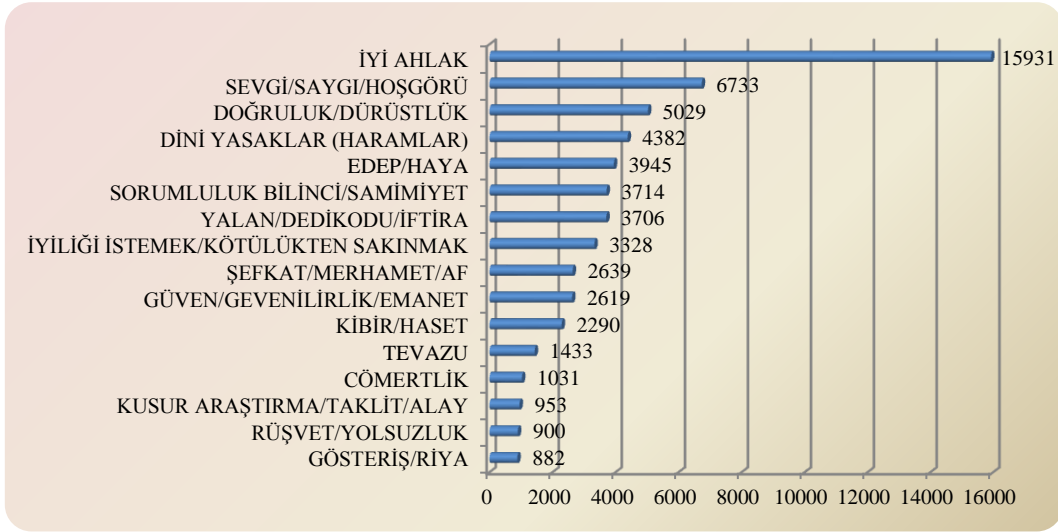
Grafik-5: İnanç Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Vaaz ve irşat programlarında inanç konularına yeterince yer verilmesi günümüz şartlarında büyük önem taşımaktadır. Çünkü modernleşmenin bunalttığı insanlarımız hayatın anlamı ve varoluşa dair en tatmin edici cevapları, bu alanda verilecek vaazlarda ve hutbelerde bulabilme imkânına sahiptirler. Bu sebeple inanç konularının sistematik ve periyodik olarak vaaz irşat programlarında yer alması gerekmektedir.

İnanç ana başlığı altındaki alt konuların dağılımında Kur'an-ı Kerim, kulluk, ahiret bilinci ilk sıralarda gelmektedir.

ç) Ahlak Konuları

2012 yılında yapılan vaazların %11'ini "ahlak" ana konulu vaazlar oluşturmuştur. Bu konuda toplam 59.515 vaaz verilmiştir. Toplumların varlıklarını, birliklerini muhafaza etmelerinde temel norm ve değerlerin büyük önemi vardır. Toplumsal değerlerin oluşumunda ise ahlak anlayışı önemli bir rol oynar. Dünyadaki diğer toplumlar gibi küreselleşmenin büyük baskısı altında olan toplumumuzun tarihi mirası olarak değerlerini muhafaza edebilmesi, gelecek nesillere aktarabilmesi için gösterilecek gayretler bugün çok daha büyük anlamlar ifade etmektedir. Günümüz insanının en fazla saldırıya ve dejenerasyona maruz kaldığı, her an yeni kuralların gündeme geldiği alanlardan birisi de ahlak alanıdır. Tutarlı ve dengeli bir hayat sürmek isteyen dindar bir insan için davranışlarının mesnedini oluşturacak ahlaki bir çerçeve son derece gereklidir. Bu açıdan ahlak konusunda insanları aydınlatmak hem irşat hizmetlerinin önemli bir amacı hem de Başkanlığa verilmiş olan İslam dininin ahlak ile ilgili işlerini yürütmek görevinin bir gereğidir. Bu konuda yapılan vaazların alt başlıklara göre dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır:

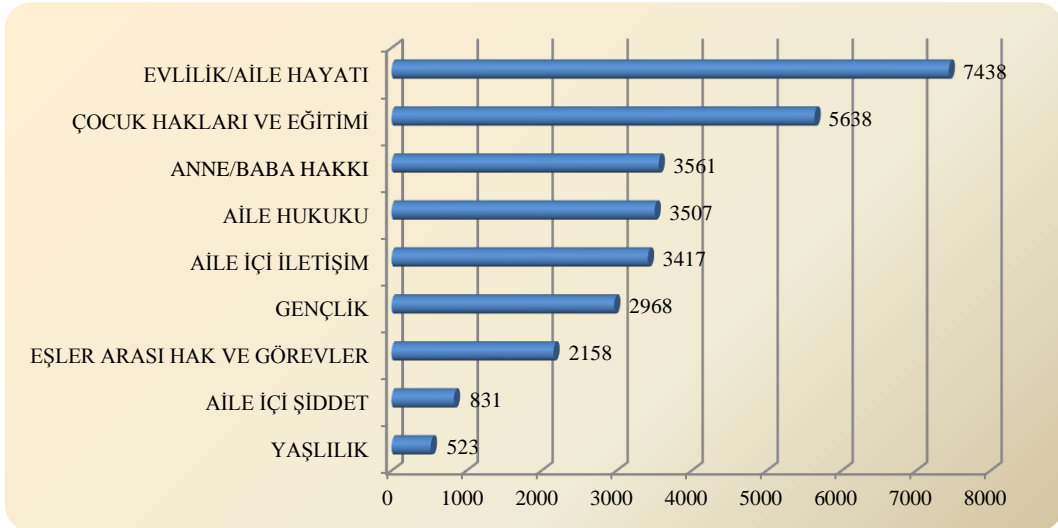


Grafik-6: Ahlak Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Grafikte yer alan alt dağılımlarda, genel olarak dinin ana prensiplerinin ahlaki anlamda açıklamalarına yer verildiği görülmektedir. Bu alanda yapılacak daha kapsamlı değerlendirmelerle Vaaz ve İrşat Kurullarının, programlarda ahlak konusuna daha dikkatli yer vermeleri gerekir.

d) Aile Konusunda Yapılan Vaazlar

Aile konusu günümüzde bütün toplumların önem verdiği, muhafaza ve idamesi için büyük çabalar sarf ettiği bir önemi haizdir. Bu bağlamda Başkanlığımızın “Aile İrşat ve Rehberlik Büroları”, konferans, panel ve değişik etkinliklerle yaptığı çalışmalara vaazlar yoluyla da önemli bir destek sağlanmaktadır. Bu anlamda dinin aileye verdiği önem, evlilik, çocuk sahibi olma, ana-baba hakkı gibi hususlar vaazların önemli temaları arasındadır. Aile konusunun toplumsal yapıdaki genel durumuna bağlı olarak vaazlara yansımaları ve bu konuda stratejik bir tavır alınması, önemini önümüzdeki yıllarda da sürdürecektir.



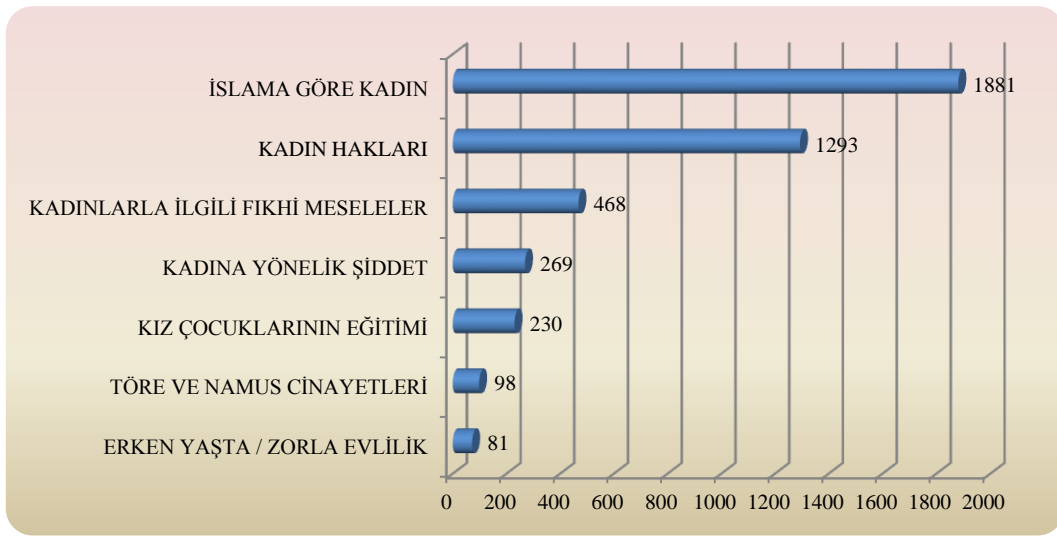
Grafik-7: Aile Konularının Alt Başlıklara Göre Dağılımı

2012 yılı içerisinde aile konusunda toplam 30.041 vaaz yapılmıştır, bu sayıda vaazların %5'ine tekabül etmektedir.

Aile ana konusu altındaki alt başlıklarda evlilik, çocuk hakları, anne-baba hakkı, aile hukuku gibi konular ön plana çıkmaktadır.

e) Kadın Konusunda Yapılan Vaazlar

Değişen hayat şartları, yükselen eğitim seviyesi, şehirleşme gibi faktörler, toplumumuzda kadınların geleneksel rollerinde değişimler meydana getirmiştir. Bu değişikliğin dini ve ahlaki anlamda sağlam bir zemine oturması, söz konusu değişimlerin ortaya çıkaracağı muhtemel gerilimlerin azaltılması ve toplumsal yapının bu değişimden zarar görmemesi için, vaazlar yoluyla halkımızın irşat edilmesi önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda 2012 yılında kadın konusunda 4.320 vaaz verilmiştir. Vaazların alt konu dağılımında görüleceği gibi, kamuoyunda tartışılan kadına yönelik şiddet, kadın hakları, töre ve namus cinayetleri gibi konular önemli bir yer tutmaktadır. Bu alanda hazırlanacak örnek metinlerin vaizlerimize destek sağlayacağı ve faydalı olacağı değerlendirilmektedir.



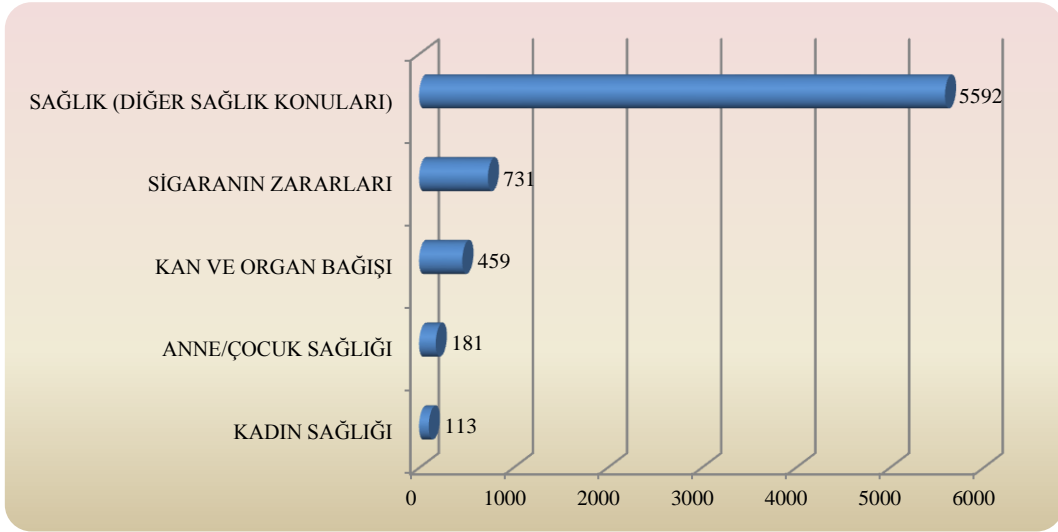
Grafik-8: Kadınlar Konusunda Yapılan Vaazların Alt Başlıklara Göre Dağılımı

Kadın konusunun alt başlıklara göre dağılımında, günümüz kadın tartışmaları ışığında İslam'ın kadına verdiği değer ve önem konusu ön plana çıkmaktadır. Güncel tartışmalara paralel olarak kadına karşı şiddet, töre ve namus cinayetleri konuları da vaazlarda yer almaktadır.

g) Sağlık Konusunda Yapılan Vaazlar

Ülkemizde şehirleşmeyle birlikte insanların sağlık konusunda hassasiyetleri daha da artmıştır. Sağlık kuruluşlarına erişim imkanları, erken teşhisin önemi gibi hususlar vaazlarda yer almakta, bu suretle halkı ilgilendiren önemli sağlık sorunlarının önlenmesi ve tedavi edilebilmesi hususlarında önemli bir kitleye bilgi desteği sağlanmaktadır.

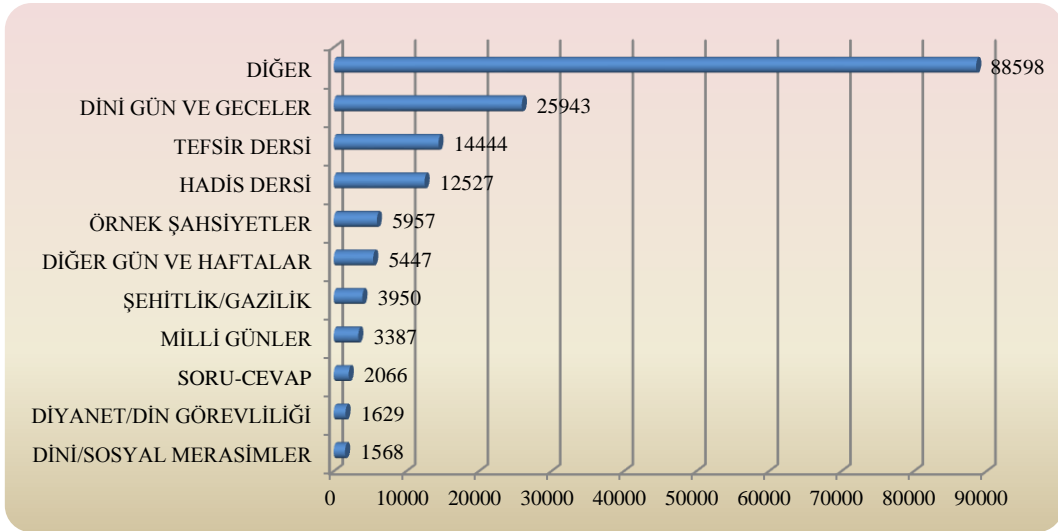
2012 yılı içerisinde yapılan vaazlarda sağlık konusuna da yer verilmiştir. Bu konuda toplam 7.076 vaaz verilmiş, özellikle yaygın sağlık problemlerine dini açıdan değinilmiştir.



Grafik-9: Sağlık Konusunun Alt Başlıklara Göre Dağılımı

g) Diğer Konular

Yukarıdaki 7 ana başlık dışında kalan konular “diğer” başlığı altında toplanmıştır. Bu konuda yapılan vaazların oranı %30, vaaz sayısı ise 165.516’dır. Bu başlık altında bu kadar yüksek bir yüzde oluşması, vaaz konularının çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Vaazları mantıklı bir tasnife tabi tutmak ve bu suretle ülke genelinde hangi konuların işlendiğini değerlendirmek için yapılan sınıflandırmada 3 başlık daha eklenmesine rağmen, bu başlık altındaki oranlar geçen yıla göre %4 artarak %26’dan, %30’a çıkmıştır. Bu durum yaşanan hayatın hızına, değişen gündeme, bölgesel problemlere göre değişmektedir.

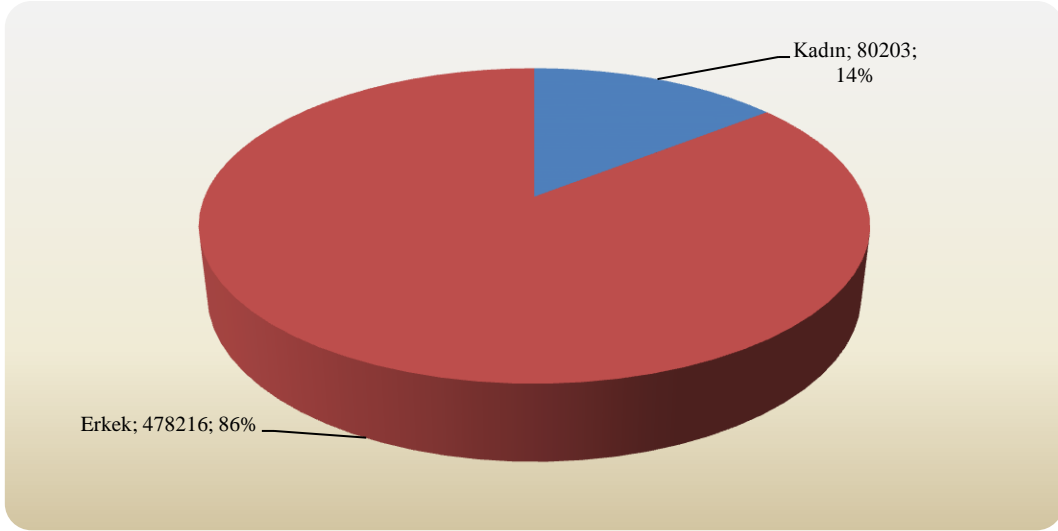


Grafik-10: Diğer konuların Dağılımı

Dağılımdan görüleceği gibi, dini gün ve geceler vaazlarda önemli bir orana sahiptir. Ülkemizde yaşanan halk dindarlığında önemli bir yeri olan bu günlerde dini duyguların yoğunluğu ve toplu ibadete katılmaya verilen önem vaazlarda da gözlemlenebilmektedir. Şüphesiz bu vaazlar sadece o günün anlam ve önemine hasredilmemekte, bu vesileyle İslam’ın değişik mesajları halka ulaştırılmaktadır. Dağılımda yer alan şehitlik-gazilik, milli günler, örnek şahsiyetler de vaazların diğer konuları arasındadır.

2) Vaaz Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Başkanlığımızca yürütülen vaaz ve irşat hizmetleri hem erkek hem de kadın görevlilerimizce ifa edilmektedir. 2012 yılında yapılan vaazların bu açıdan dağılımına baktığımızda aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır:

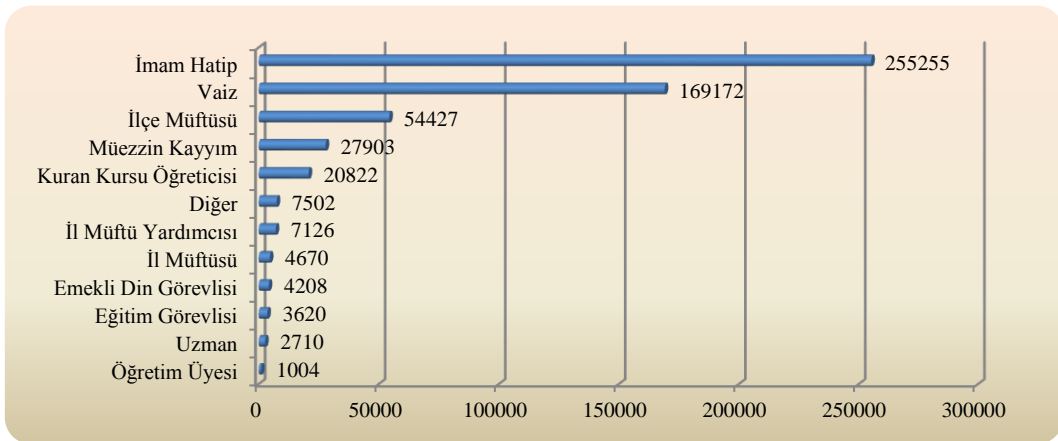


Grafik-11: Vaaz Edenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Bu dağılımda görüleceği gibi yapılan vaazların %86'sı erkek görevliler tarafından, %14'ü ise kadın görevliler tarafından verilmiştir. Başkanlığımızda istihdam edilen kadın görevlilerin oranı dikkate alındığında bu dağılımın paralellik gösterdiği görülmektedir. Başkanlığımızda 2012 yılı sonu itibarıyla 1.547 vaiz görev yapmakta olup bunların 464'ü kadın vaizdir. Kadın vaizler tarafından verilen vaazlar geçen yıla göre sayısal olarak 22.000 artarken, erkek vaizlerin yaptığı vaazlar 230.000 gibi rekor sayıda artmıştır. Bu durum, oranlara da yansımış erkek vaizlerin yaptığı vaazlar %86'ya ulaşırken (2011 de %78), kadın vaizlerin yaptığı vaaz sayısı nicelik olarak artmasına rağmen %14'e (2011de %22) gerilemiştir.

3) Vaaz Edenlerin Unvanları

Vaaz eden görevlilerimiz sadece vaizler olmayıp, değişik unvanlarda görev yapanlar da vaaz edebilmektedirler. Bu bağlamda 2012 yılında vaaz edenlerin unvanlara göre dağılımı Grafik-12'de verilmiştir:

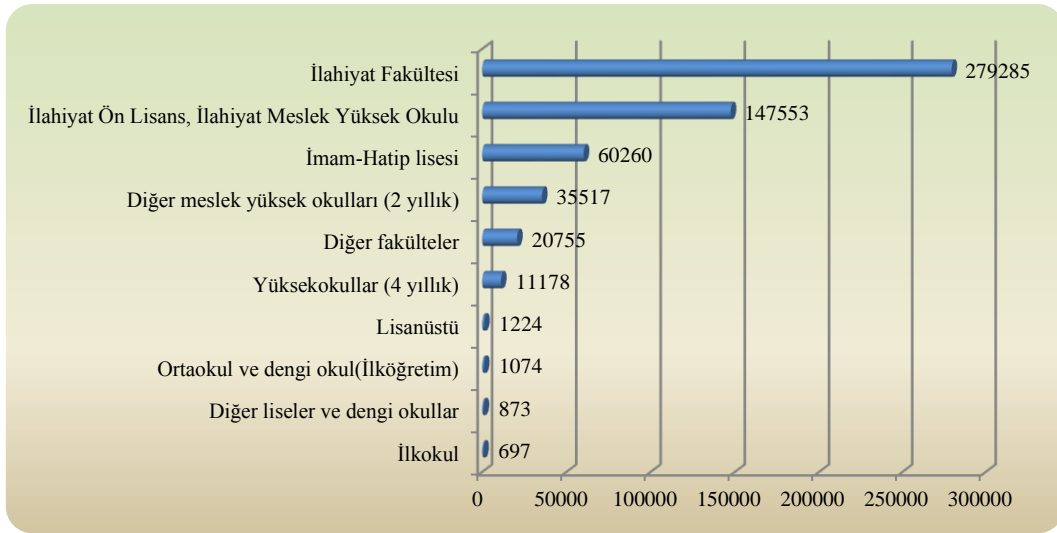


Grafik-12: Vaaz Edenlerin Unvanlarına Göre Dağılımı

Başkanlığımızca 2011 yılında başlanan yüz yüze vaaz projesinin sonuçları bu grafikte net olarak ortaya çıkmaktadır. Zira 2011 yılında vaazların yarısı vaizler tarafından verilmişken ve vaizler imam-hatiplere göre % 150 daha fazla vaaz etmişken, 2012 de bu oran neredeyse tersine dönmüştür. Grafikte görüleceği üzere 2012 yılındaki vaazların yarısı imam-hatiplerce verilmiştir. Ancak bir önceki yıla göre bütün unvanlarda önemli artışlar meydana gelmiştir. Bu durum vaaz ve irşat hizmetlerinin kapsamının önemli oranda arttığını bize göstermektedir. Başkanlığımızda dini yükseköğrenim görenlerin oranı arttıkça ve yüz yüze vaaz projesi ilerledikçe hem vaaz sayıları artacak hem de vaaz edenlerin dağılımında önemli değişiklikler meydana gelecektir. Bu durum sevindirici olmakla beraber, vaazların niteliği sorununu da beraberinde getirecektir. Ancak personelden vaaz ve irşat hizmetlerinde azami derecede faydalanılması önemli bir aşamadır.

4) Vaaz Edenlerin Eğitim Durumları

2011 yılında vaaz verenlerin % 68'i, en az 4 yıllık dini yükseköğrenim mezunlarından oluşurken, 2012 de bu oran % 50'ye düşmüştür. Buna karşın 2011'de % 10 olan 2 yıllık dini yükseköğrenim mezunlarının oranı %26'ya, % 4,5 olan imam-hatip lisesi mezunlarının oranı ise % 10'a yükselmiştir. 2012 yılında vaaz verenlerin oranı Grafik-13'te verilmektedir:



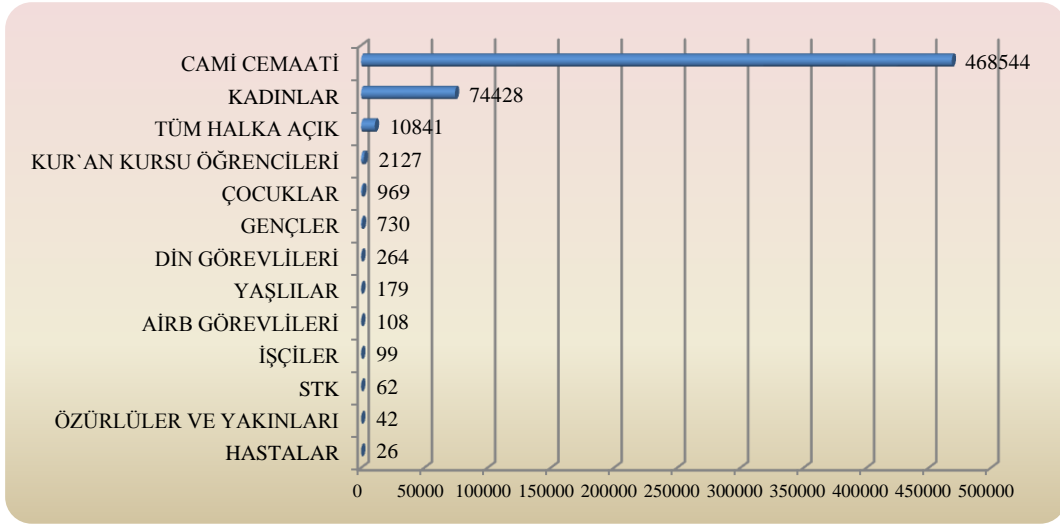
Grafik-13: Vaaz Edenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Vaaz ve irşat hizmetlerinin yaygınlık ve genişlik kazanması bakımından 2012'de vaaz sayıları, vaaz dinleyenler ve vaaz edenler konusunda alınan mesafe önemlidir. Ancak bu yaygınlığın, cemaatin hayatını müspet olarak etkileyebilmesi bakımından nitelik denetiminin yapılması ve periyodik hizmet içi eğitimlere önem verilmesi gerekmektedir.

5) Hedef Kitle Bilgileri

Vaaz programlarının büyük kısmının camilerde yapılıyor olması, hedef kitlenin de çoğunluğunun cami cemaatinden oluşmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte, vaaz programlarının hitap ettiği kesim sadece cami cemaati değildir. AIRB görevlileri, çocuklar, din görevlileri, gençler, hastalar, kadınlar, Kur'an kursu öğrencileri, özurlüler ve yakınları, yaşlılar, işçiler, STK mensupları ve tüm halkın katılabileceği özel vaaz-irşat programları düzenlenmekte ve bu gruplara da farklı mekânlarda vaaz hizmeti sunulmaktadır.

2012 yılında yapılan vaazların hedef kitleye göre dağılımı Grafik 14'te verilmiştir:

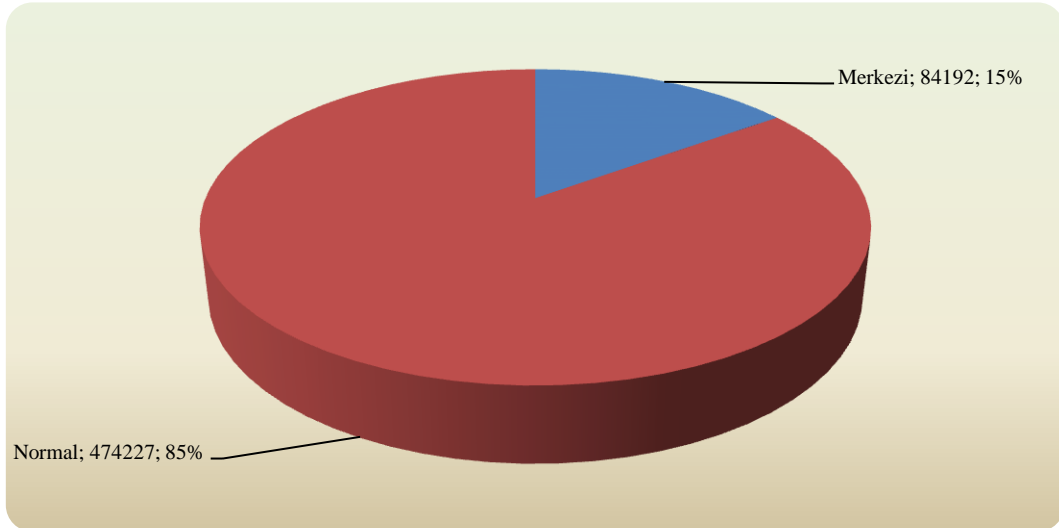


Grafik-14: Vaaz Edilen Hedef Kitle Dağılımı

Vaazlarda 2012’de meydana gelen artış hemen hemen bu tabloya da yansımıştır. Ancak cami cemaatine yönelik vaazlarda %100 civarında meydana gelen artış diğer alt gruplarda %50 ve buna yakın oranlarda gerçekleşmektedir. Bu durumda cami cemaatine yönelik yapılan yüz yüze vaazın etkisini görmek mümkündür.

6) Vaaz Tipi Bilgileri

Vaazlar kimi zaman tek bir mekânda cemaatle yüz yüze yapılmakta, kimi zaman da merkezi sistem aracılığıyla bir merkezden birden çok mekâna iletilmektedir. 2011 yılında yapılan vaazların %73’ü yüz yüze, %27’si merkezi sistemden yapılırken bu oran 2012 yılında yüz yüze vaaz lehine %12 puan artarak %85’lere ulaşmıştır. Buna karşın merkezi vaaz sisteminden yapılan vaazların oranı %27’den %15’e gerilemiştir.



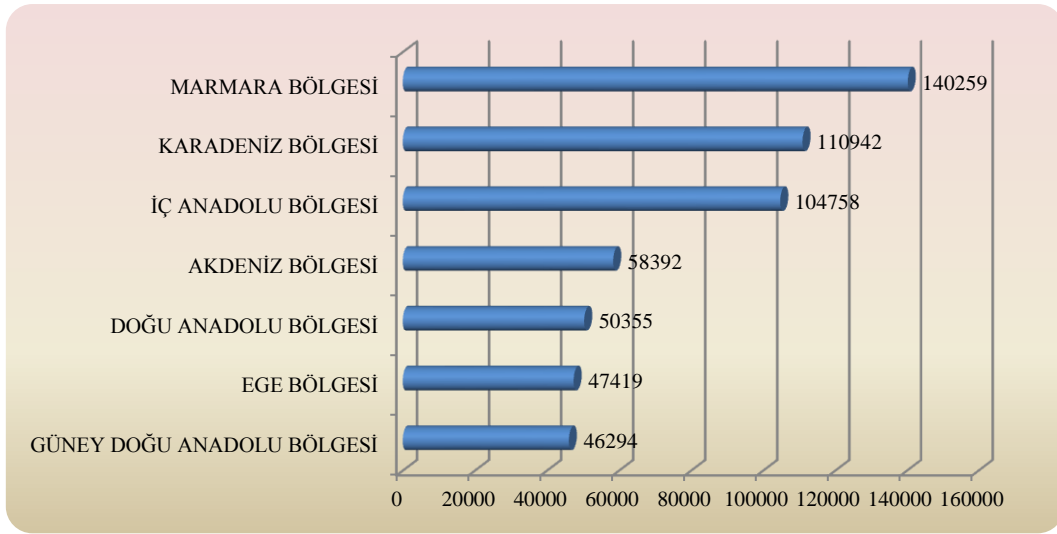
Grafik-15: Vaaz Tipi Dağılımı

Vaazı veren kişinin cemaatle göz temasında bulunmasının ve vaaz esnasında kullanılacak materyalin veya vaizin hareketlerinin cemaat tarafından görülmesinin, verilecek mesajın daha sağlıklı ulaşabilmesi açısından son derece önemli olduğu düşünüldüğünde, yüz yüze verilen vaazların değeri de anlaşılmış olacaktır.

Geçen yılla kıyaslama yapıldığında, merkezi vaaz sayısının aynı kaldığı, buna karşın yüzyüze vaaz sayısının ise %100 arttığı görülmektedir. Bu artışlarda, Başkanlığımız tarafından 2011 yılında başlatılan “Vaaz Becerilerini Geliştirme Kursları” ile yeni atanan vaizlerin etkisinin bulunduğunu söylemek gerekir. Vaaz Becerilerini Geliştirme Kurslarına katılarak başarı gösteren görevlilerimizin kendi camilerinde vaaz etmeye başlamaları tablonun bu şekilde oluşmasının en önemli sebebi olarak görülmektedir.

7) Bölgelere Göre Verilen Vaaz Sayıları

Vaazların bölgesel dağılımını gösteren Grafik 16’daki verilere göre en fazla vaaz Marmara Bölgesi’nde verilmiştir. Bu bölgeyi Karadeniz ve İç Anadolu bölgeleri takip etmekte, en az vaazın da Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde verildiği görülmektedir.



Grafik-16: Verilen Vaazların Bölgelere Göre Dağılımı

Vaazların bölgelere göre dağılımında Marmara bölgesi ilk sıradaki yerini muhafaza etmektedir. Bu oranın ne anlama geldiği şüphesiz, bölgenin nüfusu, bölgede bulunan cami ve istihdam edilen personel ile anlaşılabilir. Ancak ülkemizin en büyük şehri olan İstanbul’un bu bölgemizde bulunması, bölgenin kalkınmışlık düzeyi ve barındırdığı nüfus potansiyeli sebebiyle böyle bir sonucun çıkması normal görülmelidir. Bölgede bir önceki yıla göre yapılan vaaz sayısında %100’e yakın bir artış meydana gelmiştir. (2011 yılında 78.927 vaaz, 2012 yılında 140.259 vaaz) Diğer bölgelerimizde de vaaz sayısında aynı oranda artışlar gözlenirken, sıralamada her hangi bir değişiklik olmamıştır.

Geçen yıla oranla vaaz sayısında en fazla artışın olduğu bölge Marmara Bölgesi olmuştur. (2011’deki sayı 78.927; aradaki fark 61.332)

Karadeniz Bölgesi’ndeki vaaz sayısı da geçen yıla göre artmıştır. (2011’deki sayı 61.099; aradaki fark 49.843)

Vaaz sayılarına göre üçüncü sırada İç Anadolu Bölgesi gelmektedir. Bu bölgede 2011’de 53.945 olan vaaz sayısı, 2012’de 104.758’e yükselmiştir. Aradaki fark 50.813 olarak gerçekleşmiştir.

Akdeniz Bölgesi’nde 2011 yılında 28.808 vaaz verilirken 2012 yılında bu sayı 58.392 olarak tespit edilmiştir. Bu bölgemizde bir önceki yıla göre 29.590 daha fazla vaaz verilerek %100 artış sağlanmıştır.

Doğu Anadolu Bölgesin de verilen vaazlarda da aynı durumu tespit etmek mümkündür. 2011 yılında bu bölgemizde 27.540 vaaz yapılırken bu rakam 2012’de 50.355 olarak gerçekleşmiştir. Bu bölgemizde 22.815 defa daha fazla vaaz verilerek yaklaşık % 80 artış meydana gelmiştir.

Vaaz sayılarında son sırada yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde 2011’de 26.891 vaaz verilirken 2012’de bu rakam 46.294 olarak gerçekleşmiştir.

Vaaz sayılarında en az artışın yaşandığı bölge ise Ege Bölgesi’dir. Bu bölgemizde 2010’da 27.754 olan vaaz sayısı 2011’de 29.202’ye, 2012’de 47.419’a yükselmiş ve aradaki fark 18.217 olmuştur.

8) Üçer Aylık Vaaz Dönemlerine Özel Konu Belirlenmesi

Başkanlığımız 2012-2016 Stratejik Planında Genel Müdürlüğümüze “Her yıl vaaz dönemleri için özel bir ana konu belirlemek” görevi verilmiştir. Buna göre; 2012 yılı ikinci üç aylık vaaz dönem konusu olarak “**Hız. Peygamber, Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku**”; üçüncü üç aylık dönem konusu olarak “**Selam**” ve dördüncü üç aylık dönem konusu olarak “**Camii ve Engelliler**” konuları belirlenmiş ve ilgili talimatlar müftülüklerimize gönderilmiştir. Ayrıca, 2013 yılı ilk üç aylık vaaz konusu “**İman Esasları**” olarak belirlenmiştir.

B- HUTBELER

Hutbeler üzerinde yapılacak çalışmalarda elde edilecek bulguların mevcut hizmetin daha iyi tanınmasına ve hutbeler yoluyla verilen mesajın etkisinin ve Başkanlığımızın kişilerin dinî yönelim ve ilgilerine yaptığı katkının da bu suretle artırılmasına vesile olacağı düşünülmektedir.

Bu vesile ile 2006 yılı Haziran ayından itibaren illerimizde okunan hutbeler, Başkanlığımızca belirli bir sistem dâhilinde incelemeye tabi tutulmaktadır.

Hutbelerle ilgili yapılan çalışmalar ve hazırlanan raporlar, hem mevcut hizmetin işleyişi hakkında sağlıklı bilgilerin elde edilmesine, hem de ileriye dönük geliştirilecek stratejilerin belirlenmesine yönelik önemli katkılar sağlamaktadır.

İllerde okunacak hutbeler, her il müftülüğü bünyesinde oluşturulan “İl Hutbe Komisyonları” tarafından hazırlanmaktadır. Müftülükler, buldukları illerin ihtiyacına binaen belirledikleri hutbe konularını ilgililere önceden duyurmakta, hazırlanan hutbeler komisyon tarafından değerlendirilmekte ve uygun görülenler ilgili tarihte okunmak üzere seçilmektedir.

İl hutbe komisyonları tarafından, okunacak hutbeler belirlendikten sonra ayrı ayrı kayıt altına alınmaktadır.

Kaydedilen hutbeler il müftülükleri tarafından, okunacağı tarihten 1 ay önce, “Din Hizmetleri Yönetim Sistemi” programına işlenmektedir. Yine bu hutbelerin zamanında programa kaydedilip edilmediği takip edilmekte, Başkanlığımız merkezinde oluşturulan bir komisyon tarafından bütün hutbeler ön incelemeye tabi tutulmaktadır. Bu esnada muttali olunan bariz hatalar ilgili müftülüğe bildirilerek, muhtemel yanlış anlamaların önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Bu raporda 81 ilden gelen toplam 4.277 hutbeden elde edilen veriler yer almaktadır. 2012 yılında bir ilde okunması gereken toplam hutbe sayısı 52 Cuma hutbesi ve 2 bayram

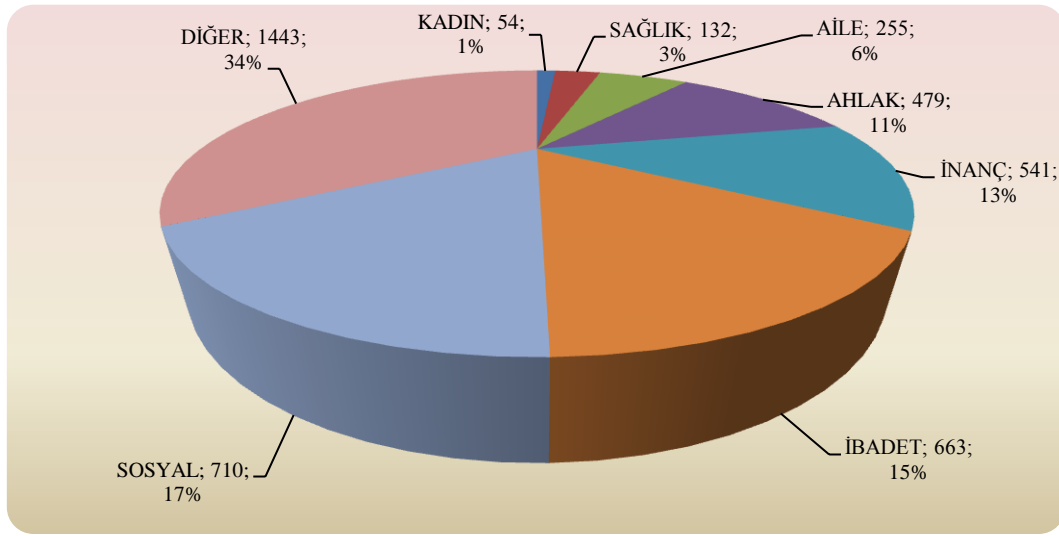
hutbesiyle birlikte 54'tür. Kayıtlarımızda 97 hutbe eksik bulunmaktadır. Bu aksaklıkta sistemden kaynaklanmıştır.

Ülke genelinde 2012 yılı boyunca okunan hutbelere ait değerlendirmelerde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1) Hutbe Konularıyla İlgili Veriler

Hazırlanan hutbelerin ana konuları “Ahlak, Aile, İbadet, İnanç, Kadın, Sağlık, Sosyal ve Diğer” olmak üzere sekiz başlık altında toplanmıştır.

2012 yılında okunan hutbelerin ana konularına göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.



Grafik-17: Hutbelerin Ana Konularına Göre Dağılımı

(Konu adından sonraki sayılar okunan hutbe sayısını, yüzdeleri sayılar ise genel dağılımdaki oranı ifade etmektedir.)

Grafik 17’de yer alan 2012 yılında okunan hutbelerin konularına göre dağılımının 2011 yılına ait verilerle paralel olduğu görülmektedir. Yani konuların bir önceki yıla göre dağılımı hemen hemen aynıdır.

2010		
Ana Konu	Hutbe Sayısı	Yüzde (%)
Diğer	1.463	33
Sosyal	881	20
İbadet	631	14
İnanç	605	13
Ahlak	401	9
Aile	264	6
Sağlık	173	4
Kadın	38	1

2011		
Ana Konu	Hutbe Sayısı	Yüzde (%)
Diğer	1.363	32
Sosyal	816	19
İbadet	656	15
İnanç	551	13
Ahlak	446	10
Aile	288	7
Sağlık	112	3
Kadın	45	1

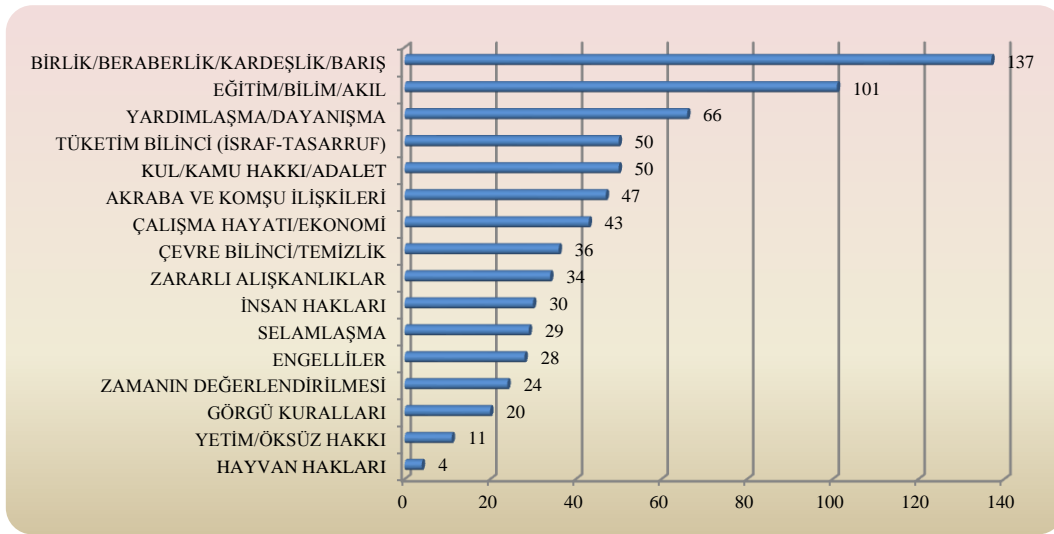
Tablo 1: 2010 ve 2011 yıllarında okunan hutbelerin konu dağılımları

Tabloda görüldüğü üzere yıllar itibariyle konuların dağılımında anlamlı bir değişim gözükmemektedir. Yıl içerisinde meydana gelen olaylar, özel günlerde hazırlanan hutbeler, konuların dağılımında bazı küçük değişikliklere sebep olabilmekte, bu da yakın olan oranları değiştirebilmektedir. Bununla birlikte hutbe konularındaki istikrarlı dağılım belirli bir rutinleşmeyi de ima etmektedir.

Ana konuların altında oluşturulan alt konuların yoğunluk sıralamasına göre dağılımı ise şu şekilde olmuştur:

a) Sosyal Konular

2012 yılında okunan hutbelerin %17'si “sosyal” başlığı altında sınıflandırılabilir. Okunan hutbe sayısı 710'dur. Bu başlık altında genellikle toplumu ilgilendiren meseleler ele alınmış, günlük yaşamda dikkat edilmesi gereken hususlar, eğitim, insan hakları ve adalet gibi konulara yer verilmiştir. Bu konuların dağılımı Grafik-18'de verilmiştir.

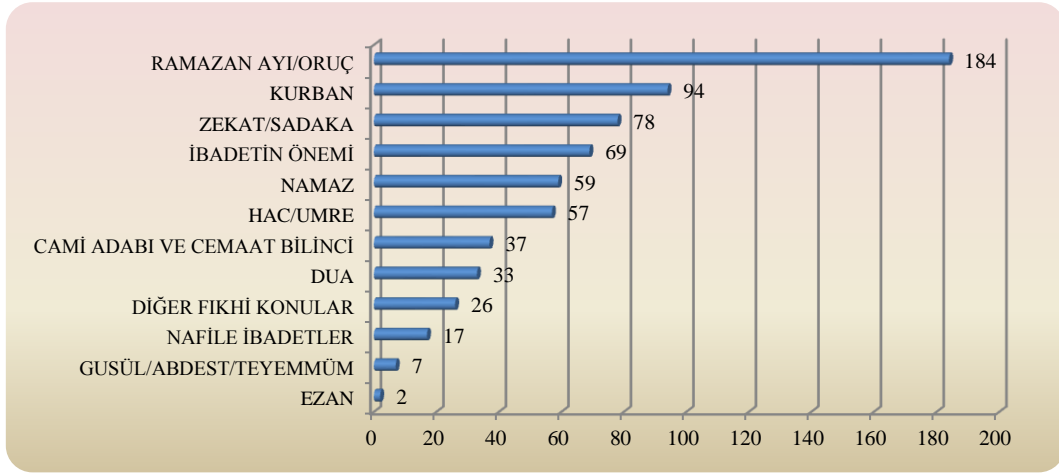


Grafik-18: “Sosyal” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

Sosyal başlıklı hutbelerde birlik/beraberlik, eğitim/bilim/akıl, yardımlaşma/dayanışma, tüketim bilinci gibi konulara ağırlık verildiği; en az işlenen konuların ise hayvan hakları, yetim/öksüz hakkı, görgü kuralları selamlaşma gibi konular olduğu görülmektedir.

b) İbadet Konuları

Sosyal konularda olduğu gibi “ibadet” başlığı altında değerlendirilebilecek olan hutbelerin oranında anlamlı bir değişiklik görülmemektedir. 2011 yılında bu konuda 656 hutbe okunurken, 2012’de 663 hutbe okunduğu görülmektedir. Bu konunun genel dağılım içindeki payı geçen yıl olduğu gibi %15 olmuştur.



Grafik-19: “İbadet” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

Ramazan Ayı, Kurban Bayramı gibi özel zamanlarda ülke genelindeki tüm camilerde benzer konuların işlenmesi; “Ramazan Ayı/Oruç, Kurban, İbadetin Önemi, Zekât/Sadaka” gibi konuların, “İbadet” başlığı altında değerlendirilmesi tablonun bu şekilde oluşmasını sağlamıştır.

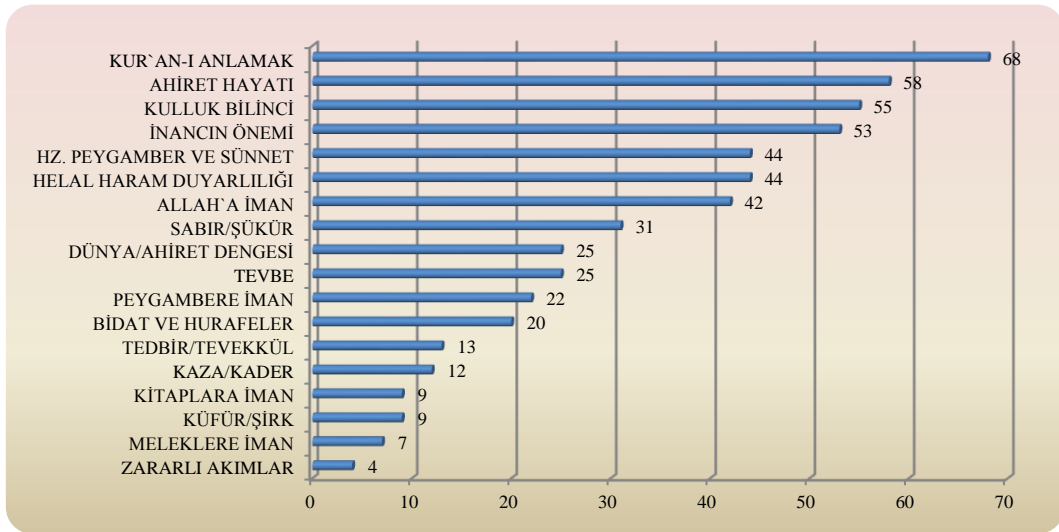
“Ezan, Gusül/Abdest/Teyemmüm İtikaf, Nafile İbadetler” gibi konular ise bu başlık altında en az ele alınan konular olmuştur.

c) İnanç Konuları

Grafik-20’de görüleceği üzere 2012 yılında okunan “inanç” ana konulu hutbelerin oranı %13, hutbe sayısı ise 541’dir. 2010 ve 2011 yıllarına baktığımızda inanç konularının bu oranlarda belirli bir seviyede ele alındığı görülmektedir.

Son üç yılın verilerine bakıldığında “İnanç” başlığı altında en çok işlenen konuların, Kuran-ı Anlamak, Ahiret Hayatı, İncanın Önemi, Allah’a İman” gibi konular olduğu görülmektedir.

“İnanç” konusuna ait 2012 yılı alt konu dağılım grafiği aşağıda verilmiştir:



Grafik-20: “İnanç” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

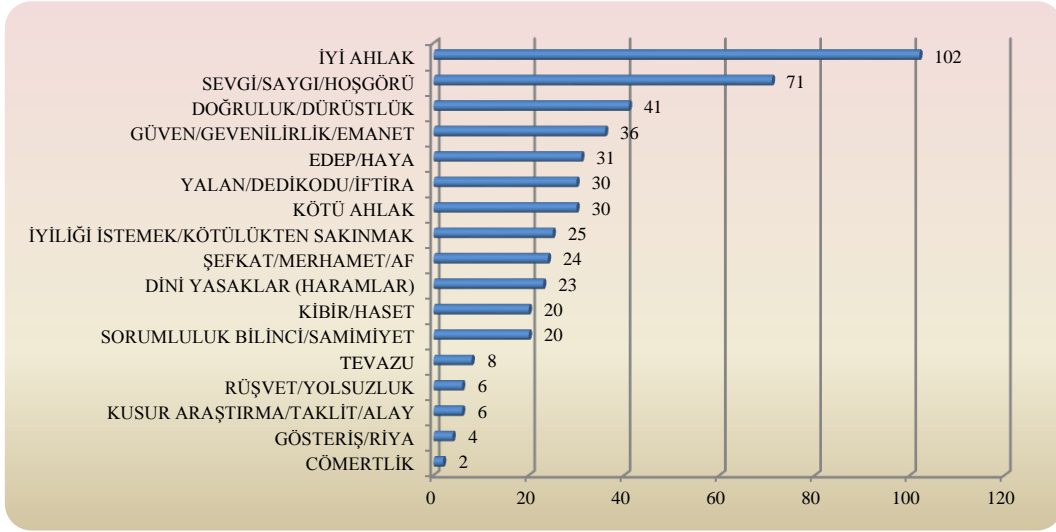
d) Ahlak Konuları

2012 yılında okunan hutbelerin %11'i ahlak konulu hutbelerdir. Bu konuda okunan hutbe sayısı 479'dur.

Son üç yılda "Ahlak" başlığı altında incelenen konulara bakıldığında, "İyi Ahlak/Kötü Ahlak" konusunda okunan hutbelerin de her yıl arttığı görülmektedir.

Grafik-21'de görüldüğü gibi 2012 yılında "Ahlak" ana konulu hutbelerde en az ele alınan alt konular da "Cömertlik, Gösteriş/Riya, Kusur Araştırma/Taklit/Alay, Rüşvet/Yolsuzluk" konuları olmuştur.

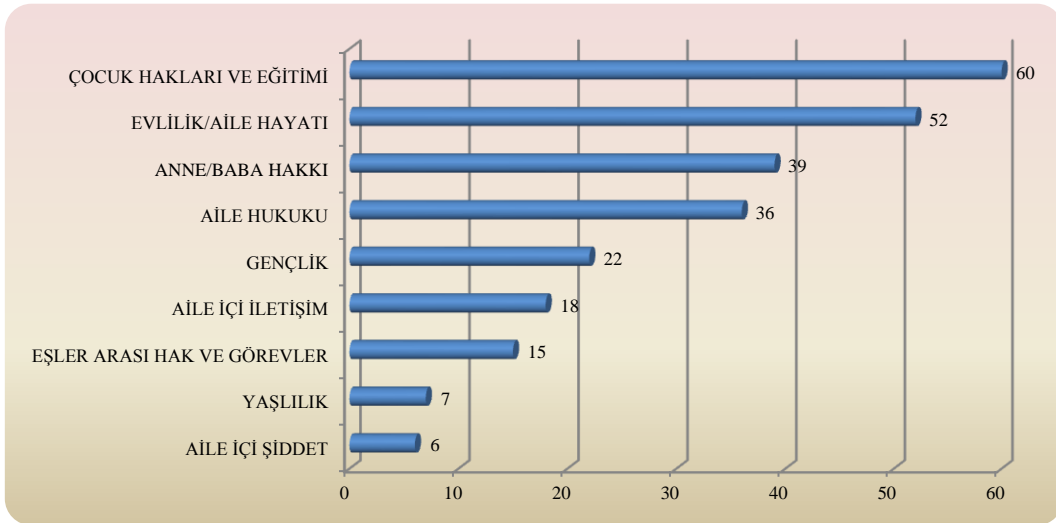
"Ahlak" konusuna ait 2012 yılı alt konu dağılım grafiği aşağıda verilmiştir:



Grafik-21: "Ahlak" Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

e) Aile Konusunda Okunan Hutbeler

Grafik-22'de aile ile ilgili konuların dağılımı yer almaktadır. Aile ile ilgili 2012 yılında okunan hutbe sayısı 255, bu konunun genel dağılımdaki payı ise %6'dır. Alt konuların dağılımı ise şu şekildedir:

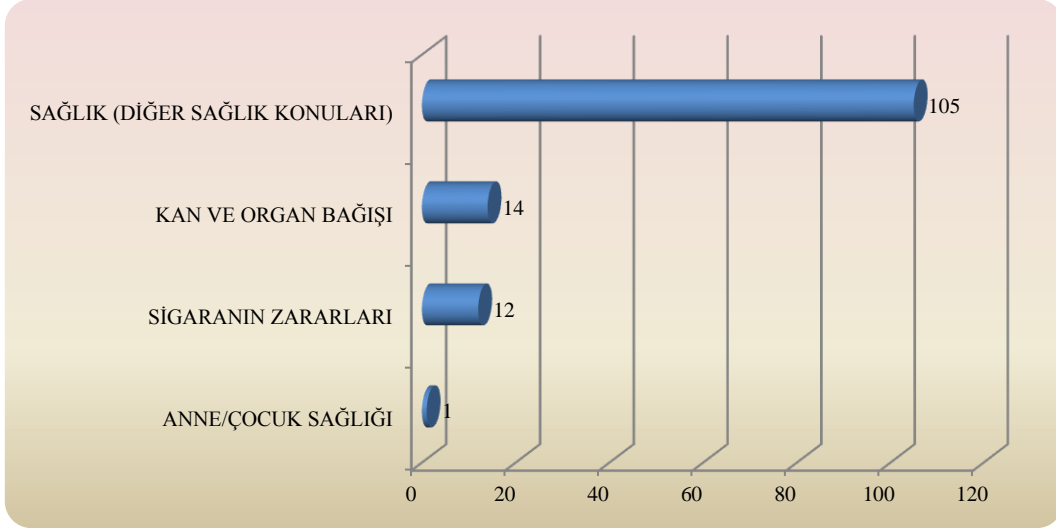


Grafik-22: "Aile" Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

f) Sağlık Konusunda Okunan Hutbeler

2012 yılında bu başlık altında en çok ele alınan konu “Sağlık (Diğer Sağlık Sorunları)”, en az işlenen konu ise “Anne/Çocuk Sağlığı” olmuştur.

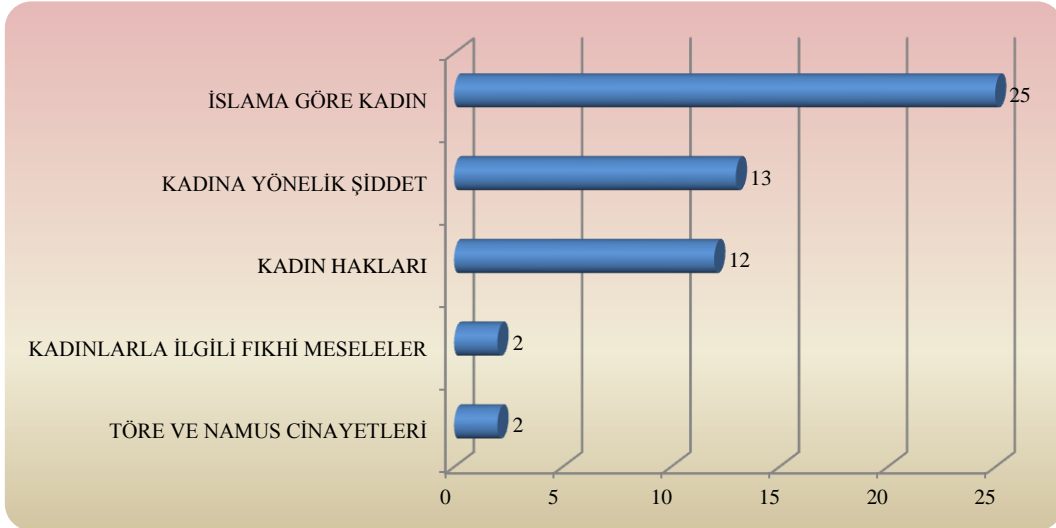
Grafik-23’te yer aldığı gibi, 2012 yılında “Sağlık” konusunda 132 hutbe okunmuş ve toplam dağılımda bu konu %3’lük bir paya sahip olmuştur.



Grafik-23: “Sağlık” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

g) Kadınlar Konusunda Okunan Hutbeler

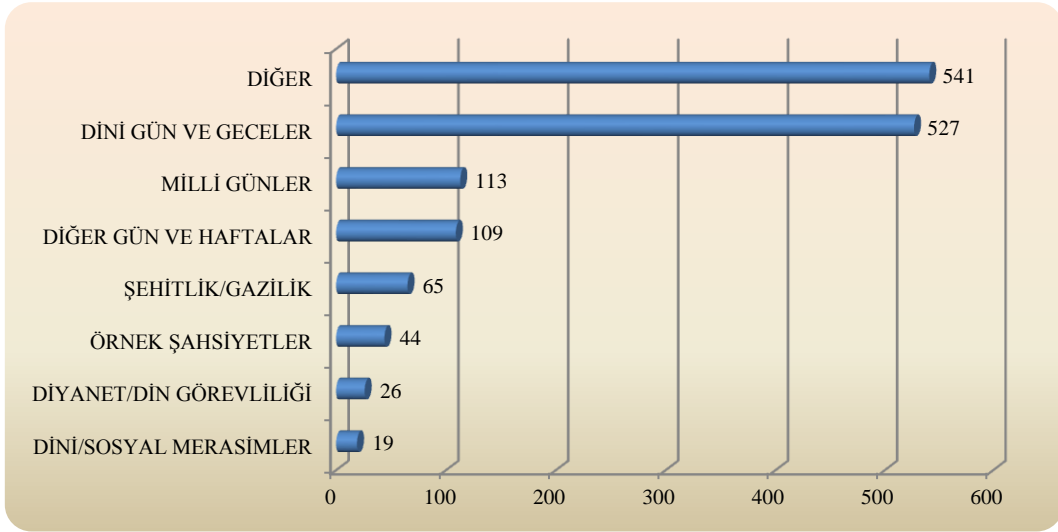
Grafik-24’te kadın konusunun alt dağılımı yer almaktadır. 2012 yılında “kadın” konulu 54 hutbe okunmuştur. Ana konular içinde en az paya sahip olan konu da %3’lük payla “Kadınlarla İlgili Fıkhi Meseleler” ve “Töre ve Namus Cinayetleri” konusu olmuştur.



Grafik-24: “Kadın” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

h) Diğer Konularda Okunan Hutbeler

Ülke genelinde hazırlanan hutbelerin ana konular dışında kalanları “Diğer” başlığı altında kayıt edilmiş ve Grafik-25’te dağılımı verilmiştir. Bu başlığın dağılımdaki oranı %33, okunan hutbe sayısı 1.444’tür. Alt konuların dağılımı ise şu şekilde olmuştur:



Grafik-25: “Diğer” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

“Diğer” ana konusu, 2011 yılında en fazla paya sahip olan başlıktır. Önceki yıllarda da durum pek farklı olmamıştır. Bunun başlıca sebebi, bu başlık altındaki alt konuların, belli zamanlarda tüm illerimizde işleniyor olmasıdır. Özellikle belirli gün ve haftalarda, dini gün ve gecelerde bu başlık altındaki konularla ilgili hazırlanan hutbeler tüm illerimizde okunmaktadır.

Ana konular ve bunların altında oluşturulmuş alt konuların tümünü göz önüne aldığımızda, yıl içerisinde 100’den fazla hutbe okunan konuları şöyle sıralanmaktadır:

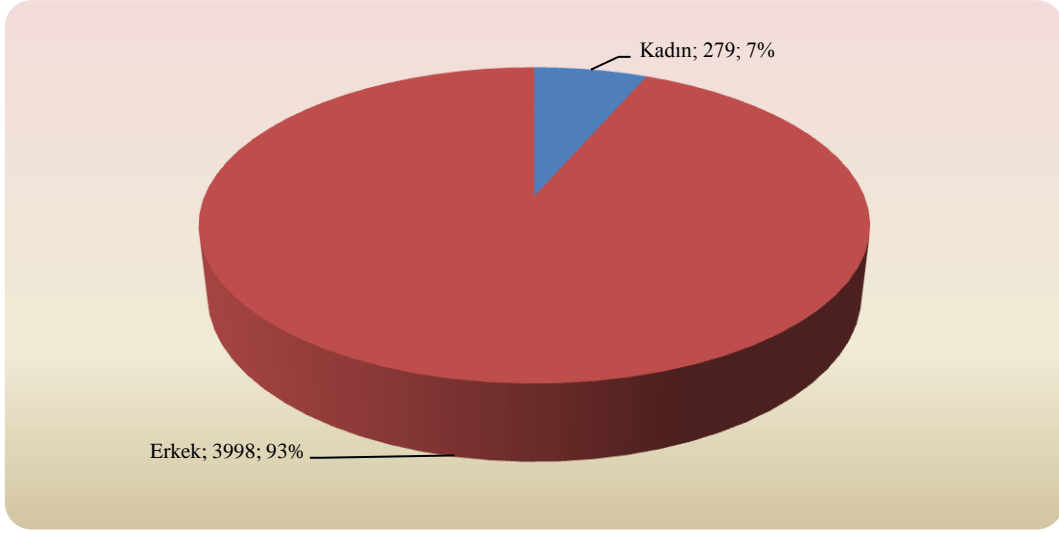
- | | | | |
|-----------------------|-------|-------------------------|-------|
| - Dini Gün ve Geceler | : 527 | - Milli Günler | : 113 |
| - Şehitlik ve Gazilik | : 65 | - Diğer Gün ve Haftalar | : 109 |

2) Hutbe Hazırlayanlarla İlgili Veriler

Başkanlığımızın din hizmetleri kayıt sisteminde arşivlenen hutbelerle ilgili olarak konu, tarih, yer bilgilerinin yanında, hutbeyi hazırlayan kişiyle ilgili bilgiler de yer almaktadır. Buna göre hutbeyi hazırlayan kişinin adı, soyadı, cinsiyeti, unvanı ve eğitim durumu bilgileri de kayıt altına alınmaktadır. Söz konusu verilerin bir araya getirilmesinden aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

a) Hutbe Hazırlayanların Cinsiyetleri

Grafik-26’ya baktığımızda 2012 yılında hazırlanan hutbelerin %93’lük bölümünün erkek görevliler, %7’lik bölümünün ise kadın görevlilerce hazırlandığı görülmektedir. Bu oran bir önceki yıla göre kadınlar lehine %1’lik bir artışı ifade etmektedir. Kadın görevlilerin sayısı ve hutbe komisyonlarında görev alan kadın görevliler arttıkça bu oranın daha da artacağı gözükmemektedir. Bir önceki yılda kadın görevliler tarafından hazırlanan hutbe sayısı 160 iken 2012’de 279’a yükselmiştir.



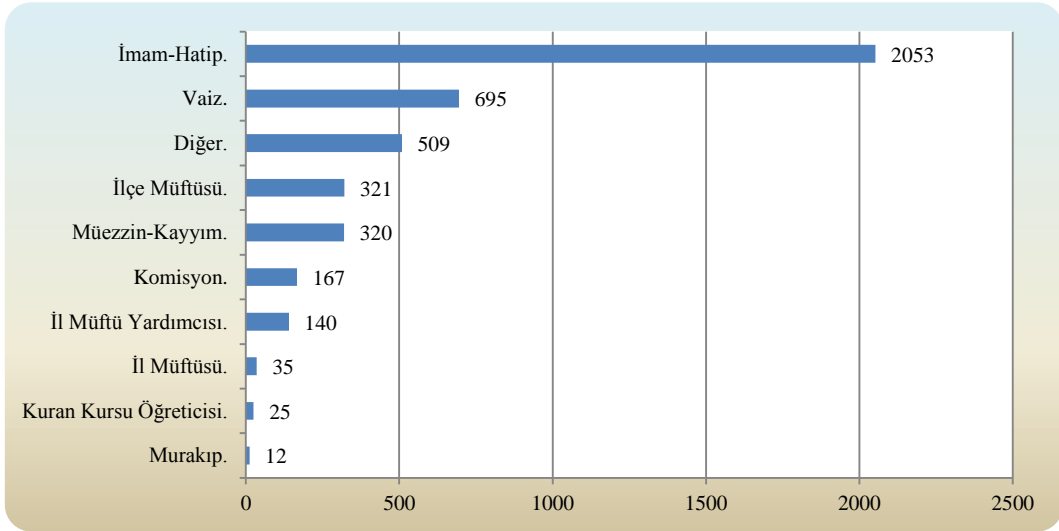
Grafik-26: Hutbe Hazırlayanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Başkanlığımız, hutbe hazırlama konusunda kadınların da aktif rol almalarını teşvik etmekte, il hutbe komisyonları da bu doğrultuda kadın görevlilere hutbe hazırlama görevi vermektedirler. Bu teşvikler neticesinde son dört yılda hutbe hazırlayan kadınların sayısı sürekli artmıştır. 2008 yılında 60, 2009 yılında 101, 2010 yılında 153, 2011 yılında 226 olan bu sayı 2012 yılında 279'a yükselmiştir.

Kadın görevlilerin hazırladıkları hutbelerin başlıklarına baktığımızda bu hutbelerde daha çok "İslâm'da kadın ve aile, çocuk eğitimi, büyüklere saygı" gibi konuların işlendiği görülmektedir.

b) Hutbe Hazırlayanların Unvanları

Başkanlığımız hutbe kayıt sistemine kaydedilen hutbeleri hazırlayan görevlilerin unvanları da kayıt altına alınmakta ve değerlendirilmektedir. Grafik 27'ye bakıldığında, unvan dağılımında en büyük payın, doğal olarak, imam-hatiplere ait olduğu görülmektedir.



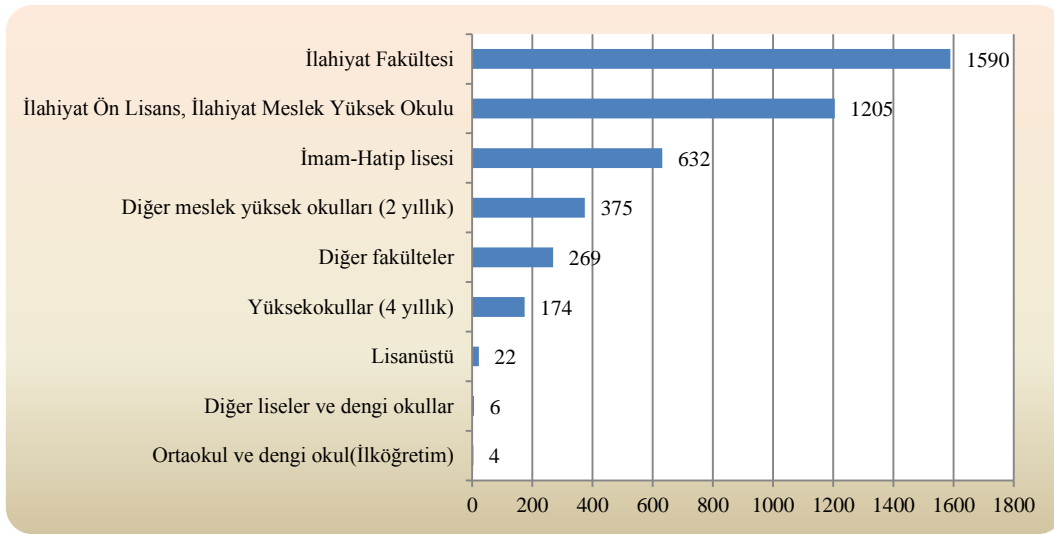
Grafik-27: Hutbe Hazırlayanların Unvanlarına Göre Dağılımı

Önceki yıllara ait verilere bakıldığında, unvan dağılımında imam-hatiplerin sürekli ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. 2007 yılında 1.916 (% 44) hutbe hazırlayan imam-hatipler, 2008

yılında 1.979 (% 48), 2009 yılında 2.294 (% 53), 2011 yılında 2.272 (% 51) ve 2012 yılında 2.053 (% 47) sayı ile hutbe hazırlayanlar dağılımında ilk sırada yer almışlardır. Bununla birlikte vaizler, il müftüleri, il müftü yardımcıları ve ilçe müftüleri, müezzin-kayyımlar ve Kur'an kursu öğreticilerinin de hutbe hazırlama konusunda önemli katkıları olmuştur. Hutbe komisyonlarında farklı unvanlarda personel yer aldığından komisyonlarca hazırlanan hutbeler özellikle belirtilmiştir.

c) Hutbe Hazırlayanların Eğitim Durumları

Hutbe hazırlayan görevlilerimiz eğitim durumlarına göre de sınıflandırılmaktadırlar. Grafik-28'de görüldüğü gibi, bu sınıflamadan elde edilen verilere göre en çok hutbe hazırlayan tahsil grubu sırasıyla; lisans (ilahiyat fakültesi), ön lisans (ilahiyat) ve imam-hatip lisesidir ve bu üçünün hazırladığı hutbe sayısı 3.531 olmuştur.



Grafik-28: Hutbe Hazırlayanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Grafik-28'de de görüldüğü gibi hutbelerin yarısından fazlası (% 56) ön lisans ve ilahiyat fakültesi mezunları tarafından hazırlanmıştır. İmam-hatip lisesi mezunları % 12'lik payla üçüncü sırada yer almaktadır.

Önceki yıllara oranla hem ilahiyat fakültesi mezunu oranının, hem de toplamdaki yükseköğretim mezunlarının oranının artmış olması, oldukça memnuniyet verici bir tablodur.

3) Hutbe Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gerekenler ile Hutbelerde Görülen Eksikler

İl Hutbe Komisyonlarınca hazırlanan hutbe metinlerinde belli bir başarı yakalanmakla birlikte hutbelerin tamamen sorunsuz ve istenen niteliklerde olduğunu söylemek de zor gözükmemektedir. Hutbelerin Genel Müdürlüğümüzce oluşturulan komisyon marifetiyle incelenmesi sonucunda bazı hutbelerde görülen başlıca eksiklikler şunlardır:

- Hutbeler genellikle özgün değildir. Farklı metinlerden alınan cümlelerin dikkatsiz ve özensiz bir şekilde bir araya getirilmesinden oluşmaktadır.
- Hutbeler, kuru ve soğuk bir dille yazılmakta, muhatap kitlenin gönül dünyasına hitap edememektedir.
- Başkanlıkça tespit edilen “**Hutbe Hazırlama ve Değerlendirme Ölçütleri**” ne yeterince riayet edilmemektedir. Konu bütünlüğünün sağlanmaması, konuya uygun ayet ve hadis seçilmemesi, hadis metinlerinin- ayet ve hadislerin anlamlarının doğru

yazılmaması, kaynakların eksik gösterilmesi veya hiç gösterilmemesi, sade, düzgün, anlaşılır bir dil kullanılmaması ilk göze çarpan hususlardır.

- Hutbelerde yanlış, yanlış anlaşılabilir veya uygun olmayan ifadeler yer almaktadır.
- Hutbe konusunun seçiminde güncellik ve hitap edilen kesime uygunluğa dikkat edilmemektedir.
- Bazı Müftülükler hutbe metni hazırlamak yerine Başkanlığa veya başka illere ait hutbe metinlerinin okutulmasını alışkanlık haline getirmektedir.

Bahse konu eksikliklerin asgariye indirilmesini sağlamak amacıyla Müftülüklerce şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Hutbe komisyonu görevlerini daha dikkatli ve titiz bir şekilde yerine getirmelidir.
- Hutbe konuları çok iyi belirlenmelidir.
- Hutbeler özgün ve “Hutbe Hazırlama ve Değerlendirme Ölçütleri”ne uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Hutbelerde yanlış anlaşılabilir veya uygun olmayan ifadelere yer verilmemelidir.
- Hutbeler yarışma açmak, sipariş vermek veya komisyon üyelerince bizzat yazılması gibi yöntemlerle hazırlanmalıdır.
- Hutbeleri okunmaya değer görülen yazarlar imkanlar ölçüsünde ödüllendirilmelidir.
- Hutbe yazacak görevli sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Hutbe konusunda uzman kişilerden faydalanılmalı, çalıştay, sempozyum, panel gibi ilmi toplantılar düzenlenmelidir.
- Başkanlığa gönderilmeden önce hutbe metinleri İl Müftüsü tarafından okunarak son şekli verilmelidir.
- Zamanında incelenebilmesi için hutbe metinleri okunacağı tarihten bir ay önce Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi’ne girilmelidir.
- Başkanlıkça belirlenen hutbe dualarının yanı sıra diğer geleneksel hutbe dualarının da okunmasına müsaade edilmelidir.
- Hutbe okunması konusuna da gerekli önem verilmeli; hutbe okuma usûl ve teknikleri hakkında din görevlileri eğitilmelidir.
- Hutbelerle ilgili geri bildirimler alınmalı ve değerlendirilmelidir.

4) Hutbe Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar

Hutbelerde tespit edilen eksiklerin asgariye indirilmesi ve bertaraf edilmesi amacıyla Genel Müdürlüğümüzce birtakım çalışmalar yapılmıştır. Hutbe hizmetlerinin geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması amacıyla yapılan başlıca çalışmalar şunlardır:

- İrşat hizmetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi hususunda değerlendirme yapmak, strateji belirlemek amacıyla 13.01.2012 tarihinde Başkanlık üst düzey personelinden müteşekkil 22 kişilik **Merkez İrşat Komisyonu** oluşturulmuştur.

Komisyon, 15.02.2012 tarihinde toplanarak mevcut hutbe hizmetlerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmiş ve görüşlerini karar altına almıştır.

Konu daha sonra;

- 3-4 ve 8-9 Aralık 2012 tarihlerinde yapılan **Başvaizler ve Uzman Vaizler Çalıştayında,**
- 10-13 Aralık 2012 tarihinde yapılan **İl Müftü Yardımcıları Seminerinde,**
- 26-29 Aralık 2012 tarihinde yapılan **İlçe Müftüleri Seminerinde,**

ele alınıp değerlendirilmiştir. Söz konusu çalışmalar sonucunda hutbelere ilişkin şu görüş ve teklifler dile getirilmiştir:

- ✓ Hutbeler güncel olmalı, konularının seçiminde mahalli sorunlar dikkate alınmalı, duygu dolu, etkili bir dille ve özgün hutbeler yazılmalıdır.
- ✓ Hutbe yazma niteliğine sahip personelin seçimi yapılmalı ve seçilen personel eğitilmelidir.
- ✓ Güzel hutbe yazan ve okuyan ödüllendirilmelidir.
- ✓ Başkanlıkça okutulması uygun görülen hutbeler zamanında gönderilmelidir.
- ✓ Başkanlıkça örnek hutbe metinleri bankası oluşturulmalıdır.
- ✓ Hutbe hazırlamada faydalanılacak kaynaklar elektronik ortamda görevlilerin istifadesine sunulmalıdır.
- ✓ Hutbe komisyonu, il müftüsünün başkanlığında başvaiz, başvaizin olmadığı yerde ise uzman vaizlerin koordinatörlüğünde çalışmalarını sürdürmelidir.
- ✓ Hutbe komisyonunun koordinatörlüğünü üstlenecek olan başvaiz ya da uzman vaizin bu alanda uzmanlaşması sağlanmalıdır.

Ayrıca Başkanlığımız 2012-2016 yılı Stratejik Planı'nda Genel Müdürlüğümüze verilen 2012 yılı içerisinde elektronik ortamda 500 adet hutbe yayımlama ve personelin istifadesine sunma görevi yerine getirilmiştir. 1999-2012 yılları arasında Başkanlığımızca hazırlanmış ve okunmuş 500 adet hutbe yeniden düzenlenerek Başkanlığımız web sayfasında yayımlanmıştır. Diğer taraftan Başkanlığımızca yıl içerisinde 10 adet hutbe hazırlanmış ve ülkemiz genelinde okutulmuştur.

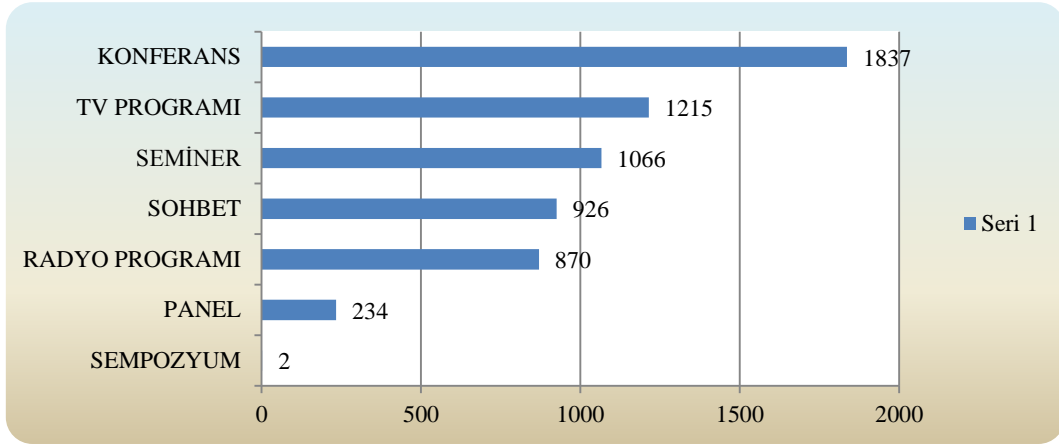
C- KONFERANS, PANEL, SEMPOZYUM, SEMİNER VE RADYO-TV PROGRAMLARI

İl ve ilçe müftülüklerimizce cami dışında düzenlenen ve kurum içinden ve dışından alanının uzmanı olan kişilerin katılımı ile gerçekleştirilen konferans, panel, sempozyum, seminer, sohbet, radyo ve televizyon programı gibi etkinlikler, düzenlenme tarihinden önce "Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi"ne kaydedilerek Başkanlığımıza ulaştırılmakta ve gerçekleşme tarihinden 7 (yedi) gün önce Başkanlığımız web sitesinden ilan edilerek vatandaşlarımıza duyurulmaktadır.

Bu çerçevede geçmiş yıllarda olduğu gibi 2012 yılında da il ve ilçe müftülüklerimiz tarafından 8.832 sosyal ve dini faaliyet gerçekleştirilerek Başkanlığımıza bildirilmiştir. Bildirilen faaliyetler öncelikle türleri, konuları, gerçekleştirenleri ve bölgelere göre dağılımları bakımından değerlendirilerek istatistiki bilgileri çıkartılmıştır.

1) Faaliyetlerin Türü ile İlgili Veriler

Gerçekleştirilen faaliyetleri türlerine göre değerlendirdiğimizde önceki yıllarda olduğu gibi bu yılda konferanslar (1.837) ilk sırada yer almıştır. Tv programları (1.215) ve radyo programlarında (870) da geçen yıla oranla önemli bir farklılık gözükmemektedir.

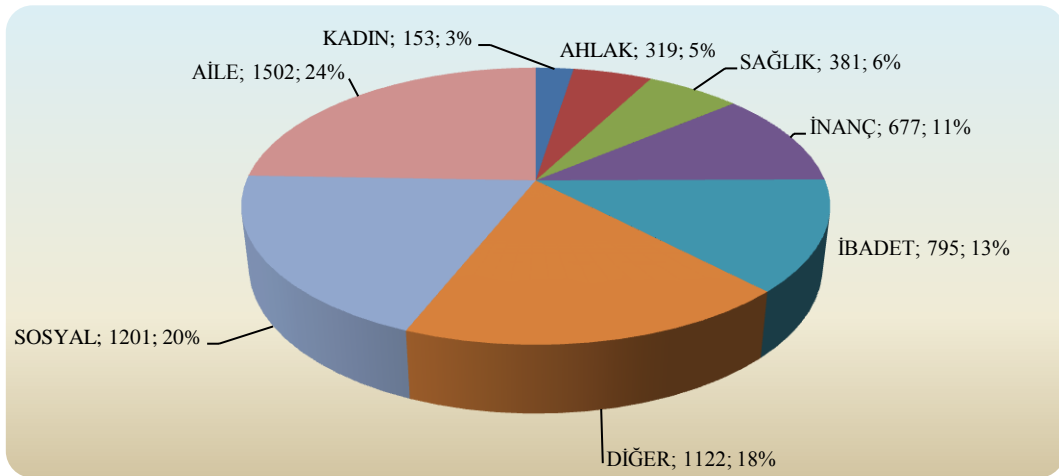


Grafik-29: Faaliyetlerin Türüne Göre Dağılımı

2011 yılı faaliyetleri ile kıyaslandığında, 2012 yılında sosyal faaliyetler içinde sohbet ve seminer çalışmalarında bir artış görülmektedir. Kadın görevlilerimizin özellikle ev sohbetlerine katılarak bu imkanı irşat hizmetlerinde bir vesile olarak değerlendirmeleri söz konusu artışın önemli bir sebebi olarak görülebilir.

2) Faaliyetlerin Konularıyla İlgili Veriler

İl ve ilçe müftülüklerimiz tarafından gerçekleştirilen etkinliklerin sayısal dağılımlarının yanında içerikleri de son derece önemlidir. Cami içi irşat hizmetlerinde olduğu gibi, cami dışı hizmetler de de faaliyetler aile, sosyal, inanç, ibadet, ahlak, kadın, sağlık ve diğer ana başlıkları altında sınıflandırılmıştır.



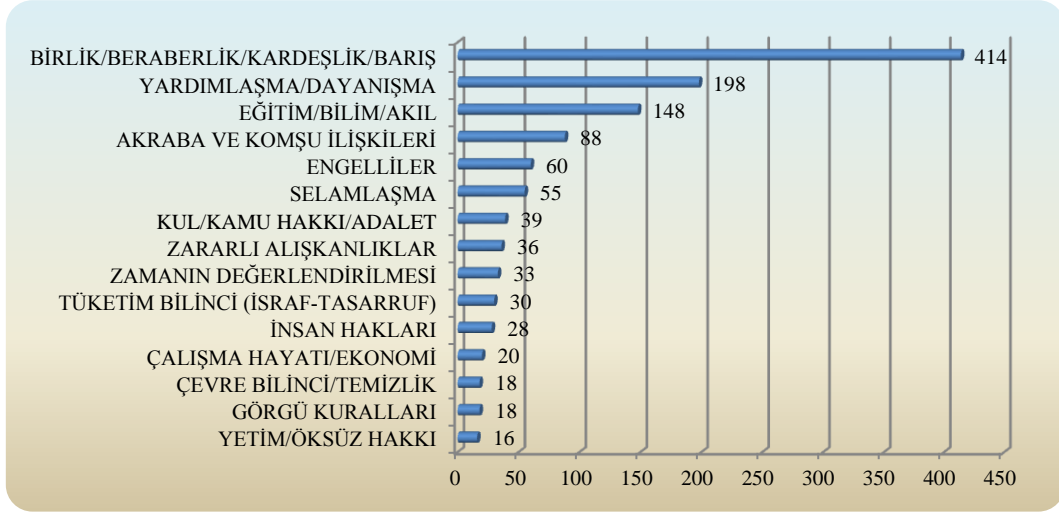
Grafik-30: Faaliyetlerin Ana Konulara Göre Dağılımı

2011 yılı faaliyetleri ile karşılaştırıldığında aile ve sosyal konulara daha çok yer verildiği, diğer konu başlıklarındaki oranların ise bazı değişikliklerle yer değiştirdiği görülmektedir. Grafikte yer alan konuların yoğunluk sıralamasının alt konu başlıklarına göre dağılımı ise aşağıda yer almaktadır:

a) Sosyal Konular

Grafik-31’de yer aldığı gibi 2012 yılı içerisinde sosyal ana konusu altında toplam 15 (on beş) alt konu işlenmiştir. Bunlar içerisinde ilk sırayı birlik/beraberlik/kardeşlik/barış (414) konusu almıştır. Bunu birbirine yakın sayılarla “yardımlaşma/dayanışma”, “eğitim/bilim/akıl”, “akraba ve komşu ilişkileri” konuları takip etmiştir. 2011 yılında da ilk dört konunun

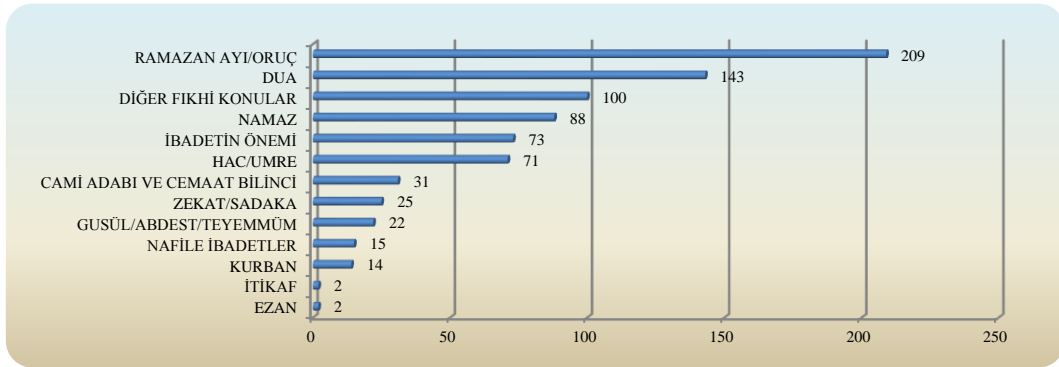
sıralaması bu şekilde olmuştur. Bu başlık altında 2011 yılı içinde toplam 1.012 faaliyet gerçekleştirilirken, 2012’de bu rakam 1.201 e yükselmiş ve %20 oranında bir artış sağlanmıştır.



Grafik-31: Sosyal Konuların Alt Konulara Göre Dağılımı

b) İbadet Konuları

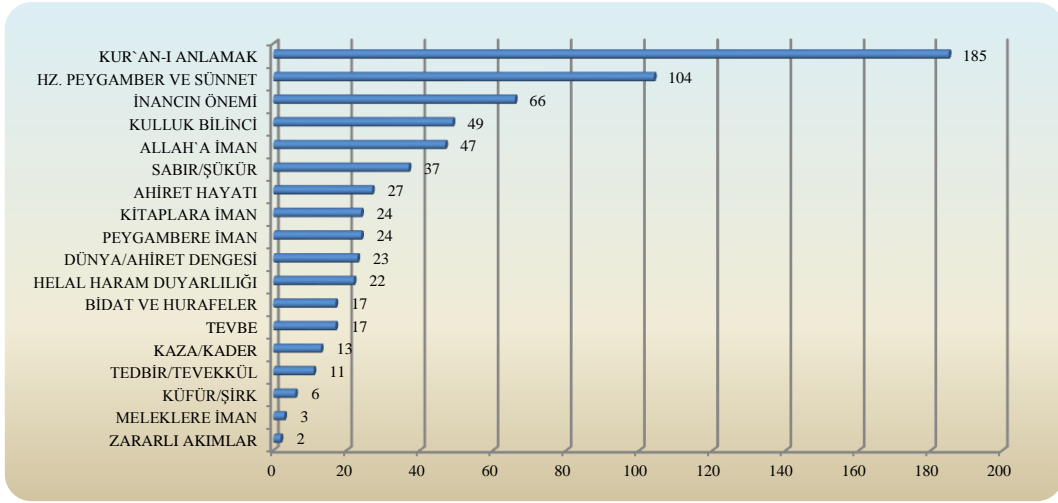
2012 yılında İbadet ana konusu altında toplam 13 alt konu işlenmiştir. Bunlar içerisinde ilk sırayı “ramazan ayı/oruç” (209 faaliyet) konusu almıştır. 2011 yılında da bu başlık altında 195 faaliyetle en çok işlenen “ramazan ayı/oruç” konusu olmuştur. Bunu “dua”, “diğer fihhi konular”, ve “namaz” konuları takip etmiştir. “İtikaf” ve “ezan” konularında da az da olsa faaliyet gerçekleştirilmiştir. İbadet konuları bağlamında 2011 yılında toplam 744 faaliyet yapılırken 2012 yılında 795 faaliyet yapılmıştır.



Grafik-32: İbadet Konularının Alt Konulara Göre Dağılımı

c) İnanç Konuları

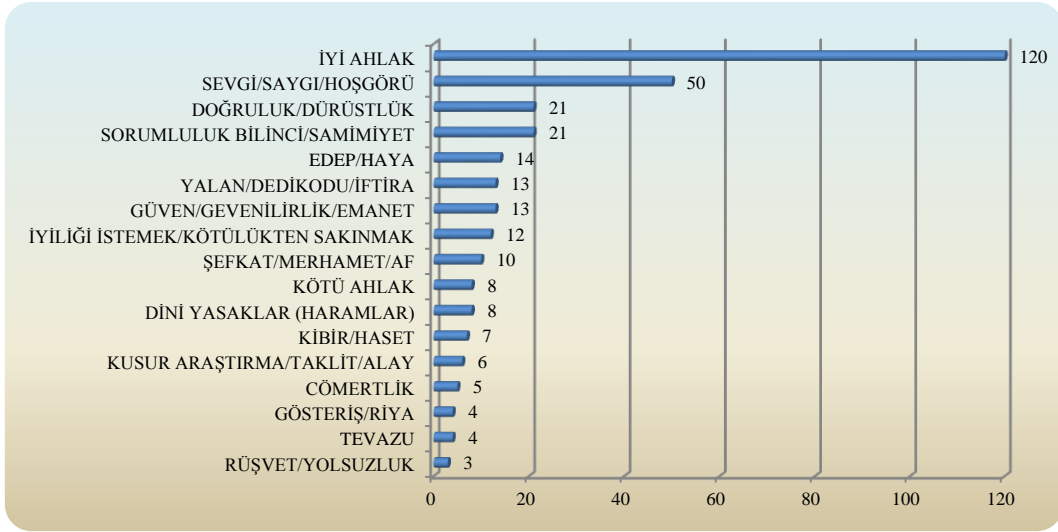
İnanç başlığı altında toplam 18 alt konu işlenmiştir. Grafik-33’te görüldüğü gibi bunlar içerisinde en çok işlenen “Kur’an’ı anlamak” konusu olmuştur. Bunu “Hz. Peygamber ve Sünneti” ve “İnancın önemi” konuları takip etmiştir. 2011 yılına göre Kuran-ı Kerimi anlamak konusu birinci sıraya yükselirken, Hz. Peygamber ve Sünneti konusu ikinci ana başlığı oluşturmuştur. 2012 yılında bu başlık altında 677 faaliyet yapıldığı görülmektedir. Cami dışı irşat faaliyetleri içinde inanç konusunda 2012 yılında hem sayısal hem de oransal olarak nisbî bir düşüşün olduğu görülmektedir.



Grafik-33: İnanç Konularının Alt Konulara Göre Dağılımı

d) Ahlak Konuları

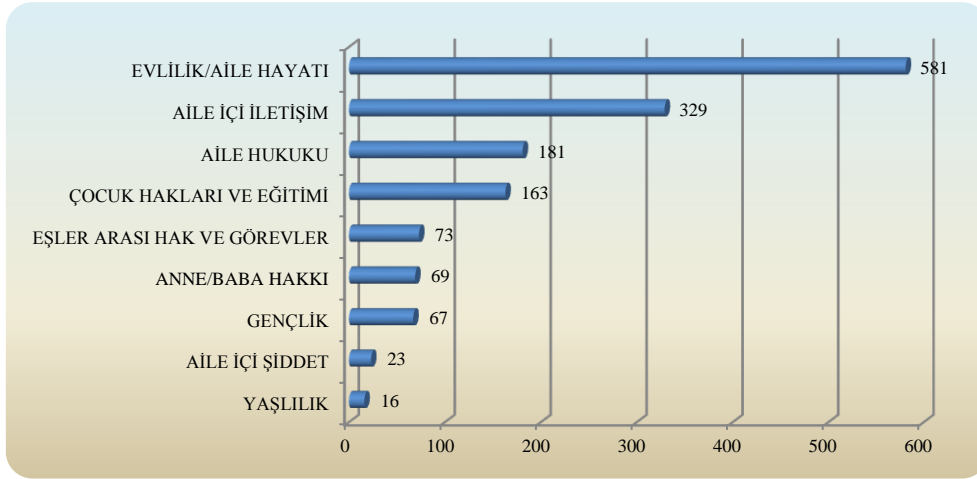
2012 yılında Ahlak ana konusu altında 17 alt konu işlenmiştir. Grafik-34'te görüldüğü gibi bunlar içerisinde ilk sırada iyi ahlak (120) konusu yer almaktadır. Sevgi, saygı ve hoşgörü, doğruluk-dürüstlük, sorumluluk bilinci konuları iyi ahlak konusunu takip etmektedir. Ahlak konusunda 2012 de 319 faaliyet gerçekleştirilmiştir.



Grafik-34: Ahlak İle İlgili Konuların Alt Konulara Göre Dağılımı

e) Aile Konusunda Yapılan Faaliyetler

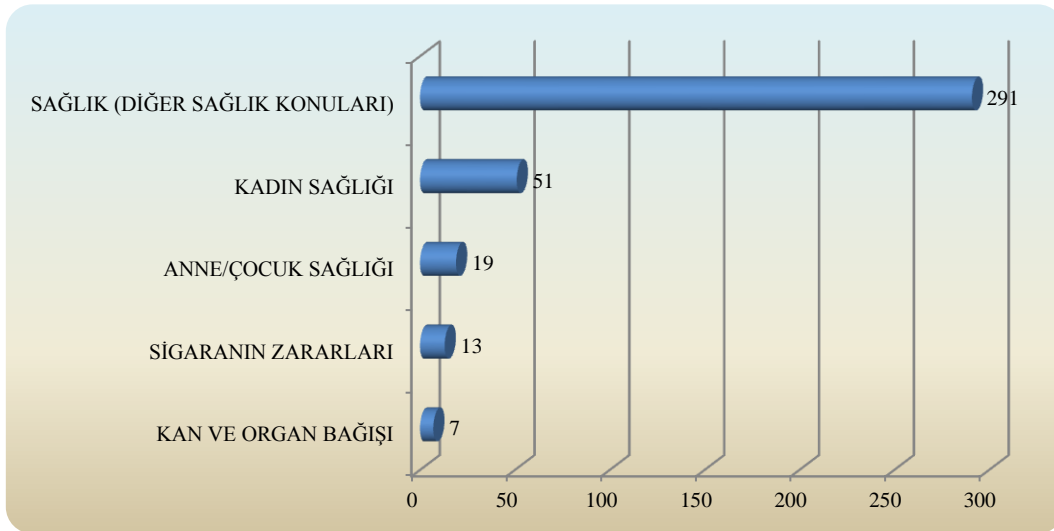
Başkanlığımızca yürütülen irşat faaliyetleri içinde ailenin korunması, desteklenmesi ve aile konularında vatandaşlarımıza rehberlik yapılması önemli bir hizmet alanını oluşturmaktadır. Aile konusu hem cami içi irşat hizmetlerinin hem de cami dışı irşat hizmetlerinin önemli bir amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda cami dışı irşat hizmetlerinin envanteri tutulurken, aile konusunda yapılanları ortaya koymak, Başkanlığımızın stratejik hedeflerine ulaşması bakımından da önem taşımaktadır. Cami dışı din hizmetleri içinde aile konusunda 2011 yılında toplam 1.207 faaliyet yapılmıştır. 2012 yılında ise bu sayı 1.502 olarak gerçekleşmiştir. Bu artışın sağlanmasında artan aile ve rehberlik hizmetlerinin önemli bir katkısının olduğu düşünülmektedir. İşlenen konuların dağılımında ise bir önceki yıla göre aynı konuların aynı yoğunlukta işlendiği söylenebilir.



Grafik-35: Aile Konularının Alt Konulara Göre Dağılımı

f) Sağlık Konusunda Yapılan Faaliyetler

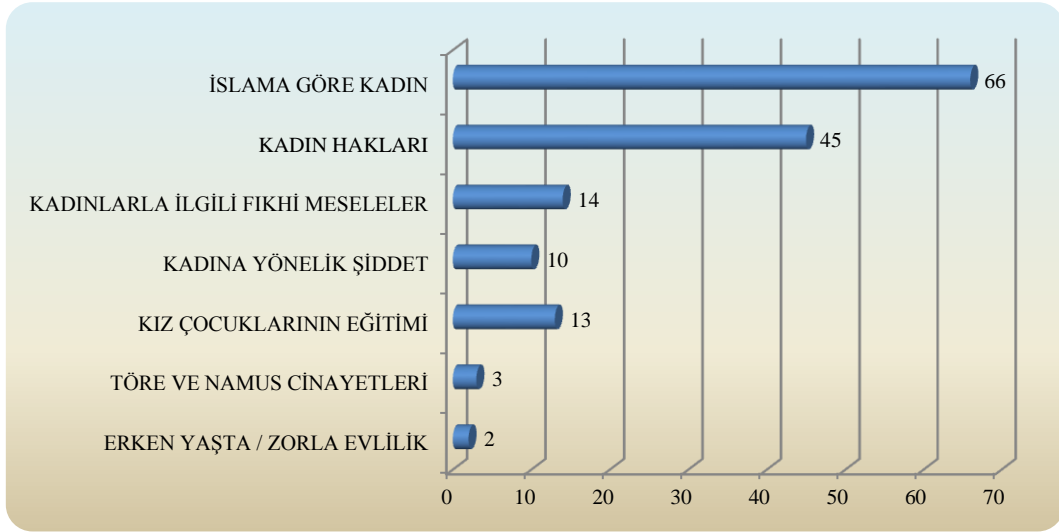
Sağlık ana başlığı altında ele alınan konuların başında geçen yıl olduğu gibi bu yıl da sağlık (diğer sağlık konuları) yer almaktadır. Grafik-36'da görüleceği gibi bu başlık altında bu yıl işlenen konuların sıralamasının hemen hemen geçen yıllarla aynı olduğu görülecektir. 2011 yılında toplam 237 faaliyet yer alırken, 2012'de sağlık konusunda 381 faaliyet yapıldığı görülmektedir, bu rakam ise ciddi bir artışı ifade etmektedir.



Grafik-36: Sağlık Konularının Alt Konulara Göre Dağılımı

g) Kadınlarla İlgili Konularda Yapılan Faaliyetler

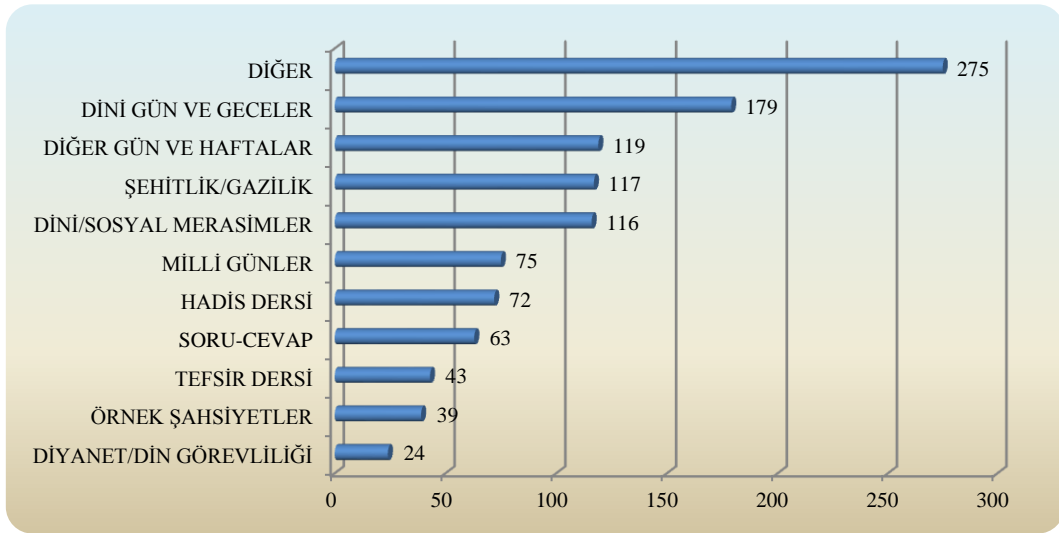
Kadın ana konusu altında 7 alt konu işlenmiştir. Söz konusu alt konular içerisinde İslam'a göre kadın konusu ilk sırada (66) yer almıştır. Kadın hakları (45), kadınlarla ilgili fıkhi meseleler gibi konulara da yer verilmiştir.



Grafik-37: Kadınlarla İlgili Konuların Alt Konulara Göre Dağılımı

h) Diğer Konularda Yapılan Faaliyetler

2012 yılında gerçekleştirilen sosyal ve dini faaliyetleri yukarıdaki yedi ana başlık altında değerlendirdikten sonra bu başlıklara uymayan konular diğer ana başlığı altında toplanmıştır. Grafik-38’de diğer ana başlığının alt konularına baktığımızda ilk sırada bu başlık altında bile sınıflandırmaya alınamayacak anonim konuların oluşturduğu diğer alt başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında ikinci sırada kandil programlarının vs. işlendiği dini gün ve geceler başlığı yer almıştır. Dini ve milli günler haricinde kutlanan gün ve haftaları içine alan faaliyetler diğer gün ve haftalar başlığı altında üçüncü sırada yer almıştır. Şehitlik ve Gazilik, Dini ve Sosyal Merasimler ise bu başlıkları takip eden konulardır. Diğer başlığı altındaki konular



Grafik-38: Diğer Konuların Alt Konulara Göre Dağılımı

D- KUTLU DOĞUM HAFTASI ETKİNLİKLERİ

Bilindiği gibi Kutlu Doğum Haftası Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)’in miladi doğum yıl dönümünü kutlamak için Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından organize edilmektedir. 1989 yılında kutlanmaya başlayan Kutlu Doğum Haftasının, 2008 yılından itibaren 14-20 Nisan tarihlerinde kutlanması kararlaştırılmıştır.

Kutlu Doğum Haftasında, toplumumuz ve insanlık için ele alınması önem arz eden konuları kamuoyunun gündemine taşımaya ilke edinen Başkanlığımız, gün geçtikçe örselenen ve ihmal edilen en önemli değerlerden olan kardeşlik konusuna kamuoyunun dikkatini çekmek, bu konu etrafında farkındalık ve duyarlılık oluşturmak amacıyla 2012 Yılı Kutlu Doğum Haftasının temasını “Hz. Peygamber, Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku” olarak belirlemiştir.

Başkanlığımız söz konusu tema ile ayrıca toplumda, sağlıklı bir kardeşlik tesis etmenin; huzur, sükun, barış ve mutluluk içinde yaşayabilmenin Yüce Dinimiz İslam tarafından belirlenen kardeşliğin ahlaki ve hukuki esaslarına riayet etmekle mümkün olduğuna dikkat çekmek istemiştir.

Hafta boyunca gerçekleştirilecek etkinliklerle Peygamberimizi daha iyi anlatmayı ve tanıtmayı, onun muhabbetini ve örnekliğini toplumda canlı tutmayı, özellikle çağımız insanının özlediği kardeşliği duygu ve söylemden, uygulama ve eyleme geçirebilmenin yöntemlerini, günümüz hayat tarzının kardeşliği zayıflatan yönlerini gündeme taşımaya, Hz. Peygamber’in örneğinde fiilî bir kardeşlik seferberliği başlatmayı ve böylece ülke çapında hoşgörü, kardeşlik ve dayanışma ruhunun daha da güçlenip gelişmesine katkı sağlamayı hedeflemiştir.

2012 yılı Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri bu genel çerçevede dahilinde “Kutlu Doğum Haftası İle Camiler Ve Din Görevlileri Haftasını Kutlama Yönetmeliği”, 2007 yılı Başkanlık Genelgesi ve 27.12.2011 tarihli ve B.02.1.DİB.0.12.01.220.02/2383 sayılı Başkanlık talimatına uygun olarak icra edilmiştir.

2012 yılı Kutlu Doğum Haftası çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetleri üç ana başlık altında incelemek mümkündür:

1) Başkanlık Merkezince Gerçekleştirilen Faaliyetler

Diyanet İşleri Başkanı Sayın Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ tarafından İstanbul’da 11.04.2012 tarihinde Kutlu Doğum Haftasıyla ilgili olarak geniş katılımlı bir basın toplantısı düzenlenmiş, bütün radyo, televizyon, gazete ve ajansların yetkililerine, tanınmış pek çok köşe yazarına ve sivil toplum örgütünün yöneticilerine mektup gönderilerek hafta boyunca yapılacak faaliyetlere katkı ve destekleri istenmiştir.

Kutlu Doğum Haftası anısına Başkanlığımızla işbirliği içerisinde PTT Genel Müdürlüğü tarafından “Kutlu Doğum Haftası Pulu” çıkartılarak 14 Nisan 2012 tarihinde satışa sunulmuştur.

Kutlu Doğum Haftası başlamadan önce “Hz. Peygamber ve Kardeşlik Hukuku”, Kardeşlik Yazıları” adlı kitapçıklar hazırlanmış ve Kutlu Doğum temasını ele alan Diyanet Aylık Dergisinin Nisan sayısı yayınlanmıştır.

Kutlu Doğum Haftası için www.kardeslikahlaki.org adlı bir web sayfası hazırlanmış, Başkanlığımız web sayfasında buraya link verilmiştir. Bu sayfada kardeşlikle ilgili hazırlanan bütün yazılı ve görsel materyal yayınlanmıştır.

Tema çerçevesinde hazırlanan sinevizyon ve röportaj filmleri ile etkinliklerde kullanılacak afiş, davetiye, kokart, stıkr gibi çeşitli materyal tasarım örnekleri, taşra ve yurt dışı teşkilatına gönderilmiştir.

Hafta boyunca çeşitli etkinliklerde kullanılmak üzere 13 çeşit afiş hazırlanmış, bunlardan değişik ebatlarda yaklaşık 150.000 adet bastırılarak Müftülüklere gönderilmiştir. Müftülüklere ayrıca bir milyon adet civarında kokart ve stiker gönderilmiştir.

14 Nisan 2012 Cumartesi günü İstanbul Sinan Erdem Spor Salonu'nda Kutlu Doğum Haftası resmi açılış programı düzenlenmiştir. Başkanlığımızca İstanbul'da eğitim almaları sağlanan 40'ın üzerindeki yabancı ülke öğrencilerinden oluşturulan "Özel Kardeşlik Korosu" açılış merasiminde Başkanlığımız Tasavvuf Musikisi Korosu ile birlikte konser vermiştir.

15 Nisan 2012 Pazar günü Ankara Arena Spor Salonu'nda geniş katılımlı Kutlu Doğum Programı düzenlenmiştir. Başkanlığımızca Kayseri'de eğitim almaları sağlanan 17 yabancı ülke öğrencilerinden oluşturulan "Özel Kardeşlik Korosu" bu programda konser vermiştir. Anılan programda ayrıca Konya Türk Tasavvuf Musikisi Korosu da bir konseri vermiştir.

Her iki program TRT ile birçok özel TV kanallarında canlı olarak yayınlanmıştır.

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle 13 Nisan 2012 tarihinden itibaren bir ay süreyle İstanbul Topkapı müzesinde "Hilye Sergisi" açılmıştır.

15 Nisan 2012 tarihinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ ve Başkanlığımız üst düzey yetkililerinden oluşan bir heyet tarafından Ankara Pursaklar'da bulunan Saray Rehabilitasyon Merkezi ile Öğretmen Necla Kızılbaş Huzurevi ziyaret edilmiştir. Heyet aynı kampüste bulunan Sevgi Evleri Müdürlüğünde koruma altında olan çocukların hazırlayıp sunduğu Kutlu Doğum programına katılmıştır.

Başkanlığımız öncülüğünde yurdumuzun yedi coğrafi bölgesinden seçilen 7 ilde geniş katılımlı ve kapsamlı etkinlikler düzenlenmiştir. Bu çerçevede Edirne, Erzurum, İzmir, Antalya ve Samsun'da düzenlenen programlara Başkanlığımızın üst düzey yöneticileri konuşmacı olarak katılmış. Kayseri, Adana, Mersin ve Gaziantep illerinde düzenlenen programlara ise Sayın Başkanımız konuşmacı olarak katılmışlardır.

Kutlu Doğum Haftasında yurt içinde düzenlenen programlarda konferans vermek üzere Başkanlığımızca, 36 il ve 102 ilçeye Başkanlık merkezinden konuşmacı olarak 64 personel görevlendirilmiştir.

Kutlu Doğum Haftasında yurtdışında düzenlenen programlarda konferans vermek üzere; Almanya'ya 47, Hollanda'ya 8, Belçika'ya 4, İsveç'e 1, İsviçre'ye 5, İtalya'ya 1, Avusturya'ya 1, Avustralya- Sydney'e 3, Fransa'ya 62, ABD'ye 3, Danimarka'ya 6, K.K.T.C'ye 5, Gürcistan'a 1, Bulgaristan'a 2, Romanya'ya 2, Yunanistan(Batı Trakya)'a 1 olmak üzere toplam 152 personel görevlendirilmiştir.

Kur'an Ziyafeti için Almanya'ya 5, Hollanda'ya 1, İsveç ve Norveç'e 8, İsviçre'ye 2, Belçika'ya 5, Fransa'ya 16, Avusturya'ya 11, Avustralya'ya 2, K.K.T.C'ne 2 Gürcistan'a 1 olmak üzere **toplam 53 okuyucu personel** görevlendirilmiştir.

Ankara'da 21-22 Nisan tarihleri arasında 32 tebliğci ve 16 müzakereci ile çok sayıda dinleyicinin katıldığı Hz. Peygamber, Kardeşlik Ahlakı ve Hukuku konulu sempozyum düzenlenmiştir.

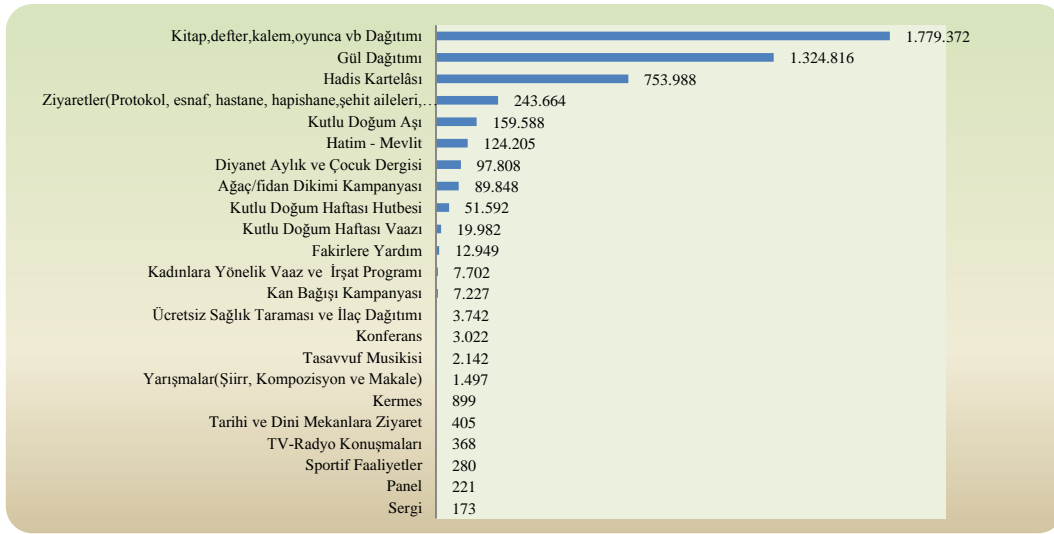
Türkiye Diyanet Vakfı tarafından 13 Nisan 2012 Cuma günü Cuma namazından sonra Kocatepe Camii avlusunda yaklaşık 5.000 kişiye Kutlu Doğum Aşı ikram edilmiştir.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları ile Ankara Büyükşehir Belediyesi 15-30 Nisan 2012 tarihleri arasında Kızılay Metro Sergi Salonunda “Hz. Peygamber ve Kardeşlik Ahlakı” konulu bir sergi düzenlenmiştir.

Ankara’da düzenlenen sempozyumun kitap olarak basılması için gerekli hazırlık yapılarak Dini Yayınlar Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir.

2) Taşra Teşkilatınca Gerçekleştirilen Faaliyetler

2012 yılı Kutlu Doğum Haftasında 14-20 Nisan tarihleri arasında “Hz. Peygamber, Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku” teması ekseninde düzenlenen konferans ve paneller yanında çeşitli faaliyetler de gerçekleştirilmiştir. Söz konusu faaliyetlere ilişkin olarak Genel Müdürlüğümüze intikal eden sayısal veriler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:



Grafik-39: Kutlu Doğum Haftasında Gerçekleştirilen Etkinlikler

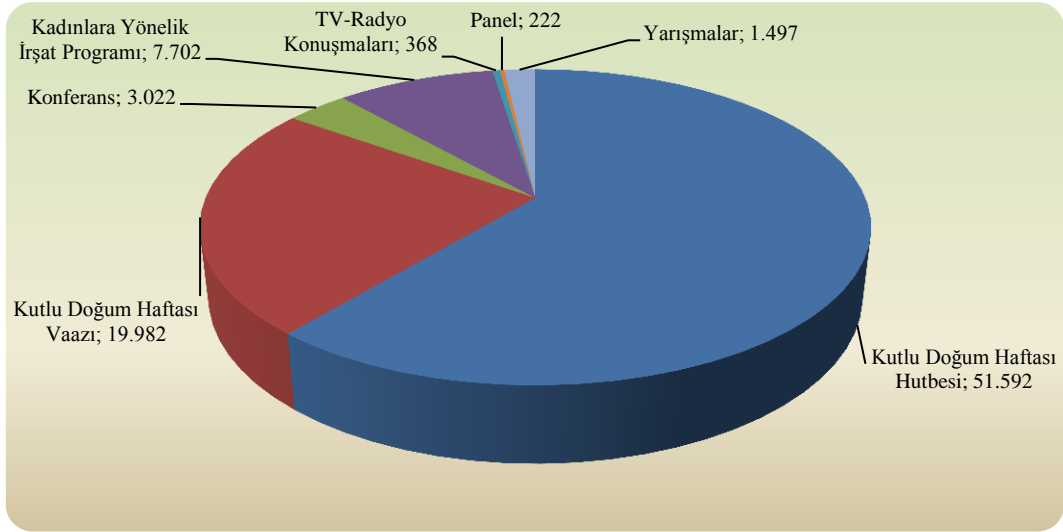
Tabloda gösterilen faaliyetleri beş grup altında değerlendirmek mümkündür:

a) Bilgilendirmeye Yönelik Etkinlikler

Halka doğrudan hitap eden ve bilgilendirme amaçlı gerçekleştirilen faaliyetlerin konferans, panel, TV-radyo konuşmaları, Kutlu Doğum Haftası vaazı, Kutlu Doğum Haftası hutbesi, kadınlara yönelik vaaz ve irşat programları ile yarışmalar olduğu görülmektedir.

2012 yılı Kutlu Doğum Haftasında yurtiçinde öğrencilere yönelik olarak “Hz. Peygamber, Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku, İslam Kardeşliğinin Ahlaki Boyutu” konularında kompozisyon; “Müminler Ancak Kardeştir” konulu şiir ve “Şiddet Sarmalından Kardeşlik Hukukuna, Modern Zamanlarda Kardeş Olmak” konularında makale yazma yarışmaları gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

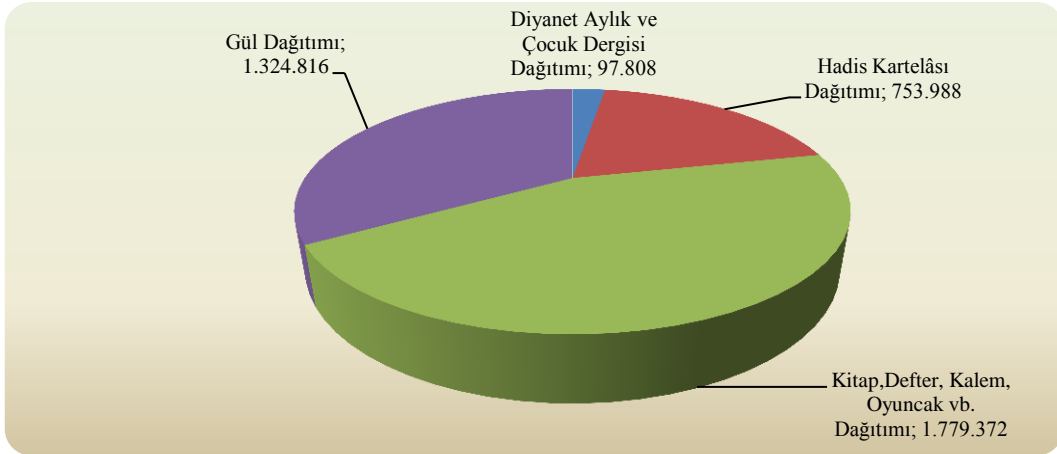


Grafik-40: Bilgilendirmeye Yönelik Faaliyetlerin Dağılımı

Bu başlık altında yapılan faaliyetlerin nicelik olarak bir önceki yıla göre %50 oranında arttığı görülmektedir. Geçen yıl 33.353 camide kutlu doğumla ilgili olarak hutbe okunduğu bildirilirken bu sayı 2012’de 51.592 olarak gerçekleşmiştir. Aynı şekilde yapılan vaazlar ile kadınlara yönelik irşat faaliyetlerinde önemli bir artış sağlandığı görülmektedir.

b) Tanıtıma Yönelik Etkinlikler

Kutlama etkinlikleri çerçevesinde Kutlu Doğumun anlam ve içeriğine uygun bazı tanıtım materyalleri dağıtılmıştır. Bu kapsamda kitap, defter, kalem, oyuncak vb. hadis kartelâsı, gül, Diyanet aylık ve çocuk dergisi dağıtılmıştır. Faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:



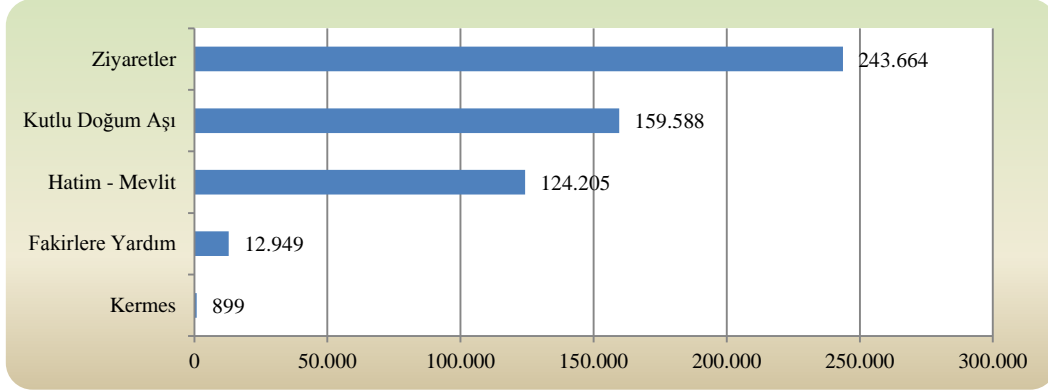
Grafik-41: Tanıtıma Yönelik Faaliyetlerin Dağılımı

Bu başlık altında yapılan faaliyetlerde de bir önceki yıla göre önemli bir artışın sağlandığı görülmektedir. Bu yıl hadis kartelâsı dağıtımını bir önceki yıla göre %100 oranında artmıştır. Diğer faaliyet türlerinde de bir önceki yıla göre artışlar sağlanmıştır.

c) Maddi/Manevi Yardımlaşma ve Dayanışmaya Yönelik Etkinlikler

Bu kapsamda fakirlere yardım, kutlu doğum aşı ikramı, ziyaretler, (Protokol, esnaf, hastane, hapisane, şehit ve gazi aileleri ve huzur evleri) ve kermes gibi etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ayrıca hatim-mevlit programları düzenlenmiştir.

Aşağıdaki grafikte etkinliklere ilişkin sayısal bilgiler yer almaktadır:

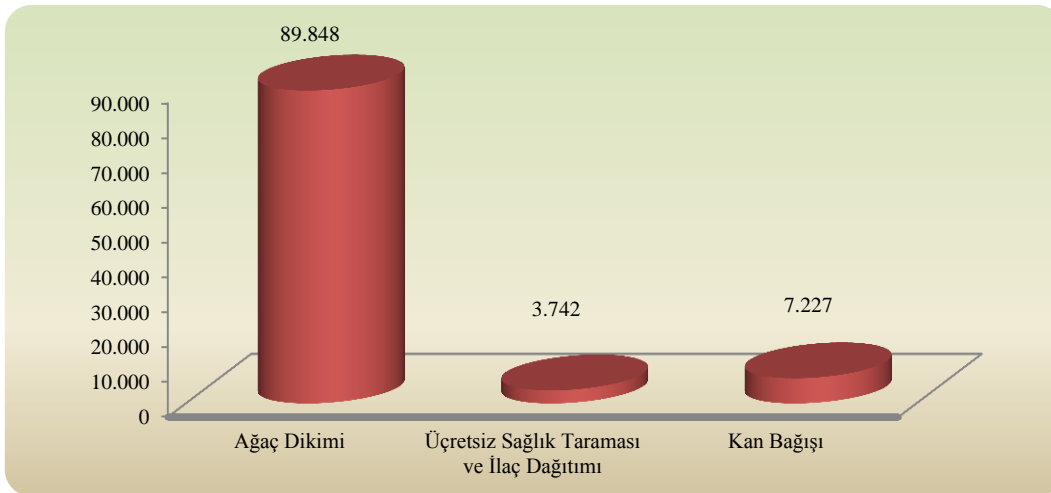


Grafik-42: Maddi/Manevi Yardımlaşmaya Yönelik Yapılan Faaliyetlerin Dağılımı

Bu başlık altında yapılan faaliyetler toplum fertleri arasında karşılıksız bir verme ve olumlu bir iletişim tesis edilmesine vesile olması bakımından önem taşımaktadır. Grafikte görüleceği gibi anılan hafta vesilesiyle ülke genelinde özellikle toplumun rehabilitasyona muhtaç kesimlerine ve manevi desteğe ihtiyaç duyan gruplara yönelik, birlik ve beraberliği güçlendirici çalışmalar yapılmıştır.

d) Kampanyalar

Kan bağıışı, ücretsiz sağlık taraması, ilaç dağıtımı ve ağaç/fidan dikimi konularında kampanyalar düzenlenmiştir. Kutlamalar çerçevesinde söz konusu faaliyetlerde ulaşılan sayısal değerler grafikte gösterilmektedir.

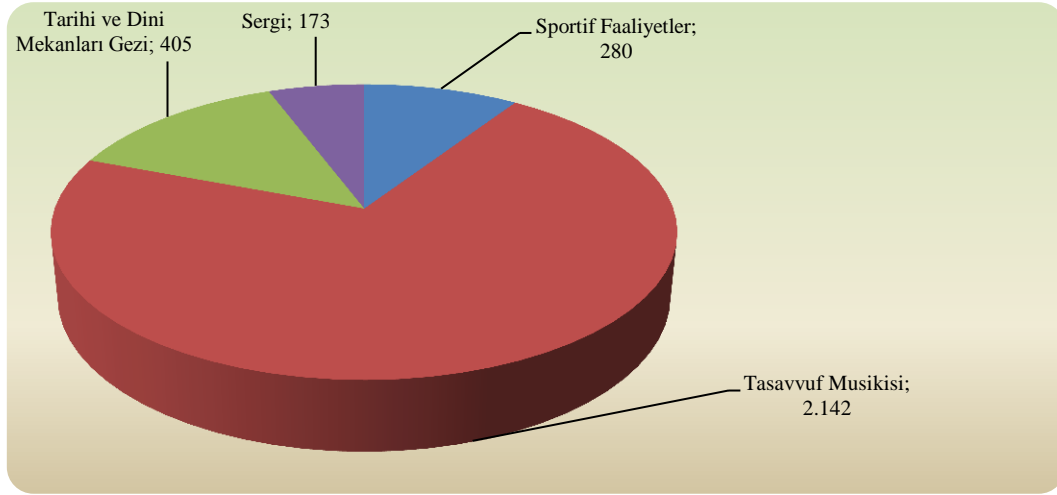


Grafik-43: Kampanyalar

Grafikte yer alan faaliyetlere geçen yıl olduğu gibi bu yıl da devam edilmiştir. Yapılan faaliyetlerin daha da artarak sürdüğü görülmektedir.

e) Kültürel Etkinlikler

Kültürel etkinlikler kapsamında tarihi ve dini mekânlara gezi, tasavvuf musikisi konseri, sergi ve sportif faaliyetlerden söz edilebilir. Buna ilişkin sayısal veriler grafikte yer almaktadır.



Grafik-44: Kültürel Etkinliklerin Dağılımı

Değerlendirme

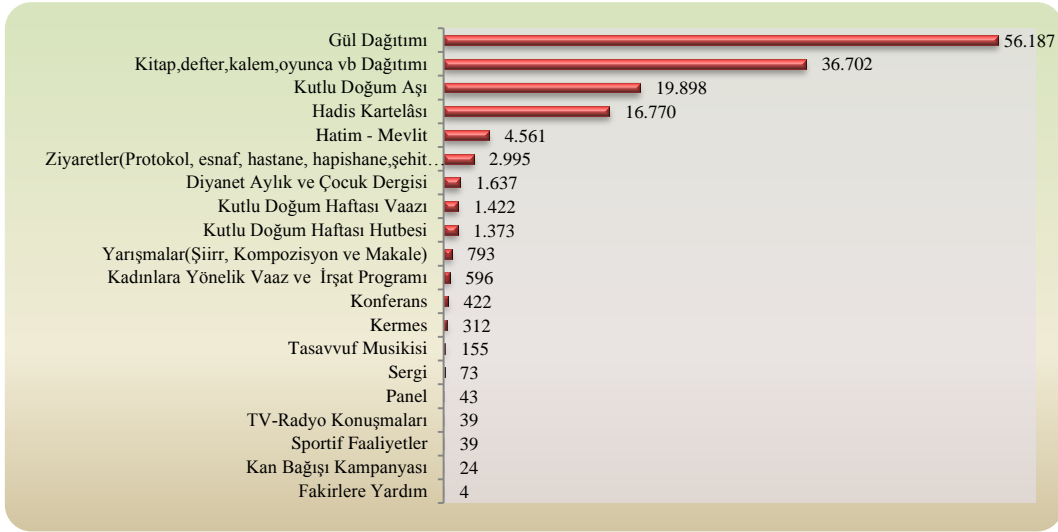
Yukarıda zikredilen faaliyetler incelendiğinde, 2012 yılı Kutlu Doğum Haftası boyunca yurt içinde gerçekleştirilen faaliyetlerde bir önceki yıla göre önemli artış sağlandığı görülmektedir. Ulaşılan bu sayısal değerler yanında yapılan faaliyetlerin nitelik açısından da amacına uygun olarak yapılması büyük önem taşımaktadır. Zira seçilen konuların ve gerçekleştirilen faaliyetlerin temel hedefi, Hz. Peygamber (s.a.s)'in doğru anlaşılmasını sağlamak, O'nun Sünnetinin hayatımıza yön vermesi hususunda bilinç ve farkındalık oluşturmaktır.

Her yıl farklı konularla Hz. Peygamber'in ve İslam'ın rahmet yüklü kuşatıcı mesajlarının halkımıza daha anlaşılır bir dil ve üslupla sunulması şeklindeki hedefe ulaşılmasında konferans ve panel gibi etkinliklerle, TV-Radyo programları önemli bir katkı sağlamaktadır. Kutlu Doğum etkinlikleri kapsamında yapılan diğer faaliyetler ise halkımızın birlik ve beraberliğinin güçlenmesine yönelik toplumsal barışa hizmet eden dini faaliyetler olarak dikkat çekmektedir.

Halkımızın yoğun teveccühü ve olumlu sonuçlar dikkate alındığında Kutlu Doğum Haftasının, toplumun her kesimine hitap edecek ve onları Hz. Peygamber sevgisi etrafında birleştirecek etkinliklerle kutlanmasını ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

3) Yurtdışı Teşkilatınca Gerçekleştirilen Faaliyetler

2012 yılı Kutlu Doğum Haftası yurt dışında da vatandaşlarımız ile soydaşlarımızın yaşadığı bölgelerde çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. Bu bağlamda Başkanlığımıza gönderilen raporlara göre Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşelikleri ile Koordinatörlükler tarafından görev bölgelerinde gerçekleştirilen etkinlikler aşağıdaki grafikte gösterilmektedir:



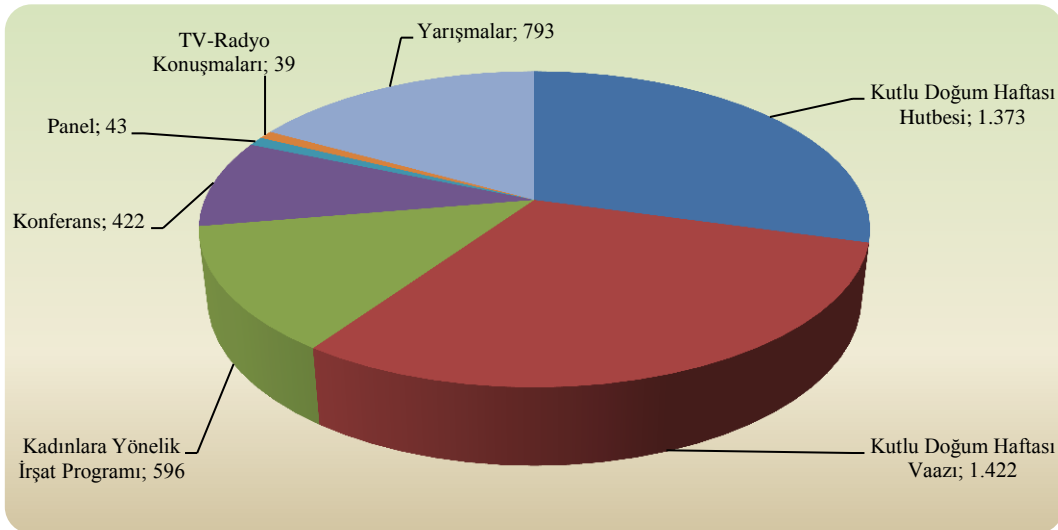
Grafik-45: Kutlu Doğum Haftası Yurtdışı Faaliyetlerine Dair Sayısal Veriler

Yukarıdaki tabloda görülen yurt dışı faaliyetlerini de beş grup altında değerlendirmek mümkündür:

a) Bilgilendirmeye Yönelik Faaliyetler

Halka doğrudan hitap eden ve bilgilendirme amaçlı gerçekleştirilen konferans, panel, TV-radyo programı, vaaz, hutbe, kadınlara yönelik irşat programları ve yarışmalar yurtdışı teşkilatımız tarafından da icra edilmiştir. Ayrıca öğrencilere yönelik olarak “Hz. Peygamber, Kardeşlik Ahlakı ve Kardeşlik Hukuku, İslam Kardeşliğinin Ahlakî Boyutu” konularında kompozisyon; “Müminler Ancak Kardeştir” konulu şiir ve “Şiddet Sarmalından Kardeşlik Hukukuna, Modern Zamanlarda Kardeş Olmak” konularında makale yazma yarışmaları düzenlenmiştir.

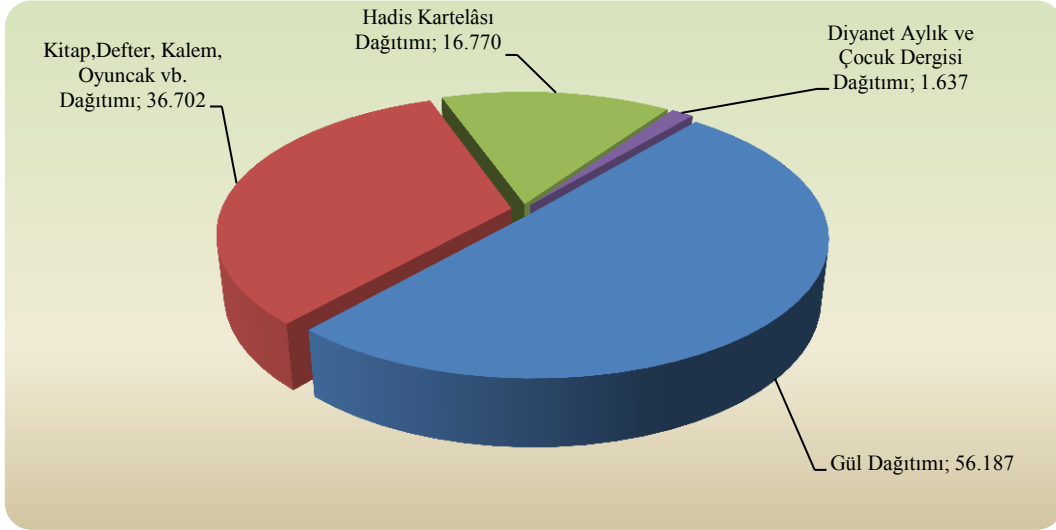
2012 yılı kutlu doğum haftasında yurtdışı teşkilatınca yapılan söz konusu faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:



Grafik-46: Bilgilendirmeye Yönelik Faaliyetlerin Dağılımı

b) Tanıtıma Yönelik Faaliyetler

Kutlama etkinlikleri çerçevesinde kutlu doğumun anlam ve içeriğine uygun (kitap, hadis kartelâsı, Diyanet aylık ve çocuk dergileri ve gül gibi) bazı tanıtım materyalleri dağıtılmıştır. Bu faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

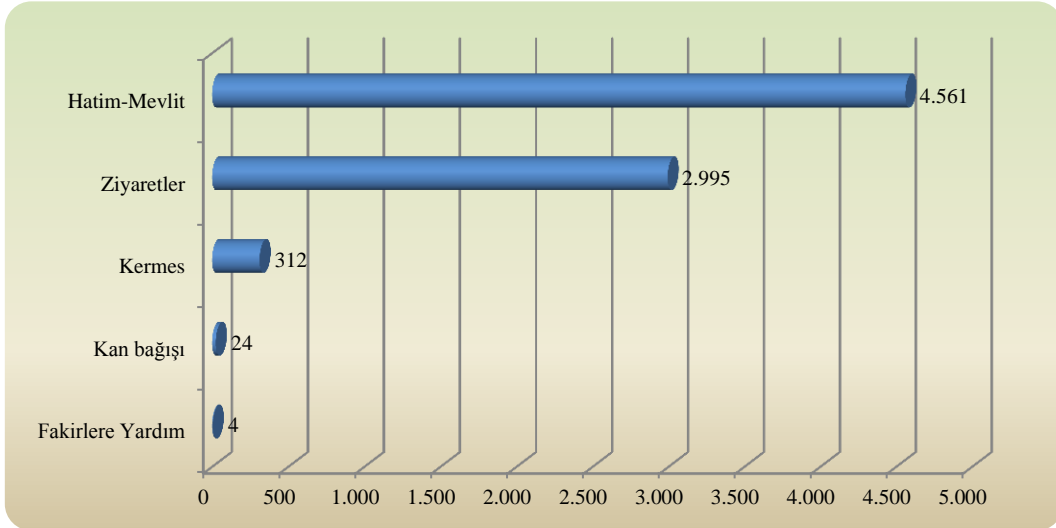


Grafik-47: Tanıtıma Yönelik Faaliyetlerin Dağılımı

c) Maddi/Manevi Dayanışmaya Yönelik Etkinlikler

Bu kapsamda ziyaretler, (protokol, esnaf, hastane, hapisane ve huzur evleri), kermesler, kan bağıışı, fakirlere yardım gibi etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ayrıca hatim-mevlit programları düzenlenmiştir.

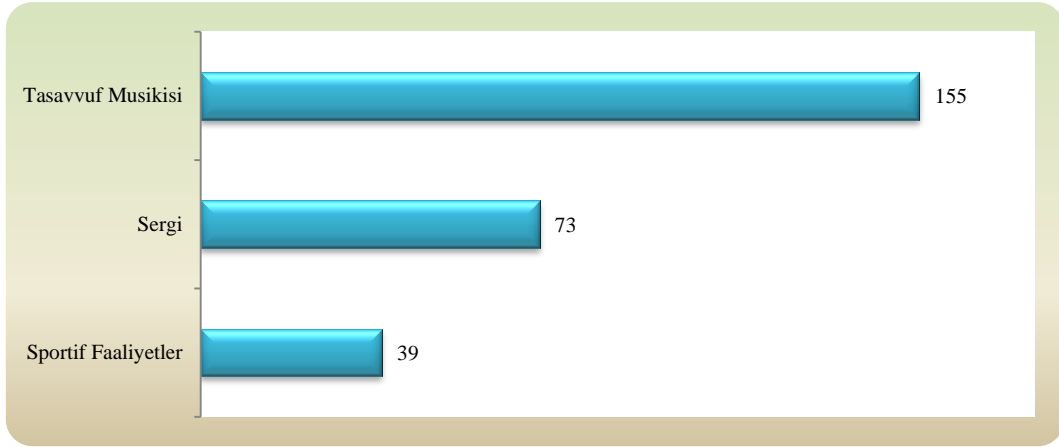
Etkinliklere ilişkin sayısal bilgiler grafikte sunulmuştur:



Grafik-48: Maddi/Manevi Dayanışmaya Yönelik Faaliyetlerin Dağılımı

d) Kültürel Etkinlikler

Bu çerçevede sergiler açılmış, sportif faaliyetler düzenlenmiş ve tasavvuf musikisi konseri verilmiştir. Söz konusu etkinliklerin sayısal değerleri grafiğe yansıtılmıştır:



Grafik-49: Kültürel Faaliyetlere İlişkin Veriler

Değerlendirme

Ülkemizde 14-20 Nisan 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri, yurt dışının kendine özgü şartları sebebiyle daha geniş bir zaman dilimine yayılmaktadır. Kutlu Doğum Haftasında yurt dışında gerçekleştirilen faaliyetler gurbette bulunan vatandaş ve soydaşlarımıza Hz. Peygamberimizi tanıtmaya ve gelecek nesillere peygamber sevgisini aktarma konusunda önemli bir fonksiyon icra ettiği müşahade edilmektedir.

Etkinliklere ilişkin yukarıdaki sayısal değerler dikkate alındığında, bunların yeterli olmadığı intibası oluşabilir. Ancak yurtdışında bu verilere yansımaya sahip birçok etkinliğin gerçekleştirildiği de burada özellikle vurgulanmalıdır.

Kutlu Haftası anlam ve önemine uygun olarak Başkanlığımız yurt dışı teşkilatları tarafından, görev bölgelerinde vatandaş ve soydaşlarımızın coşkulu katılımıyla başarılı ve etkili bir şekilde kutlanmıştır.

4) Basında Kutlu Doğum

2012 yılı Kutlu Doğum Haftası faaliyetleri ulusal ve yerel basın tarafından ilgiyle takip edilmiş ve gerçekleştirilen etkinliklere geniş yer verilmiştir.

Basında Kutlu Doğum Haftası faaliyetlerinin toplumsal barışın tesis edilmesinde, dini, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Etkinliklerin, toplumumuzda var olan peygamber sevgisini perçinlediği, özellikle 2012 yılı Kutlu Doğum haftası teması olarak seçilen Hz. Peygamber Kardeşlik Ahlakı ve Hukuku konusunun, kardeşlik kavramında toplumsal bilinç oluşmasına katkı sağladığı ve kardeşlik duygularının güçlenmesine vesile olduğu ifade edilmiştir.

Etkinliklerin birey ve toplum hayatına sağladığı katkıların öne çıkarıldığı bu tür haberler ve değerlendirmeler basının olumlu bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir.

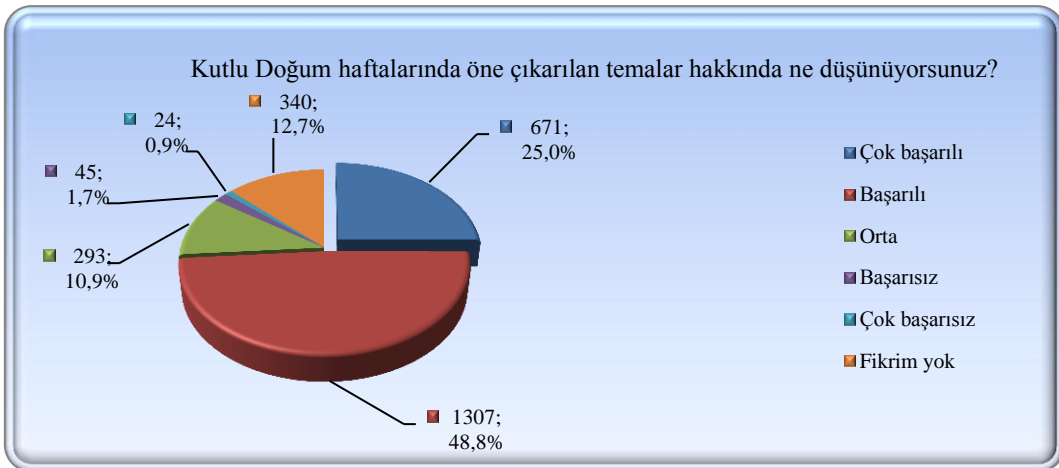
5) Kutlu Doğum Anketi

2012 yılı içerisinde Başkanlığımızca gerçekleştirilen çeşitli faaliyetlere ait bir memnuniyet anketi gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede Kutlu Doğum Haftası etkinliklerine dair elde edilen veriler ve yapılan yorumlar aşağıda yer almaktadır.



Grafik-50: Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri hakkındaki düşüncelerin dağılımı (Grafikte üstte yer alan sayılar, ilgili bölüme verilen cevap sayısını, yüzdeleri ise ankete katılan toplam kişi sayısına göre yüzdeleri ifade etmektedir.)

Bu soruda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kamuoyu önünde en fazla görüldüğü etkinliklerden biri olan Kutlu Doğum Haftasına ilişkin vatandaşların algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Buna göre ankete katılanların toplamda % 72'lik kısmı bu etkinlikleri çok başarılı veya başarılı bulduklarını ifade etmişlerdir. Orta düzeyde başarılı bulanlar % 10,4 seviyesindedir. Buna karşılık, ankete katılanların % 4,1'lik bölümü Başkanlığın bu konuda başarısız olduğu düşüncesindedir. Genel algı yönünden bir değerlendirme yapıldığında halkın büyük bölümünün Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından düzenlenmekte olan Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinden memnuniyet duydukları görülmektedir.



Grafik-51: Kutlu Doğum haftalarında öne çıkarılan temalar hakkındaki düşüncelerin dağılımı (Grafikte üstte yer alan sayılar, ilgili bölüme verilen cevap sayısını, yüzdeleri ise ankete katılan toplam kişi sayısına göre yüzdeleri ifade etmektedir.)

Bilindiği gibi Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinde her yıl belirli temalar ön plana çıkarılarak bu bağlamda çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir. Ancak bunların toplumsal tekabül yetlerinin ne olduğunu, yani halk tarafından ne ölçüde benimsediklerinin ortaya çıkarılması önem taşıyan bir konudur. Bu amaçla ankete katılanlara söz konusu temaları ne ölçüde başarılı buldukları sorulmuştur. Buna göre ankete katılanların toplamda % 73,8'lik kısmı bu temaları

başarılı veya çok başarılı bulduklarını söylemişlerdir. Orta düzeyde başarılı bulanların oranı % 10,9 seviyesindedir. Toplamda % 2,6'lık bir kitle ise bu temaların başarısız olduğunu ifade etmiştir. Buradan hareketle Kutlu Doğum Haftası bağlamında belirlenen temaların halk nezdinde ciddi bir karşılıklarının olduğu, yani bu bağlamda amacına ulaştığı söylenebilir.

6) Kutlu Doğum Haftası Etkinlikleri Hakkında Genel Değerlendirme ve Teklifler

Taşra ve yurtdışı teşkilatlarımızdan gelen raporlardan, Kutlu Doğum Haftasının 14-20 Nisan 2012 tarihleri arasında yurtiçi ve yurtdışında belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda anlam ve önemine uygun bir şekilde kutlandığı anlaşılmıştır.

Anılan raporlarda, kapsamlı planlamaların yapıldığı, kutlama faaliyetlerinin yoğun bir şekilde halka duyurulduğu, vaaz, hutbe ve mevlit gibi cami içinde gerçekleştirilen faaliyetlerin yanı sıra cami dışında başta konferans, panel ve TV- radyo programları olmak üzere pek çok sosyal ve kültürel etkinliklerle Peygamber Efendimizin (s.a.s) kutlu doğumunun toplumun bütün kesimlerine duyurulmasına çalışıldığı ve bu çalışmaların halkımız tarafından büyük bir ilgi ve memnuniyetle karşılandığı vurgulanmıştır.

2012 yılı Kutlu Doğum Haftasında Başkanlık, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile Türkiye Diyanet Vakfı tarafından gerçekleştirilen faaliyetler hedef, kapsam, yöntem, planlama ve uygulama sonuçları itibarı ile başarılı olarak değerlendirilmiştir. Afişlerin camilerde, Kur'an Kurslarında, müftülük hizmet binalarında, panolarda, metro trenleri ve metro istasyonlarında, belediye otobüslerinde ve diğer yerlerde astırılması; radyo/tv programları, konferans, panel, sempozyum gibi etkinliklerle hafta boyunca halkımızın aydınlatılması; sinevizyon, röportajlar ve kutlu doğum web sayfası; İstanbul'da yapılan resmi açılış merasiminin bir çok tv kanalından canlı olarak yayınlanması; faaliyetlerin yerel ve ulusal basında yoğun bir şekilde yer alması vatandaşlarımız tarafından büyük takdir ve memnuniyetle karşılanmıştır.

Bununla birlikte anılan haftanın önümüzdeki yıllarda daha etkili ve verimli bir şekilde kutlanabilmesi için taşra ve yurtdışı teşkilatlarınca;

- a) Kutlu Doğum Haftası ile ilgili hazırlıklara daha erken başlanması,
- b) Kutlu Doğum Haftası ile ilgili olarak çocuklara yönelik Hz. Peygamberi tanıtan kitap, broşür hazırlanması, CD ve çizgi filmleri yaptırılması,
- c) Kutlu Doğum Haftası ile ilgili toplumun değişik kesimlerine hitap edecek skeç, drama ve kısa tanıtım filmi hazırlanması,
- d) Taşrada gerçekleştirilen önemli faaliyetlere merkezden de destek verilmesi,
- e) Başkanlığımız web sayfasında Kutlu Doğum Haftasına özel kalıcı bir bölüm açılarak, bu bölüme Kutlu Doğum Haftası ile ilgili bütün yazılı ve görsel materyal ile mevzuat ve etkinliklerin yüklenmesi,
- f) Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinde üniversite öğrencilerine ulaşabilmek amacıyla çalışmalar yapılmasının, Uygun olacağı değerlendirilmektedir.

7) 2012 Kutlu Doğum Haftası Etkinliklerine İlişkin Sayısal Veriler

2012 Kutlu Doğum Haftasında yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin sayısal verilerin bu raporda tablolar halinde yer almasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu itibarla söz konusu etkilere ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

a) 2012 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurtiçi ve Yurtdışı Toplam Faaliyetler Tablosu

FAALİYETLER	YURTIÇİ	YURTDIŞI	TOPLAM
Konferans	3.022	422	3.444
Panel	221	43	264
TV ve Radyo Konuşmaları	368	39	407
Kutlu Doğum Haftası Vaazı	19.982	1.422	22.746
Kutlu Doğum Haftası Hutbesi	51.592	1.373	58.217
Hatim ve Mevlit	124.205	4.561	128.766
Gül Dağıtımı	1.324.816	56.187	1.381.003
Ziyaretler (Protokol, Esnaf, Hastane, Hapishane, Şehit Aileleri ve Huzur Evleri)	243.664	2.995	246.659
Kitap, Defter, Kalem, Oyuncak Vb. Dağıtımı	1.779.372	36.702	1.816.074
Diyanet Aylık ve Çocuk Dergisi Dağıtımı	97.808	1.637	99.445
Hadis Kartelası Dağıtımı	753.988	16.770	770.758
Tasavvuf Musikisi	2.142	155	2.297
Şiir, Kompozisyon ve Makale Yarışmaları	1.497	793	2.290
Kutlu Doğum Aşı	159.588	19.898	179.486
Kadınlara Yönelik Vaaz ve İrşat Programı	7.702	596	8.298
Kan Bağışı Kampanyası	7.227	24	7.251
Fakirlere Yardım	12.949	4	12.953
Sağlık Taraması ve İlaç Yardımı	3.742	0	3.742
Ağaç/Fidan Dikimi	89.848	0	89.848
Kermes	899	312	1.211
Tarih ve Dini Mekanlara Gezi	405	0	405
Sportif Faaliyetler	280	39	319
Sergiler	173	73	246
TOPLAM	4.685.490	150.639	4.836.129

Tablo-2: 2012 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurtiçi ve Yurtdışı Toplam Faaliyetler Tablosu

b) 2012 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurtiçi Etkinliklerinin İllere Göre Dağılımı

İli	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	KUR'AN ZİVAİYETİ	HATİM VE MEVLİT	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRŞAT PROGRAMI	GÜL DAĞITIMI	KİTAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VB. DAĞITIMI	DİVANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASİ DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ SEVGİLETLERİ ÇOCUK YUVALARI ZİYARETLERİ	TASAVVUF MÜŞİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE VE YOKSULLARA YARDIM KAMPANYASI	ÜCRETSİZ MUAYENE VE SAĞLIK TARAMASI	AĞAÇ/FIDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SERGLER
ADANA	66	2	15	738	1057	22	1153	183	30353	161151	2205	55275	353	2790	795	137	92	19	727	218	12004	117	647	1000	137	119	34	10
ADİYAMAN	33	0	4	275	322	7	118	49	8530	20301	201	1601	186	1041	117	40	0	60	3	12	6800	0	10	0	0	7	9	3
AFYON	74	1	2	209	616	20	2.121	100	8.853	20.620	936	2.211	246	813	5	59	9	9	5	32	57	6	24	0	7	9	4	1
AĞRI	27	6	4	562	635	1	191	13	7740	3890	51	0	166	1630	30	7	36	11	1	4	7	2	40	50	400	1	0	0
AMASYA	15	1	1	163	415	5	1256	15	10125	8751	2405	1500	85	371	46	2	9	3	4	9	8	3	9	0	2	3	0	1
ANKARA	51	0	5	1405	2749	109	21533	199	109750	88680	2370	28700	408	1958	111	16	97	28	32	24	27623	92	223	0	9250	99	15	7
ANTALYA	138	1	10	1402	1953	13	120	58	98500	81850	1101	23301	264	8189	37	7	77	13	43	38	117370	1914	52	1	501	126	7	16

ARTVİN	15	1	2	483	534	3	11	25	8400	2403	500	850	52	912	96	111	14	2	3	9	531	104	5	0	60	1	0	0	
AYDIN	88	0	1	451	980	38	350	79	18200	11172	102	3781	145	1423	32	7	40	6	14	139	5000	7	4	100	100	6	12	4	
BALIKESİR	28	4	4	1595	1595	23	4839	109	18520	22622	2190	6502	327	921	47	18	98	12	4	26	93505	15	24	2	1850	5	47	4	
BİLEÇİK	18	0	0	370	370	360	265	58	6542	8950	273	4110	100	637	99	386	27	5	8	5	10100	80	13	100	1892	0	2	1	
BİNGÖL	19	3	5	237	494		20	15	11050	17530	130	3500	144	1203	203	0	5	0	0	17	1800	60	1	0	100	1	0	0	
BİTLİS	21	2	6	371	470	4	515	39	28500	54300	250	14600	89	2460	27	2	18	1	6	8	43500	0	602	0	571	0	0	2	
BOLU	22	4	3	179	829	1	767	12	3450	3700	850	1200	144	735	12	7	12	3	5	3	30	9	23	0	95	2	4	1	
BURDUR	49	0	1	141	474	1	145	44	7380	8572	150	1580	154	604	23	3	36	10	6	13	42250	302	40	0	500	5	2	1	
BURSA	65	2	7	1068	1631		4148		28100	34470	1705	8200	300	4479	748	81	52	48	611	39	65800	221	336	15	77	52	35	6	
ÇANAKKALE	29	8	4	130	350	3	18	29	186	2534	54	3101	137	208	10	5	38	4	3	4	2506	11	75	0	0	3	8	0	
ÇANKIRI	12	0	1	273	581	3	1062	18	9050	13700	879	875	179	550	19	8	29	4	8	38	8351	291	10	0	1600	3	3	1	
ÇORUM	35	2	2	364	1157		1671		8800	22550	635	110240	224	599	12	3	78	5	4	22	42000	474	19	360	970	6	3	0	
DENİZLİ	70	1	3	626	1157	8	100	90	13350	38500	3150	4525	318	1224	76	53	86	47	9	37	62237	275	240	0	30	2	2	2	
DİYARBAKIR	26	0	5	500	889	11	5285	121	14310	12292	1237	1354	203	1238	116	5	50	2	8	74	8	103	382	0	202	3	6	1	
EDİRNE	9	0	3	319	364	6	432	86	19200	61207	0	35881	221	1116	64	12	97	4	4	34	11200	12	0	0	1	3	5	1	
ELAZIĞ	22	2	3	657	837	9	10	37	11120	13000	220	7000	153	542	10	7	20	3	2	8	9550	18	40	0	0	4	1	1	
ERZİNCAN	10	1	1	10	9	13	8	309	6881	8350	107	2910	48	493	44	1	11	1	4	4	1005	49	10	0	200	1	1	0	
ERZURUM	67	2	11	750	1346	7	3036	50	25630	22880	1770	2240	388	1353	29	54	44	16	2	11	81900	5	50	2	400	5	2	1	
ESKİŞEHİR	50	3	59	7590	12553	449	22321	1017	212069	345157	13600	207818	3129	18362	1539	645	701	165	684	343	475742	1925	1865	479	8488	95	122	2	
GAZİANTEP	40	2	1	441	845	5	56	50	6400	6820	205	4700	100	1650	20	6	46	6	3	9	3400	6	19	70	100	8	3	0	
GİRESUN	42	2	4	1422	1422	4	79	40	16250	31670	470	7825	2650	314	122	50	4	8	24	11642	381	1232		43	9	3	2		
GÜMÜŞHANE	9	2	0	338	412	0	30	7	8000	2000	0	1100	65	325	6	1	17	3	0	7	5000	0	35	1	0	1	1	0	
HAKKARİ	11	1	0	372	373	0	3	24	3500	5700	2820	650	130	2065	121	120	75	0	0	12	151	25	0	0	0	1	0	0	
HATAY	41	0	4	647	863	5	411	45	16350	14420	1962	600	111	999	292	185	74	12	0	3	34300	1053	264	0	65	6	0	2	
ISPARTA	66	0	1	608	608	1950	316	12	7700	11800	1050	1850	155	321	8	2	34	4	6	8	14580	1	4	0	630	3	3	0	
İÇEL	66	2	9	604	1156	14	1374	28	59675	31757	15960	14800	298	3660	557	577	102	22	25	22	31050	1220	236	6	1083	66	17	7	
İSTANBUL	25	2	14	2966	3192	76	269	170	149605	260580	5215	126100	410	992	118	13	180	79	55	39	28500	146	1053	50	2252	42	4	1	
İZMİR	99	1	14	982	1576	246	43163	46143	60421	37350	810	9312	418	2361	168	69	175	67	7077	144	3722	288	357	171	2035	79	6	3	
KARS	22	2	1	146	146	1	224	60	11000	9751	215	2200	213	1322	160	402	19	6	3	30	710	2	652	65	845	2	1	1	
KASTAMONU	36	2	7	2033	2033	7	32	11	18600	10350	2700	1550	342	1115	43	10	39	7	14	25	25800	119	141	0	30	8	2	2	
KAYSERİ	79	1	15	1201	1304	4	4528	63	33500	51150	1166	3325	175	763	23	11	43	6	13	30	4400	3	26	0	695	15	2	2	
KIRKLARELİ	25	0	1	250	276	4	22	16	6200	6920	450	1550	82	146	157	655	32	51	502	15	11000	21	0	0	0	1	0	0	
KIRŞEHİR	18	1	2	321	438	1	616	33	8600	7700	1175	2865	130	917	15	9	40	4	4	16	8502	56	55	0	1200	501	5	0	
KOCAELİ	53	1	2	355	612	1477	2722	7107	66900	42906	2815	8847	924	812	23	12	45	15	14	276	17012	463	4	1	901	0	1	183	
KONYA	71	9	9	772	2093	14	1202	102	13756	44744	2666	9855	422	12380	51	68	145	37	13	42	5240	242	66	34	674	5	1	1	
KÜTAHYA	24	0	0	344	1037	3	2748	50	10960	20175	540	1960	165	998	484	100	54	6	7	1	11600	15	10	0	0	3	0	0	
MALATYA	65	0	4	57	16	3	182	32	6001	18174	520	1420	173	600	7	2	44	3	4	14	29	11	107	1	500	8	3	4	
MANİSA	47	1	4	1683	1683	7	12567	507	26980	21800	304	4100	116	494	32	84	51	22	27	39	11450	410	188	11	170	16	2	2	
K.MARAS	92	3	5	159	1367	7	650	69	13010	27254	382	4905	144	1311	18	7	81	6	8	15	47250	3	23	63	6	25	0	2	
MARDİN	41	4	6	679	679	10	1494	281	20641	24550	335	2195	148	2626	31	6	29	10	4	24	51	6	12	402	5	9	1	2	4
MUĞLA	44	0	7	477	919	9	63	31	25503	25705	1350	4500	314	4346	15	5	15	8	9	6	38000	0	24	4	0	1	1	1	3
MUŞ	52	0	2	434	472	18	3025	1563	10500	9000	85	9600	68	610	16	2	16	7	1	8	5	201	18	500	120	3	1	1	
NEVŞEHİR	38	0	5	202	518	25	1809	46	17300	19800	500	2300	168	1358	6	1	15	8	10	2	7105	124	318	0	1	5	1	0	
NİĞDE	62	2	1	181	380	19	389	21	6370	7406	2050	2150	138	438	260	352	39	180	1	44	3000	0	10	50	50	2	5	5	0
ORDU	52	4	9	1062	1232		103	129	25052	24402	6025	7401	182	3800	89	4	71	28	7	35	2168	406	83	5	211	12	3	3	

RİZE	28	0	4	576	826	8	446	31	18.60	18.55	2.95	11.4	358	1.43	90	2	20	2	5	17	3.003	609	69	11	0	1	2	5	2			
SAKARYA	33	2	3	671	110	10	338	124	2947	31700	570	930	370	214	48	11	104	13	11	29	2950	104	41	0	2	27	1	2	8			
SAMSUN	43	3	5	142	173	14	505	64	2159	25203	300	345	213	148	22	6	80	16	14	11	27	35	189	20	1	8	2	2				
SIİRT	12	1	2	78	179	8	531	10	1345	61600	557	104	79	867	12	2	29	12	7	8	1500	260	125	0	850	3	4	0				
SİNOP	15	0	0	57	559	21	711	135	2730	9450	630	102	69	287	30		10	5	350	26	3608	124	0	2	0	1	1	3				
SİVAS	71	1	1	383	100	10	394	104	2580	39803	113	537	380	126	56	4	55	3	3	22	7311	7	72	1	813	5	4	4				
TEKİRDAĞ	26	1	8	452	452	13	216	17	1340	18100	195	785	155	695	88	53	39	14	8	15	1120	209	65	0	100	3	8					
TOKAT	22		8	245	619	14	169	257	2182	1351	160	325	266	535	63	79	6	6	645	17	9	29	4	60	8	13	3	1				
TRABZON	62	2	3	113	265	18	553	83	2538	33705	166	474	173	187	119	4	30	5	8	41	1185	2	519	38	21	3	51	9	2	3		
TUNCELİ	8	0	0	0	273	93	15	306	2730	930	0	0	15	306	3	1	2	1	0	0	1800	0	20	0	0	0	0	0	0			
ŞANLIURFA	30	1	6	14	59	0	157	48	4605	22155	561	207	76	989	105	71	15	1	15	8	8	5	1	0	165	2	3	1	3			
UŞAK	23	1	4	158	494	0	48	10	5350	4212	50	160	69	615	100	7	912	30	160	4	6	3050	467	51	0	100		5				
VAN	29	1	7	130	148	47	225	426	2398	17105	192	0	59	243	378	1	649	7	59	7	4	129	1905	0	321	116	21	0	28	1	6	1
YOZGAT	17	1	8	329	314	11	169	170	3640	16530	21	480	307	318	92	838	59	4	22	27	1195	0	41	138	0	256	1	8	4	2		
ZONGULDAK	92	2	20	278	278	3	628	80	5550	10120	600	600	258	103	94	624	102	48	300	24	16	2362	0	163	2	0	300	14	4	0		
AKSARAY	21	0	2	28	522	8	171	32	5351	5500	300	118	140	373	17	1	20	6	0	6	1	503	21	96	25	7	1	1				
BAYBURT	12	3	0	128	297	1	524	15	5900	1200	180	400	12	164	4	1	14	1	1	3	3100	0	0	0	0	0	2	0	0			
KARAMAN	14	6	0	499	499	1	145	45	1000	2000	0	100	75	205	12	3	80	6	1	0	1000	0	0	0	0	300	0	0	0	0		
KIRIKALE	34	2	7	100	501	12	272	57	1020	24490	60	190	208	132	2	11	2	26	560	14	10	3750	40	60	0	26	6	3	5			
BATMAN	17	0	3	97	173	3	13	9	0	14550	810	330	38	323	18	1	19	8	2	4	2	3	1	1	100	0	0	0	0			
ŞIRNAK	7	0	1	34	34	2	79	5	3600	6825	0	155	65	475	28	0	5	0	2	7	300	1	150	1	0	1	0	0	0			
BARTIN	29	1	1	612	643	11	270	22	3500	4250	701	284	235	570	5	2	5	2	3	2	25	1	0	0	1	0	0	0	0			
ARDAHAN	22	0	0	298	316	1	468	33	9300	15460	650	540	134	460	4	1	16	1	0	25	3900	63	134	50	0	2	2	1				
IĞDIR	24	5	1	126	126	20	50	33	4760	7600	20	0	103	122	5	1	14	4	15	6	1000	0	0	52	0	302	0	4	2	0		
YALOVA	11	0	0	138	95	2	111	28	5850	7110	100	950	88	286	31	1	27	1	3	9	3800	107	11	0	60	1	4	2				
KARABÜK	12	4	5	151	564	6	158	21	6700	8235	108	106	107	195	69	250	22	5	4	37	4240	5	263	53	12	0	2	2	1			
KİLİS	4	2	1	76	228	1	102	12	2000	2400	150	100	49	64	1	1	5	0	2	1	6200	2	16	0	175	0	1	2	0			
OSMANİYE	12	0	2	517	517	3	359	287	8977	12550	821	966	94	171	25	4	24	3	1	12	1550	0	87	6	0	0	3	0	0			
DÜZCE	9	0	7	175	590	10	353	48	4650	11900	510	217	28	231	6	4	16	5	5	10	8150	3	14	0	0	5	3	1				
TOPLAM	44	8	57	435	591	951	79	234	944	1712	1.969	117	921	206	152	105	787	461	224	301	277	1708	194	111	67	547	16	7	2	2		

Tablo-3: 2012 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurtiçi Etkinliklerinin İllere Göre Dağılımı

c) 2012 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurtdışı Etkinliklerinin Ülkelere Göre Dağılımı

ÜLKE	ELÇİLİK KONSOLSLUK	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZI	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	KUR'AN ZİYAYETİ	HATİM VE MEVLİT	ŞİİR YARISMA VE YAZI YARIŞI PROGRAMI	GÜL DAĞITIMI	KİTAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VB. DAĞITIMI	DİYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASI DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	HUZUREVİ SEVGİ EVLERİ ÇOCUK YOVALARI ZİYARETLERİ	TASAVVUF MÜŞİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	ÜCRETSİZ MUAYENE VE SAĞLIK TARAMASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SERGLER
ALMANYA	BERLİN	2	0	1	17	17	0	17	0	4000	300	0	0	2	21	3	4	2	1	0	100	0	0	1	0	0
	DÜSSELDORF																									

	ESSEN	9	0	0	80	85	3	62	16	1500	0	0	1300	0	0	25	4	0	0	0	0	0	10	0	0		
	FRANKFURT	31	3	1	70	65	35	120	32	5000	1000	4000	6000	45	150	60	3	10	25	10	600	2	0	70	1	5	
	HAMBURG																										
	HANNOVER																										
	KARLSRUHE	12	0	0	60	60	0	30	0	12	0	0	0	1	16	12	5	2	0	0	12	0	0	1	0	0	
	KÖLN	3	0	0	66	62	1	19	24	10	1	0	0	0	9	16	2	1	6	5	4	0	0	3	1	0	
	MAİNZ																										
	MÜNİH	7	0	0	90	90	1	30	15	2000	0	500	0	0	0	10	25	5	0	0	500	0	0	0	0	0	
	MÜNSTER	32	1	0	120	70	13	55	35	75	75	75	37	10	35	15	7	3	1	10	15	5	1	30	1	2	
	NÜRÜNBERG	5	1	1	96	60	17	97	17	3500	350	-	300	5	141	52	14	17	7	3	13	-	-	23	5	3	
	STUTTGART	12	4	2	120	94	2	12	16	93	4	7	-	12	20	7	14	7	3	8	16	2	2	16	8	2	
AVUSTURYA	VİYANA																										
	SALZBURG	15	4	0	28	28	4	12	10	25	5	28	0	12	20	4	0	0	6	3	5	0	0	8	0	3	
	BREGENZ	1	0	0	26	26	0	1	1	1500	0	0	0	0	33	3	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	
AVUSTRALYA	SDNEY																										
	MELBURN	5	0	0	7	7	5	0	7	500	0	0	0	1	6	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
A.B.D.	VAŞİNGTON	1	0	0	26	26	13	13	13	500	250	0	0	2	20		0	0	1	0	500	0	0	0	0	0	
	NEWYORG	2	0	0	12	12	6	6	6	500	0	0	0	1	10	0	0	0	1	0	500	0	0	0	0	0	
BELÇİKA	BRÜKSEL	3	0	1	66	66	2	63	27	1700	0	0	0	0	12	9	0	1	1	0	1	0	0	2	0	1	
DANİMARKA	KOPENHAG	2	0	0	27	26	0	12	4	2000	1000	200	2000	2	1	3	1	2	3	7	0	0	0	27	0	1	
FRANSA	PARİS	31	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	3	1	4	1	0	0	0	0	0	0	
	LYON	57	0	0	76	76	0	21	25	1710	0	270	0	0	5	11	45	0	0	0	0	1	0	15	0	0	
	STRASBURG																										
HOLLANDA	ROTTERDAM	20	0	7	1	517	595	57	275	25	1292	895	176	893	18	312	117	5	140	28	57	612	2	2	24	6	8
	DEVENTER																										
İRGİLTERE	LONDRA																										
İSVEÇ	STOCKHOLM	2	0	0	13	10	1	17	14	1250	1150	712	940	1	30	5	2	1	3	9	100	0	0	3	0	0	
NORVEÇ	OSLO	1	0	0	9	7	0	12	4	900	0	55	155	1	10	3	0	0	0	0	100	0	0	2	0	0	
FİLLANDİYA	HELSİNKİ	1	0	0	2	1	0	0	3	100	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İSVİÇRE	BERN	11	17	0	29	43	3	6	9	500	36	16	15	4	33	50	3	6	5	4	9	0	0	9	0	0	
İTALYA	MİLANO	4	0	0	13	8	4	15	0	1310	470	69	0	17	85	2	0	0	2	3	1	0	0	2	0	0	
AZERBAJCAN	BAKÜ																										
	NAHÇIVAN	0	0	0	1	2	0	1	1	0	100	100	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K.K.T.C.	LEFKOŞE	16	0	11	190	190	5	0	4	1000	0	0	0	75	250	0	0	0	3	0	150	0	3	0	4	0	0
KAZAKİSTAN	ALMATI																										
RUSYA FED.	MOSKOVA																										
TÜRKMENİSTAN	AŞKABAT																										
KIRGIZİSTAN	BİŞKEK	1	0	1	8	13	0	2	0	300	3000	0	0	5	40	0	0	2	1	1	300	0	0	0	0	0	0
ROMANYA	KÖSTENCE	4	0	3	8	50	2	3	1	200	950	100	1000	3	5	3	1	0	3	1	200	0	0	0	0	1	
BULGARİSTAN	SOFYA																										
MAKEDONYA	ÜSKÜP	3	0	4	14	0	11	11	0	14	14	0	5	35	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ARNAVUTLUK	TİRAN	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	100	0	7	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	
TAÇİKİSTAN	DUŞANBE	1	0	0	0	0	0	0	0	300	700	15	0	5	0	0	0	0	0	0	160	0	0	0	0	0	0
GÜRCİSTAN	TİFLİS																										
MOĞALİSTAN	ULANBATUR	2	0	3	3	3	0	0	0	50	0	0	750	1	0	0	0	0	0	10	0	0	0	1	0	0	
UKRAYNA	KIRIM	4	0	2	28	28	2	5	2	250	500	35	0	4	0	0	0	0	0	2	500	0	0	0	5	0	

Vaizler bilgi ve görgülerini artırmak, araştırma yapmak ve dil öğrenmek amacıyla belli zaman dilimlerinde yurtdışına gönderilmelidir.

Vaizler telif ve tercüme çalışmalarına özendirilmeli, uygun görülen eserlerinin basım ve dağıtımına Başkanlığımızca yardımcı olunmalıdır.

Vaizlerin görevleri kariyer basamaklarına göre açık ve net olarak belirlenmelidir.

Müftülüklerde vaizlere rahatça çalışabilecekleri vaiz odaları tahsis edilmeli ve bu personel lojman, araç gibi imkanlardan faydalandırılmalıdır.

Baş ve uzman vaizler hac ve umre irşat hizmetlerinde görevlendirilmelidir.

Vaizlere getirilen rotasyon uygulaması kaldırılmalı veya beş yıllık süre uzatılmalıdır.

Vaizlerin özlük hakları iyileştirilmelidir.

ab. Vaaz ve Hutbe Hizmetleri

Vaaz ve irşat hizmetlerinin koordinasyon, planlama ve uygulanmasında başvaizlerin, başvaiz olmayan illerde ise uzman vaizlerin etkin olmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

Başvaizlerin, başvaiz olmayan illerde ise uzman vaizlerin koordinatörlüğünde vaizleri ve din görevlilerini kapsayacak şekilde süreklilik arz eden irşat ekipleri ve “irşat hizmetleri çalışma grupları” oluşturulmalıdır.

Yüz yüze vaaz kurslarının koordinasyonu ve takibi başvaiz ve uzman vaizlere verilmelidir.

İrşat hizmetlerinde görev alan personel, önceki ayı değerlendirmek ve gelecek ayın programını yapmak amacıyla başvaiz ya da uzman vaiz başkanlığında ayda bir defa toplanmalıdır.

Vaaz ve irşat programlarında toplumun ihtiyaç duyduğu konulara yer verilmelidir.

Başvaizler ve uzman vaizler vaazlarda dil ve üslup konusunda eğitime alınmalı, bunlar aracılığıyla da irşat hizmetlerinde görev alan diğer personel eğitilmelidir.

Başkanlıkça, günümüz insanına hitap eden güncel vaaz kitapları hazırlanmalı ve vaaz-irşat hizmetlerinde görev alan personelin istifadesine sunulmalıdır.

Vaizler için ortak bir vaaz portalı oluşturulmalı, vaizler vaazlarını burada yayımlayabilmeli ve aralarında bilgi alışverişinde bulunabilmelidirler.

Başkanlığımız web sitesinde güzel vaaz veren vaizlerin örnek vaazları yayınlanmalıdır.

Kadın vaizlerin vaaz programlarının duyurulması ve kadınlara vaaz verilecek camilerin zamanında açılması ve hazırlanması hususunda müftülükler ve cami görevlileri gereken hassasiyet ve ilgiyi göstermelidir.

Kadın vaizler Kur'an Kursu denetimlerinde görevlendirilmemelidir.

Vaizlerin hutbe hizmetlerinde de etkin olması sağlanmalıdır.

Güzel hutbe yazma ve okumaya yönelik kurs ve seminerler düzenlenmelidir.

Hutbelerde toplumu ilgilendiren güncel konulara yer verilmeli, konuların günlük hayatla bağlantısı kurulmalıdır.

Cami görevlileri hutbe yazmaya teşvik edilmeli, hutbesi seçilenlerin ödüllendirilmelidir.

Başkanlık tarafından bir hutbe veri tabanı oluşturulmalı ve seçilen örnek hutbeler burada yayınlanarak hutbe yazmak isteyen personelin istifadesine sunulmalıdır.

ac. Fırsat Vaazları

Doğum, ölüm, düğün, asker uğurlama, deprem ve sel gibi olağanüstü durumlar vaaz ve irşat için önemli fırsat anları olduğundan iyi değerlendirilmelidir.

İllerde olduğu gibi ilçelerde de taziye komisyonları oluşturulmalı ve etkin bir şekilde çalışması sağlanmalıdır.

Fırsat vaazlarında bölgesel şartlar, sosyal ve kültürel etkenler göz önünde bulundurulmalı, kısa ve özlü olmasına dikkat edilmeli, uzun konuşmalarla cemaate bıkkınlık verilmemelidir.

Başkanlık tarafından evlilikle ilgili kitapçıklar hazırlanmalı ve nikah esnasında çiftlere hediye edilmesi sağlanmalıdır.

b) Cami Dışı İrşat Hizmetleri

ba. Konferans, Panel, Seminer, Sempozyum vb. Dini Programlar

Konferansların verimliliğini artırmak maksadıyla konuşmacılar muhatap kitle, konferansın amacı ve beklentiler gibi hususlarda önceden bilgilendirilmelidir.

Konferans ve seminerler sadece özel gün ve gecelerde değil bir plan dahilinde her zaman yapılmalıdır.

Konferans ve panel gibi faaliyetler okul, sağlık kurumu, cezaevi, işyeri, çeşitli kurum ve kuruluşlarda da yapılmalıdır.

Konferans konusunda ilçeler ihmal edilmemeli, her ilçede mutlaka konferans düzenlenmelidir.

Bahsedilen etkinliklere daha geniş katılımlar sağlamak amacıyla daha yaygın ve etkin tanıtım çalışmaları yapılmalıdır.

Başkanlığın koordinesi ile başvaizler ve uzman vaizler değişik illerde belirli aralıklarla konferans vermek üzere görevlendirilmeli, başvaizlere yılda bir kez kendi bölgesinde, bir kez de başka bölgelerde konferans verme zorunluluğu getirilmelidir.

bb. Radyo, TV, Basın ve İnternet Yoluyla İrşat

Vaizlerin mezkur alanda yapılacak irşat hizmetleri hususunda yetiştirilmelerine ve bu alanda daha aktif olmalarına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Başkanlıkça dini içerikli kamu spotları, kısa filmler, çizgi filmler hazırlattırılarak televizyon kanallarında yayınlanması sağlanmalıdır.

TV, radyo, basın ve internette yayınlanan ve İslam inancı ile bağdaşmayan, toplumun din algısını yaralayan görüşler karşısında Başkanlık daha aktif rol almalı ve gerekli düzeltmeleri, doğru bilgilendirmeleri yaparak bu konuda ağırlığını ortaya koymalı ve halkımızın kendisinden beklentisini karşılamalıdır.

Başkanlık web sitesi şekil ve muhteva olarak daha güzel ve zengin hale getirilmelidir.

Diyanet Aylık Dergi’de her ay bir başvaizin vaaz projesi yayınlanmalıdır.

bc. Aile İrşat Büroları ve Fetva Nöbetleri

Vaaz ve hutbe hizmetlerinde olduğu gibi aile irşat bürolarındaki hizmetler de bu alanda uzmanlaşmış bir başvaiz ya da uzman vaizin koordinatörlüğünde yerine getirilmelidir.

Her aile bürosu için birer profesyonel aile danışmanı, avukat ve psikolog belirlenmelidir.

Aile irşat bürolarının fiziki ve altyapı imkanları iyileştirilmelidir.

Evlilik okulu, anne baba okulu, aile içi iletişim seminerleri gibi etkinlikler için müftülükler bünyesinde aktif birimler oluşturulmalıdır.

Fetva nöbeti tutan vaizler, özellikle ihtisas eğitimi almış ya da alanında uzmanlaşmış olanlardan seçilmelidir.

Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri ve uzmanları tarafından illerde belli aralıklarla alan taraması yapılmalı ve sıkça sorulan sorular hakkında bilgi alışverişinde bulunulmalıdır.

Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından dini sorulara verilen cevapların yer aldığı veri tabanı genişletmeli ve fetva nöbeti tutan personelin kullanımına açılmalıdır.

Fetva hattı büyük ilçelerde de olmalıdır.

bd. Sosyal Hizmet Kurumlarında İrşat

Cezaevlerinde cezaevi vaizleri görevlendirildiği gibi sevgi evleri, huzurevleri, sağlık kuruluşları gibi diğer kurumlarda da özel yetiştirilmiş personel görevlendirilmelidir.

Başkanlık tarafından, bu hizmet kurumlarında kalanlara yönelik görsel ve işitsel materyaller hazırlayarak ücretsiz dağıtılmalıdır.

Sosyal hizmet kurumlarında yürütülecek hizmetlerin planlanması, koordinasyonu ve icrası için başvaiz ya da uzman vaizin başkanlığında bir ekip oluşturulmalıdır.

Sosyal hizmet kurumlarda görevlendirilen personelin görevlerini sorunsuz ve rahat bir şekilde yapabilmeleri hususunda Başkanlık ve müftülüklerce gerekli tedbirler alınmalıdır.

F- PERSONELE YÖNELİK REHBER KİTAPLAR HAZIRLANMASI

2011 yılında Ankara’da yapılan Vaaz ve Vaizlik Sempozyumu’nda sunulan tebliğ ve müzakerelerden yararlanmak suretiyle Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan “Vaaz Kılavuzu” adlı kitaptan 120.000 adet bastırılarak personele ücretsiz olarak dağıtılması sağlanmıştır.

G- YÜZ YÜZE VAAZI YAYGINLAŞTIRMA ÇALIŞMASI

Başkanlığımız, din görevlilerimizin cemaatlerine vaaz edebilme becerilerini geliştirmek amacıyla 2011 yılında “Yüz yüze vaaz projesini” başlatmış bulunmaktadır. Buna yönelik olarak öncelikle müftülükler aracılığıyla vaaz etmek isteyen gönüllü cami görevlileri tespit edilmiştir. Bu bağlamda 15.801 personelimizin ismi Başkanlığımıza bildirilmiştir. Genel Müdürlüğümüzün de katkı ve destekleri ile Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünce vaizlere yönelik “Rehber Eğitici Kursu”, gönüllü cami görevlilerine yönelik “Vaaz Becerisini Geliştirme Kursu” için birer eğitim programı geliştirilmiş, dersleri verecek hocalar belirlenmiştir.

Hazırlanan program çerçevesinde Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünce 2012 yılında Rize Müftü Yusuf Karali Eğitim Merkezinde 320 vaiz 10 gün süreli Rehber Eğitici kursuna alınmıştır.

Bu vaizler tarafından görev mahallerindeki 7.628 cami görevlisi Vaaz Becerisini Geliştirme Kurslarına alınmıştır. Bu kurslara katılanların sayısı 2011 yılı dahil toplam 16.271 olmuştur.

Söz konusu kursa katılan cami görevlilerinin çoğunluğu kendi camilerinde vaaz etmektedirler.

Yüz yüze vaaz çalışmalarıyla ilgili iş ve işlemler Genel Müdürlüğümüzce takip edilmektedir. 2012 yılında yürütülen yüz yüze vaaz hizmetlerine ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

2012 YILI VAAZ BECERİLERİNİ GELİŞTİRME PROGRAMI BİLGİLERİ

S.N	İLLER	KURS SAYISI	KATILAN PERSONEL SAYISI	BAŞARILI PERSONEL SAYISI	S.N	İLLER	KURS SAYISI	KATILAN PERSONEL SAYISI	BAŞARILI PERSONEL SAYISI
1	ADANA	1	19	19	42	KONYA	32	717	717
2	ADIYAMAN	5	110	110	43	KÜTAHYA	1	22	22
3	A.KARAHİSAR	5	88	88	44	MALATYA	0	0	0
4	AĞRI	5	82	82	45	MANİSA	14	276	275
5	AMASYA	3	84	84	46	K.MARAŞ	1	24	24
6	ANKARA	16	305	305	47	MARDİN	0	0	0
7	ANTALYA	3	58	58	48	MUĞLA	6	101	100
8	ARTVİN	9	180	180	49	MUŞ	0	0	0
9	AYDIN	3	45	45	50	NEVŞEHİR	6	72	72
10	BALIKESİR	6	150	150	51	NİĞDE	0	0	0
11	BİLECİK	1	21	21	52	ORDU	9	188	187
12	BİNGÖL	1	17	17	53	RİZE	2	46	46
13	BİTLİS	2	38	36	54	SAKARYA	6	166	166
14	BOLU	4	67	66	55	SAMSUN	7	110	110
15	BURDUR	0	0	0	56	SİİRT	0	0	0
16	BURSA	14	256	256	57	SİNOP	0	0	0
17	ÇANAKKALE	13	221	221	58	SİVAS	3	35	35
18	ÇANKIRI	2	47	46	59	TEKİRDAĞ	2	35	35
19	ÇORUM	4	82	79	60	TOKAT	1	22	22
20	DENİZLİ	6	73	73	61	TRABZON	9	168	168
21	DİYARBAKIR	5	130	130	62	TUNCELİ	0	0	0
22	EDİRNE	5	111	111	63	ŞANLIURFA	0	0	0
23	ELAZIĞ	2	36	36	64	UŞAK	1	25	25
24	ERZİNCAN	2	46	46	65	VAN	0	0	0
25	ERZURUM	7	125	123	66	YOZGAT	4	98	98
26	ESKİŞEHİR	3	53	53	67	ZONGULDAK	5	108	108
27	GAZİANTEP	5	99	99	68	AKSARAY	3	78	78
28	GİRESUN	15	313	313	69	BAYBURT	0	0	0
29	GÜMÜŞHANE	4	96	96	70	KARAMAN	3	33	29
30	HAKKARİ	1	25	25	71	KIRIKKALE	8	145	140
31	HATAY	3	64	64	72	BATMAN	0	0	0
32	ISPARTA	11	248	248	73	ŞIRNAK	3	22	22
33	MERSİN	6	124	120	74	BARTIN	0	0	0
34	İSTANBUL	28	547	547	75	ARDAHAN	6	130	130
35	İZMİR	12	327	327	76	İĞDIR	0	0	0
36	KARS	4	89	89	77	YALOVA	3	57	57
37	KASTAMONU	2	40	40	78	KARABÜK	1	25	25
38	KAYSERİ	6	129	129	79	KİLİS	0	0	0
39	KIRKLARELİ	0	0	0	80	OSMANIYE	2	24	24
40	KİRŞEHİR	0	0	0	81	DÜZCE	7	120	120
41	KOCAELİ	11	236	234		GENEL TOPLAM	382	7.628	7.601

Tablo-5: 2012 Yılı Vaaz Becerilerini Geliştirme Programı Bilgileri

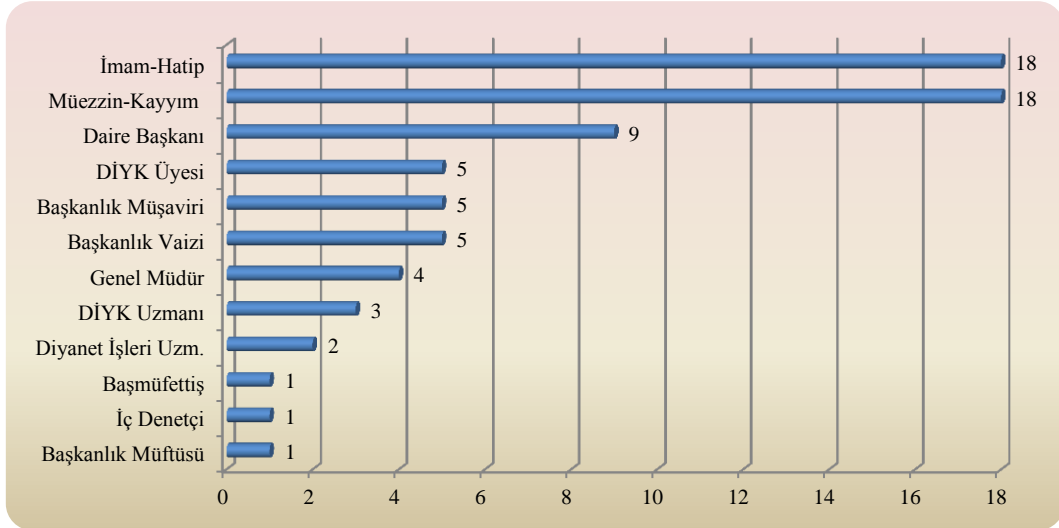
H- RAMAZAN AYI İRŞAT HİZMETLERİ

2012 yılı Ramazan ayında ülkemizin Ramazan kültürünü diğer İslam ülkelerine tanıtmak amacıyla Türk Hava Yollarının katkılarıyla Irak, Yemen, Rusya, Lübnan, Ürdün, Sudan, Hindistan, Cezayir, Tunus, Kırgızistan, S. Arabistan, Filistin, İran ve Mısır olmak üzere toplam 14 ülkenin dini temsilcileri ile birer okuyucu yurdumuza davet edilmiştir. Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde davetliler yönelik geniş katılımlı iftar programları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca anılan ülkeler ve Türkiye olmak üzere 15 ülkeden 18 seçkin hafızın katılımıyla İstanbul Sultanahmet Camii'nde Kur'an ziyafeti düzenlenmiştir.

Dinimizde ve kültürümüzde önemli bir yeri olan Ramazan ayında Başkanlığımızca yürütülen vaaz ve irşat hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesine katkı sağlamak amacıyla Başkanlık üst düzey personelinden "Başkanlık İrşat Ekipleri" oluşturulmuştur. Bunun yanında eğitim merkezlerinde bulunan kursiyer ve eğitim görevlileri özellikle müftü ve vaizi bulunmayan illerde görevlendirilmişlerdir. Oluşturulan İrşat Ekipleri ve yapılan görevlendirmelere dair detaylı bilgiler şu şekildedir:

1) Başkanlık İrşat Ekipleri

2012 Yılı Ramazan Ayında Başkanlığımız üst düzey personelinden bir konuşmacı ve farklı illerde görev yapan din görevlilerinden bir okuyucunun yer aldığı 34 İrşat Ekibi oluşturulmuştur. Oluşturulan ekipler 3-4-5 Ağustos 2012 tarihlerinde her ilde bir gün olmak üzere toplam 79 ilde vaaz ve irşat hizmetlerinde bulunmuşlardır (Ankara ve İstanbul illeri için İrşat Ekibi oluşturulmamıştır). Söz konusu ekiplerde yer alan personelin unvana göre dağılım tablosu aşağıda yer almaktadır:



Grafik-52: Başkanlık İrşat Ekiplerinde Görevlendirilen Personele Dair Veriler

Grafikte de görüldüğü gibi Genel Müdür, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi, Başkanlık Müşaviri, Başmüfettiş, İç Denetçi, Daire Başkanı, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı, Başkanlık Müftüsü, Başkanlık Vaizi ve Diyanet İşleri Uzmanı gibi unvanlarda görev yapan 36 personel, oluşturulan ekiplerde konuşmacı olarak görevlendirilmiştir. Bu konuşmacılarla birlikte 36 İmam Hatip ve Müezzin Kayyım, ekiplerde okuyucu olarak görevlendirilmiştir.

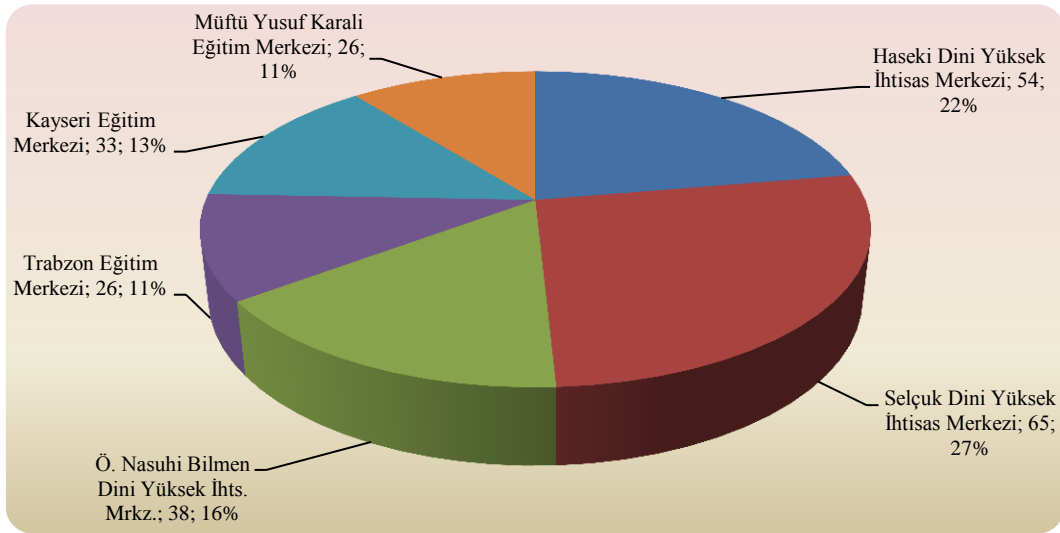
İrşat Ekiplerinde yer alan konuşmacılar, her ilde biri Cuma namazı diğeri teravih namazı öncesi olmak üzere iki defa vaaz etmiş ve radyo tv programlarına katılmışlardır. Okuyucu

olarak görevlendirilenler ise yapılan vaazlar öncesinde ve sonrasında Kur'an-ı Kerim okumuşlar, teravîh namazı kıldırılmışlardır. Alınan geri bildirimlerden yapılan vaaz ve irşat hizmetlerinin faydalı olduğu, cemaat tarafından olumlu karşılandığı ve merkez ile taşra arasında kaynaşmaya da vesile olduğu anlaşılmıştır.

2) Eğitim Görevlisi ve Kursiyer Görevlendirmeleri

Eğitim merkezlerinde bulunan eğitim görevlileri ve kursiyerler Ramazan ayında özellikle müftü ve vaizi bulunmayan il ve ilçe müftülüklerinde hizmette devamlılık ve verimliliği sağlamak amacıyla görevlendirilmektedirler. Bu bağlamda 2012 Yılı Ramazan ayında illerden bildirilen vaiz ihtiyacı doğrultusunda 242 ihtisas eğitim merkezi kursiyeri, 15 aşere takrip tayyibe kursu kursiyeri ve 9 eğitim görevlisi olmak üzere toplam 64 ilimizde 266 personel görevlendirilmiştir.

Altı ihtisas eğitim merkezinde ihtisas eğitimi gören ve 2012 yılı Ramazan ayında görevlendirilen kursiyerlerin eğitim merkezlerine göre dağılımı aşağıdaki grafikte yer almaktadır:



Grafik-53: Görevlendirilen İhtisas Kursiyerlerinin Eğitim Merkezlerine Göre Dağılımı

Ayrıca İstanbul Haseki Eğitim Merkezi'nden 1 eğitim görevlisi ve 7 aşere takrib tayyibe kursiyeri, Müftü Yusuf Karali Eğitim Merkezi'nden 1 eğitim görevlisi ve 8 aşere takrib tayyibe kursiyeri, İbrahim Halilullah Eğitim Merkezi'nden 3, Elazığ Harput Eğitim Merkezi'nden 1, İzmir Tire Eğitim Merkezi'nden 2, Ankara Rıfat Börekçi Eğitim Merkezi'nden de 1 eğitim görevlisi görevlendirilmiştir.

Görevlendirilen personel 20 Temmuz 2012 tarihinde göreve başlamış ve Ramazan ayı sonuna kadar devam etmişler, ilgili müftülüğün hazırladığı program çerçevesinde vakit namazları öncesinde ve sonrasında vaaz ve irşat hizmetlerinde bulunmuşlar, hastane, huzurevi, SHÇEK ve esnaf ziyaretleri yapmışlardır.

Yapılan görevlendirmelerle mahalli müftülüklerce icra edilen Ramazan ayı ibadet ve irşat hizmetlerine önemli bir katkıda bulunularak, hizmetin daha geniş kitlelere ulaşması sağlanmıştır.

I- İHTİDA İŞLEMLERİ

Müftülüklerimiz ve yurtdışı teşkilatımızdan Başkanlığımıza ulaşan bilgilere göre 2012 yılı içerisinde 493 kişi yurtiçinde, 286 kişi yurtdışında olmak üzere toplam 779 kişi ihtida etmiştir. İhtida edenlerin cinsiyetleri incelendiğinde 236 kişinin erkek, 543 kişinin ise bayan olduğu görülmektedir. İhtida edenlerin yaş gruplarına bakıldığında da en fazla yaş grubunun 306 kişi ile 21-30 yaş grubu olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada 221 kişi ile 31-40 yaş grubu, üçüncü sırada 118 kişiyle 41-50 yaş grubu yer almaktadır.

İ- İRŞAT HİZMETLERİ BİLGİ HAVUZU

2012 yılında “İrşat Hizmetleri Bilgi Havuzu” oluşturma uygulaması başlatılmıştır. Söz konusu uygulamayla irşat hizmetlerinin daha etkin, verimli ve başarılı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla vaaz etme, Kur'an-ı Kerim, mevlit, ilahi ve kaside okuma konusunda başarılı, medya ile ilişkiler hususunda tecrübeli Başkanlık personeli tespit edilmektedir. Tespit edilen Başkanlık personeli yapılan faaliyetlerde değerlendirilmektedir. Uygulama iki kategori halinde gerçekleştirilmektedir:

1) Güzel Vaaz Eden Personelin Tespitine Yönelik Çalışmalar

Güzel vaaz edenlerin tespiti amacıyla erkek ve kadın vaizlerin cemaate yönelik bir vaazlarının görüntülü kaydı istenmiştir. Başkanlığımıza ulaşan 864 vaaz kaydı Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Daire Başkanı ve Başkanlık Vaizlerinden müteşekkil bir komisyon tarafından tek tek incelenmiş ve vaaz hazırlama ve sunma usullerine uygunluk açısından değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Yapılan değerlendirme neticesinde 140 vaizin çok başarılı olduğu tespit edilmiş, diğerleri ise iyi, orta ve zayıf şeklinde tasnif edilmiştir.

Ayrıca müftülüklerimizden vaizlerimizin unvanları, e-mail adresleri, telefon numaraları, eğitim bilgileri, görev durumlarına dair bilgiler istenmiş ve bu bilgiler bir havuzda toplanmıştır. Böylece ihtiyaç anında kendileriyle hızlı ve etkin iletişime geçilebilmektedir. Söz konusu bilgiler belirli aralıklarla güncellenmektedir.

2) Güzel Okuyan Personelin Tespitine Yönelik Çalışmalar

Bu uygulama ile isimleri daha önce Başkanlığımıza bildirilen personel, Başkanlıkça alanında uzman kişilerden oluşturulan komisyon tarafından mülakata tabi tutulmaktadır. Buna göre, Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Manisa, Aydın, Konya, Karaman, Eskişehir, Kütahya ve Bursa illerinde toplam **807** personel Kur'an-ı Kerim, ilahi ve kaside okuyucuları değerlendirme mülakatına tabi tutulmuştur. Bunlardan **57** görevlinin çok iyi seviyede olduğu, **153** görevlinin ise iyi olmakla birlikte eğitime ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir. Çok iyi seviyede olan personel, Başkanlığımızca düzenlenen Kutlu Doğum Haftası, Camiler ve Din Görevlileri Haftası, Ramazan ayı irşat ekipleri, mevlid programları, Kur'an ziyafeti gibi değişik etkinliklerde görevlendirilmektedir. Bu çalışma diğer illerde de yapılacaktır. Söz konusu uygulamaya dair 2012 yılı sayısal verileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

S.N	İLLER	MÜLAKATA KATILAN PERSONEL SAYISI	BAŞARILI PERSONEL SAYISI	ÇOK BAŞARILI OLANLARIN SAYISI
1	Ankara	74	31	1
2	İstanbul	202	62	30
3	İzmir	90	13	12
4	Kocaeli	53	11	5
5	Manisa	23	4	1
6	Aydın	30	5	
7	Konya	111	7	
8	Karaman	33	4	
9	Eskişehir	36	2	2
10	Kütahya	55	1	2
11	Bursa	100	13	4
TOPLAM		807	153	57

Tablo-6: Güzel Okuyan Personelin Tespitine Yönelik Çalışmalara Dair Sayısal Veriler

İKİNCİ BÖLÜM

CAMİ HİZMETLERİ

CAMI HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Diyanet İşleri Başkanlığının misyonu içinde ibadet ile ilgili işleri yürütmekle ibadet yerlerini yönetmek önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu misyona uygun olarak Başkanlığımızın sunduğu hizmetlerin en başında cami hizmetleri gelmektedir. Yönetimi Başkanlığımız tarafından yürütülen ve 2012 yılı istatistiklerine göre sayıları seksen dört bin altı yüz seksen beşi (84.685) bulan camiler, ibadet, bilgi, birlik ve kardeşlik mekânları olarak yaygın din hizmetinin en önemli alanını oluşturmaktadır.

İbadet yerlerinin yönetimi ile cami odaklı din hizmetlerini yürütme görevi, 2010 yılında yürürlüğe giren Başkanlığımız Teşkilat Yasası ile Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Cami Hizmetleri Daire Başkanlığına verilmiştir. Cami Hizmetleri Daire Başkanlığınca 2012 yılında gerçekleştirilen rutin ve rutin dışı faaliyetleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

A- RAMAZAN AYI FAALİYETLERİ

1) Başkanlığımız Tarafından Yapılan Faaliyetler

2012 yılı Ramazan ayı münasebetiyle vatandaşlarımıza sunulacak hizmetler, camilerde alınacak tedbirler ve gerçekleştirilecek faaliyetlerle ilgili olarak hazırlanan Başkanlık talimatı 25/06/2012 tarihli ve 1108 sayılı yazı ile merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatımız ile Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir.

Dini konularda vatandaşlarımızdan gelen soruları cevaplandırmak üzere Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından hazırlanan ve hizmete sunulan “Alo 190 Dini Danışma Çağrı Merkezi” programının 2012 Mayıs ayından itibaren il müftülüklerimizce Ramazan ayı süresince haftanın her günü 09:00-23:00 saatleri arasında hizmet vermesi ve buna göre nöbet çizelgesi hazırlanması sağlanmıştır.

Başkanlığımızca, 2012 yılı Ramazan ayında “Aranızda Selamı Yayınız” konusu ele alınmış ve selamı sosyal hayatımızın merkezine yerleştirmeyi amaç edinen etkinlikler düzenlenmiştir. Dini ve milli değerlerimizden biri olan selam kültürünü ve paylaşma erdemini gündemimize taşımak, birlikte yaşama ahlakını yeniden konuşarak pekiştirmek amacıyla Başkanlığımızca selam temalı bir DVD hazırlanmıştır. Söz konusu DVD Ramazan boyunca iftar, sahur ve diğer programlarda ücretsiz olarak yayımlanması için mahalli ve ulusal yayın yapan radyo ve televizyon kuruluşlarına gönderilmiştir.

Ayrıca selamlaşma konusunda hazırlanan afiş tasarımları ile sinevizyon ve röportaj filmi www.selamlaşma.org adresinden halkımızın istifadesine sunulmuştur.

“Selam” konusunda hazırlanan altı afiş 105.000 adet bastırılarak il müftülüklerince camilere ve değişik kamu alanlarına asılmıştır.

Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından 2012 yılı Ramazan ayının başlangıcından 2013 yılı Ramazan ayının başlangıcına kadar olan süre için, ülkemizdeki mevcut sosyo-ekonomik hayat şartları ve bir kişinin günlük asgari gıda ihtiyacı göz önünde bulundurularak en düşük sadaka-i fitr miktarı 8.50 (Sekiz Buçuk Lira) TL. olarak belirlenmiş ve ilgili yazı valiliklere gönderilmiştir.

Türkiye Diyanet Vakfı ile işbirliği halinde “Komşu İller İftar Sofrası Organizasyonu” çerçevesinde 18 ilde iftar programı düzenlenmiştir.

Ramazan ayı etkinlikleri çerçevesinde Amasya, Bingöl, Kırşehir ve Adıyaman il müftülüklerince düzenlenen 4 Kur'an ziyafeti programı için görevlendirmeler yapılmıştır.

2) İl/İlçe Müftülükleriyle Müşavirlik ve Ataşeliklerce Yapılan Faaliyetler

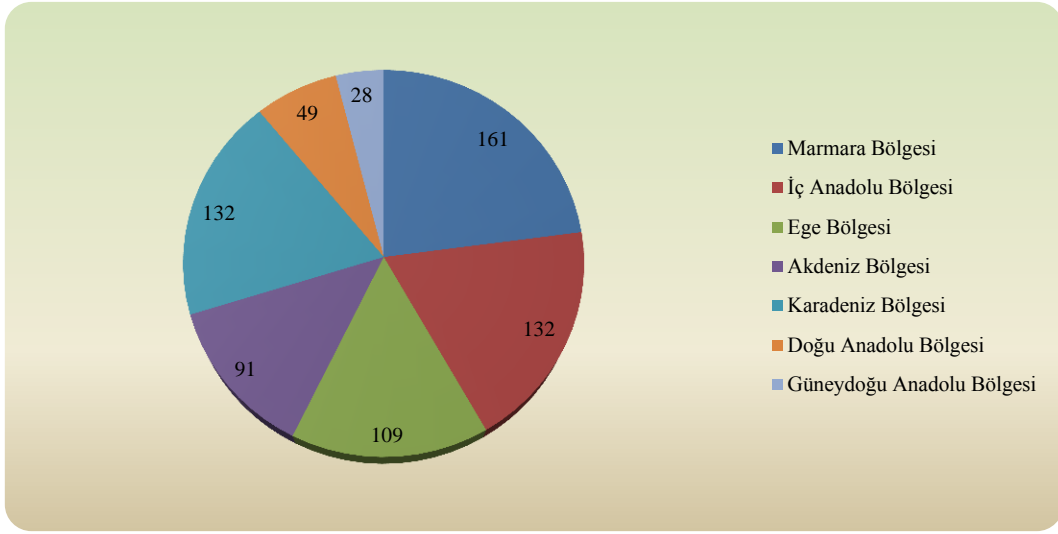
a) Hatimle Teravih Namazı

Ramazan ayı denilince oruçtan sonra ilk akla gelen ve halkımızın yoğun olarak rağbet ettiği teravih namazları bütün camilerimizde ibadetin usulüne uygun olarak, gönül huzuru içerisinde eda edilmiştir. Bütün camilerimizde kılınan teravih namazlarına ilaveten ülke genelinde 702, yurt dışında ise 16 camide hafız cami görevlilerince hatimle teravih namazı kıldırılmıştır. Hatimle teravih namazı kılınan camilerin illere göre dağılımı şu şekildedir:

İL	CAMİ SAYISI	İL	CAMİ SAYISI	İL	CAMİ SAYISI
ADANA	12	EDİRNE	3	MALATYA	7
ADİYAMAN	4	ELAZIĞ	8	MANİSA	25
AFYONKARAHİSAR	15	ERZİNCAN	8	MARDİN	2
AĞRI	2	ERZURUM	11	MERSİN	6
AKSARAY	4	ESKİŞEHİR	4	MUĞLA	2
AMASYA	15	GAZİANTEP	10	MUŞ	1
ANKARA	24	GİRESUN	3	NEVŞEHİR	3
ANTALYA	23	GÜMÜŞHANE	3	NİĞDE	4
ARDAHAN	1	HAKKARİ	1	ORDU	5
ARTVIN	1	HATAY	12	OSMANIYE	5
AYDIN	15	İĞDIR	0	RİZE	6
BALIKESİR	12	ISPARTA	19	SAKARYA	12
BARTIN	1	İSTANBUL	82	SAMSUN	12
BATMAN	0	İZMİR	21	SİİRT	1
BAYBURT	2	K.MARAŞ	8	SİNOP	3
BİLECİK	4	KARABÜK	7	SIVAS	8
BİNGÖL	1	KARAMAN	13	ŞANLIURFA	6
BİTLİS	1	KARS	1	ŞİRNAK	2
BOLU	9	KASTAMONU	9	TEKİRDAĞ	3
BURDUR	6	KAYSERİ	12	TOKAT	16
BURSA	19	KIRIKKALE	3	TRABZON	17
ÇANAKKALE	1	KIRKLARELİ	2	TUNCELİ	0
ÇANKIRI	5	KIRŞEHİR	4	UŞAK	5
ÇORUM	13	KİLİS	2	VAN	5
DENİZLİ	16	KOCAELİ	21	YALOVA	2
DİYARBAKIR	3	KONYA	44	YOZGAT	4
DÜZCE	5	KÜTAHYA	10	ZONGULDAK	5

Tablo-1: Hatimle Teravih Namazı Kılınan Camilerin İllere Göre Dağılımı

Hatimle teravih namazı kılınan camilerin bölgelere göre dağılımı şu şekildedir:



Grafik-1: Hatimle Teravih Namazı Kılınan Camilerin Bölgelere Göre Dağılımı

b) İftar Davetleri

Ramazan münasebetiyle birlik ve kardeşlik duygularının geliştirilmesi, yardımlaşma bilincinin artırılması, fakir, kimsesiz ve muhtaçların hatırlanıp, gözetilmesi gayesiyle İl ve ilçe müftülüklerinin yaptığı organizelerle 2.614 iftar daveti düzenlenmiş, bu davetlere 385.753 kişi iştirak etmiştir. Yurtdışında da müşavirlik ve ataşeliklerce 571 iftar daveti düzenlenmiştir. Ayrıca bu ay süresince yurtiçinde 947, yurtdışında 268 caminin müştemilatında her gün iftar davetleri tertip edilmiştir.

c) İtikaf

Ramazan ayı ibadet ayıdır. Mü'minler bu ayda kadını erkeği, yaşlısı genci hep birlikte Allah'a yönelmenin ve ibadetin coşkusuyla yaşarlar. Ramazan ayında itikafa girmek de bu coşkunun ve ibadet bilincinin İslam dinindeki önemli tezahürlerindedir. Başkanlığımız itikafın ibadet coşkusu ve huzuru içerisinde yapılabilmesini önemsemektedir. Bu amaçla camilerde itikafa girmek isteyen vatandaşlarımızın talepleri il ve ilçe müftülüklerince alınarak uygun görülen camilerde mülki amirin onayı ile itikafa izin verilmektedir. Bu doğrultuda 2012 Ramazan ayı münasebetiyle yurtiçinde 1.353, yurtdışında 28 camide itikafa izin verilmiştir.

d) Mahya Asılması

Ramazan ayında en az iki minareli camilerde minareler arasına asılan ve insanlara kısa cümlelerle, önemli dini ve ahlaki hatırlatmalar yapan mahya geleneği toplumumuzda asırlardır devam etmektedir. Bu güzel geleneğin sürdürülmesi amacıyla 2012 Ramazan ayı münasebetiyle yurtiçinde 67 ildeki münasip 348 cami ile yurtdışındaki 8 camiye mahya asılması sağlanmıştır.

e) Camilerde Vaaz Hizmeti

Kendi camilerinde vaaz edecek personel ismen tespit edilip web sayfasında yayınlanmıştır. Bu programa göre Ramazan ayı süresince öğle ve yatsı namazları öncesinde yurtiçinde 26.519 camide, yurtdışında ise 425 camide kendi görevlilerince vaazlar verilmiştir.

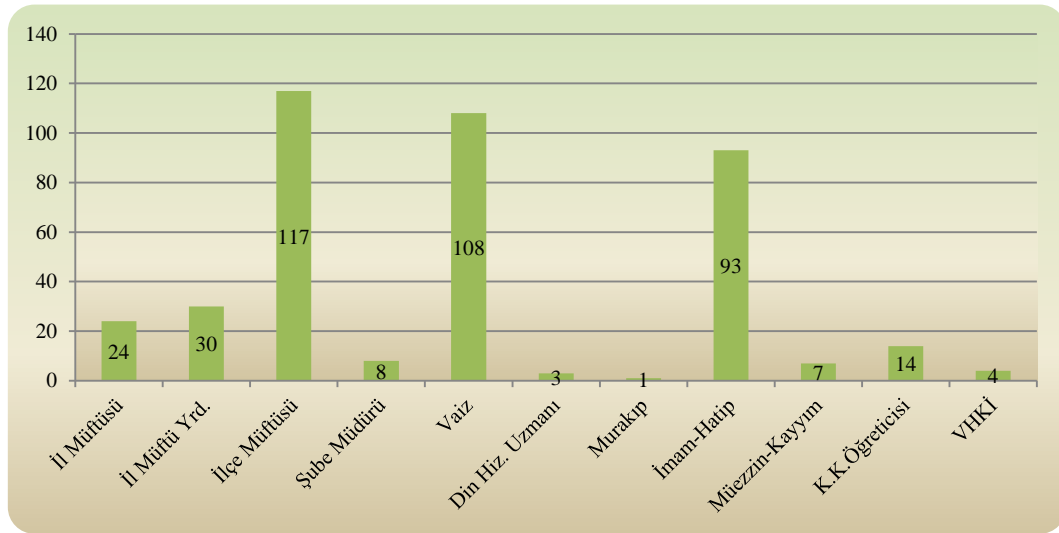
f) Mukabele Programları

Kur'ân'ın indirilmeye başlandığı ay olması münasebetiyle Ramazan ayında vatandaşlarımız nezdinde Kur'ân'a olan ilgi artmaktadır. Bu münasebetle camilerde Ramazan aylarında Kur'ân'ın cemaat önünde okunarak hatmedilmesi İslam medeniyetinin önemli unsurları arasında yer almıştır. Elde edilen verilere göre 2012 yılı Ramazan ayında cami görevlilerince yurtiçinde 41.200, yurtdışında 522 camide mukabele okunmuştur.

g) Yazılı Yerel Basına Makale veya Ramazan Sayfası Hazırlanması

Ramazan münasebetiyle vatandaşların dînî ve ahlâkî yayınlara olan ilgisi artmakta, adeta bu ay bilinçlenme ve eğitim ayı olarak görülmektedir. Bu ilginin değerlendirilerek sıhhatli dini bilginin insanlara aktarılması Başkanlığımızca önemsenmektedir. Bu amaçla 2012 Ramazan ayı münasebetiyle personelimizce yazılı yerel basında Ramazan köşesi hazırlanmış ve makaleler yazılarak yayımlanmıştır.

Personelimizden yurtiçinde 409, yurtdışında 12 kişi bu yayın faaliyetine yazılarıyla katkı sağlamışlardır. Ülke genelinde makale yazan ve Ramazan sayfası hazırlayan personelin unvanlara göre dağılımı şu şekildedir:



Grafik-2: Makale Yazan ve Ramazan Sayfası Hazırlayan Personelin Unvanları

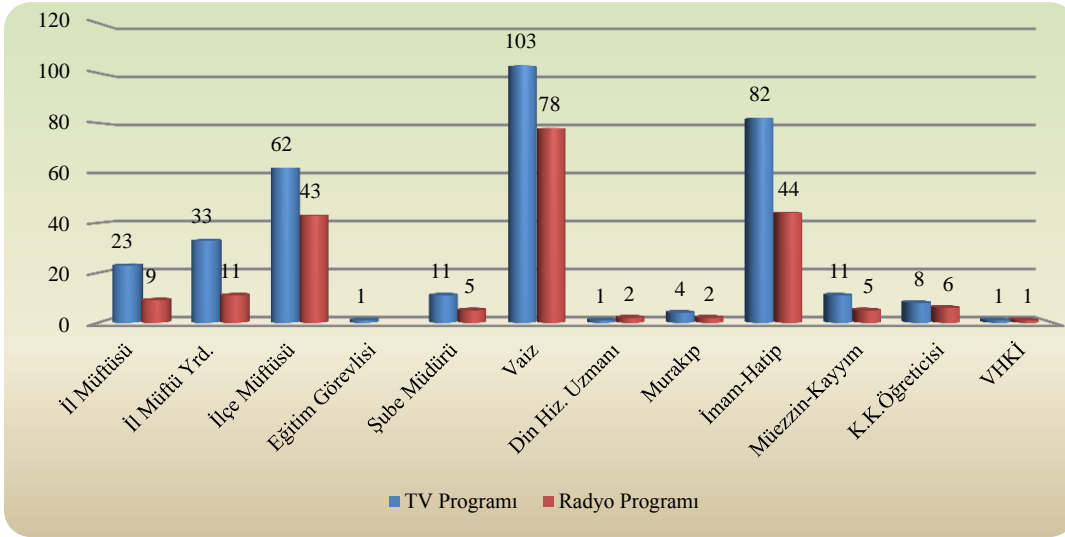
h) Kadir Gecesinde Camilerin Sabaha Kadar Açık Bulundurulması

Kadir gecesini ihya etmek isteyen vatandaşlarımız için ülke genelinde 3.940, yurtdışında 136 cami sabaha kadar açık bulundurulmuştur.

ı) Yerel Televizyon ve Radyoda Yayınlanan Programlar

2012 Ramazan ayı boyunca TV ve radyo programları aracılığı ile vatandaşlarımız dini konularda aydınlatılmıştır. 340 personelin katılımıyla 133 mahalli TV kanalında 525 TV programı, 206 personelin katılımıyla 65 Radyo kanalında 284 radyo programı yapılmıştır. Yurtdışında da 17 TV, 5 radyo programı yayınlanmıştır.

Ülke genelindeki yerel TV ve radyo kanallarında yapılan programlara katılan personelin unvanlara göre dağılımı şu şekildedir:



Grafik-3: TV ve Radyo Programına Katılan Personel

i) Kur'an Ziyâfeti Programları

Ramazan ayı içerisinde ülke genelinde farklı gün ve mekanlarda 789, yurtdışında ise 33 Kur'an ziyafeti programı tertip edilmiştir.

j) Mobil (çadır) Mescit Kurulması

Ramazan ayında cami bulunmayan bölgelerde ibadetlerin ifasını sağlamak için 20 ilde 45 mobil(çadır) mescit kurulmuştur. Bu hizmetten 5.385 kişi istifade etmiştir. Mobil(çadır) mescitlerde personelden 1 Şube Müdürü, 17 İmam-Hatip ve 7 Müezzin-Kayyım ile 8 Fahri İmam-Hatip görevlendirilmiştir. Yurtdışı teşkilatında ise Moskova'da 2 mobil mescit kurulmuştur.

3) Değerlendirme ve Sonuç

Ramazan ayında alınan tedbirler neticesinde ibadetlerin usulüne uygun ve huzur içerisinde eda edildiği, vatandaşlarımızın ibadet ayı olan bu zaman dilimini camilerde cemaate katılarak değerlendirdikleri, özellikle de kadın ve çocukların cemaatle ibadete ve mukabele programlarına yoğun ilgi gösterdikleri müşahade edilmiştir. Ay münasebetiyle dinî ve manevî değerlere karşı artan ilgi irşat faaliyetlerinin ulaştığı kitlenin artmasına vesile olmuştur. Artan bu ilgiden istifade edilerek Başkanlığımız personeline icra edilen faaliyetlerle toplumda belirli konularda bilinçlenmenin sağlandığı, özellikle yazılı ve görsel medya vasıtasıyla yapılan programların vatandaşlarımız nezdinde olumlu karşılandığı görülmüştür. 2012 Ramazan ayı için belirlenen "selam" teması çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler mü'minler arasında zayıflayan iletişimin tekrar canlanması konusunda farkındalık oluşturmuştur. Gerçekleştirilen iftar davetleri vb. sosyal faaliyetlerle insanlar arası iletişimin güçlendiği, ihtiyaç sahibi insanların gözetildiği, birlik ve beraberliğin pekişmesine vesile olduğu memnuniyetle müşahade edilmiştir.

B- CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI

Her yıl Ekim ayının ilk haftasında kutlanan "Camiler ve Din Görevlileri Haftası" 2012 yılın da çeşitli faaliyetlerle kutlanmıştır. Hafta vesilesiyle yapılan faaliyetler şunlardır:

1) Başkanlığımız Tarafından Yapılan Faaliyetler

a) Merkez Komisyonu Toplantıları

Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı, Din Hizmetleri, Eğitim Hizmetleri, Dini Yayınlar, Dış İlişkiler ve İnsan Kaynakları Genel Müdürleri ile Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti II. Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü'nden müteşekkil Kutlu Doğum Haftası ile Camiler ve Din Görevlileri Haftası Merkez Komisyonu, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünden sorumlu Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı'nın başkanlığında 06.02.2012, 14.05.2012 ve 21.09.2012 tarihlerinde toplanarak Camiler ve Din Görevlileri Haftası'nda düzenlenecek yarışmalar, Merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatımızda icra edilecek etkinlikler konusunda kararlar almıştır.

b) Yarışmalar

Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle il ve ilçe müftülük personelinin katılacağı mesleki yarışmalar düzenlenmesi kararlaştırılarak şartnameleri hazırlanmış ve müftülüklere 21.02.2012 tarihli ve 323 sayılı yazı ile gönderilmiştir.

Camiler ve Din Görevlileri Haftası kutlanmaya başlandığından bu yana erkek Kur'an kursu öğreticileri, imam hatipler ve müezzin kayyımlar arasında,

- Hafızlık,
- Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma,
- Ezanı güzel okuma yarışmalarının dokuzuncusu,

kadın Kur'an kursu öğreticileri arasında,

- Hafızlık,
- Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma yarışmalarının dördüncüsü,

bütün taşra personeli arasında,

- Hutbe ve şiir yazma yarışmalarının dokuzuncusu düzenlenmiştir.

Kadın Kur'an kursu öğreticileri IV. Türkiye Hafızlık Final Yarışması 15 Temmuz 2012 tarihinde İstanbul'da ve IV. Türkiye Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Final Yarışması 08 Temmuz 2012 tarihinde Kastamonu'da yapılmıştır.

Kur'an kursu öğreticileri, imam hatipler ve müezzin kayyımlar IX. Türkiye Hafızlık Final Yarışması 17 Haziran 2012 tarihinde Erzurum'da, IX. Türkiye Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Final Yarışması 24 Haziran 2012 tarihinde Kayseri'de ve IX. Türkiye Ezanı Güzel Okuma Final Yarışması 30 Haziran 2012 tarihinde Elazığ'da yapılmıştır.

Türkiye hafızlık, Kur'an-ı Kerim'i ve ezanı güzel okuma final yarışmalarının vatandaşlarımıza ve personelimize duyurulabilmesi için final yarışmalarının yapıldığı İstanbul, Kastamonu, Erzurum, Kayseri ve Elazığ illerine 10.000 adet afiş bastırılarak büyük ve merkezi camilere, billboardlara ve otobüslere asılmak üzere gönderilmiştir.

Şiir yazma yarışması yüksek seçici kurulu 12 Eylül 2012 Çarşamba günü, hutbe yazma yarışması yüksek seçici kurulu 13 Eylül 2012 Perşembe günü, Başkanlığımızda toplanarak hutbe ve şiirleri değerlendirmiş, dereceye girenlerle mansiyon ödülü kazananları belirlemiştir. Dereceye giren personelimiz Ankara’da yapılan açılış merasiminde açıklanmış ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından ödülleri verilmiştir.

Ayrıca Dini ve Sosyal Hizmet Vakfı, hafta münasebetiyle hafızlık, Kur’an-ı Kerim’i ve ezanı güzel okuma dallarında düzenlenen Türkiye final yarışmalarına bölge birincisi olarak katılmış ancak dereceye girememiş 34 yarışmacıya 1.500’er TL, hutbe ve şiir yazma yarışmasında mansiyon ödülü alan 3 yarışmacıya 500’er TL vermiştir.

Yarışmalarda üstün performans göstererek dereceye girenlere ait bilgiler ilgili yönerge uyarınca ödüllendirilmeleri için Başkanlığımızın yetkili birimlerine gönderilmiştir.

2012 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle düzenlenen çeşitli yarışmalarda dereceye giren personel aşağıda yer alan tablo-2’de gösterilmiştir:

1- HAFIZLIK FİNAL YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Hasan KÖMÜRCÜ	Kilisli Mustafa Kanat Camii İ.H- Ataşehir/İSTANBUL
2.	Abdullah ŞAHİN	Yoncalı Köyü Camii İ.H- Merkez/BAYBURT
3.	Harun MUTLU	Aktepe Köyü Camii İ.H- Afşin/KAHRAMANMARAŞ
2- KUR’AN-I KERİMİ GÜZEL OKUMA FİNAL YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Yaşar ZORLU	Ulu Camii M.K- Sungurlu ÇORUM
2.	Yaşar ÇUHADAR	Osmanağa Camii İ.H- Kadıköy/İSTANBUL
3.	Kadir SAĞIRKAYA	Kurşunlu Camii İ.H- Kocasinan/KAYSERİ
3- EZANI GÜZEL OKUMA FİNAL YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Salih PİRİNÇ	Etilik Aşağı Eğlence Camii İ.H- Keçiören/ANKARA
2.	Hasan TEKERLEK	Hız. Mikdad Camii M.K- Yenişehir/MERSİN
3.	Halil İbrahim ARSLAN	344 Evler Camii İ.H- Melikgazi/KAYSERİ
4- KADIN GÖREVLİLER KUR’AN-I KERİMİ GÜZEL OKUMA FİNAL YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Leyla ABAY	Kur’an Kursu Öğrt. Yakutiye/ERZURUM
2.	Sakine PARTANAZ	KayışdağıFatih Camii Kur’an Kursu Öğrt. Ataşehir/İSTANBUL
3.	Nebiyi KUSURSUZ	Karaağaçlı Beldesi Kur’an Kursu Öğrt. MANİSA
5- KADIN GÖREVLİLER HAFIZLIK FİNAL YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Zehra DÜZENLİ	Kocatepe Camii Kur’an Kursu Öğrt. İlkadım/SAMSUN
2.	Nimet POYRAZ	Suadiye Tuba Kur’an Kursu Öğrt. Kadıköy/İSTANBUL
3.	Hamiyet ÖZATA	Modern Evler Kur’an Kursu Öğrt. Merkez/İSPARTA
6- ŞİİR YAZMA YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Selami KARACA	Kadirhane Camii. M.K- Merkez / KARAMAN
2.	Koray Emre OYSAL	Bulkasım Köyü Camii İ. H - Pasinler / ERZURUM
3.	Emetullah AKKAYA	Tavşançalı Beldesi Kur’an K. Öğrt. Kulu / KONYA
7- HUTBE YAZMA YARIŞMASI		
S.N	ADI SOYADI	GÖREV YERİ
1.	Birinciliğe Layık Eser Bulunamamıştır.	
2.	Kibar KARADENİZ	Koroğlu Camii İ.H- Çankaya / ANKARA
3.	Mehmet ALİ MİŞE	İl Vaizi - Merkez / UŞAK

Tablo-2: 2012 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası Yarışmalarında Dereceye Giren Personel Listesi

d) Paneller ve Çalıştay

Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle;

* 04 Ekim 2012 Perşembe günü saat 14:00’da Ankara TDV Kocatepe Camii Konferans Salonu’nda Cami ve Engelliler konulu panel yapılmıştır.

* Din hizmetlerinin verimliliğini ve etkinliğini artırmak, örnek projeler ortaya çıkarıp yaygınlaştırmak amacıyla, 06-07 Ekim 2012 tarihlerinde Ankara Büyük Anadolu Otel’de

taşra teşkilatımızda görevli 46 ilden 55 cami görevlisinin katılımıyla II. Cami Görevlileri Çalıştayı düzenlenmiştir.

e) Açılış Merasimi: Cami ve Engellilerin Buluşması

2012 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası'nın teması Cami ve Engelliler olarak belirlenmiştir. Bu vesileyle konferans, panel, vaaz ve hutbelerde Cami ve Engelliler konusu ele alınmıştır. Hafta münasebetiyle 01 Ekim 2012 tarihinde Kocatepe Camii avlusunda Diyanet İşleri Başkanı Sayın Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ, engellilerle buluşmuş, haftanın açılış merasimi 5000 kişilik yoğun bir katılımı gerçekleştirilerek Diyanet TV'den canlı olarak yayınlanmıştır.

Programın sunuculuğunu görme engelli sanatçı Metin ŞENTÜRK ile TRT personeli Bahri ÖZÜPEK yapmıştır. Merasimde engelli din görevlisi Ankara ili Çankaya ilçesi Müftülüğü Kızılay Ülkealan Pasajı Cami İmam Hatibi Mustafa MATUR "Camilerimiz ve Engelliler" konulu bir konuşma yapmıştır.

Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi Zihinsel Engelliler Mehteran Takımının gösterisi ve Türk Tasavvuf Musikisi Engelliler Korosu'nun konseri vatandaşlarımız tarafından ilgiyle izlenmiştir.

Bunun yanında Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle hazırlanan sinevizyon izleyicilere gösterilmiştir.

Program sonunda katılımcılara etli pilav, ayran ve su ikram edilmiştir.

f) Kur'an Ziyafeti Programları

* Camiler ve Din Görevlileri Haftası resmi açılış merasimi için 01 Ekim 2012 Pazartesi günü 13:30-15:00 saatleri arasında Kocatepe Camii'nde Kur'an Ziyafeti Programı düzenlenmiştir.

* 07 Ekim 2012 tarihinde İstanbul'da Sultan Ahmet Camii'nde engelli hafızlar tarafından engelliler için Kur'an Ziyafeti düzenlenmiştir.

* Ülke genelinde yedi bölge, 23 il ve 12 ilçede Kur'an Ziyafeti Programı düzenlenmiş, Kur'an-ı Kerim okumak üzere 44 personel görevlendirilmiştir.

g) TV ve Radyo Programlarına Katılma

Haftanın önemi ile ilgili çeşitli televizyon ve radyo kanallarında programlar yapılmıştır. Din Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Yaşar YİĞİT Diyanet TV'de, Cami Hizmetleri Daire Başkanı Selahaddin ÇELEBİ Dost TV'de programa katılmış ve haftayla ilgili bilgi vermiştir.

2) İl/İlçe Müftülükleri İle Müşavirlik ve Ataşeliklerce Yapılan Faaliyetler

İl ve ilçe müftülükleri ile yurtdışı müşavirlik ve ataşeliklerde Camiler ve Din Görevlileri Haftası kutlama komisyonları oluşturulmuştur. Bu komisyonlarca hafta boyunca yapılan faaliyet ve etkinlikleri ortaya koyan programlar hazırlanmış ve uygulanması takip edilmiştir.

Buna göre yapılan faaliyet ve etkinlikleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

a) Cami İçi ve Dışı Faaliyetler

İl ve ilçe müftülükleri ile müşavirlik ve ataşelikler tarafından, konferans, panel, vaaz, hutbe, hatim ve mevlit programı, TV ve radyo programı, tasavvuf musikisi konseri düzenlenmiş olup sayısal bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

ETKİNLİKLER	Vaaz	Cuma Hutbesi	Hatim ve Mevlit Programı	Konferans	TV ve Radyo Programı	Tasavvuf Musikisi Konseri	Panel
Yurtiçi	17.127	42.394	7.265	1.002	215	119	42
Yurtdışı	297	258	187	17	2	2	1
TOPLAM	17.424	42.652	7.452	1.019	217	121	43

Tablo-3: Cami Dışı ve İçi Faaliyetler

Yapılan etkinliklerde ağırlıklı olarak “Cami ve Engelliler” temasının yanı sıra, “İslam’ın engellilere tanıdığı kolaylıklar, Hz. Peygamber’in engellilere davranışı ve asr-ı saadette engelliler, engellilere yönelik din hizmeti sunulması, engellilere karşı sosyal sorumluluklarımız, engelli ailelerinin yaşadığı sorunlar, engellilerin dini sorumlulukları, engellilere örneklik bağlamında peygamberler, sosyal hayat ve engelliler, engellilerin din hizmetlerinden yararlanması için alınması gereken tedbirler” konuları işlenmiştir.

Konferans ve panellere başkanlığımız üst düzey görevlileri, akademisyenler, müftü ve vaizler konuşmacı olarak katılmışlardır. Başkanlık’tan bu gibi etkinlikler için daha fazla görevlendirmenin yapılması talep olarak iletilmiştir.

b) Ziyaretler

Tarihi ve selatin cami, hastane, huzurevi, sevgi evleri, resmi kurum ve kuruluş, esnaf ve cezaevi ziyaretleri yapılmış, yurtiçinde 12.995, yurtdışında 208 ziyaret gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretlerin olumlu izlenimler bıraktığı müşahede edilmiştir.

c) Yarışmalar

İlk ve orta öğretim düzeyindeki okulları kapsayacak şekilde, “Kompozisyon ve Şiir Yazma Yarışması” ile “Karikatür ve Resim Yapma Yarışması” ilan edilmiş, yurtiçinde 285, yurtdışında 30 yarışma düzenlenmiştir. Yarışmalarda; “Cami ve Engelliler, Engellilere Hizmet İçin Kalplerdeki Engelleri Kaldıralım, Engelli ve Cami, Toplumda Engelli Olmak, Engeller Gönüllerde Olmasın” konuları işlenmiş, yarışmaya katılan öğrencilerimizin eserleri değerlendirilmiş ve dereceye girenler mahalli imkanlar ölçüsünde ödüllendirilmiştir.

d) Kampanyalar

Kan ve Organ Bağışı, Cami, Kur’an Kursu, Bakım Onarım, Temizlik ve Çevre Düzenlemesi, İsrafi Önleme, Ağaç Dikiminin Teşvik Edilmesi ve Her Camiye Beş Mealli Kur’an-ı Kerim Hediye Edilmesi gibi kampanyalar yapılmış olup kampanyalara genel olarak vatandaşlardan büyük ilgi olmuştur.

Bu kampanyaların tamamına başta din görevlilerimiz olmak üzere, dernek ve vakıf yöneticileri, resmi kurum ve kuruluş görevlileri ile vatandaşlar büyük ilgi göstermiştir.

Yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen kampanyaların sayısı aşağıdaki tablo ve grafikte gösterilmiştir:

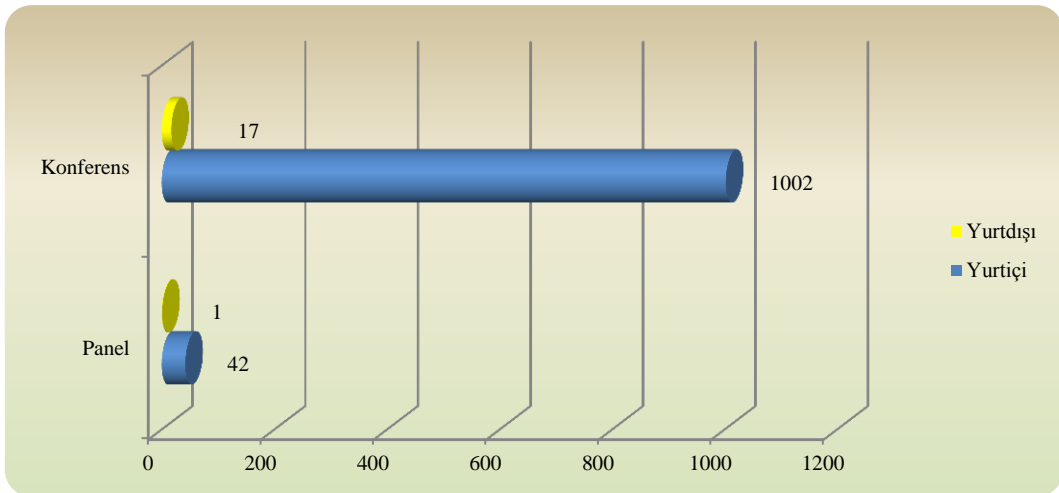
ETKİNLİKLER	Cami, Kur'an Kursu Bakım Onarım ve Temizlik Kampanyası	İsrafı Önleme Kampanyası	Yardımlaşma ve Dayanışma Faaliyetleri	Kan Bağışı ve Organ Bağışı Kampanyası
Yurtiçi	44.424	1.338	1.155	4.282
Yurtdışı	246	29	22	7
TOPLAM	44.670	1.367	1.177	4.289

Tablo-4: Yurtiçi ve Yurtdışında Düzenlenen Kampanyalar

e) Konferans ve Paneller

Hafta boyunca, Cami ve Engelliler konusu ekseninde, din görevlilerine yönelik kişisel gelişim, davranış modelleri, kitap okuma, verimlilik, psikoloji ve dini konularda bilgilendirici konferans ve paneller düzenlenmiştir. Bunun faaliyetlerde, İslam'ın engellilere tanıdığı kolaylıklar, Hz. Peygamber'in engellilere davranışı ve asr-ı saadette engelliler, engellilere yönelik din hizmeti sunulması, engellilere karşı sosyal sorumluluklarımız, engelli ailelerinin yaşadığı sorunlar, engellilerin dini sorumlulukları, engellilere örneklik bağlamında peygamberler konuları ele alınmıştır.

Yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen konferans ve panel dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

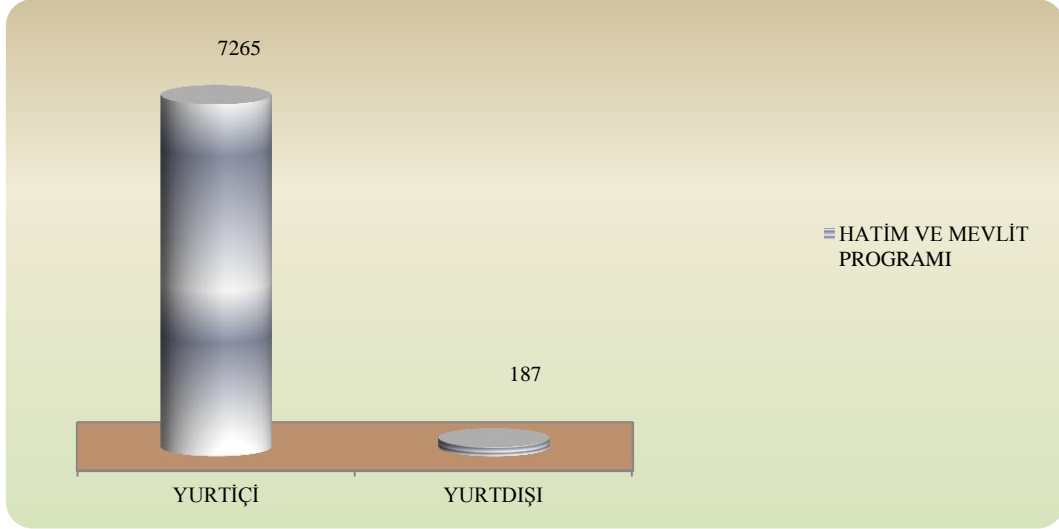


Grafik-4: Konferans ve Paneller

f) Hatim ve Mevlit Programları

Cami ve müştemilatı ile Kur'an kursu yapımı, bakımı, onarımı, idamesi, temizliği vb. işlerin yapılması hususlarında hizmeti geçen vatandaşlar ile vefat eden din görevlilerinin ruhlarına başışlanmak üzere hatim ve mevlit merasimleri düzenlenmiştir.

Yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen hatim ve mevlit programları dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:



Grafik-5: Hatim ve Mevlit Programları

g) Camiler Haftasında Engellilere Yönelik Yapılan Diğer Faaliyetler

Hafta münasebetiyle camilerimizde engelli vatandaşlarımızın cami hizmetlerinden yararlanmalarını temin etmek amacıyla, mahalli imkanlar ölçüsünde camilerin fiziki mekanlarında,

- ✓ Standartlara uygun rampa yapılması,
- ✓ Merdiven korkuluklarının yapılması,
- ✓ Engelliler için WC yapılması,
- ✓ Engellilerin kullanabileceği lavabo ve abdesthane düzenlemesinin yapılması,
- ✓ İhtiyaç duyulması halinde asansör yapılması,
- ✓ Görme özürlüler için zemin üzerine kılavuz iz ve uyarıcı yüzey kaplaması yapılması,
- ✓ Bina yön ve bilgilendirme yazılarının alt kısmına Braille alfabesiyle görme engellilere uygun yazı yazılması,

hususları dikkate alınarak düzenlemeler yapılmış ve 51 il müftülüğü bu faaliyetlerini, resmi web sitelerinde haber yapmıştır.

Diğer taraftan cami görevlileri ve vatandaşlarımız nezdinde engellilere yönelik farkındalık oluşturmak için akülü özürli aracına ihtiyaç duyan 1609 engelli tespit edilmiş ve bunlardan 230'una ücretsiz olarak akülü araç verilmesi sağlanmıştır.

h) Diğer Faaliyetler

Yapılan söz konusu faaliyetlerin dışında, basın açıklaması, cami, Kur'an kursu ve müftülük hizmet binası temel atma ve açılış merasimi, başarılı personele teşekkür belgesi verilmesi,

sinevizyon gösterimi, camilerde kütüphane/kitaplık düzenlemesi, kitap dağıtımı, sergi ve açık kapı, engellilere yemek ikramı gibi etkinlikler yapılmıştır.

Din görevlilerinin birlik ve beraberliklerini pekiştirmek, onları motive etmek ve sosyal aktivitelerini artırmak amacıyla sportif faaliyetler; futbol, voleybol, masa tenisi, güreş, badminton vs. turnuvaları düzenlenmiştir.

Açılış merasimlerine emekli personelimiz de davet edilmiş, başarılı personelimiz ile din hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlayan vatandaşlarımıza teşekkür belgesi verilerek taltif edilmiştir. İnşaatı tamamlanan Kur'an kursu, müftülük ve cami açılışları bu haftada gerçekleştirilerek hizmetlerin yürütülmesinde fiziki mekanların yeterli, kaliteli, misyon ve vizyonumuza yakışır olmasının önemi ifade edilmiştir. Bazı camilerimizde sergi açılmış, bazı camilerimiz ile Kur'an kurslarında kütüphane oluşturulmuştur. Becerisi olan görevlilerin çalışmalarını değerlendirmek amacıyla hat, ebru ve tezhip sergisi açılmıştır.

Yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen faaliyetlerin sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

ETKİNLİKLER	Kitap Dağıtımı	Kütüphane Düzenlemesi	Teşekkür Belgesi	Sinevizyon Gösterisi	Temel Atma ve Açılış Merasimi	Basın Açıklaması	Açık Kapı	Sportif Faaliyetler	Sergi
Yurtiçi	122.716	10.692	2.709	408	538	1.443	23	47	25
Yurtdışı	3.472	170	37	45	6	10	182	4	11

Tablo-5: Yurtiçi ve Yurtdışında Düzenlenen Faaliyetler

3) Değerlendirme ve Sonuç

Camiler ve Din Görevlileri Haftası 01-07 Ekim tarihleri arasında Başkanlığımız, il/ilçe müftülükleri ile müşavirlik ve ataşeliklerimiz tarafından amacına uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Hafta; konferans, panel, sempozyum, seminer, vaaz, hutbe, Kur'an ziyafeti, hatim ve mevlit programı, TV ve radyo programı; tarihi ve selatin cami, hastane, huzurevi, sevgi evleri, resmi kurum ve kuruluş, esnaf ve hapishane ziyaretleri; kompozisyon ve şiir yazma, karikatür ve resim yapma yarışmaları; kan ve organ bağışı, cami bakım onarım ve temizlik, yardımlaşma ile israfi önleme kampanyaları; futbol, voleybol, masa tenisi turnuvaları, güreş, cirit atma ve badminton müsabakaları; basın açıklaması, cami, Kur'an kursu, ve müftülük hizmet binası temel atma ve açılış merasimleri, çalışan ve emekli olan başarılı personele teşekkür belgesi verilmesi, din görevlilerine yönelik konferans ve paneller düzenlenmesi, sinevizyon gösterimi, camilerde kütüphane/kitaplık düzenlemesi, ücretsiz kitap dağıtımı, sergi ve açık kapı günleri düzenlenmesi şeklinde icra edilmiştir

C- SABAH NAMAZI BULUŞMALARI VE HADİS OKUMALARI

Camilerdeki hizmetlerin daha etkin ve verimli hale getirilmesini temin etmek üzere İstanbul'da Eyüp Sultan Camii'nde Ankara'da Hacı Bayram Veli Camii'nde olduğu gibi il ve ilçe merkezlerindeki merkezi camilerde, Yasin-i Şerif, tesbih, tehlil ve salavatlara icra edilen programların yapılması 2011 yılında uygulamaya konulmuştur. Bununla birlikte her Pazar

günü öğle veya ikindi namazından önce ya da sonra belirlenen camilerde Hadis Sohbetleri yapılmaya başlanmıştır. Bu uygulama 2012 yılında da takip edilerek yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. İl ve ilçe müftülüklerimizden alınan verilere göre başladığı günden bu güne 1712 camide Sabah Namazı Buluşmaları, 3866 camide ise Hadis Dersleri programı devam etmektedir. Söz konusu faaliyetlerin 2013 yılı içinde daha da yaygınlaştırılmasına devam edilecektir.

D- CAMİLERDE KADINLARA AİT MEKÂNLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ

Kadınların camilerden yeterince istifade edebilmeleri için; camilerde tuvalet ve abdest alma yerlerinin hazırlanması, namaz için kadınlara ayrılan yerlerin camideki manevi havayı teneffüs edecekleri şekilde dizayn edilip, minber, mihrap, kürsü, kubbe ve müezzin mahfelini görmelerini engelleyen ve cami estetiğine uymayan perde, sütte vb. şeylerin klasik cami mimarimizdeki estetiğe uygun hale getirilmesi amacıyla 2007 yılından itibaren bir çalışma başlatılmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmalara 2012 yılında da devam edilmiştir. Yapılan çalışmaları şu şekilde özetlemek mümkündür:

Bilindiği gibi namaz Müslüman olan herkese günde beş vakit farz olan bir ibadettir. Günümüz şartlarında kadınlar çalışma ve sosyal hayatta daha aktif olarak yer aldıkları için geçmiş dönemlere göre ibadetlerini daha sık camilerde ifa etmektedirler. Bu durum kadınların namaz ibadetini yerine getirebilmeleri için camilerde bazı tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir.

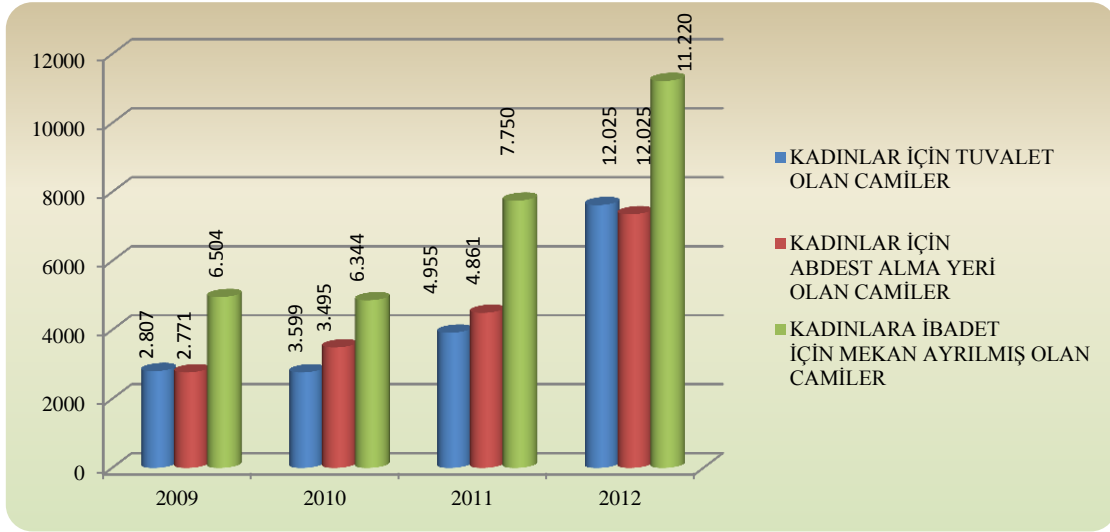
İl ve ilçe müftülüklerimizce öncelikle camilerin yönetiminden sorumlu cami görevlileri ile bu konuda toplantılar yapılmış, cami ve müştemilatında;

- ✓ Abdest alma yeri ile tuvalet hazırlanması ve
- ✓ İbadet yerlerinin iyileştirilmesi için yapılacak çalışmalar belirlenmiştir.

Daha sonra cami sahibi hakiki ve hükmi şahıslarla toplantılar planlanmış, belirlenen çalışma gündemine göre yapılan toplantılarda ilgililer bilgilendirilmiştir. Muhtarlar ile dernek ve vakıf başkanları tarafından projelerin hazırlattırılması, inşaat veya tadilat yapmak için gerekli izin ve ruhsatların belediyelerden alınması, maddi kaynak bulmak için faaliyete geçilmesi ve diğer hususlar ile ilgili olarak müftülüklerle koordineli bir şekilde din görevlilerinin önderliğinde gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Yürütülen çalışmalar neticesinde 2011 yılında kadınlara ibadet için mekân ayrılan cami sayısı 7.750 iken 2012 yılında bu sayı 11.220'ye, 4.861 olan cami müştemilatında kadınlar için abdest alma yeri sayısı 12.025 ve 4.955 olan cami eklentisinde kadınlar için tuvalet sayısı 12.025'e ulaşmıştır.

Camilerde kadınlara ait mekanların iyileştirilmesi ile ilgili çalışmaların yıllara göre artışı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:



Grafik-6: Türkiye Geneli Camilerde Kadınlara Ait Mekan Sayıları

Bununla birlikte söz konusu rakamlar, Türkiye genelinde bulunan cami sayısı ile karşılaştırıldığında, bünyesinde bayanlara özel mekân ayrılan cami sayısının henüz istenilen düzeye ulaşılmadığını göstermektedir. Bu durum kadınlar için hem ibadet yeri ayrılması hem de tuvalet ile abdest alma mekânı hazırlanması çalışmalarının, mahalli imkânlar ile artarak devam etmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

İl Müftülüklerince ilgili yazı ve talimatlar gereği bu konuda yapılan faaliyetlere ait veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

S.N	İLİ	ÇALIŞMA YAPILAN CAMİ SAYISI	TUVALETİ OLAN CAMİ SAYISI	ABDEST ALMA YERİ OLAN CAMİ SAYISI	İBADET İÇİN AYRILMIŞ MEKÂN OLAN CAMİ SAYISI	S.N	İLİ	ÇALIŞMA YAPILAN CAMİ SAYISI	TUVALETİ OLAN CAMİ SAYISI	ABDEST ALMA YERİ OLAN CAMİ SAYISI	İBADET İÇİN AYRILMIŞ MEKÂN OLAN CAMİ SAYISI
1	ADANA	320	184	160	320	42	K.MARAŞ	82	67	66	82
2	ADİYAMAN	49	46	50	49	43	KARABÜK	73	73	73	73
3	AFYONKARAHİSAR	130	95	91	130	44	KARAMAN	114	26	26	114
4	AĞRI	30	8	9	30	45	KARS	36	18	18	36
5	AKSARAY	14	13	14	14	46	KASTAMONU	78	77	76	78
6	AMASYA	66	57	57	66	47	KAYSERİ	142	132	124	142
7	ANKARA	436	277	275	436	48	KIRIKKALE	39	38	38	39
8	ANTALYA	190	190	190	190	49	KIRKLARELİ	7	7	7	7
9	ARDAHAN	27	25	25	27	50	KİRŞEHİR	112	55	57	112
10	ARTVIN	96	72	68	96	51	KİLİS	20	15	16	20
11	AYDIN	211	90	92	211	52	KOCAELİ	98	96	97	98
12	BALIKESİR	186	155	150	186	53	KONYA	904	273	228	904
13	BİTLİS	5	0	0	5	54	KÜTAHYA	54	54	54	54
14	BARTIN	46	46	46	46	55	MALATYA	162	108	109	162
15	BATMAN	26	18	20	26	56	MANİSA	128	115	110	128
16	BAYBURT	10	10	10	10	57	MARDİN	67	48	46	67
17	BİLEÇİK	53	51	49	53	58	MERSİN	378	175	195	378
18	BİNGÖL	34	16	18	34	59	MUĞLA	139	84	103	139
19	BOLU	166	166	166	166	60	MUŞ	21	12	12	21
20	BURDUR	70	61	61	70	61	NEVŞEHİR	57	57	57	57
21	BURSA	101	86	90	101	62	NİĞDE	72	60	57	72
22	ÇANAKKALE	84	72	72	84	63	ORDU	265	191	176	265
23	ÇANKIRI	153	80	78	153	64	OSMANİYE	42	42	42	42
24	ÇORUM	133	113	113	133	65	RİZE	18	17	16	18
25	DENİZLİ	296	119	114	296	66	SAKARYA	396	294	225	396
26	DIYARBAKIR	101	37	41	101	67	SAMSUN	177	165	160	177
27	DÜZCE	200	156	125	200	68	SİİRT	15	13	13	15
28	EDİRNE	180	70	74	180	69	SİNOP	113	105	109	113

29	ELAZIĞ	25	23	23	25	70	SİVAS	267	90	91	267
30	ERZİNCAN	46	36	36	46	71	ŞANLIURFA	54	54	54	54
31	ERZURUM	102	54	54	102	72	ŞIRNAK	25	18	17	25
32	ESKİŞEHİR	167	72	61	167	73	TEKİRDAĞ	156	92	65	156
33	GAZİANTEP	284	130	128	284	74	TOKAT	51	51	51	51
34	GİRESUN	146	132	121	146	75	TRABZON	122	122	122	122
35	GÜMÜŞHANE	18	18	18	18	76	TUNCELI	19	4	2	19
36	HAKKARİ	40	18	18	40	77	UŞAK	98	55	45	98
37	HATAY	61	58	58	61	78	VAN	56	29	28	56
38	İĞDIR	34	32	31	34	79	YALOVA	48	36	33	48
39	ISPARTA	162	162	159	162	80	YOZGAT	91	82	76	91
40	İSTANBUL	1607	1275	1253	1607	81	ZONGULDAK	66	66	66	66
41	İZMİR	253	183	177	253		G.TOPLAM	11220	7622	7355	11220

Tablo-6: Bünyesinde Kadınlara Ait Mekânlar Bulunan Cami Sayısının İllere Göre Dağılımı

Değerlendirme ve Sonuç

Bir önceki yılın verilerine göre Türkiye genelinde bulunan cami sayısının 84.685'e ulaşması göz önüne alındığında bünyesinde kadınlara yer ayrılan cami sayısının 11.220, abdest alma yeri bulunan cami sayısının 12.025, kadın tuvaleti bulunan cami sayısının 12.025 olması, tuvalet ve abdest alma mekânlarının yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu konudaki çalışmalara yerleşim biriminin nüfus yoğunluğu dikkate alınarak ihtiyacı karşılayacak şekilde devam edilmesinin gerekli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

E- CAMİLERİN BELEDİYELER TARAFINDAN ÜCRETSİZ OLARAK TEMİZLENMESİ

Camilerin görevliler veya dernekler tarafından yapılan bakım ve temizliği konusunda gelişen hijyen ve temizlik imkanlarını devreye koymak, camilerde daha nezih ortamlarda ibadet yapılmasını sağlamak mevcut uygulamaları her geçen gün daha da zorlamaktadır. Cemaatin artan talepleri ve toplum sağlığı açısından camilerin risk taşımayan bir halde bulundurulması Başkanlığımızın önemli görevlerinden birisidir. Bu görevin günümüz şartlarında makul bir şekilde başarılabilmesi Başkanlığımızın diğer kamu ve sivil toplum imkanlarından istifade etmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda en önemli paydaş olarak yerel yönetimler ve onların örgütleri olan belediyeler ön plana çıkmaktadır. Başkanlığımız bu amaçla 2007 yılından bu yana Camilerin Belediyeler Tarafından Ücretsiz Temizlenmesi Projesi kapsamında taşraya talimatlar göndermektedir. Bu talimatlar doğrultusunda müftülükler ile belediyeler arasında cami içi-dışı temizliği, çevre düzenlemesi, bakım-onarım, halıların yıkanması, temizlik malzemelerinin temin edilmesi, su ihtiyacının ücretsiz karşılanması gibi hizmetlerin yerine getirilmesi hususunda koordinasyon sağlanmıştır. Camilerin temizliğinin belediye teşkilatı bulunan yerlerde görev, yetki ve imtiyazlarını kullanarak belediyeler tarafından müftülüklerle işbirliği yapılarak oluşturulacak temizlik ekiplerince ücretsiz olarak yapılmasını çalışmalarını kapsamında şu faaliyetler yapılmıştır.

İl ve ilçe müftülükleri 12.03.2012 tarih ve 424 sayılı talimat doğrultusunda belediyelerle görüşmeler yapmış, cami görevlileri ile oluşturulan temizlik ekiplerinin çalışma günleri hakkında koordinasyon sağlanmış ve camilerin belediyeler tarafından ücretsiz temizlenmesi temin edilmiştir. 2012 yılında camilerin belediyeler tarafından ücretsiz olarak temizlenmesi ile ilgili yapılan çalışmalar önceki yıllara göre gelişme göstermiştir.

Camilerin temizlenmesi konusunda işbirliği yapılan belediyelerin genel sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir;

Yıl	Cami Temizliği Konusunda Müftülüklerle İşbirliği Yapan İl Sayısı	Cami Temizliği Konusunda Çeşitli Nedenlerle Müftülüklerle İşbirliği Yapamayan İl Sayısı
2007	65	16
2008	71	10
2009	77	4
2010	77	4
2011	77	4
2012	79	2

Tablo-7: Yıllara Göre Cami Temizliği Konusunda Müftülüklerle İşbirliği Yapan İl Sayısı

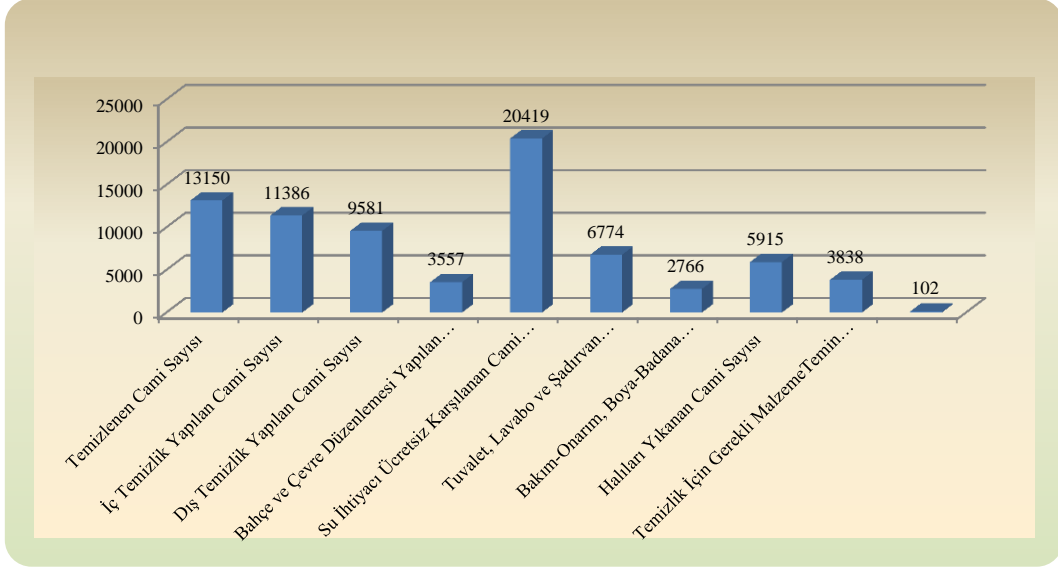
2012 yılında, iki ilde belediyelerle cami temizliği konusunda mutabakat sağlanamamıştır. Önümüzdeki yıllarda bu uygulamanın bütün belediye teşkilatı bulunan yerleşim yerlerine yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

İLİ	TEMİZLENEN CAMİ SAYISI	İÇ TEMİZLİK YAPILAN CAMİ SAYISI	DİŞ TEMİZLİK YAPILAN CAMİ SAYISI	BİMÇE VE ÇEVRE DİZENLEMİŞİ YAPILAN CAMİ SAYISI	SUBHTIYACI ÜCRETSİZ KARŞILANAN CAMİ SAYISI	TUVALET, LAVABO VE ŞADRIVAN TEMİZLİĞİ YAPILAN CAMİ	BAKIM-ONARIM, BOYA-BADANA YAPILAN CAMİ SAYISI	HALILARI YIKILAN CAMİ SAYISI	TEMİZLİK İÇİN GEREKLİ MALZEME TEMİN EDİLEN CAMİ SAYISI	DİĞER
ADANA	416	357	264	36	177	16	105	10	15	
ADYAMAN	150	133	115	58	197	132	67	115	45	50
AFYONKARA HISAR	239	213	202	91	356	174	11	98	116	
AĞRI	11	11	9	4	11	7	4	6	6	
AKSARAY	33	33	33		118					
AMASYA	85	62	95	22	217	22	19	21	21	
ANKARA	1159	1153	554	108	624	171	92	387	78	
ANTALYA	333	345	433	54	1181	236	195	72	58	
ARDAHAN					30		1	3		
ARTVİN	7	1	112	8	66	9	6	4	3	2
AYDIN	131	84	123	51	266	101	41	3	114	
BALIKESİR	272	260	262	69	424	235	84	166	48	
BİTLİS	9	8	73	25	136	14	1	1		
BARTIN	17	14	4	2	41	4	3	13		
BATMAN	20	20	20		147	20			12	
BAYBURT	3	1	11	4	4	33				10
BİLECİK	4	7	39	33	95	33	26	1	6	
BİNGÖL	1	1	6	10	79	2				
BOLU	109	94	25	1	55	18		94	109	
BURDUR	87	44	91	19	140	84	12	3	69	
BURSA	521	473	434	127	713	436	291	441	198	
ÇANAKKALE	44	40	44	12	184	19	24	33	8	
ÇANKIRI	94	72	88	22	126	44	4	47	11	
ÇORUM	74	37	68	51	74	30	25	25		
DENİZLİ	159	132	129	40	526	53	10	130	26	
DİYARBAKIR	7	7	16		9	5		7	7	
DÜZCE	93	92	88	18	192	30	3	10	56	
EDİRNE				1	79	1				
ELAZIĞ	11	3	9	5	54	2	1		1	
ERZİNCAN	38	36	28	34	129	24	3	5	3	
ERZURUM	22	21	22	10	40	22	5	12	9	
ESKİŞEHİR	267	238	181	147	120	181	22	81	133	

GAZİANTEP	380	360	147	64	241	78	29	58	59	
GİRESUN	113	81	59	41	176	44	14	89	48	
GÜMÜŞHANE	17	3	21	8	64	10	3	3	5	
HAKKÂRİ	4	4	4	3	99	9	2	1	7	6
HATAY	201	172	193	92	384	89	61	114	54	
İĞDIR	86	111	80	50	40	20	64	100	46	
İSPARTA	255	244	201	149	446	194	33	91	153	6
İSTANBUL	2233	2095	1254	492	1574	991	146	1262	843	
İZMİR	374	387	303	164	636	254	73	127	168	1
K.MARAŞ	132	88	53	12	394	56	25	11	11	
KARABÜK	38	40	62	16	99	44		108		
KARAMAN	39	37	22	16	189	33	60	113	19	
KARS	6	1	6	7	49	8	4		1	
KASTAMONU	106		219	26	298	73	10	4		
KAYSERİ	332	312	133	133	521	273	36	87	92	
KIRIKKALE	115	113	114	26	127	116	20	115	112	
KIRKLARELİ	42	17	37	28	54	14	5	16	11	0
KİRŞEHİR	14	4	10	4	27	4		2	2	
KİLİS	60	3	4	2	60	15		3		
KOCAELİ	466	457	227	91	1007	43	488	165		
KONYA	602	527	653	123	1331	488	94	297	113	
KÜTAHYA	37	1	107	55	422	98	6	1	16	25
MALATYA	162	142	138	17	285	159	4	148	11	
MANİSA	370	356	185	77	444	132	90	281	120	
MARDİN	178	176	170	112	251	130	54	123	99	
MERSİN	333	286	281	116	448	167	97	110	118	
MUĞLA	36	21	38	19	165	27	11	8		
MUŞ	12	3	14	5	12	10	9	1	8	
NEVŞEHİR	11	11	30	23	189	19	6	18	19	
NİĞDE	59	52	60	14	158	11	2	50	16	
ORDU	156	68	119	72	428	123	32	53	4	
OSMANIYE	32	9	20		201	1	1	22		
RİZE	1	1	25	8	135	8	3			
SAKARYA	66	61	32	15	265	32	5	54	17	
SAMSUN	141	124	186	92	392	124	23	121	71	2
ŞİRT										
SİNOP	30	19	41	15	100	29	11	13	23	
SİVAS	66	56	30	21	363	33	2	23	22	
ŞANLIURFA	256	164	255	36	373	192	70	103	190	
ŞİRİNAK	1	1	1	1	38	1			1	
TEKİRDAĞ	52	54		1	92			42		
TOKAT	671	382	183	69	14	26	59			
TRABZON	134	109	70	27	350	123	1	89	59	
TUNCELİ										
UŞAK	122	95	33		122	19	2	2	18	
VAN	30	10	33	12	73	17	3	6	14	
YALOVA	44	40	15	38	42	17	12			
YOZGAT	8	3	2	11	195	14			3	
ZONGULDAK	111	94	133	65	311	104	41	21	23	
GENEL TOPLAM	13150	11386	9581	3557	20419	6774	2766	5915	3838	102

Tablo 8: Belediyelerce İllere Göre Temizlenen Cami Sayıları ve Faaliyet Alanı Çizelgesi

Müftülükler, cami görevlileri ve belediyelerin koordineli çalışmaları ile cami ve müştemilatının bakım, onarım ve temizliğinin ücretsiz olarak yapılması konusunda 2012 yılında genel olarak şu faaliyetler gerçekleştirilmiştir:



Grafik-7: Cami Sayısına Göre Belediyelerce Yapılan Faaliyetler

Değerlendirme ve Sonuç

Camilerin temizliğinin belediye teşkilatı bulunan yerlerde görev, yetki ve imtiyazlarını kullanarak belediyeler tarafından müftülüklerle de işbirliği ve koordinasyon yapılarak oluşturulan temizlik ekiplerince ücretsiz olarak temizlenmesi faaliyetine 2007 yılında 65 belediye ile başlanmıştır. 2011 yılında bu sayının 77'e, 2012 yılında 79'a çıkması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Önümüzdeki yıllarda belediyelerle işbirliğine devam edilerek cami ve müştemilatının bakım, onarım ve temizliğinin ücretsiz olarak yapılması hususunda hizmetlerin sürekliliği hedeflenmelidir.

Bu hedefin gerçekleştirilmesi için;

- * Müftülüklerce camilerin temizlenmesi konusunda mutabakat sağlanamayan illerin belediye Başkanları ile görüşmeler yapılarak işbirliğine katılmalarının sağlanması,
- * Mutabakat sağlanan illerde belediyelerle ilişkilerin geliştirilerek sürdürülmesi ve hizmetlerin devamlılığı yönünde gayret gösterilmesi,
- * Temizlik hizmetlerini özelleştirmiş olan belediyelerle müftülüklerce gerekli görüşmeler yapılarak camilerin temizliği konusunun belediye ile temizlik şirketi arasında imzalanan protokole dâhil edilmesine yönelik çalışma yapılması,
- * Camilerin temizliği tanımının, camilerin iç, dış, çevre, tuvalet, şadırvan ve abdest alma mekanlarını kapsayacak tarzda anlaşılması,
- * İl ve ilçe müftülükleri tarafından, camilerin temizliğinde; Camilerin Bakım Onarım Temizlik Ve Çevre Tanzimi Yönetmeliği, Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından Yönetilen Camilerdeki Teberrukat Eşyası Hakkında Yönetmelik, Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönergesi ile Cami ve Mescitlerin Bakım Onarım ve Temizliği Yönergesi ve diğer

ilgili mevzuat hükümlerine de uyulması konusunda cami görevlilerine hatırlatmalar yapılması,

* Camilerin iç, dış, bahçe, çevre temizliğini özveri ve istekle yerine getiren belediyelere ilerideki hizmetleri teşvik edip kalıcı hale gelmesine katkı sağlayacağı düşüncesinden hareketle Başkanlıkça “Teşekkür Belgesi” gönderilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

F- DİNİ GÜN VE GECELERDE YAYINLANAN RADYO VE TELEVİZYON PROGRAMLARI

Dinî gün ve gecelerde düzenlenen Mevlid ve Kur’an-ı Kerim programlarının belli bir düzen ve disiplin içerisinde gerçekleşmesini sağlamak üzere Başkanlığımızca görevlendirmeler yapılmakta ve programlar takip edilmektedir. Bu doğrultuda 2012 yılı içerisinde icra edilen ve ulusal ve yerel radyo ve televizyonlarda yayınlanan programlara ait bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Mevlit Kandili

TV / RADYO	TARİH	SAAT / ZAMAN	YER	CAMİ ADI
TRT TV 1	03.02.2012	20.00	Fatih/İSTANBUL	Firüzağa Camii
TRT Anadolu TV	03.02.2012	21.00	Fatih/İSTANBUL	Sultan Ahmet Camii
Kanal 7	03.02.2012	Yatsı Namazından Sonra	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii
Sun TV	03.02.2012	Yatsı Namazından Sonra	Selçuklu/KONYA	Haciveysizade Camii
Kon TV	03.02.2012	Yatsı Namazından Sonra	Selçuklu/KONYA	Haciveysizade Camii
Konya TV	03.02.2012	Yatsı Namazından Sonra	Karatay/KONYA	İzzet Bezirici Camii
Beyaz TV	03.02.2012	Yatsı Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Süleymaniye Camii
TGRT Haber TV	03.02.2012	20.00	Konak/İZMİR	Hisar Camii
Samanyolu TV	03.02.2012	Yatsı Namazından Sonra	Üsküdar/İSTANBUL	Valide-i Cedid Camii

Tablo-9: Mevlit Kandilinde Ulusal ve Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

Regaip Kandili

TV / RADYO	TARİH	SAAT / ZAMAN	YER	CAMİ ADI
TRT 1	24.05.2012	20.00	DİYARBAKIR	Cebel-i Nur Camii
TRT AVAZ TV	24.05.2012	20.00	İlkadım/SAMSUN	Site Camii
Rumeli TV	24.05.2012	Akşam Namazından Sonra	EDİRNE	Selimiye Camii
Semerkant TV	24.05.2012	Yatsı Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Süleymaniye Camii
Beyaz TV	24.05.2012	Akşam Namazından Sonra	Çankaya/ANKARA	Kocatepe Camii
Samanyolu TV	24.05.2012	20.30	Fatih/İSTANBUL	Sultanahmet Camii
Kon TV	24.05.2012	20.15	Meram/KONYA	Kapı Camii
Sun TV	24.05.2012	20.15	Selçuklu/KONYA	Haciveysizade Camii
Kanal 7	24.05.2012	22.45	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii

Tablo-10: Regaip Kandilinde Ulusal ve Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

Miraç Kandili

TV / RADYO	TARİH	SAAT / ZAMAN	YER	CAMI ADI
As TV	16.06.2012	Akşam Namazından Sonra	Nilüfer/BURSA	Görükle Cevizlik Camii
Kanal 35	16.06.2012	21.00	Karşıyaka/İZMİR	Beşikçiöğlü Camii
TV NET	16.06.2012	Akşam Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Fatih Camii
Rumeli TV	16.06.2012	Akşam Namazından Sonra	BAYBURT	Yakutiye Camii
Semerkant TV	16.06.2012	20.30	EDİRNE	Selimiye Camii
Beyaz TV	16.06.2012	Akşam Namazından Sonra	Altındağ/ANKARA	Hacıbayram Veli Camii
Samanyolu TV	16.06.2012	20.30	Fatih/İSTANBUL	Sultanahmet Camii
Konya TV	16.06.2012	Akşam Namazından Sonra	Beyşehir/KONYA	Eşrefoğlü Camii
Kon TV	16.06.2012	20.45	Selçuklu/KONYA	Haciveyizade Camii
Sun TV	16.06.2012	20.45	Selçuklu/KONYA	Haciveyizade Camii
Kanal 7	16.06.2012	21.00	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii
TRT 1	16.06.2012	20.20	Tarsus/MERSİN	Ashab-ı Kehf Camii
Diyanet TV	16.06.2012		BURSA	Ulu Camii

Tablo-11: Miraç Kandilinde Ulusal ve Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

Berat Kandili

TV / RADYO	TARİH	SAAT / ZAMAN	YER	CAMI ADI
As TV	04.07.2012	Akşam Namazından Sonra	Nilüfer/BURSA	Akşemsettin Camii
Beyaz TV	04.07.2012	Akşam Namazından Sonra	Altındağ/ANKARA	Hacıbayram Camii
Vizyontürk TV	04.07.2012	21.00	Ümraniye/İSTANBUL	Medine Camii
Rumeli TV	04.07.2012	20.20	Çarşamba/SAMSUN	Rıdvanbey Camii
Kanal 35	04.07.2012	21.00	Karşıyaka/İZMİR	Beşikçiöğlü Camii
Semerkant TV	04.07.2012	20.30	Yıldırım/BURSA	Yeşil Camii
Samanyolu TV	04.07.2012	20.30	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii
Konya TV	04.07.2012	20.55	Çumra/KONYA	Ulu Camii
Olay TV	04.07.2012	Akşam Namazından Sonra	Osmangazi/BURSA	Ulu Camii
TGRT TV	04.07.2012	Akşam Namazından Sonra	HATAY	Habib-i Neccar Camii
Kon TV	04.07.2012	20.45	Selçuklu/KONYA	Haciveyizade Camii
Sun TV	04.07.2012	20.45	Selçuklu/KONYA	Haciveyizade Camii
Kanal 7	04.07.2012	21.30	Fatih/İSTANBUL	Fatih Camii
TRT 1	04.07.2012	20.20	AMASYA	Yıldırım Beyazıt Camii

Tablo-12: Berat Kandilinde Ulusal ve Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

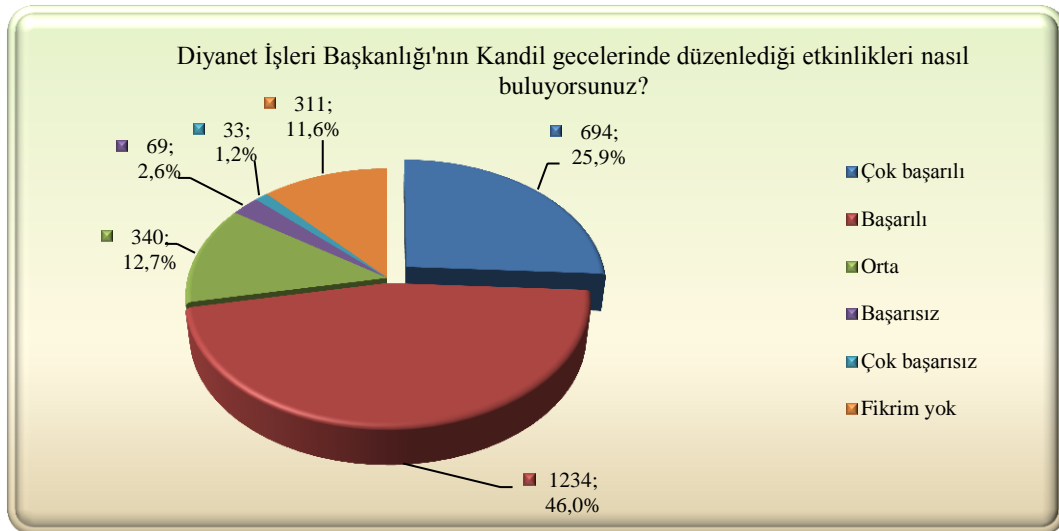
Kadir Gecesi

TV / RADYO	TARİH	SAAT / ZAMAN	YER	CAMİ ADI
Kanaltürk	14.08.2012	23:00	İSTANBUL	Beylerbeyi Hamid-i Evvel Camii
Beyaz TV	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	ANKARA	Türkkonut 2 Camii
Tek Rumeli TV	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	BURSA	Ulu Camii
Samanyolu TV	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	BURSA	Emirsultan Camii
AS TV	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	BURSA	İlahiyat Fakültesi Tatbikat Camii
Kaçkar TV	14.08.2012	19:00	TRABZON	Merkez Camii
TRT	14.08.2012	22:10	KAHRAMANMARAŞ	Abdülhamit Han Camii
Kanal S	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	SAMSUN	Ulugazi Camii
Kanal 55	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	SAMSUN	Ulugazi Camii
Kanal 7	14.08.2012	21:00	İSTANBUL	Mimar Sinan Camii
ATV	14.08.2012	Akşam Namazından sonra	İSTANBUL	Firuz Ağa Camii
TVNET	14.08.2012	22:15	İSTANBUL	Gazi Atik Ali Paşa Camii
Konya TV	14.08.2012	20:15	KONYA	Alaaddin Camii
Kon TV	14.08.2012	20:15	KONYA	Sultan Selim Camii

Tablo-13: Kadir Gecesinde Ulusal ve Yerel Radyo ve Televizyonlarda Yayınlanan Programlar

Ayrıca tabloda gösterilen programlar dışında, 23 Ekim 2011’de meydana gelen Van depreminin yıldönümü münasebetiyle 23 Ekim 2012 tarihinde Van İli Ulu Camii’nde akşam namazını müteakip “Kur’an-ı Kerim ve Mevlit Programı” düzenlenmiştir.

Başkanlığımızca camilerde, medyada ve değişik ortamlarda yapılan kandil gecesi etkinliklerine dair 2012 yılı içinde bir kamuoyu yoklaması yapılmıştır. Bu anketten elde edilen veriler ile yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.



Grafik-8: Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kandil gecelerinde düzenlediği etkinliklerin değerlendirilmesine ilişkin düşüncelerin dağılımı (Grafikte üstte yer alan sayılar, ilgili bölüme verilen cevap sayısını, yüzdelik bölüm ise ankete katılan toplam kişi sayısına göre yüzdelik dağılımı ifade etmektedir.)

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından düzenlenen Kandil gecesi etkinlikleri de diğer konular gibi genelde başarılı bulunmaktadır. Buna göre katılımcıların % 71,9'luk oranı bu tür

etkinlikleri başarılı bulduklarını ifade etmişlerdir. Buradan da anlaşılacağı gibi Başkanlığın halkın nabzını tutacak özel etkinlikler düzenleme yönündeki başarısı yüksek seviyelerdedir.

G- İHLÂS SURESİNİN YABANCI DİLLERDEKİ TERCÜMESİNİN CAMİLERE ASILMASI

Vatandaşlarımızın, ülkemizde yaşayan yabancıların, değişik ülkelerden gelen turistlerin tarihi, turistik ve merkezi camileri ziyaretleri esnasında İslam Dini hakkında bilgilendirilmeleri amacıyla İhlas Suresinin Türkçe, İngilizce, Almanca ve Rusça tercümelerinin camilere asılması için 2008 yılında başlatılan uygulamaya devam edilmiştir.

İl ve ilçe müftülükleri gönderilen talimatlar doğrultusunda mezkur uygulamayı gerçekleştirmek için tarihi/turistik ve merkezi camileri belirlemiş, talimatta belirtilen usullere göre metin asılması gerekli gördükleri camilere, ihlas suresinin yabancı dillere tercüme edilen metinlerinin asılmasına 2012 yılında da devam edilmiştir.

İhlas Suresinin yabancı dillere tercüme edilen metnin camilere asılması ile ilgili olarak 2012 yılında il müftülüklerinin gerekli görülen camilerde uygulama yapmış olmaları uygulamanın yerleştiğini göstermektedir.

Uygulama sonuçlarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

YIL	METİN ASILAN CAMİİ SAYISI	ASILAN METİN SAYISI
2008	9.926	11.608
2009	11.511	13.124
2010	12.650	14.554
2011	13.720	15.645
2012	15.073	16.108

Tablo 14: Yıllara Göre Asılan İhlas Suresi Tercüme Metni Sayıları

Uygulamanın başladığı 2008 yılında tüm illerin bu konuda faaliyet göstermesi, 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında asılan metin sayısının artarak devam etmesi uygulamanın işlerliği açısından önemlidir.

Camilere bu güne kadar asılan metin sayısının illere göre dağılımını gösteren tablo aşağıdadır:

S.N.	İL	METİN ASILAN TARİHİ/TURİSTİK CAMİ SAYISI	METİN ASILAN MERKEZİ CAMİ SAYISI	ASILAN TOPLAM METİN SAYISI
1	ADANA	26	329	362
2	ADİYAMAN	17	62	79
3	AFYONKARAHİSAR	8	209	219
4	AĞRI	2	56	58
5	AMASYA	26	108	134
6	ANKARA	55	694	801
7	ANTALYA	32	252	304
8	ARTVIN	4	66	70
9	AYDIN	7	166	173
10	BALIKESİR	0	251	251
11	BİLECİK	13	137	145
12	BİNGÖL	1	29	52
13	BİTLİS	15	80	95
14	BOLU	15	347	375

15	BURDUR	0	82	96
16	BURSA	0	95	95
17	ÇANAKKALE	22	92	114
18	ÇANKIRI	11	106	120
19	ÇORUM	6	115	121
20	DENİZLİ	2	150	157
21	DIYARBAKIR	109	90	199
22	EDİRNE	12	238	250
23	ELAZIĞ	11	483	503
24	ERZİNCAN	0	29	29
25	ERZURUM	39	281	335
26	ESKİŞEHİR	14	168	186
27	GAZİANTEP	1	164	176
28	GİRESUN	9	301	310
29	GÜMÜŞHANE	0	69	69
30	HAKKARİ	0	15	15
31	HATAY	6	136	179
32	ISPARTA	13	244	257
33	MERSİN	0	253	411
34	İSTANBUL	132	1329	1521
35	İZMİR	10	117	127
36	KARS	4	91	95
37	KASTAMONU	3	158	163
38	KAYSERİ	8	161	171
39	KIRKLARELİ	11	42	53
40	KİRŞEHİR	2	150	157
41	KOCAELİ	10	288	298
42	KONYA	34	469	522
43	KÜTAHYA	139	1088	1227
44	MALATYA	36	290	328
45	MANİSA	0	301	306
46	K.MARAŞ	7	97	104
47	MARDİN	21	113	134
48	MUĞLA	21	105	126
49	MUŞ	4	103	107
50	NEVŞEHİR	12	377	414
51	NİĞDE	8	152	160
52	ORDU	10	90	190
53	RİZE	4	184	192
54	SAKARYA	5	171	187
55	SAMSUN	5	217	224
56	SİİRT	2	215	217
57	SİNOP	12	104	116
58	SİVAS	2	43	48
59	TEKİRDAĞ	5	68	73
60	TOKAT	26	79	162
61	TRABZON	0	235	235
62	TUNCELİ	8	13	40
63	ŞANLIURFA	0	62	62
64	UŞAK	0	85	85
65	VAN	4	76	269
66	YOZGAT	3	118	122
67	ZONGULDAK	0	115	215

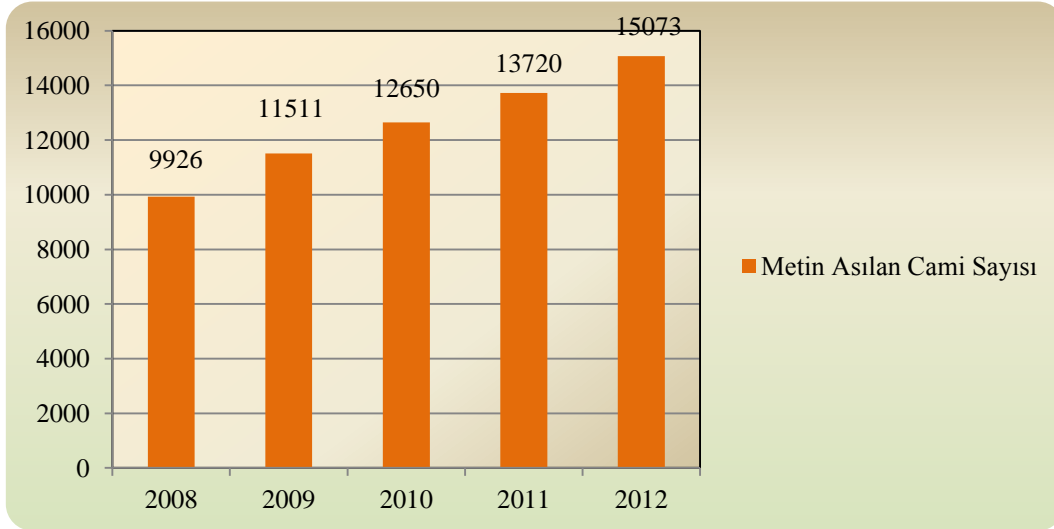
68	AKSARAY	4	39	43
69	BAYBURT	ÇALIŞMA YAPILMAMIŞTIR.		
70	KARAMAN	11	30	41
71	KIRIKKALE	0	283	314
72	BATMAN	3	16	19
73	ŞIRNAK	5	22	27
74	BARTIN	7	121	133
75	ARDAHAN	0	60	60
76	İĞDIR	0	15	24
77	YALOVA	2	44	51
78	KARABÜK	8	31	61
79	KİLİS	14	26	40
80	OSMANIYE	3	76	79
81	DÜZCE	1	25	26

Tablo-15: Asılan Metin Sayısının İllere Göre Dağılımı

Yukarıdaki tablo İhlas suresinin yabancı dillere tercüme edilen metnlerinin camilere asılması uygulamasının yerleşmiş olduğunu, ihtiyaç duyulan camilere söz konusu metnelerin asılmasına devam edileceğini göstermektedir. 2012 yılı içerisinde sadece bir ilimizde çalışma yapılmamış olup, diğer bütün illerimizde söz konusu çalışma yapılmıştır.

Bu uygulama kapsamında illere gönderilen talimatta bu metnin özellikle tarihi turistik ve merkezi camilere asılması bildirilmişti. Bu bağlamda illerden gelen bilgilere göre uygulama yapılan 15.073 camiden 1.082 tarihi ve turistik camiye 1.990 metin, kalan 13.991 merkezi camiye ise 14.118 adet metin asılmıştır. Türkiye genelinde 2012 yılında metin asılan cami sayısı 15.073, asılan metin sayısı ise 16.108 olarak belirlenmiştir.

2008-2012 yılları arası metin asılan tarihi, turistik ve merkezi camilerin yıllara göre dağılımı aşağıdadır:



Grafik-9: Türkiye Genelinde Yıllara Göre Metin Asılan Camilerimizin Sayısı

Değerlendirme ve Sonuç

“AB Sürecinde Yurtdışı Din Hizmetleri ve Din Eğitimi” konulu III. Din Şurası’nda kabul edilen kararların 35. maddesinde, “Diyanet İşleri Başkanlığınca yurtdışındaki vatandaşlarımız ile Türkiye ve İslam Dini hakkında bilgi almak isteyenlere yönelik inanç turizmi benzeri programlar düzenlenmeli, turizm rehberlerimizin bu konuda eğitilmeleri için teşebbüslerde

bulunulmalıdır.” denilmektedir. Bu bağlamda İhlas suresinin yabancı dillere tercüme edilen metninin camilere asılması uygulaması ülkemizde yaşayan yabancılar ve değişik ülkelerden gelen turistlerin dinimiz hakkında bilgilendirilmelerinde vesile olacak bir imkan olarak değerlendirilmiştir. Buna göre metin asılan cami sayısının yıllara göre düzenli artış göstermesi uygulamanın yerleştiğini göstermektedir. Ancak il, ilçe ve beldelerde bulunan cami sayısının yaklaşık 37.000 olduğu dikkate alındığında, İhlas suresinin çeşitli dillere tercümesinin camilere asılması/astırılması faaliyetine devam edilmesinin gerektiği görülmektedir.

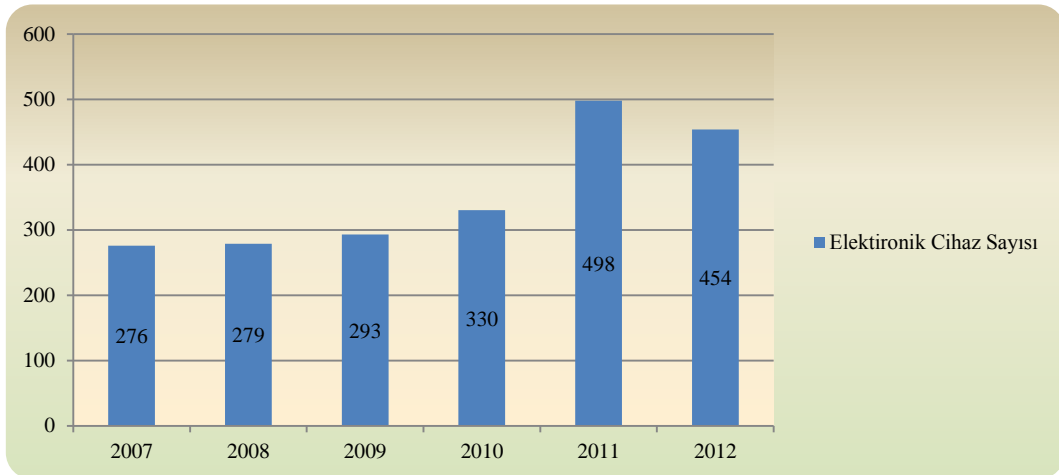
H- OLAĞANÜSTÜ HALLERE HAZIRLIK VE TOPLUM LİDERLERİNİ BİLİNÇLENDİRME

Olağanüstü Hallere Hazırlık ve Toplum Liderlerini bilinçlendirme projesi çerçevesinde 2007 yılında Kızılay ile protokol yapılmıştır. Bu protokol kapsamında 2012 yılında Antalya, K.Maraş, Eskişehir, Ordu, Sakarya, Giresun, Zonguldak illerinde toplum liderlerini eğitecek Eğitici Eğitim Toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ülke genelinde bütün illeri kapsayacak şekilde planlanan uygulamaya devam edilmektedir.

I- ELEKTRONİK CİHAZA YÜKLENECEK AYET VE HADİS MEALLERİ İLE CAMİ DIŞINDA TOPLUMUN BİLGİLENDİRİLMESİ PROJESİ

Başkanlığımızca cami hizmetlerini geliştirerek toplumu İslam dininin, itikat, ibadet ve ahlaki konularında aydınlatmak amacıyla, cami dışında halkın rahatça görebileceği yerlere, hafızasına ayet-i kerime ve hadis-i şerif meali yüklenen elektronik cihazlar takılması yönünde 2006 yılında bir proje hazırlanmıştır. 2007 yılında başlanan proje uygulamasına 2012 yılında da devam edilmiştir.

İl ve İlçe Müftülükleri projeyi gerçekleştirmek üzere elektronik cihaz takılması gerekli görülen camileri belirlemiş ve maddi imkânlar nispetinde bu camilerin dışına dijital pano monte etmişlerdir. Bu kapsamda 2012 yılında ülke genelinde 58 ilde 453 camiye 454 adet ayet ve hadis meali yüklenen elektronik cihaz takılmıştır. Elektronik cihaza yüklenecek ayet ve hadis mealleri ile cami dışında toplumun bilgilendirilmesi projesini gerçekleştiremeyen 23 İl Müftülüğü buna gerekçe olarak maddi güçlükleri, takılan cihazların bakımı ile onarımı konusunda yaşanan sorunları göstermişlerdir. Projenin uygulamaya geçirilmeye başlandığı 2007 yılından bu yana yıllara göre illerimizdeki camilere takılan elektronik cihaz sayısı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:



Grafik-10: Yıllara Göre İllere Takılan Elektronik Cihaz Sayısı

2012 yılı içinde illerimizde camilere takılan elektronik cihaz adetlerine ilişkin tablo aşağıdadır.

S.N	İL	CİHAZ SAYISI	S.N	İL	CİHAZ SAYISI
1	ADANA	4	30	KOCAELİ	4
2	ADİYAMAN	1	31	KONYA	29
3	AFYONKARAHİSAR	4	32	MALATYA	13
4	AMASYA	15	33	K.MARAŞ	20
5	ANKARA	24	34	MARDİN	3
6	ANTALYA	6	35	MUĞLA	1
7	AYDIN	9	36	NEVŞEHİR	3
8	BALIKESİR	2	37	NİĞDE	1
9	BİLECİK	1	38	ORDU	2
10	BİNGÖL	1	39	RİZE	7
11	BİTLİS	1	40	SAKARYA	13
12	BURSA	20	41	SAMSUN	16
13	ÇANAKKALE	2	42	SİNOP	27
14	ÇANKIRI	2	43	SİVAS	3
15	ÇORUM	18	44	TEKİRDAĞ	3
16	DENİZLİ	9	45	TOKAT	6
17	ERZURUM	4	46	TRABZON	8
18	ESKİŞEHİR	9	47	ŞANLIURFA	3
19	GAZİANTEP	3	48	UŞAK	1
20	GİRESUN	4	49	VAN	2
21	GÜMÜŞHANE	1	50	ZONGULDAK	2
22	HATAY	2	51	AKSARAY	1
23	ISPARTA	5	52	BAYBURT	2
24	MERSİN	29	53	KIRIKKALE	1
25	İSTANBUL	79	54	ARDAHAN	1
26	İZMİR	3	55	YALOVA	1
27	KASTAMONU	5	56	KARABÜK	1
28	KIRKLARELİ	7	57	OSMANIYE	5
29	KİRŞEHİR	1	58	DÜZCE	4

Tablo-16: Takılan Elektronik Cihaz Sayısının İllere Göre Dağılımı

Çalışma yapmamış olan 23 il listeye eklenmemiştir.

İ- MERKEZİ EZAN SİSTEMİNİN TEDRİCİ OLARAK KALDIRILMASINA YÖNELİK FAALİYETLER

Başkanlığımız merkezi ezan sisteminin tedrici olarak kaldırılmasına yönelik olarak yeni bir uygulama başlatmış bulunmaktadır. Bu uygulama; ezanı güzel okuma yeterliliğini haiz bütün görevlilerin kendi camilerinde ezan okuması ve ezanı güzel okuma yeterliliğine sahip olmayan görevlilere yönelik olarak da mahallinde ezanı güzel okuma kursları düzenlenmesini içermektedir. Bu uygulama çerçevesinde; il ve ilçe müftülükleri, merkezi ezan sisteminden ayrılarak vakit ezanları görevlisi tarafından okunan cami sayısının kademeli olarak artırılmasına ve cami görevlilerine ezanı güzel okuma yeterliliği kazandırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Taşra teşkilatından alınan verilere göre 2012 yılı toplam cami sayısı 82.036'dır. Bunun 21.566'sında merkezi ezan sistemi uygulanmaktadır. 59.589 camide ise namaz vakitlerinde ezan görevliler tarafından okunmaktadır.

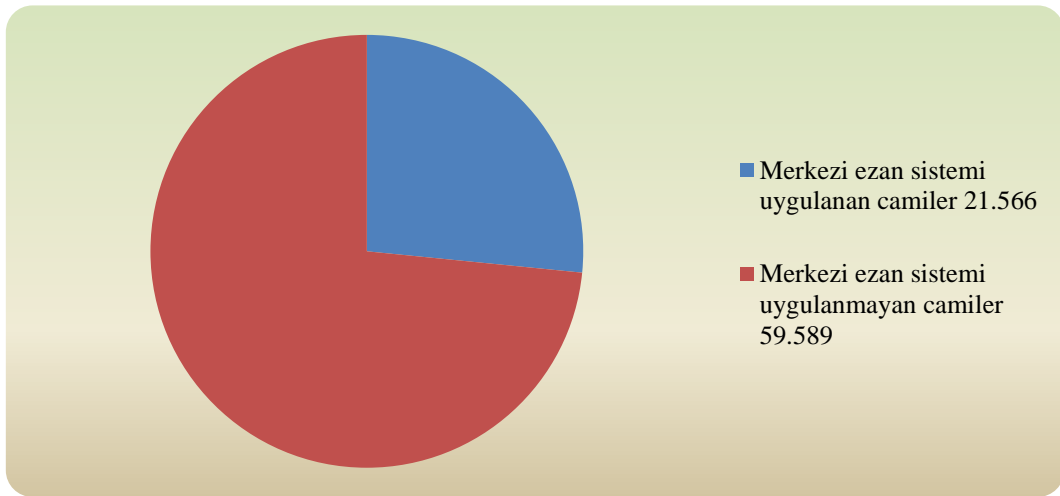
Başkanlık talimatının il ve ilçe müftülüklerince doğru anlaşıldığı, uygulamanın buna göre yapıldığı ve ezanı güzel okuma kursları açıldığı, camisi bulunmayan yerlerde, camisi olduğu halde görevlisi olmayan camilerde, sadece yaz aylarında meskun olup, kış aylarında görevli bulunmayan yayla, mezra ve tatil yörelerinde, izin, hastalık izni, Hizmet İçi Eğitim, Hitabet ve Diksiyon, Ezanı Güzel Okuma, Aşare Takrip Tayyibe, Tashih-i Huruf, Temel Eğitim vb. kurslarla personelin yetiştirilmesine yönelik yoğun eğitim faaliyetleri münasebetiyle belli bir dönem imam hatipsiz kalan camilerde ezanın usulüne uygun bir şekilde merkezi ezan sistemi ile okunduğu raporlardan anlaşılmaktadır. 81 il genelinde merkezi ezan sistemi uygulanan ve uygulanmayan camilere ait sayısal bilgileri gösteren tablo aşağıdadır:

S.N	İLİ	CAMİ SAYISI	MERKEZİ SİSTEM İLE EZAN OKUYAN CAMİ SAYISI	GÖREVLİSİ TARAFINDAN EZAN OKUNAN CAMİ SAYISI
1	ADANA	1320	305	1015
2	ADYAMAN	702	312	390
3	AFYONKARAHİSAR	1079	324	751
4	AĞRI	869	217	548
5	AKSARAY	575	31	533
6	AMASYA	674	76	598
7	ANKARA	2757	1169	1650
8	ANTALYA	2127	578	1506
9	ARDAHAN	273	47	226
10	ARTVİN	675	104	571
11	AYDIN	1081	172	907
12	BALIKESİR	1628	593	1035
13	BARTIN	692	15	677
14	BATMAN	543	135	408
15	BAYBURT	244	220	24
16	BİLECİK	393	64	329
17	BİNGÖL	561	18	543
18	BİTLİS	699	72	627
19	BOLU	1185	158	1018
20	BURDUR	499	143	356
21	BURSA	1640	584	1056
22	ÇANAKKALE	787	60	720
23	ÇANKIRI	661	98	541
24	ÇORUM	1136	450	684
25	DENİZLİ	1144	581	563
26	DİYARBAKIR	1843	271	1572
27	DÜZCE	644	295	349
28	EDİRNE	391	87	304
29	ELAZIĞ	915	61	854
30	ERZİNCAN	235	13	222
31	ERZURUM	1539	341	1077
32	ESKİŞEHİR	754	268	486
33	GAZİANTEP	932	540	383
34	GİRESUN	1465	263	1185
35	GÜMÜŞHANE	468	70	383
36	HAKKARİ	442	56	386
37	HATAY	971	447	524
38	IĞDIR	151	0	151
39	ISPARTA	705	3	699
40	İSTANBUL	3147	939	2208
41	İZMİR	1781	355	1387
42	KAHRAMANMARAŞ	1270	379	891
43	KARABÜK	918	188	713
44	KARAMAN	486	341	145
45	KARS	496	40	433
46	KASTAMONU	2537	396	2004
47	KAYSERİ	1274	762	512
48	KIRIKKALE	350	137	213
49	KIRKLARELİ	285	43	242
50	KIRŞEHİR	485	120	330

51	KİLİS	206	195	11
52	KOCAELİ	1133	318	858
53	KONYA	3054	1554	1500
54	KÜTAHYA	1185	981	204
55	MALATYA	919	346	573
56	MANİSA	1680	229	1451
57	MARDİN	1046	162	884
58	MERSİN	1454	750	682
59	MUĞLA	1067	534	533
60	MUŞ	591	86	505
61	NEVŞEHİR	480	26	454
62	NİĞDE	387	0	387
63	ORDU	1973	306	1588
64	OSMANİYE	542	194	348
65	RİZE	1027	150	877
66	SAKARYA	1261	312	949
67	SAMSUN	2617	0	2601
68	SİRT	479	82	397
69	SİNOP	1073	74	866
70	SİVAS	1268	237	1031
71	ŞANLIURFA	1658	218	1435
72	ŞIRNAK	487	181	243
73	TEKİRDAĞ	486	237	248
74	TOKAT	1149	180	969
75	TRABZON	1891	537	1354
76	TUNCELİ	81	0	81
77	UŞAK	551	278	273
78	VAN	1315	298	985
79	YALOVA	149	0	149
80	YOZGAT	952	130	807
81	ZONGULDAK	1447	30	1417
TOPLAM		82036	21566	59589

Tablo-17: Merkezi Ezan Sistemi Uygulanan ve Uygulanmayan Cami Sayıları

Merkezi ezan sistemi uygulanan ve uygulanmayan camiler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.



Grafik-11: Merkezi Ezan Sistemi Uygulanan ve Uygulanmayan Camiler

İl ve ilçe müftülüklerince Başkanlık talimatı doğrultusunda merkezi ezan sisteminden ayrılarak vakit ezanları görevlisi tarafından okunan cami sayısının kademeli olarak arttırıldığı ve cami görevlilerine ezanı güzel okuma yeterliliği kazandırmaya yönelik çalışmaların gerçekleştirildiği, 82.036 camiden 21.566'sında merkezi ezan sisteminin uygulamasının devam ettiği 59.589 camide ise namaz vakitlerinde ezanın görevliler tarafından okunduğu anlaşılmaktadır.

Başkanlık talimatının il ve ilçe müftülüklerince doğru anlaşıldığı, uygulamanın buna göre yapıldığı ve ezanı güzel okuma kursları açıldığı, camisi bulunmayan yerlerde, camisi olduğu halde görevlisi olmayan camilerde, sadece yaz aylarında meskun olup, kış aylarında görevli bulunmayan yayla, mezra, tatil köyü vb. yörelerde, izin, hastalık izni, hizmet içi eğitim, hitabet ve diksiyon, ezanı güzel okuma, aşere takrip tayyibe, tashih-i huruf, temel eğitim vb. kurslarla personelin yoğun eğitim faaliyetlerine katılmaları münasebetiyle belli bir dönem imam-hatipsiz kalan camilerde ezanın usulüne uygun bir şekilde merkezi ezan sistemi ile okunduğu müşahede edilmiştir.

Türkiye genelinde bulunan cami sayısının 82.036 bulunduğu göz önüne alındığında, 21.566 camide hala merkezi sistemin uygulanıyor olması belirlenen hedeflere henüz tam olarak ulaşamadığını ancak, başlangıca göre önemli bir mesafe alındığı görülmektedir.

J- İKİNCİ CAMİ GÖREVLİLERİ ÇALIŞTAYI

2012 yılı içerisinde cami odaklı din hizmetlerinde verimliliği artırmak, örnek projeler tespit edip yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla başarılı, aktif ve buldukları bölgelerde hizmetleriyle temayüz etmiş cami görevlilerimizin katıldığı Çalıştaylar yapılmıştır.

Camiler Haftası münasebetiyle 04-05 Ekim 2011 tarihlerinde birincisi yapılan Cami Görevlileri Çalıştayı'nın ikincisi 6-7 Ekim 2012 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

II. Cami Görevlileri Çalıştayına kırk altı (46) ilden elli beş (55) cami görevlisi davet edilmiştir. İki gün süren Çalıştayda dörder oturum yapılmıştır. Her oturum sunum ve müzakere olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde görevliler projelerini sunmuş, ikinci bölümde projeler katılımcıların müzakeresine açılmıştır. Üç görevlinin proje sunduğu her oturumda iki gün boyunca yirmi üç (23) görevli sunum yapmıştır. Yapılan sunumlar başlıklarına göre şunlardır:

Engelsiz Cami (Eskişehir Hasan Ağa Cami Örneği)

Engelli Vatandaşlarımıza Kur'an Kursu Hizmeti,

Madde Bağımlısı Sokak Çocukları ve Gençlere Yönelik Faaliyetler,

Cami Hizmetleri ve Alevi Vatandaşlar,

Cami Hizmetleri ve Roman Vatandaşlar,

Cami Merkezli Hayat Bağcılar Çiftlik Camii Örneği,

Cami Odaklı Din Hizmetinde Güngören Kuyulu Camii Örneği,

Caminin Hayatın İnşasındaki Yeri, Samsun Atakum DSİ Cami Örneği,

Ağrı Doğansu Köyü Örneğinde Cami Odaklı Sosyal Kaynaşma Projesi,

Etkin Cami Hizmetinde Mardin Yeşilova Cami Örneği,

Ankara Özelif Sitesi Örneğinde Cami Dersleri,
Erzurum Palandöken Güneş Cami Örneğinde Cami Dersleri,
Kastamonu Gömeç Köyü Örneğinde Cami Dersleri,
Üniversite Camilerinin Fonksiyonları,
Cami Çalışmalarında Kopuk Halka (18-25 Yaş Grubu Üniversite Gençliği)
Din Görevlisinin Formasyonu,
Yediden Yetmiş Yediye Kur'an Eğitimi,
Yaz Kur'an Kursları,
Cami ve Çevresinin Düzenlenmesi,
Yol Güzergâhı ve AVM Camilerinde Etkin Din Hizmeti Sunma.

Çalıştay sonunda yapılan Genel Değerlendirme oturumu Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Prof. Dr. H. Kâmil YILMAZ'ın yönetiminde yapılmıştır. Bu oturumda bütün katılımcılar söz alarak değerlendirme, tespit ve önerilerini dile getirmişlerdir. Ayrıca Çalıştay sonunda katılımcıların tamamına değerlendirme anketi yapılmıştır. Anket uygulaması ve değerlendirmeler neticesinde; aşağıdaki tespit ve öneriler kabul edilmiştir.

1) Çalıştaya Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler

Mümkünse her katılımcı görevliye sunum imkanı verilmeli,

Türkiye'deki bütün illeri temsilen katılımcı olmalı,

Çalıştayın yapıldığı zaman biraz daha uzun tutulmalı, (Üç veya dört gün olmalı.)

Çalıştaya katılan görevliler kendi bölgelerinde başarılı hizmet yapan diğer görevlilerin isimlerini mutlaka bildirmeli,

Din görevlilerinin STK, siyasi ve resmi kuruluşlarla münasebetleri hususunda sunum olmalı,

Personel ve ailelerinin sorunlarının ele alındığı oturumlar yapılmalı,

Müzakerelere daha çok zaman tanınmalı,

Cami dernekleri ve sorunları ile ilgili müstakil çalıştay yapılmalı,

Müftülük personeli ile din görevlileri arasında yaşanan iletişim kopukluğuyla ilgili bir sunum olmalı,

Doğu ve güneydoğu bölgelerimize özel çalıştaylar düzenlenmelidir.

2) Din Görevlilerine Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler

Tashih-i Huruf, yüz yüze vaaz gibi Başkanlığın düzenlediği kurslardan daha fazla görevli faydalanmalı,

Yeni göreve başlayan cami görevlilerinin Baş ve Uzman İmam-Hatiplerin yanında staj görmeleri sağlanmalı,

İmam-Hatip yetiştirme akademisi açılmalı,

Doğu, güneydoğu ve özellikli bölgelere ilk defa tayin olan din görevlilerine göreve başlamadan önce bölge hakkında bilgilendirici ve eğitici kurslar verilmeli,

Doğu ve Güneydoğu bölgesine yöresel dilleri bilen tecrübeli imam hatiplerin atanmasına öncelik verilmeli,

Bölgesinde hizmetleriyle öne çıkan başarılı personel ödüllendirilmeli,

Din görevlileri arasında intihar ve boşanma vakalarının artma eğiliminde olduğu görülmektedir, Başkanlığın yetkili birimleri bu hususlarda çalışmalar yapmalı,

Köylerde uzun süre hizmet eden din görevlilerinin şehir merkezlerine tayin taleplerinin yeterince karşılanamaması, yeni göreve başlayanların bir kısmının ise şehir merkezlerinde göreve başlaması bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Bu sorunlara çözüm üretilmeli,

Hizmetleriyle iz bırakmış örnek imam hatiplerle ilgili tanıtıcı bir kitap hazırlanmalıdır.

3) Camilere Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler

Diyanet İşleri Başkanlığı, camilerde okuma salonları açmalı,

Camilerde kadınlara ait mekânların iyileştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılmalı,

Camilerde çocuklar ve gençlere yönelik düzenlemeler yapılmalı,(Gençlik merkezleri, çocuk oyun odaları gibi.)

Camilerde engelli vatandaşlarımıza yönelik düzenlemeler yapılmalı,

Cami ve çevresinin düzenlenmesi ve temiz tutulması ile ilgili çalışmalar devam etmeli,

Camilerde yapılan hizmetlerin devamının sağlanması ve tecrübelerin kayıt altına alınması için her camiye özel Cami Hizmet Defteri oluşturulmalı,

Üniversite çevresindeki camilerde Sosyal ve Dini Rehberlik Büroları açılmalıdır.

4) Cami Cemaatine Yönelik Değerlendirme, Tespit ve Öneriler

Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde töre cinayetlerine yönelik vaaz, hutbe, bilgilendirme toplantıları gibi çalışmalar yapılmalı,

Engelli vatandaşlarımızın Kur'an eğitimi için materyal temin edilmeli,

Yaşlılara, gençlere, kadınlara ve çocuklara yönelik cami dersleri ve sohbet programları yapılmalı,

Çocukların ve gençlerin camiye tanınmalarını ve cemaate katılımlarını artırmaya yönelik cami merkezli faaliyetler yapılmalı,

Alevi ve Roman vatandaşlarımıza yönelik din hizmetleri stratejisi belirlenmelidir.

5) Farklı Konularla ilgili Değerlendirme, Tespit ve Öneriler

Başkanlık yayınlarının (dergi, afiş vs.) müftülüklere zamanında ulaştırılması sağlanmalı,

Her il müftülüğünde, camilerdeki ses düzenini ayarlamak ve teknik sorunları çözmek için bir teknisyen bulundurulmalı,

Güneydoğu bölgesinde yatılı Kur'an kursu sayısı artırılmalı ve bu kurslarda hafızlık sınıfları açılmalı,

Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki mahalli medreseler ile işbirliğine gidilmeli,

Taşra teşkilatına hutbeler Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanarak gönderilmeli, hutbenin ulaşmasında aksaklıkların giderilmesine yönelik tedbir alınmalıdır.

K- TECRÜBE PAYLAŞIMI TOPLANTILARI

2012 yılı içinde cami odaklı din hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla; başarılı, aktif ve buldukları bölgelerde örnek çalışmalarıyla farkındalık oluşturmuş cami görevlilerinin diğer görevlilerle bilgi ve tecrübelerini paylaşmalarını sağlayarak görevlilerimizin hizmet heyecanını ve motivasyonlarını üst düzeye çıkarmak; ortaya konulan örnek projeleri yaygınlaştırmak amacıyla tecrübe paylaşımı çalışmaları yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda bölgelerinde hizmetleriyle temayüz ederek örnek olmuş din görevlilerinin projelerini ülke genelinde tüm din görevlileriyle paylaşmalarını sağlamak üzere aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

1) Faaliyetler

Başkanlığımıza müftülüklerce tespit edilerek gönderilen projeler değerlendirilmiş, seçilen projelerin sahipleriyle 04-05 Ekim 2011 tarihlerinde I. Cami Görevlileri Çalıştayı, yapılmıştır.

Birinci Cami Görevlileri Çalıştayına katılan Örnek Proje sahibi kırk (40) görevliden üçer ve dörder kişiden müteşekkil on bir (11) ekip oluşturulmuştur.

Ekipler, 2012-2013 yıllarında seksen bir (81) il ve üç yüz altmış bir (361) ilçe müftülüğünün aylık personel toplantılarında sunum yapacak şekilde görevlendirilmiştir.

Programlar altı dönem (2012 yılı Mayıs ve Haziran aylarında bir, Aralık ayında iki dönem şeklinde 2013 yılı Mayıs ayında iki dönem şeklinde) ve her dönemde dörder gün olmak üzere planlanmıştır.

Tecrübe Paylaşımı Toplantıları ile ilgili Başkanlığımız talimatı uyarınca taşra teşkilatımız, şu faaliyetleri yerine getirmiştir:

Sunum yapan görevlilerin program boyunca karşılama, iâşe ve ibate ihtiyaçlarının temin edilmesi,

Görevlilerin il ve ilçeler arasında ulaşımının sağlanması,

Yapılacak sunum için uygun bir yer veya salonun hazırlanması,

İlgili müftülüğe bağlı görevlilere gerekli duyurunun yapılması,

Programın sesli ve görüntülü kaydının alınması,

Tecrübe Paylaşımı Toplantısı bittikten sonra değerlendirme, tespit ve öneriler ile fotoğraf ve kayıtlar Başkanlığımıza gönderilmiştir.

2) Tecrübe Paylaşımı Toplantılarında Sunulan Projeler

Örnek Cami Görevlileri il ve ilçe müftülüklerinin aylık toplantılarına katılarak cami odaklı din hizmetlerine yönelik uygulamalı projelerini sunmuşlardır. Din Hizmetlerinde Gönüllülük ve Gönül Dili ekseninde yapılan sunumlarda: Cami ve Kadın, Cami ve Çocuk, Cami ve Alevi Vatandaşlar, Cami ve Romen Vatandaşlar, Cami Merkezli Hayat, Kardeş Cami-Kardeş Okul, Engelsiz Cami, Yaz Kur'an Kursları, Çocuk Vaazları, Cami Odaklı Sosyal ve Kültürel

Hizmetler, Farklı Gruplara (Kadın, Çocuk, Genç, Yaşlı, Esnaf gibi) Yönelik Ders ve Sohbetler Yapmak, vb. başarılı örnekler anlatılmıştır.

Tecrübe Paylaşımı Toplantılarında görev yapan ekipler 81 ilin tamamında il müftülükleri ve merkez ilçe müftülüklerine bağlı cami görevlilerine sunum yapmışlardır. Ayrıca ülke genelinde 361 ilçe müftülüğünün aylık toplantısında sunum yapmışlardır.

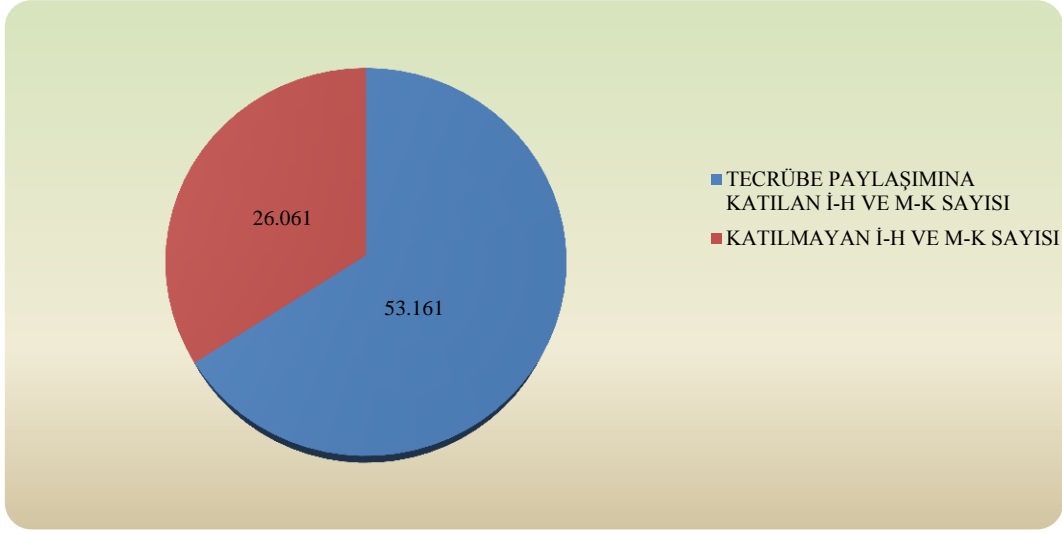
Tecrübe Paylaşımı Toplantıları il müftülüklerinin yanı sıra Ankara, Adana, Balıkesir, Bursa, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya, Samsun, Rize, Mersin, İzmir, Antalya, Gaziantep, Eskişehir, Uşak, Isparta, Denizli, Burdur, Çanakkale, Muğla, Manisa il müftülüklerimize bağlı ilçelerin tamamında gerçekleştirilmiştir.

3) Tecrübe Paylaşımına Katılan Görevli Sayısı

Türkiye genelinde 2012 ve 2013 yıllarında altı dönem halinde gerçekleştirilen Tecrübe Paylaşımı Toplantılarına elli üç bini (53.161) aşan görevlimiz katılmıştır. Geri kalan yirmi altı bin altmış bir (26.061) cami görevlimizin yanı sıra Kur'an kursu öğreticilerimize 2013 yılı içerisinde ulaşılması hedeflenmektedir. Aşağıdaki tabloda illere göre söz konusu toplantılara katılan personel sayısı gösterilmiştir.

S.N	İL	GÖREVLİ SAYISI	S.N	İL	GÖREVLİ SAYISI
1	Adana	1.300	42	Kahramanmaraş	600
2	Adıyaman	280	43	Karabük	400
3	Afyonkarahisar	500	44	Karaman	499
4	Ağrı	350	45	Kars	250
5	Aksaray	370	46	Kastamonu	1.053
6	Amasya	300	47	Kayseri	1.300
7	Ankara	2.900	48	Kırıkkale	250
8	Antalya	1.050	49	Kırklareli	150
9	Ardahan	170	50	Kırşehir	280
10	Artvin	320	51	Kilis	150
11	Aydın	400	52	Kocaeli	1.105
12	Balıkesir	1.750	53	Konya	3.100
13	Bartın	380	54	Kütahya	500
14	Batman	400	55	Malatya	500
15	Bayburt	130	56	Manisa	750
16	Bilecik	250	57	Mardin	500
17	Bingöl	250	58	Mersin	1.250
18	Bitlis	300	59	Muğla	600
19	Bolu	600	60	Muş	280
20	Burdur	250	61	Neşehir	300
21	Bursa	1.800	62	Niğde	200
22	Çanakkale	300	63	Ordu	750
23	Çankırı	340	64	Osmaniye	300
24	Çorum	240	65	Rize	1.100
25	Denizli	450	66	Sakarya	1.246
26	Diyarbakır	1.000	67	Samsun	2.700
27	Düzce	400	68	Siirt	300
28	Edirne	200	69	Sinop	600
29	Elazığ	450	70	Sivas	600
30	Erzincan	250	71	Şanlıurfa	600
31	Erzurum	560	72	Şırnak	200
32	Eskişehir	300	73	Tekirdağ	250
33	Gaziantep	600	74	Tokat	300
34	Giresun	600	75	Trabzon	800
35	Gümüşhane	300	76	Tunceli	60
36	Hakkari	205	77	Uşak	280
37	Hatay	500	78	Van	750
38	Iğdır	150	79	Yalova	150
39	Isparta	300	80	Yozgat	350
40	İstanbul	3.113	81	Zonguldak	500
41	İzmir	2.000			
TOPLAM					53.161

Tablo-18: Toplantılara Katılan Personel Sayısı



Grafik-12: Tecrübe Paylaşımı Toplantılarına Katılan Personel Sayısı

4) Değerlendirme, Tespit ve Öneriler

Tecrübe Paylaşımı Toplantıları ile ilgili çalışmalar neticesinde, müftülükler ve sunum yapan din görevlilerinin tespit ve önerilerini şu şekilde zikretmek mümkündür:

Örnek din görevlilerinin sahadaki uygulamalı çalışmalarını kendilerinden dinlemek toplantıya katılan görevlilerin moral ve motivasyonunu artırmıştır.

Bu toplantılarda camilerin sadece namaz kılınan ibadethaneler değil toplumun her kesimine farklı hizmetler sunan adeta sosyal hayatın kalbinin attığı birer ilim, irfan, birlik ve kardeşlik merkezleri olduğu örneklerle ortaya konmuştur.

Din görevlisinin sadece camisinin değil yaşadığı mahallenin ve bölgenin görevlisi olması gerektiği ortaya konmuş, din görevlilerine değer verilip desteklenmesi halinde örnek hizmetler sunabileceği görülmüştür.

Birçok bölgede benzer faaliyetler yapılmasına rağmen bu toplantılar vesilesiyle materyal ve metot çeşitliliğinin görülmesi ve paylaşılması çok faydalı olmuştur.

Müftülüklerin organizasyonlara sahip çıkmaları, il ve ilçe müftülerinin bizzat toplantılara iştirak etmeleri görevlilerin katılımını ve toplantıların verimini artırmıştır.

Toplantıların bütün ilçe müftülüklerini de içine alacak şekilde planlanmasının daha faydalı olacağı müftülükler ve görevlilerce dile getirilmiştir.

Hizmet çeşitliliğini sağlamak, İmam Hatiplerin etkinlik ve verimliliğini artırmak amacıyla görevinde aktif ve proje üretebilen görevlilerin ortaya çıkarılmasına hız verilmeli, Başkanlığın koordinesinde ülke genelinde ve bölgesel toplantılar yapılmalıdır.

Bilgi, görgü ve tecrübelerin paylaşıldığı bu toplantılar mutlaka devam etmelidir.

Cami odaklı sosyal ve kültürel hizmetler ortaya koyan görevlilerin ödüllendirilmesi hizmete ivme kazandıracaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AİLE VE DİNİ REHBERLİK
HİZMETLERİ

AİLE VE DİNİ REHBERLİK HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumumuzun aile hakkında dinî açıdan doğru bilgilendirilmesi, ailenin ve aile bireylerinin sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler sonucu karşı karşıya kaldığı riskler ve yeni sorun alanları karşısında dinî bilgi ve manevî destek üniteleri ile güçlendirilmesi konularında Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığını görevlendirmiştir. Daire Başkanlığının misyonunu taşraya taşıyan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları ise, il ve ilçe müftülükleri bünyesinde kurulmuş olup Başkanlığın aileye ulaşma konusunda en canlı temas kavşaklarını oluşturmaktadır.

Dairenin hizmet alanları aileye yönelik faaliyetler ve sosyal hizmet kurumlarında yürütülen manevi destek hizmetleri olmak üzere iki ana kategoride toplanabilir.

A- AİLEYE YÖNELİK FAALİYETLER-AİLE İRŞAT VE REHBERLİK BÜROLARI

Dinî danışma ve rehberlik birimleri olan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları, Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı ile koordineli biçimde çalışmaktadır. Büroların kuruluş amacı, doğru dinî ve ahlakî bilgilere sahip, aile olmanın sorumluluğunu taşıyan, bilinçli ve güçlü bireylerden oluşmuş sağlıklı aile yapısının oluşturulmasına ve korunmasına katkı sağlamaktır. Bu amaçtan hareketle bürolar bir yandan kendilerine e-posta, telefon ya da yüz yüze başvuru ile yöneltilen fetva ağırlıklı soru ve sorunları cevaplamakla “talep odaklı”, diğer yandan da topluma uzanan eğitim faaliyetleriyle “arz odaklı” çalışmalar yürütmektedir.

Daire Başkanlığı, bürolarda görev yapan personelin verimli hizmet üretebilmek için ihtiyaç duyduğu dinî, hukukî ve pedagojik donanımı sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Ayrıca büroları gerek kitaplar ve bilgi notları gibi yazılı dokümanlarla, gerekse görsel materyallerle desteklemekte; tecrübe paylaşımını, örnek projelerin tanınmasını ve uygulama alanı bulmasını sağlamakta; İhtiyaç ve Performans Analizi Çalışmaları ile büro çalışmalarının nitelik ve niceliğini sorgulayarak raporlandırmaktadır.

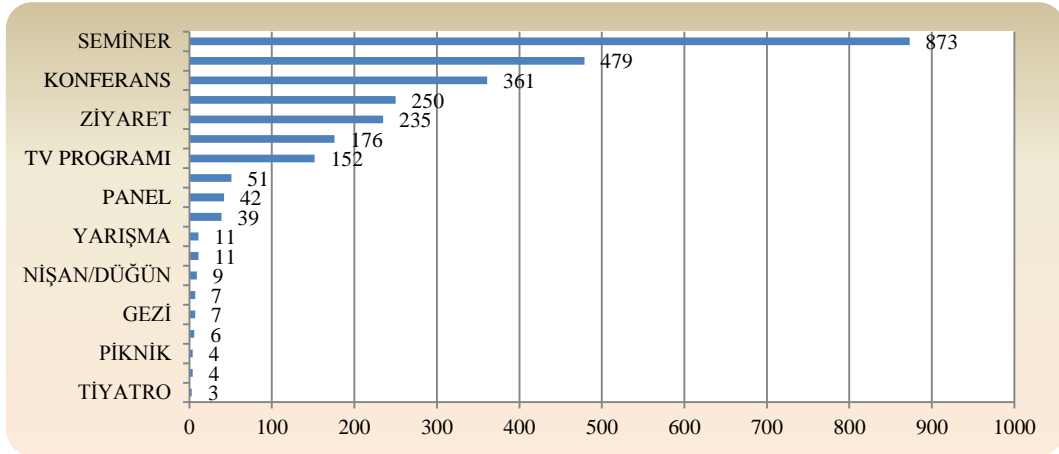
Aileye yönelik dinî danışmanlık hizmeti sunan Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarımız 2012 yılı itibarıyla bütün illerimizde yaygınlaştırılmış olup 81 İl ve 152 İlçe Müftülüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir.

Aile İrşat ve Rehberlik Büroları Çalışma Yönergesi'nin 8. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının yürütmesinin ilgili İdare Mahkemesince durdurulduğu dava 2012 yılı içinde sonuçlanmadığı için vatandaşlarımızın başvurularıyla ilgili olarak Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi'ne giriş yapılmamıştır. Bu sebeple büro personelimize sorulan sorular ve verilen cevaplarla ilgili karteks doldurulamamıştır. Dolayısıyla danışanların cinsiyeti, mesleği, öğrenim durumu, gelen soruların konulara göre dağılımı gibi bilgilere ulaşmak mümkün olmamıştır.

Bürolar, dinî danışmanlık hizmeti vermenin yanı sıra vatandaşlarımızı aileyle ilgili konularda bilgilendirmek amacıyla sosyal ve dinî faaliyetler düzenlemektedirler. Bilgi Yönetim Sistemi verilerine göre, 2012 yılında yurt genelinde gerçekleştirilen faaliyetlerin toplam sayısı 2720'dir. Ancak sistemde sıklıkla meydana gelen arızalar sağlıklı bilgi akışını engellediği için veri kaybına yol açmakta, dolayısıyla bu rakamın gerçekleşenin altında olduğunun mutlaka dikkate alınması gerekmektedir.

Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından 2012 yılında yapılan dinî ve sosyal faaliyetler hakkında kısa bir değerlendirme yapmak gerekirse, öncelikle genel katılımcı sayısının 1.029.336 kişi olduğu söylenebilir. Toplam 2720 faaliyetin dağılımı; 873 seminer, 479 sohbet,

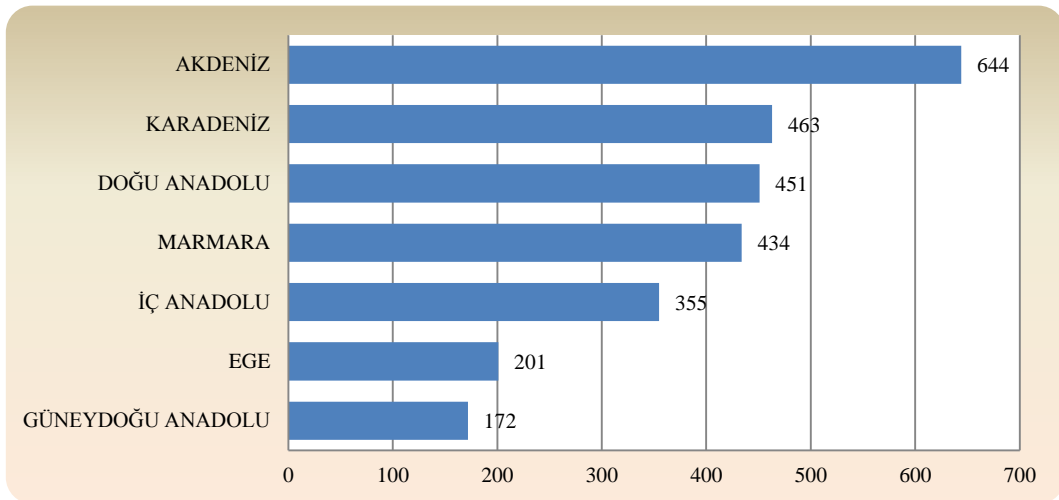
361 konferans, 250 radyo programı, 235 ziyaret, 176 proje, 152 TV programı, 51 anma programı, 42 panel, 39 mevlit/hatim, 11 yarışma, 11 kermes, 9 nişan/düğün, 7 iftar, 7 gezi, 6 kampanya, 4 piknik, 4 konser, 3 tiyatro olarak gerçekleşmiştir. Yapılan faaliyetler incelendiğinde seminerler 873 programla birinci sırada yer alırken, tiyatro en az yapılan faaliyet olarak görülmektedir. Proje bazlı faaliyetlerin sayısındaki artış ise dikkat çekicidir. 2011 yılında Bürolar tarafından 104 proje çalışması gerçekleştirilirken, 2012’de bu sayı 176’ya yükselmiştir. Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen dinî ve sosyal faaliyetlere katılım oranlarında da bir önceki yıla göre önemli bir artış görülmektedir.



Grafik-1: Sosyal ve Dinî Faaliyetlerin Türlerine Göre Dağılımı

Faaliyetlerin bölgelerimize göre dağılımına bakıldığında ilk üç sıralaması Akdeniz, Doğu Anadolu ve Karadeniz şeklindedir. Nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu Marmara Bölgesinin dördüncü sıraya yerleşmiş olması, üzerinde durulması gereken bir husustur.

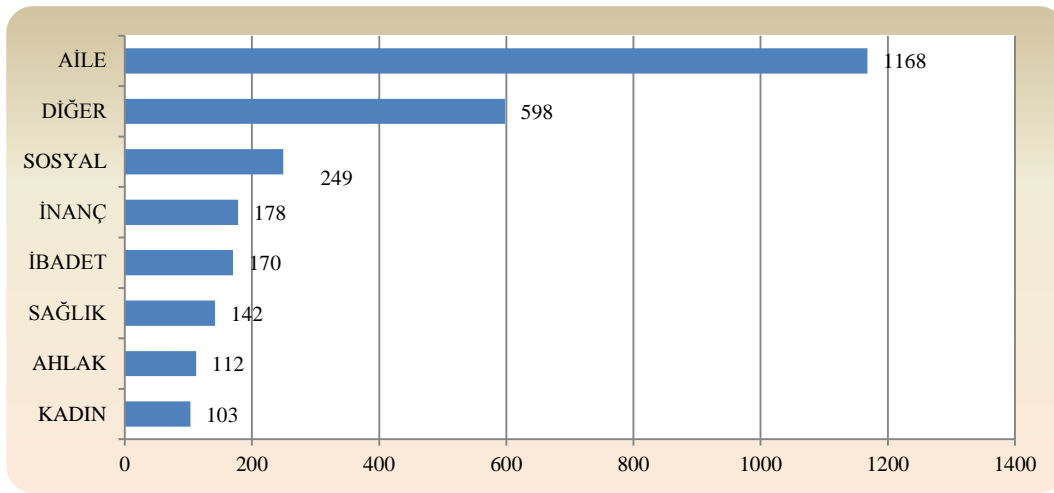
Gerçekleştirilen programların bölgelere göre sayısal dağılımı şöyle verilebilir: Akdeniz Bölgesi 644 program yaparken Karadeniz 463, Doğu Anadolu Bölgesi 451, Marmara Bölgeleri 434, İç Anadolu Bölgesi 355, Ege Bölgesi 201 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi 172 program gerçekleştirmiştir.



Grafik-2: Sosyal ve Dinî Faaliyetlerin Bölgelere Göre Dağılımı

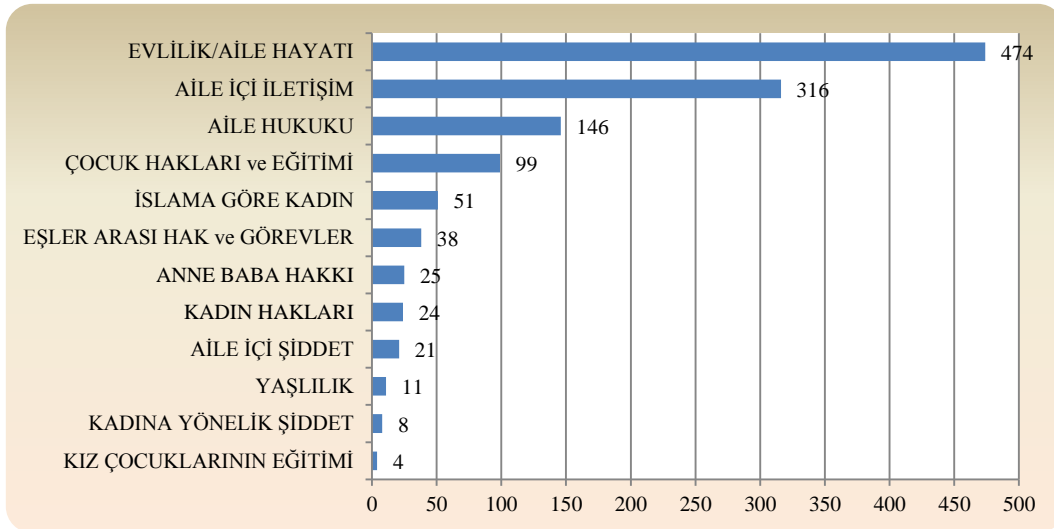
Faaliyet yoğunluğu bakımından bölgelerimiz arasındaki sıralamanın 2011 yılına göre bir farklılık göstermemesi üzerinde durulması gereken bir husus olarak algılanabilir. Nüfus yoğunluğu fazla olmasına rağmen yapılan programların sayısı oldukça düşük kalan bölgelerimiz bulunmaktadır: Marmara, İç Anadolu ve Ege Bölgeleri bu kategoridedir.

Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin konularına göre dağılımı incelendiğinde birinci sırayı “Aile” ana başlığının aldığı görülmektedir. Dinî ve sosyal faaliyetlerin temel konu başlıklarına göre sıralanışı şöyledir: Aile 1168, Sosyal Konular 249, İnanç 178, İbadet 170, Sağlık 142, Ahlak 112, Kadın 103 ve Diğer Konular 598. Büroların gerçekleştirdiği faaliyetlerin ana konu dağılımında ilk sırada “Aile” başlığının olması, hizmet amacına ulaşılmış olduğunu ifade etmektedir. Aile başlığını sosyal hayata dair konular takip etmektedir. Bu durum büroların inanç, ibadet ve ahlak gibi konuların dışında kalan toplumsal sorunlara yönelik faaliyetler de yürüttüğünün göstergesidir.



Grafik-3: Sosyal ve Dinî Faaliyetlerin Ana Konularına Göre Dağılımı

“Aile” ana konusunun en çok faaliyet gerçekleştirilen değer olması sebebiyle alt başlıklarının irdelenmesi de anlamlı olacaktır. Aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi, en çok faaliyetin bulunduğu alt konular “Aile Hukuku”, “Aile İçi İletişim” ve “Evlilik/Aile Hayatı” şeklindedir.



Grafik-4: Aile Ana Konusunun Alt Başlıklara Göre Dağılımı

B- DİNİ REHBERLİK FAALİYETLERİ

Başkanlığımız, cami içi din hizmeti sunmanın yanı sıra yaşlı, özürlü, kurum bakımı altındaki çocuk ve tutuklu gibi toplumun dezavantajlı gruplarına da din hizmeti götürmek ve onlara manevî destek sağlamak ile görevlidir. (2007, Dış Genelge, 37. Md.)

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler baş döndürücü bir hızda yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşümler olumlu birtakım gelişmelere yol açarken bir taraftan da sosyal ilişki ağlarında zayıflama, çözülme, bireyselleşme, ötekileştirme gibi olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir. Ekonomik problemler, göçler, savaş, terör, doğal afetler, aile içi geçimsizlik ve boşanmalar, kültürel ve ahlâkî erozyon toplumdaki dezavantajlı kesimin oranını her geçen gün artırmaktadır. Yaşam mücadelesinde zorlanan, maddî olduğu kadar manevî açıdan da korunmaya ve desteklenmeye ihtiyaç duyan bu kırılğan kesimlere el uzatmak, dolayısıyla toplumdaki birlik, beraberlik ve dayanışma duygusunu güçlendirme yolunda çaba harcamak, köklü kurumsal yapısı ve temsil ettiği değerler dikkate alındığında Başkanlığımızın aslî vazifelerinden birisidir.

Toplumun diğer katmanlarıyla birlikte ilgi ve korunmaya muhtaç gruplara sunulacak dinî rehberlik hizmeti de Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığının görev tanımı içerisinde yer almaktadır. Daire, sosyal hizmet kurumlarında kalan çocuk, genç ve kadınlara yönelik manevî destek temelli projeler üretmekte ve yürütmekte, ilgili birimlerle, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmakta, Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının ilgili çalışmalarını koordine etmektedir.

Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi verilerine göre, 2012 yılında 74 ilimizde sosyal hizmet kurumlarında 5786 faaliyet icra edilmiştir. Standardizasyon çalışmaları ve hizmet içi eğitim seminerleri neticesinde hem hizmetlerin ülke geneline yayılması ve daha programlı hâle gelmesi hem de donanımlı personel sayısının artması sağlanmıştır. Bu gelişmeler sosyal hizmet kurumlarında gerçekleştirilen faaliyet sayısına yansımış 2011 yılında 3136 olan faaliyet sayısı yaklaşık iki katına çıkmıştır. Gerçekleştirilen çalışmaların türlerine göre sınıflandırılması sonucunda şu verilere ulaşılmaktadır:

Sohbet	5161
Kitap okuma	300
Oyun	101
Özel gün kutlama	93
Sinema	51
İftar	22
Gezi	26
Doğum günü	16
Piknik	7
Tiyatro	9
Toplam	5786

Tablo-1: Sosyal Hizmet Kurumlarında Gerçekleştirilen Faaliyetlerin Türlerine Göre Sayısal Dağılımı

Sosyal hizmet kurumlarında gerçekleştirilen faaliyetler tabloda da görüleceği üzere, büyük oranda dinî bilgi ve manevi destek içerikli sohbetlerden oluşmaktadır. Birlikte kitap okuma, oyun oynama, özel günlerde kutlamalar yapma gibi faaliyetler ikinci plandadır. Gezi, piknik, sinemaya, tiyatroya gitme gibi faaliyetler güvenlik gerekçeleri ve izin prosedürleri dolayısıyla daha az tercih edilmektedir.

Bu hizmet türünün Başkanlığımız personeli için yeni bir hizmet modeli olmasının, personelin yazılı ve görsel materyal açısından henüz desteklenmemiş olmasının faaliyet türündeki dağılımı etkilediği söylenebilir. Başkanlığımız hizmet içi eğitimlerle ve sosyal hizmet alanlarında kullanılmak üzere geliştireceği materyallerle personelini güçlendirmeyi ve hizmet kalitesini yükseltmeyi hedeflemektedir.

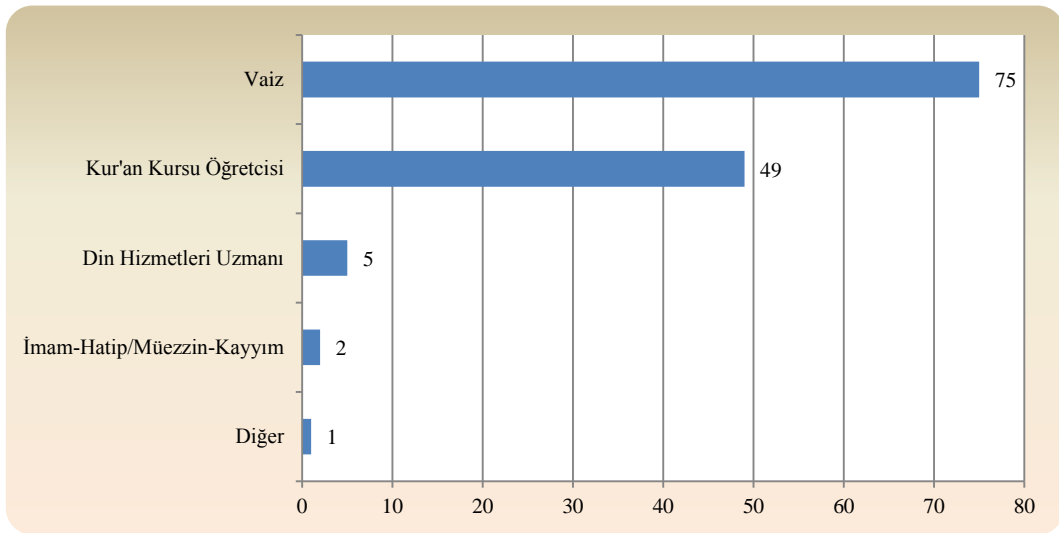
C- FAALİYETLERDEN ÖRNEKLER

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı tarafından 2012 yılı içerisinde gerçekleştirilen faaliyetlerden örnekler şu şekilde sınıflanabilir:

1) Eğitimler

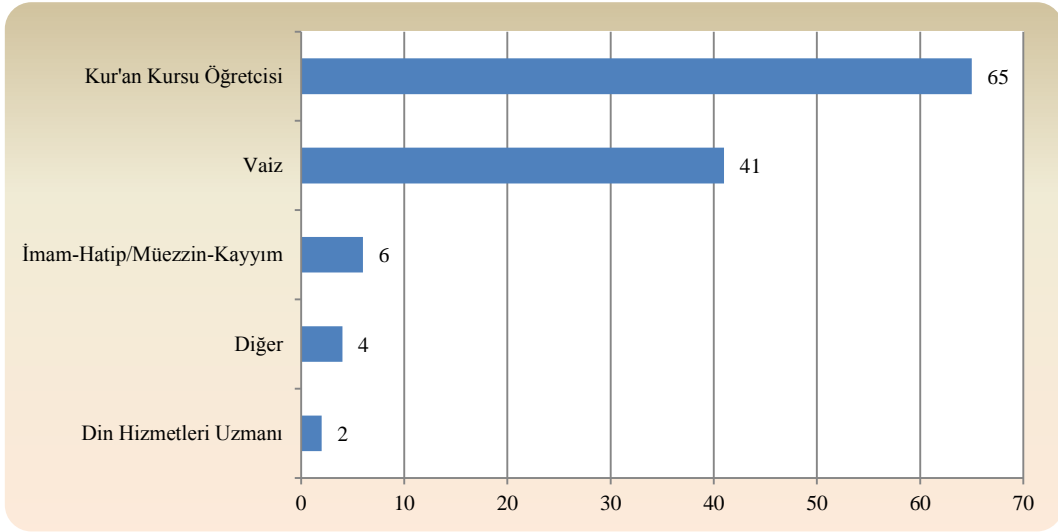
a) Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında Görev Yapan Personele Yönelik Hizmet İçi Eğitim Seminerleri

Bürolarda görev yapan personelin daha etkili ve verimli hizmet sunabilmesi için gerçekleştirilen “10. Hizmet İçi Eğitim Semineri” 02-07 Temmuz 2012 tarihleri arasında Ankara’da yapılmıştır. Seminere 30 İl Müftülüğünden 44 erkek 101 kadın olmak üzere 132 görevlimiz katılmıştır. Katılımcılar arasında 75 vaiz, 5 din hizmetleri uzmanı, 49 Kur’an kursu öğreticisi ve 2 imam-hatip yer almakta olup, bu dağılım şöyle bir grafikte gösterilebilir:



Grafik-5: 10. AİRB Eğitimine Katılan Personelin Unvanlarına Göre Dağılımı

“Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında Görev Yapan Personele Yönelik 11. Eğitim Semineri” ise, 10-16 Aralık 2012 tarihleri arasında Ankara’da gerçekleştirilmiştir. 39 İl Müftülüğünden 24 erkek ve 114 kadın olmak üzere 138 personelin katılımıyla yapılan seminerde hukuk, din, psikoloji, iletişim ve sağlık perspektifinden aile odaklı dersler verilmiştir. Seminere 41 vaiz, 2 din hizmetleri uzmanı, 65 Kur’an kursu öğreticisi ve 6 imam-hatip/müezzin katılmıştır. Katılımcıların unvanlara göre dağılımı şu şekilde gösterilebilir:



Grafik-6: 11. AİRB Eğitimine Katılan Personelin Unvanlarına Göre Dağılımı

Seminerler ile İlahiyat eğitimlerinin yanı sıra aile bireylerine dair pedagojik bilgilere, iletişim becerilerine ve danışmanlık tekniklerine ihtiyacı olan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları personelinin bu açığının kapatılması hedeflenmiştir. Bu hedefe yönelik biçimde katılımcılara ders notları, kitaplar ve sunumlar gibi yazılı ve görsel materyaller dağıtılmıştır. Seminerde alanında uzman eğitimciler, akademisyenler ve kurum yetkilileri tarafından aşağıdaki başlıklarda dersler işlenmiştir:

- Din Hizmetleri Bağlamında Kadın ve Aileye Yönelik Hizmetler,
- İslam Hukukunda Aile ve Güncel Meseleler,
- Din İşleri Yüksek Kuruluna Gelen Aile ile İlgili Soruların Değerlendirilmesi,
- Aile İçi İletişim Teknikleri ve Problem Çözme Becerileri,
- Aile İçi Şiddet,
- Çocuk İhmali ve İstismarı,
- TCK ve Medeni Kanunda Kadın ve Aile ile İlgili Düzenlemeler,
- Danışan/Mağdur ile Görüşme Teknikleri,
- Boşanma ve Sonuçları,
- ASPB Bünyesinde Gerçekleştirilen Kadına ve Çocuğa Yönelik Hizmetler

b) Aile İrşat ve Rehberlik Büroları Tanıtım Seminerleri

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığının organizesiyle, Müftülüklerimiz bünyesinde görev yapan Aile İrşat ve Rehberlik büroları personeli tarafından Kur'an Kurslarında öğrenim gören öğrencilere yönelik "Aile" konulu seminerler düzenlenmiştir. 20 Şubat-31 Mayıs 2012 tarihleri arasında yurt genelinde gerçekleştirilen seminerler ile aile yapısının korunması ve desteklenmesi, aile değerlerinin yaşatılması ve güçlendirilmesi, aynı zamanda Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının tanıtımı amaçlanmıştır. Seminerler kapsamında 81 ilimizde 4013 Kur'an Kursunda yaklaşık 170.000 (yüz yetmiş bin) kişiye ulaşılmıştır. Eğitimlerde kullanılan görsel materyal ve afişler Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır.

Çalışma sonrası il müftülüklerimiz tarafından hazırlanan raporlarda seminerlerin bilinç uyandıran ve aile sorunlarını sağlıklı bir zeminde tartışma imkânı sunan etkisinden övgüyle söz edilmiş ve Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına başvuru sayısının arttığı belirtilmiştir. Seminerlerin düzenli olarak gerçekleştirilmesi gerektiği özellikle dile getirilmiş ve hatta sadece kadınlara yönelik olarak değil, erkeklere yönelik de aile eğitimleri düzenlenmesinin gereği vurgulanmıştır. Raporlarda dikkat çeken diğer bazı konular şu şekilde sıralanabilir:

- Kur'an Kursu öğrencileri ve öğretmenleri arasında Aile İrşat ve Rehberlik Büroları hakkında farkındalık sağlanmıştır.
- Aile seminerlerinin köy ve kırsal yerleşim bölgelerine de ulaşması gerekmektedir.
- İmamlarımızın da aile eğitimlerine katılımı sağlanarak erkek cemaate ulaşılması elzemdir.
- Resmi nikâh, kız çocuklarının okula gönderilmesi, çocuk eğitimi, suça itilen çocuklar, aile içi şiddet gibi konularda bölgesel hassasiyetlerin göz önünde bulundurulmasıyla seminerlerin zenginleştirilmesi anlamlı olacaktır.
- Büro personeli tarafından seminerlerde ücretsiz eser ve broşür dağıtımını seminerin etkisini pekiştirecektir.
- Aile konusunda öncelikli olarak kendi personelimizin ve eşlerinin eğitime tabi tutulmasıyla örnek aile modelleri oluşturulması gerekmektedir.
- Bu seminer dizisinin bir benzeri üniversite öğrencilerine yönelik olarak da düzenlenmelidir.
- Kur'an Kurslarında yapılan bu tanıtım ve farkındalık seminerlerinin kültür merkezleri, aile yaşam merkezleri gibi halka açık yerlerde de yapılması faydalı olacaktır.
- Seminer içeriğinin bürolarda görev yapan erkek personel tarafından kahvehane sohbetleri şeklinde erkeklere de anlatılması anlamlı olacaktır.

2) Aile İrşat ve Rehberlik Büroları Standardizasyon Çalışmaları

a) Bölge Koordinasyon Toplantıları

Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından yürütülen çalışmaların değerlendirilmesi, bölgesel sorunların tespit edilmesi ve büroların hem kendi aralarında hem de Başkanlık ile koordinasyonlarının güçlendirilmesi amacıyla Daire Başkanlığı tarafından bir dizi toplantı düzenlenmiştir. 2012 yılı boyunca gerçekleştirilen 8 farklı toplantıda 30 ilden 721 büro görevlimizle bir araya gelinmiştir. Koordinasyon toplantılarını bir tablo yardımıyla şu şekilde özetlemek mümkündür:

Toplantının Adı	Toplantının Tarihi	Toplantının Yapıldığı İl	Toplantıya Katılan İller	Katılan Personel Sayısı
I. Koordinasyon Toplantısı	11-12 Ocak 2012	Bursa	Çanakkale, Bursa, Balıkesir ve Yalova	42
II. Koordinasyon Toplantısı	8-9 Şubat 2012	Samsun	Sinop, Samsun, Ordu, Çorum ve Amasya	51
III. Koordinasyon Toplantısı	21 Şubat 2012	İstanbul Anadolu	İstanbul, Sakarya ve Kocaeli	159
IV. Koordinasyon Toplantısı	7 Mart 2012	Şanlıurfa	Şanlıurfa, Gaziantep, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin ve Kilis	41
V. Koordinasyon Toplantısı	13-14 Mart 2012	Kütahya	Kütahya, Bilecik, Eskişehir, Afyon ve Uşak	29
VI. Koordinasyon Toplantısı	22 Mart 2012	İstanbul Trakya	İstanbul, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ	232
VII. Koordinasyon Toplantısı	10 Mayıs 2012	Ankara	Ankara, Çankırı, Kırıkkale, Kırşehir ve Karabük	107
VIII. Koordinasyon Toplantısı	25 Haziran 2012	Konya	Konya, Karaman, Aksaray, Nevşehir ve Niğde	60

Tablo-2: Bölge Koordinasyon Toplantıları

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanı Doç. Dr. Huriye Martı'nın başkanlığında gerçekleştirilen bölge koordinasyon toplantıları bir gün süreli planlanmış ve iki ana bölümden meydana gelmiştir. İlk bölümde Daire Başkanı tarafından büroların görev tanımı, tarihçesi, ilkeleri, hedefleri, misyon ve vizyonu hakkında sunum yapılmış, ikinci bölümde ise, her il bürosunun son iki yıl içerisinde gerçekleştirdiği faaliyetleri içeren ve görsel materyal ile desteklenen bir tanıtım yapması istenmiştir. Son olarak değerlendirme oturumunda, toplantıya iştirak eden büroların bölgesel sorunları, tespitler ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Koordinasyon toplantıları farklı şehirlerden gelen personelin tanışmalarına ve birbirlerinin faaliyetlerinden haberdar olmalarına, ayrıca büroların çalışma usul ve esasları açısından birikim kazanmalarına imkân tanımıştır. Toplantılara 2013 yılında da devam edilmesi ve yurt genelinde görev yapan bütün büro görevlilerimiz ile en az bir defa buluşma sağlanması karara bağlanmıştır.

b) İnternet Erişiminde Düzen ve Birliktelik

Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının Başkanlığımızla ve birbirleriyle iletişimlerini güçlendirmek, Müftülük mail adreslerine erişimde yaşanan sorunları aşarak Bürolar ile doğrudan iletişim kurabilmek amacıyla il merkezlerinde yer alan bürolarımıza diyanet.gov.tr uzantılı e-posta adresleri tahsis edilmiş ve kullanıma açılmıştır.

Ayrıca il Müftülüklerimizin web sayfalarında Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının yer aldığı sekmeler incelenmiş, bir plan kapsamında birliktelik sağlanması amacıyla illerimize örnek metinler ve slayt sunumları gönderilmiştir.

c) Materyal Hazırlığı ve Dağıtımı

“Kırk Hadiste Aile” ve “Kırk Hadiste Çocuk” başlıklı iki ayrı hadis kartelası hazırlanmış, Dinî Yayınlar Genel Müdürlüğü tarafından basımı sağlanmıştır. Özellikle Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına başvuran ve Büro faaliyetlerine katılan vatandaşlarımıza dağıtılmak üzere hazırlanan kartelalarla, sağlam hadis verilerine uygun bir aile bilincinin şekillenmesine katkı sağlamak hedeflenmiştir. Başkanlığımız merkez teşkilatında çalışan personele ve il merkezlerinde bulunan Bürolarımıza yaklaşık 42.000 adet kartela dağıtımını gerçekleştirilmiştir.

3) Projeler ve Kurumlar arası İşbirliği Çalışmaları

a) Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum Projesi

Modern hayatın akışı içinde değerlerimize uygun aile modelini oluşturmak ve değişim sürecini sağlıklı kılmak için yapılacak faaliyetlerde sosyal itibarı en yüksek meslek gruplarından biri olarak din görevlilerinin özel bir rolü vardır. Evlilik hayatının kalitesini yükseltmiş, evlilik ilişkisini sağlıklı bir zemine oturtmuş ve huzurlu bir aile birlikteliğini yakalamış olan din görevlisi, anlatımlarıyla olduğu kadar, belki daha da fazla, yaşantısıyla toplum huzurunu teminde rol oynayacaktır. Bu bağlamda Daire Başkanlığı, “Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum” başlıklı bir Aile Okulu Projesini uygulanmaya koymuştur.

Projeye, görevi “topluma dinî rehberlik yapmak” olan din görevlilerinin dinî birikimlerine ek olarak evlilik ve aile ile ilgili doğru ve sağlıklı bilgi edinmelerine yardımcı olmak, aile yaşantılarına olumlu bir değişim kazandırmak suretiyle gerek vaaz ve irşat faaliyetlerinde gerekse sosyal ilişkiler içerisinde bu olumlu etkiyi görünür kılmak amaçlanmıştır.

İhtiyaç tanımından hareketle proje programında yer alan derslerden bazıları şunlardır:

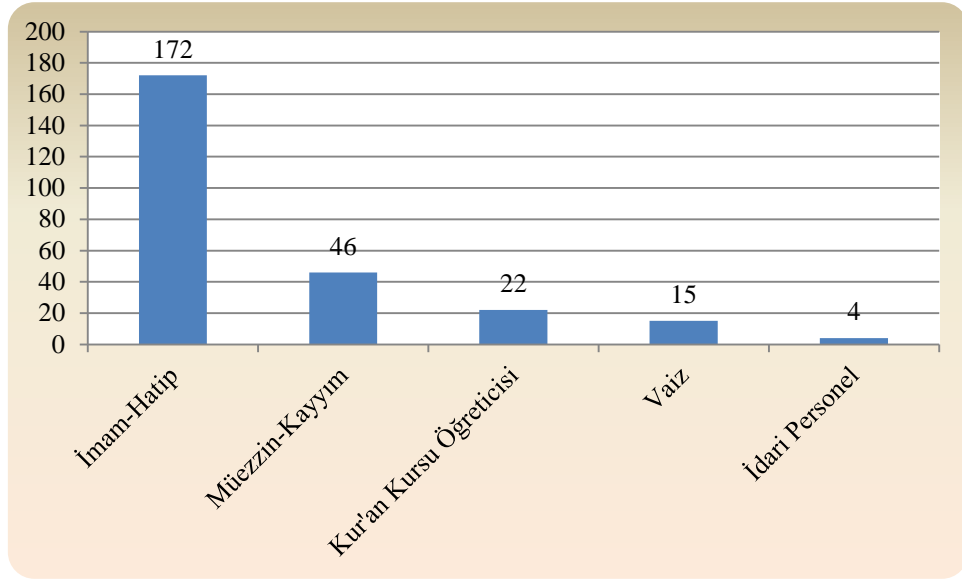
- Sağlıklı Birey-Sağlıklı İlişki
- Aile İçi İletişim
- Evlilik ve Boşanma Olgusu
- Kur'an ve Sünnet Işığında Ailede Muhabbet ve Merhamet
- Aileye Dış Müdahaleler
- Anne-Baba Sorumlulukları
- Anne-Baba-Çevre Hataları
- Çocukta ve Ergende Cinsel Eğitim

Proje bağlamında 28-29 Şubat - 01 Mart 2012 tarihleri arasında Antalya Müftülüğü din görevlilerine ve eşlerine yönelik bir program düzenlenmiş ve 112 personel eşleriyle birlikte programa katılmıştır.

Yıl içinde gerçekleşen Aile Okulu çalışmalarının ikincisi, 9-11 Mayıs 2012 tarihleri arasında Ordu Müftülüğüne bağlı 104 personelimizin ve eşlerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2012 yılının son eğitimi ise, 25-27 Eylül 2012 tarihleri arasında Konya'ya yapılmış ve Konya Müftülüğüne bağlı 100 din görevlisi eşleriyle birlikte programa katılarak sertifika almıştır.

Aşağıdaki grafikte; 2012 yılı boyunca Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum Projesi kapsamında eğitimlere katılan görevlilerimizin unvanlara göre dağılımı görülmektedir:



Grafik-7: Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum Projesine Katılan Personelimiz

b) Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi

BM Nüfus Fonu ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile müşterek yürütülen bu proje ile toplumda öncülük rolü bulunup vatandaşlarla sürekli diyalog halinde olan Diyanet İşleri Başkanlığı personeline kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık ve duyarlılık eğitimi verilmektedir. Böylelikle personelimizin konuyu farklı açılardan görme imkânı bulması ve aile içi şiddetin sona ermesi yolunda aktif rol üstlenmesi hedeflenmiştir.

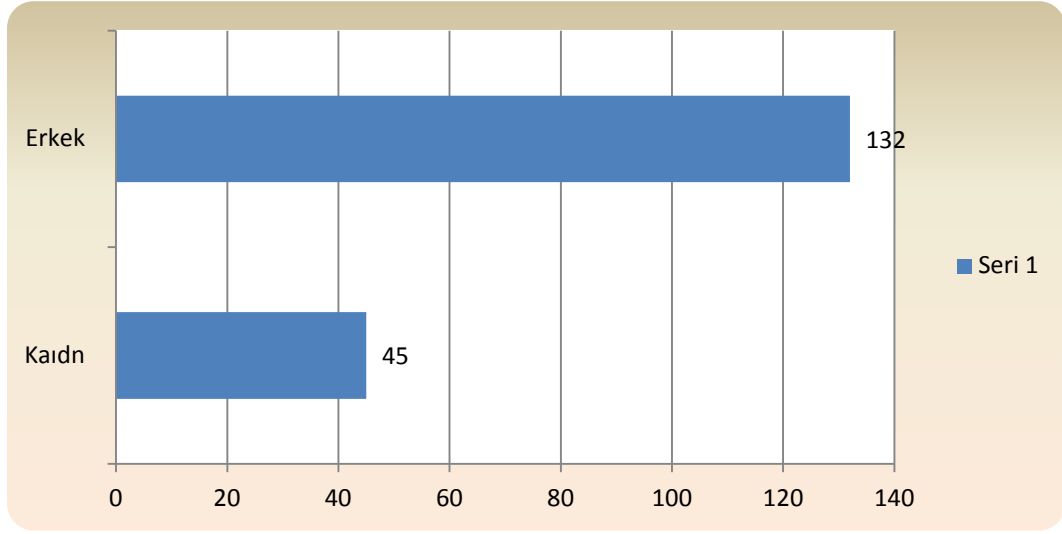
Proje eğitiminde yer alan konu başlıklarından bazıları şunlardır:

- Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konularına ilişkin genel bilgi
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nın şiddet, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı yaklaşımı
- İlgili kanun, ulusal ve uluslararası mevzuat ve genelgeler
- İletişim becerileri ve şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı
- İlgili kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirme bilgisi

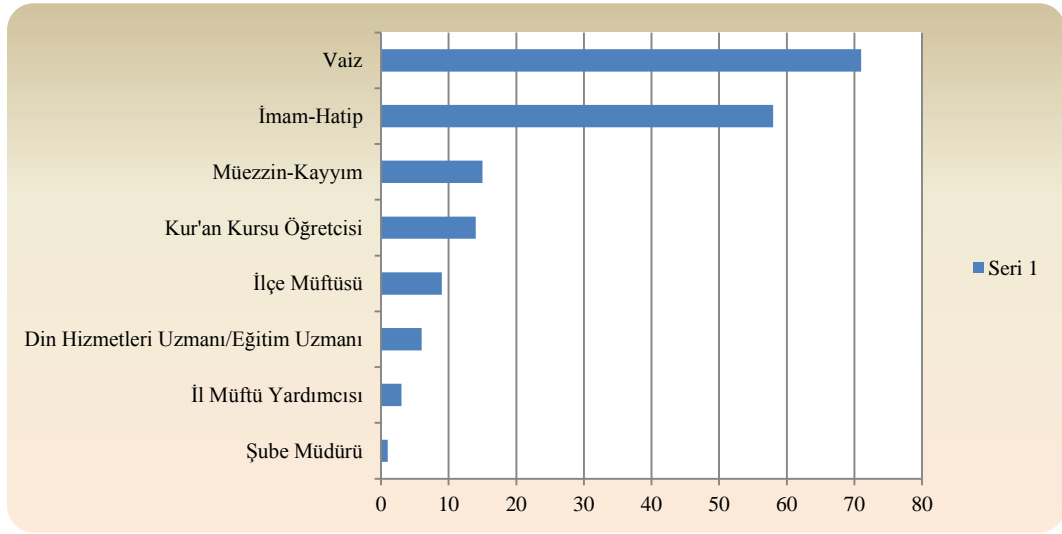
“Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması” projesinin İç Anadolu Bölgesi'ndeki personele yönelik olarak 18-22 Mayıs 2012 tarihinde Konya'da yapılan beşinci eğitici eğitimine Sivas ve Nevşehir İl Müftülüklerinden 22 personel, 7-11 Eylül 2012 tarihinde yine Konya'da yapılan altıncı eğitici eğitimine Kayseri ve Niğde İl Müftülüklerinden 27 personel katılmıştır.

Projenin İç Anadolu Bölgesi eğitimleri çerçevesinde bugüne kadar 8 eğitici eğitimi yapılmıştır. İç Anadolu'daki İl Müftülüklerinden toplam 177 personelin katıldığı eğitimler sonrasında, bu bölgedeki 13 ilde 16.500 din görevlisinin birer günlük alan eğitimleri 2012 yılı

itibariyle tamamlanmıştır. Aşağıdaki grafiklerde, katılımcıların cinsiyetleri ve unvanlara göre dağılımı gösterilmektedir:



Grafik-8: Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Projesi İç Anadolu Bölgesi Eğitimcilerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımı



Grafik-9: Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Projesi İç Anadolu Bölgesi Eğitimcilerinin Unvanlara Göre Dağılımı

Proje kapsamında Marmara Bölgesi'ndeki personele yönelik olarak 20-24 Şubat 2012 tarihinde İstanbul Avrupa Yakası 1. Eğitimci Eğitimi, 20-24 Mart 2012 tarihleri arasında ise İstanbul Anadolu Yakası Eğitimci Eğitimi İstanbul'da yapılmıştır. Bu eğitimlerde sertifika alan 44 eğitimci ile İstanbul İl Müftülüğü bünyesindeki 4500 din görevlisinin birer günlük alan eğitimleri gerçekleştirilmiştir. 2013 yılı için Marmara Bölgesi planlamaları devam etmektedir.

c) Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Bağlamında Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Projesi

Ekonomik, sosyal ve kültürel hakların hayata geçirilmesinde yaşanan sıkıntılar ve toplumu tehdit eden yoksulluk kaynaklı sorunlar konusunda din görevlilerimizin farkındalığının artırılması amaçlanmış, bu amaçla Uluslararası Af Örgütü ile işbirliği içerisinde bir proje yürütülmüştür. Proje, Uluslararası Af Örgütü'nün 2010 yılında başlattığı uluslararası düzeyde bir kampanyanın parçası olarak tasarlanmış ve temelde şunları hedeflemiştir:

- Aşırı yoksulluk ve açlığın bertaraf edilmesi,
- Ekonomik ve sosyal hakların kanunlar yoluyla düzenlenmesi,
- Dışlanma ve ayrımcılığın önlenmesi,
- Sorumlulukların paylaşılması ve işbirliği,
- Dinin yoksulluk ve sosyal dışlanma sorununda etkili bir çözüm olarak kullanılabilmesi.

Proje bağlamında 6-7 Mart 2012 tarihlerinde Şanlıurfa'da yapılan "Yoksulluk ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" atölyesine 25 personel katılmıştır. 2011 ve 2012 yılında üç atölye gerçekleştirilmiş olup toplamda 75 personel eğitim almıştır. İllerimizin yoksulluk oranları dikkate alınmak suretiyle projenin ülke genelinde yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

d) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Yürütülen Çalışmalar

22-23 Kasım 2012 tarihlerinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından Ankara'da düzenlenen "Evlilik Öncesi Eğitim Programı Çalıştayı"na Başkanlığımızı temsilen Daire Başkanımız Doç. Dr. Huriye Martı katılmıştır. Bakanlığın Aile Eğitim Programından bazı modüllerin seçilmesiyle evlilik öncesi adaylara eğitim vermek üzere yeni bir program oluşturulmasına yönelik çalışmalar sonucu evlilikte iletişim, sağlık ve hukuk konularına odaklanan bir set hazırlanmıştır. Aile İrşat ve Rehberlik Büroları aracılığı ile bu setin yurt genelinde tanıtılması, ayrıca Başkanlığımızın ilgili çalışmalarının da kaynak olarak kullanıldığı bir programla illerde evlilik öncesi eğitim kurslarının açılması planlanmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği içerisinde yürütülen bir diğer çalışma ise, kadın konuk evlerinde sunulacak manevi destek hizmeti ile ilgilidir. Bu çerçevede 12 Nisan 2012 tarihinde Bakanlığa bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Kadın Hizmetleri Daire Başkanlığı ile bir toplantı yapılmış, 81 ilimizde yaygınlaştırılması hedeflenen kadın konuk evlerinin tamamında Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu personeli tarafından manevi destek hizmeti sunulması, bu hizmetlerin standardize edilmesi ve hizmeti yürüten/yürütecek olan personele hizmet içi eğitim verilmesi karara bağlanmıştır.

4) Panel, Çalıştay ve Toplantılar

a) "Eşler arası İletişimde Dinî Değerlerin Rolü" Panel Dizisi

Aile bağlarının güçlendirilmesi ve eşler arası sağlıklı bir iletişimin kurulmasında dinî referanslardan yardım alınması konularında halka açık panel ve konferanslar düzenlenmenin

faydalı olacağı kanaatiyle yola çıkan Daire Başkanlığı, bu kapsamda 2012 yılı içerisinde yaklaşık 3000 vatandaşımıza ulaşmıştır.

Panellerde Eşler Arası İletişimin Dinî Temelleri ve Hz. Peygamber'in Örneğinde Anne-Baba-Çocuk İlişkisi başlıklı sunumlar yapılmış olup, ilk panel 11 Ocak 2012 tarihinde Bursa Merinos Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Doç. Dr. Huriye Martı ve Sedide Akbulut'un konuşmacı olduğu paneli Bursa İl Müftüsü Prof. Dr. Mehmet Emin Ay yönetmiştir.

Panel dizisinin ikincisi, 08 Şubat 2012 tarihinde Samsun Cemil Şensoy Kültür Merkezi'nde yapılmış, programa konuşmacı olarak Doç. Dr. Huriye Martı ve Abdurrahman Han katılırken panel başkanlığını Samsun İl Müftüsü Yrd. Doç. Dr. Hayrettin Öztürk üstlenmiştir.

Üçüncü panel, 09 Şubat 2012 tarihinde Samsun'un Çarşamba ilçesinde yoğun bir izleyici kitlesinin katılımıyla gerçekleştirilmiş, konuşmacılar Doç. Dr. Huriye Martı ve Sedide Akbulut olmuştur.

13 Mart 2012 tarihinde Kütahya Belediyesi Kültür Sarayında yapılan "Eşler arası İletişimde Dinî Değerlerin Rolü" panelinde, panel başkanlığını Kütahya İl Müftüsü Mustafa Üsküplü yapmış, Doç. Dr. Huriye Martı ve Abdurrahman Han konuşmacı olarak yer almıştır. Panel dizisinin 2013 yılında da sürdürülmesi planlanmaktadır.

b) Sosyal Hizmet Kurumlarında Görev yapan Personele Yönelik Müfredat Çalıştayı

Başkanlığımız ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında imzalanan protokol gereği çocuklara sosyal hizmet sunan kurum ve kuruluşlarda görev yapan personelimizin hizmet kalitesini artırmak amacıyla müfredat birlikteliğine gidilmesi planlanmaktadır. Bu bağlamda Ankara'da 1 Ocak 2012 tarihinde bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştaya Başkanlığımızdan ve Bakanlıktan yetkililerin yanı sıra, çocukluk dönemi din eğitimi ve manevi sosyal hizmetler alanında uzman olan akademisyenler katılmıştır. Sosyal Hizmet Kurumlarında Görev yapan Personele Yönelik Müfredat Çalıştayı tartışılarak tecrübe paylaşımına açılan sorular şu şekilde sıralanabilir:

1. Çocuklar dinî danışmanlık ve manevî destek programları açısından hangi yaş aralıklarına göre gruplandırılabilir?
2. Farklı yaş gruplarına, hangi konular, nasıl bir sıralama ile verilmelidir?
3. Sosyal hizmet kurumlarında kalan çocuklara ahlâkî ve dinî eğitim verilirken ailesiyle yaşayan çocuklardan farklı bir metot izlenmeli midir?
4. Konular anlatılırken hangi öğretim tekniklerinden ve materyallerden faydalanılabilir?
5. Kurumlara giden personele verilen hizmet içi eğitimlerde müfredata yönelik hangi dersler ele alınmalıdır?
6. Kurumlara hangi periyotlarla gidilmelidir?

Çalıştay sonunda sosyal hizmet kurumlarında din hizmeti sunan personele yönelik örnek bir müfredat ve el kitabı hazırlanmasının gerekli olduğu anlaşılmıştır.

c) Sevgi Evleri Ziyareti

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle 15 Nisan 2012 günü Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ ve Eşi Hatice Görmez, Başkan Yardımcısı Prof. Dr. H. Kamil Yılmaz, Din Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Yaşar YİĞİT, Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı Doç. Dr. Huriye MARTI ve beraberlerindeki heyet Ankara Pursaklar'da bulunan Saray Rehabilitasyon Merkezini ve Öğretmen Necla Kızılbay Huzurevini ziyaret etmiştir. Heyet ayrıca aynı kampüste bulunan Sevgi Evlerinde koruma altında olan çocuklara hediyeler sunarak onların hazırladığı Kutlu Doğum Programını izlemiştir.

d) Dünya Kadınlar Günü Programı

8 Mart Dünya Kadınlar Günü çerçevesinde, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ ve eşi Hatice Görmez Hanımefendinin katılımıyla Başkanlığımızda bir program gerçekleştirilmiştir. Ankara'daki resmi kurumların misafirhanelerinde ikamet etmekte olan Vanlı depremzede kadınların çocuklarıyla birlikte misafir edildiği programa 80 kişi katılmıştır.

e) İftar Programları

31 Temmuz 2012 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Ankara İl Müdürlüğüne bağlı çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında ikamet eden 12-15 yaş arası gençlere Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez'in katılımıyla bir iftar daveti verilmiştir. Davete gençlerden oluşan bir tasavvuf musikisi korosu eşlik etmiş ve 200 kişi katılmıştır.

9 Ağustos 2012 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi, Keçiören ve Çankaya İlçe Belediyeleri, Aile ve Sosyal Politikalar Ankara İl Müdürlüğüne bağlı 5 farklı kadın konuk evinde ikamet eden kadınlara ve çocuklarına iftar daveti verilmiştir. Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez ve eşi Hatice Görmez'in de teşrif ettiği davete 160 kişi katılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ
DİN HİZMETLERİ

SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ DİN HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri, son yıllarda toplumumuzun Başkanlığımızdan beklentileri yönünde, vatandaşlarımıza cami dışında manevi ve sosyal destek sunmak üzere yürütülen hizmetleri kapsamaktadır. İslam dinine mensup farklı dinî yorum çevreleri ve dinî-sosyal teşekküllerle sağlıklı ilişkiler tesis edilmesi, dinî ve millî kimliğimizi oluşturan değerleri korumaya yönelik faaliyetlerde bulunulması, kurban ibadetinin usulüne uygun ifa edilmesi, helal gıda ve vakit hesaplama gibi konular da dairenin önemli hizmet alanları içerisinde yer almaktadır.

İslam'ın hayatın her alanını kuşatması ve her kesimden insanımızın farklı zaman ve mekânda din hizmetlerine ihtiyaç duyması sebebiyle, bu hizmet cami ile sınırlandırılmaz. Bu anlamda Başkanlığımız personelinin cami görevlisi değil din görevlisi olarak isimlendirilmesi de çok isabetlidir. Bu bağlamda din görevlilerimizin cezaevi, huzurevi gibi kurumlar ile engelliler, mülteciler gibi dezavantajlı gruplara yönelik çalışmaları sosyal ve kültürel din hizmeti üst başlığı ile ifade edilmiştir. Bunların içinde helal gıdadan vakit hesaplamaya kadar uzanan geniş bir alan bulunmaktadır. Bu hizmet dallarında ki başarı, Başkanlığımızın toplum nezdindeki itibarını artıracak gibi din hizmetini toplumun bütün kesimlerine ulaştırmayı da mümkün kılacaktır. Böylece bir kamu kurumu olarak hem dinî anlamda hem toplumsal anlamda önemli bir sorumluluk yerine getirilmiş olacaktır.

Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığınca 2012 yılında yapılan faaliyetleri aşağıdaki şekilde tasnif etmek mümkündür:

A- KURBAN HİZMETLERİ

Ülkemizde kurban hizmetleri, “Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı” ve bu karara dayanılarak çıkarılan Yönetmelik ile Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu Kararları uyarınca hazırlanan ve Resmî Gazete’de yayımlanan “Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” hükümlerine göre yürütülmektedir.

Başkanlığımız, Kurban Bayramı’nda kurban kesmek isteyen vatandaşların kurbanlarını, dinî hükümlere, sağlık şartlarına ve çevre temizliğine uygun olarak, hayvana en az acı verecek şekilde bizzat kesmelerine veya vekâlet yoluyla kestirmelerine yardımcı olmak için tedbirler almakta ve bu tedbirleri toplumun tüm kesimlerine duyurmaktadır.

Başkanlığımız bu görevi yerine getirirken, Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu üyesi kurum ve kuruluşlar (İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı) ile işbirliği içerisinde çalışmaktadır.

1) Başkanlığımızca Yapılan Faaliyetler

Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu 23.02.2012 tarihinde toplanarak kurban bayramı münasebetiyle alınacak tedbirleri ve gündemindeki konuları görüşmüştür.

Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulunun 23.02.2012 tarihli ve 2012/1 nolu kararı gereği ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşturulan bir komisyonca hazırlanan “2012 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” 28 Ağustos 2012 tarihli ve 28395 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Tebliğ'in 5'inci maddesinin (a) fıkrası uyarınca Türkiye genelinde kurulan kurban satış ve kesim yeri adresleri ile daha önceki yıllarda vatandaşlarımıza kurban hizmetleri konusunda yardımcı olmak üzere hazırlanan Kurban Rehberi bu yıl da Başkanlığımız ve Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu ile il ve ilçelerdeki Kurban Hizmetleri Komisyonu üyesi kurum ve kuruluşların web sitelerine yüklenmiştir.

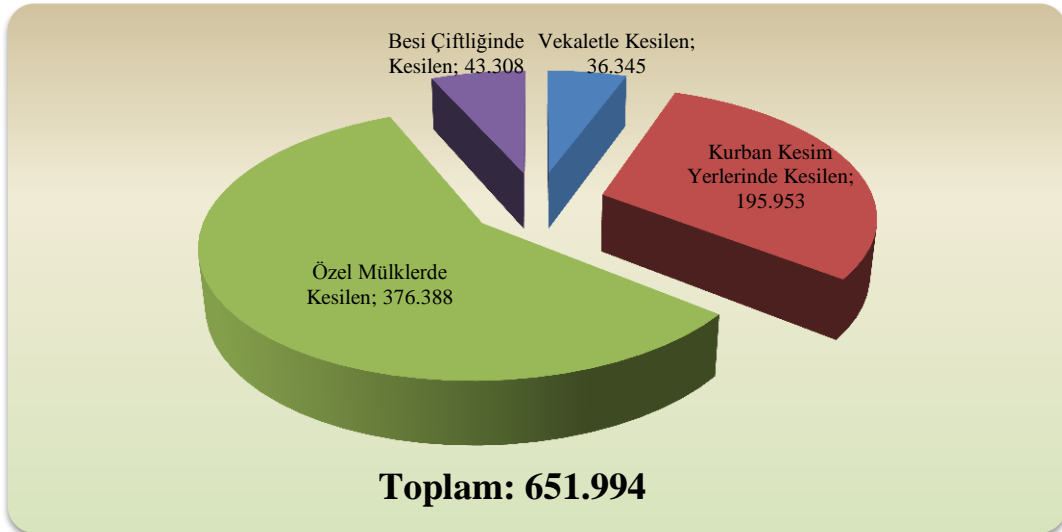
Bayram öncesi cuma vaazlarında, hutbelerde, radyo ve TV programlarında; kurban ibadetinin bir yardım toplama kampanyası olmadığı, kesimsiz kurbanın veya kurban yerine maddi yardım yapmanın kişiyi kurban borcundan kurtarmayacağı, kurban kesiminde çevre ve sağlık şartlarına riayet etmenin gerekli olduğu, satış ve kesim yerlerinde görülen bir takım aksaklıklar bahane edilerek veya hayvan haklarının ihlal edildiği gibi hususlar ileri sürülerek kurban ibadetinin esasını tartışmaya açmanın doğru olmadığı konuları halkımıza duyurulmuştur.

Ayrıca, Anadolu'da hayvanlarda görülen ŞAP hastalığının, Trakya bölgesine geçişini önlemek üzere İstanbul'un Avrupa yakası da dâhil Trakya bölgesine kurbanlık hayvan sevkinin yapılmaması hususu vaazlar ve hutbeler yoluyla duyurulmuştur.

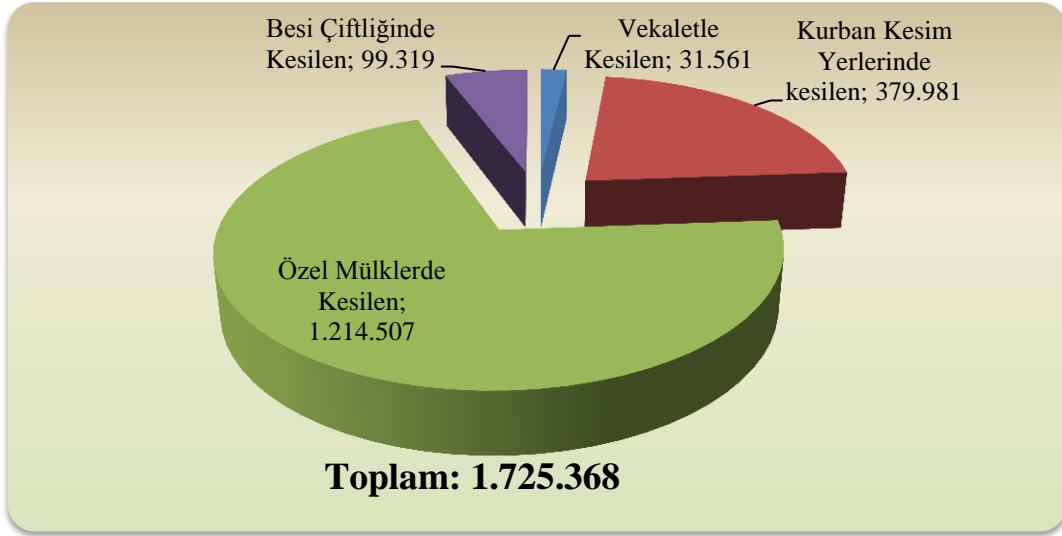
Kurban konusunda vatandaşlarımızı aydınlatmak amacıyla "2012 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ" ekinde bütün illere gönderilen duyuru din görevlilerince vaaz, hutbe, mahalli radyo ve televizyon programları, basın yayın organları aracılığı ile vatandaşlarımıza duyurulmuştur.

Ayrıca kurban ibadeti ile ilgili dinî bilgiler, kurbanla ilgili sıkça sorulan sorular ve cevapları, kurban kesim duası, bayram namazı vakitleri, bayram namazının kılınışı, vekâlet yoluyla kurban kesimi ve vekâlet yoluyla kurban kesimi konusunda Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı Başkanlığımız web sitesi din hizmetleri bölümünde yayımlanmıştır.

Ülkemiz kurban potansiyelini belirlemek amacıyla, kesilen kurban sayılarının tespitine yönelik İl Müftülüklerinden gelen raporlar tablo halinde aşağıya çıkarılmıştır.



Grafik-1: 2012 Yılı Kurban Bayramında Kesilen Büyükbaş Hayvan Sayısı



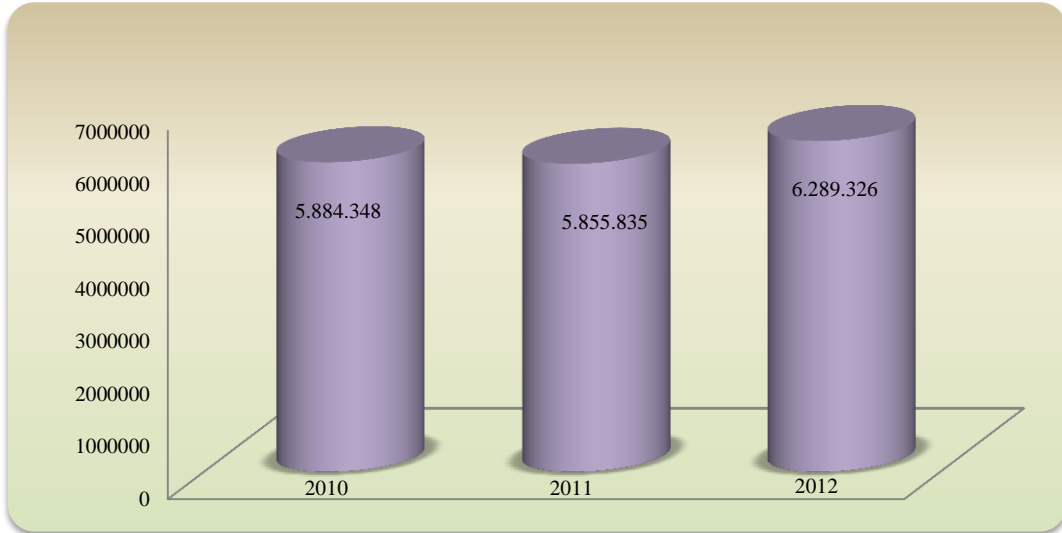
Grafik-2: 2012 Yılı Kurban Bayramında Kesilen Küçükbaş Hayvan Sayısı

Buna göre ülkemizde 651.994 büyükbaş ve 1.725.368 küçükbaş olmak üzere toplam 2.377.362 kurban kesilmiştir.

Her büyükbaş hayvanın 7 kişi adına kesilebileceği gerçeğinden hareketle $651.994 \times 7 = 4.563.958$ hisse büyükbaş ve 1.725.368 de küçükbaş hayvan olmak üzere toplam 6.289.326 kişinin 2012 yılında kurban kestiği sonucunu çıkarmak mümkündür.

Vekâletle kurban kesim organizasyonu yapan kurum ve kuruluşların vekâlet aldıkları kurbanların sayısı bu rakamlara dâhil değildir.

Son üç yıl içerisinde ülke genelinde 2010 yılında 5.884.348, 2011 yılında 5.855.835, 2012 yılında ise 6.289.236 hisse kurban kesilmiştir.



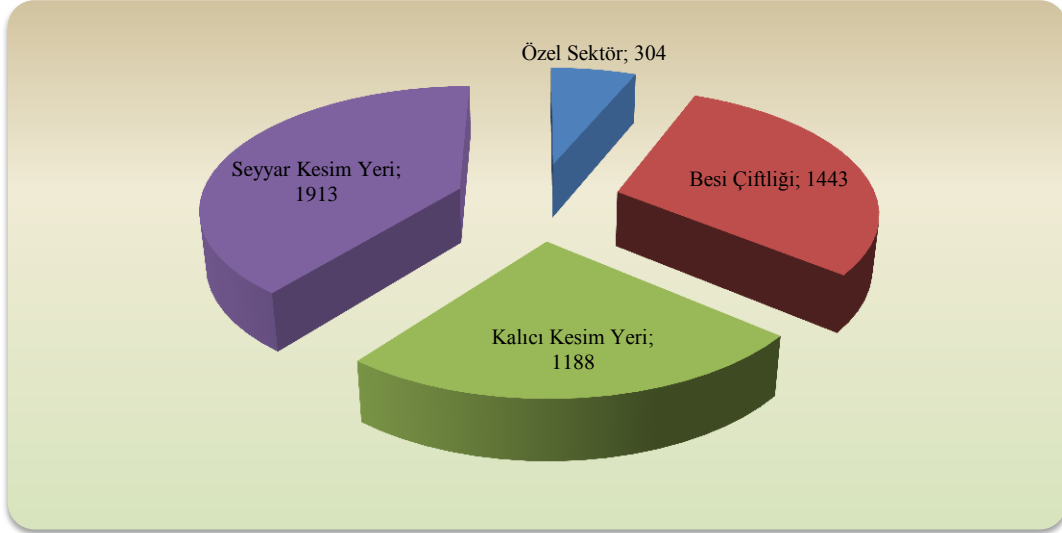
Grafik-3: Yıllara Göre Kesilen Kurban Sayıları

2) İl ve İlçe Kurban Hizmetleri Komisyonlarınca Yapılan Faaliyetler

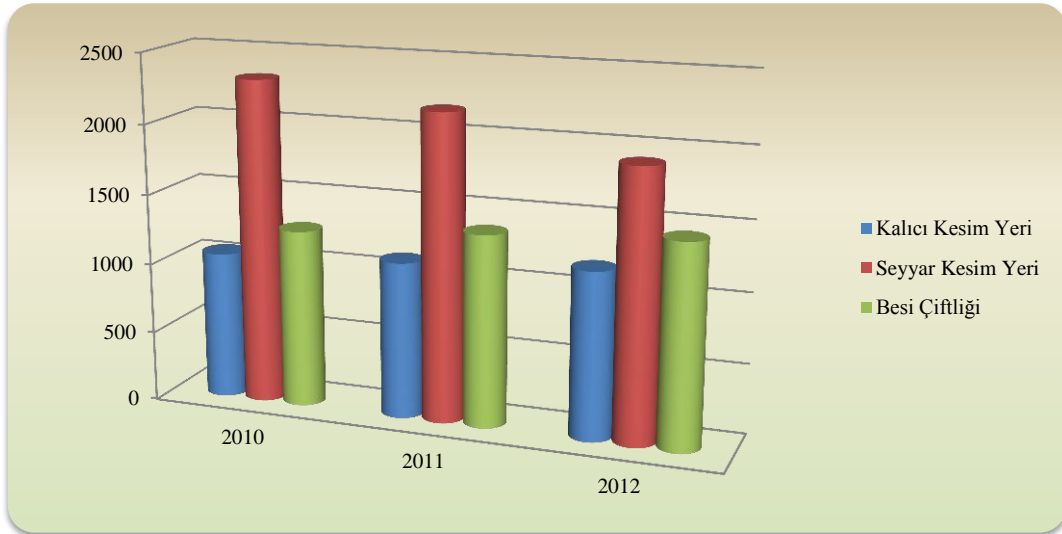
İl ve ilçe Kurban Hizmetleri Komisyonları gerekli kararları almış ve uygulamaları denetlemişlerdir. Kurban komisyonları tarafından il ve ilçelerde uygun yerlerde “Kurban Satış Yerleri” ve “Kurban Kesim Yerleri” oluşturulmuştur.

Konu ile ilgili il müftülüklerimizden Başkanlığımıza ulaşan raporlardan 2012 yılında 1593 adet kurban satış yerinin hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Yine Kurban Hizmetleri Komisyonları, kalıcı ve seyyar olmak üzere kurban kesim yerleri belirlemiş ve oluşturulan bu yerleri halkımıza duyurmuşlardır. 1188 adet kalıcı kesim yeri, 1913 adet seyyar kesim yeri, 1443 adet besi çiftliği ve 304 adet özel sektöre ait mezbaha da kesim yeri olarak belirlenmiştir.

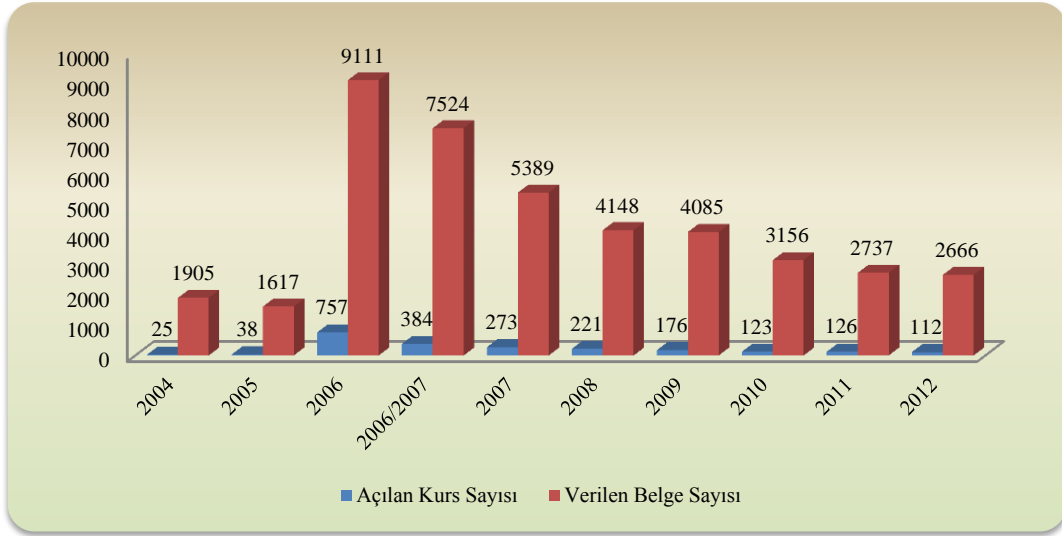


Grafik-4: 2012 Yılı Kurban Kesim Yeri Dağılımı



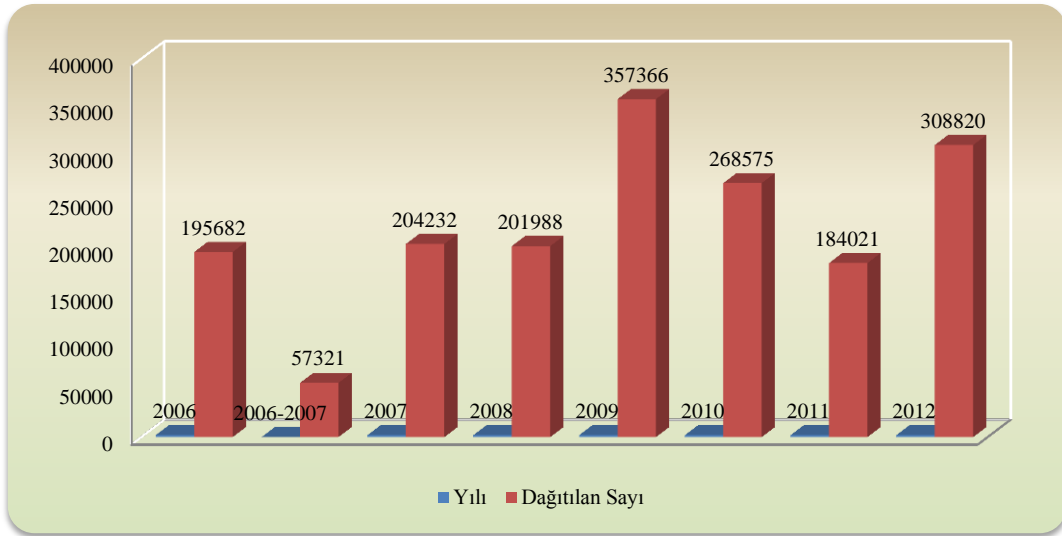
Grafik 5: 2009-2012 Yılları Arasında Hazırlanan Kurban Satış ve Kesim Yerleri Sayısı

2012 yılında Halk Eğitim Merkezleri ile işbirliği yapılarak 112 adet kurban kesim elemanı yetiştirme ve geliştirme kursu düzenlenmiş, 2666 kişiye kurs bitirme belgesi verilmiştir. Bugüne kadar 2502 kurs açılmış ve 42338 kişiye kurs bitirme belgesi verilmiştir.



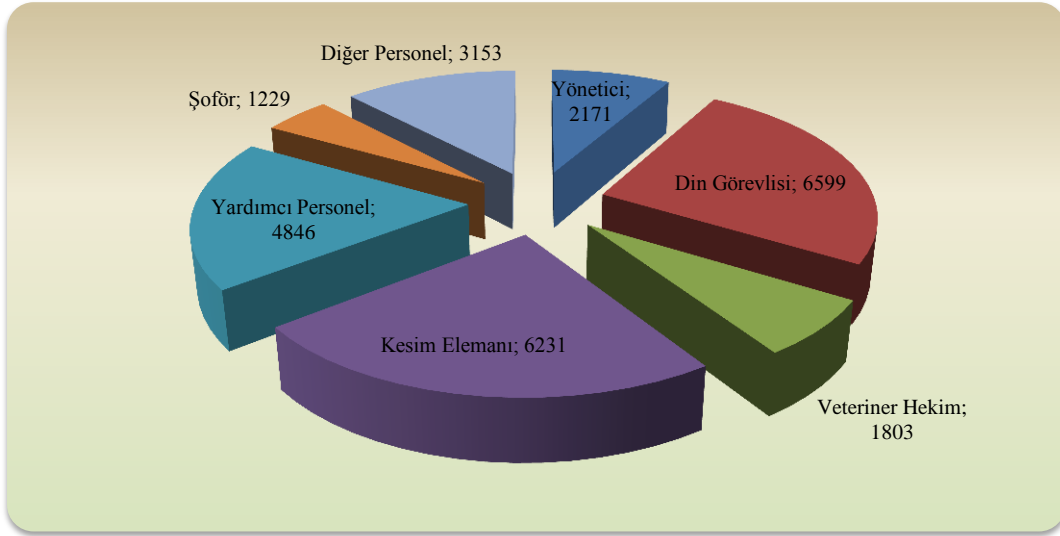
Grafik 6: 2004-2012 Yılları Arasında Açılan Kurs ve Verilen Kurs Bitirme Belge Sayısı

Vatandaşlarımızın kurban konusunda bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar çerçevesinde Başkanlığımızca hazırlanan Kurban Rehberi, resimli hale getirilerek güncelleştirilmiş, 2012 yılı Kurban Bayramı'nda il ve ilçe müftülüklerimiz tarafından 308.820 adet bastırılarak ücretsiz dağıtılmıştır. Müftülüklerimiz tarafından bugüne kadar ücretsiz olarak dağıtılan 1.778.015 adet Kurban Rehberi, halkı bilgilendirmede önemli bir rol oynamıştır.



Grafik 7: 2006-2012 Yılları Arasında Dağıtılan Kurban Rehberi Sayısı

Kurban hizmetlerinin aksamadan yerine getirilmesi amacıyla personelimizden ve bazı kurumlardan da görevlendirmeler yapılmıştır. 2012 yılı Kurban hizmetlerinde 2171 yönetici, 6599 din görevlisi, 1803 veteriner hekim, 6231 kesim elemanı, 4846 yardımcı personel, 1.229 şoför ve 3153 diğer personel olmak üzere toplam 26032 personel görevlendirilmiş ve ücretleri kurban hizmetleri komisyonlarınca belirlenen miktarlar üzerinden ödenmiştir.



Grafik 8: 2012 Yılı Kurban Bayramında Görevlendirilen Personel Dağılımı

3) Vekaletle Kurban Kesim Organizasyonları

Şehirleşme kültürü ile paralel olarak kurban ibadetinin sağlıklı ve hijyenik koşullarda yerine getirilmesinde de belli bazı kurallar ve kolaylıkların getirilmesi zarureti bulunmaktadır. Bu zaruret sonucu, son yıllarda çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından vekâletle kurban kesim organizasyonları yapılmaktadır. İnsanların, hem ibadetlerini yerine getirecek olmalarının verdiği huzur, hem de ibadet yaparken diğer insanlara yardım etmenin gönül rahatlığı, vekâletle kurban kesim kampanyalarına rağbeti arttırmıştır.

Başkanlığımız, halkımızın kurban ibadetini kolaylıkla yerine getirebilmeleri amacıyla Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonu düzenlemektedir. Bunun dışında Kızılay, Mehmetçik Vakfı, Türk Hava Kurumu, İnsani Yardım Vakfı (İHH), Deniz Feneri Derneği, Yardımcı Derneği, Türkiye Gaziler Vakfı, Hayat Ağacı Derneği, Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği, İstanbul Uluslararası Kardeşlik ve Yardımlaşma Derneği, Cansuyu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği, Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı, Yeryüzü Doktorları, Dost Eli gibi kurum ve kuruluşlar da vekâlet yoluyla kurban kesim organizasyonları yapmaktadır.

Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile 25 Ekim 2012 tarihinde idrak edilen Kurban Bayramı münasebetiyle yurtiçi ve yurtdışındaki vatandaşlarımızdan kurbanlarını vekâlet yoluyla kestirmek isteyenlere yardımcı olmak amacıyla “Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonu” düzenlenmiştir. Bu organizasyonda; bağışlanan kurbanların bir bölümü ülkemizde, bir bölümünü de bedelleri gönderilerek yurtdışındaki planlanan ülkelerde büyükelçilikler ile din hizmetleri müşavirlikleri/ataşelikleri nezaretinde kestirilmiştir. Kurban etlerinin yurtiçinde fakir ve muhtaç vatandaşlarımız ile Kur’an kursu öğrencilerine, öğrenci yurtlarına, depremzedelere, yurtdışında ise ihtiyaç sahibi soydaş ve dindaşlarımıza dağıtılması amaç olarak benimsenmiştir.

Bu amaçla oluşturulan komisyon tarafından alınan kararlar çerçevesinde:

2012 yılı Vekalet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonu çerçevesinde kurban fiyatlarının belirlenmesi amacıyla gerekli piyasa araştırması yapılmış, ilgili komisyonca yurtiçinden organizasyona katılarak kurbanını kestirmek isteyen vatandaşlarımız için bir kurban bedeli

(tüm masraflar dâhil) 550.00-TL, yurtiçinden organizasyona katılarak yurtdışında kurbanını kestirmek isteyenler için bir kurban bedeli (tüm masraflar dâhil) 380.00-TL ayrıca yurtdışından katılanlar için de, Almanya, Hollanda, Avusturya, Belçika, Fransa, İngiltere vb. Avrupa ülkelerinden katılacaklar için 160.- AVRO, Amerika Birleşik Devletleri için 200.- USD, Danimarka için 1.170 DKK, İsveç için 1.380 SEK, Norveç için 1.190 NOK, İsviçre için 230 SFR ve Avustralya için 200 AUD olarak belirlenmiştir.

Organizasyonun daha geniş kitlelere ulaştırılması ve vatandaşlarımızı kampanya konusunda aydınlatmak amacıyla, yurtiçi ve yurtdışı olmak üzere yeterli sayıda afiş ve el ilanları bastırılarak Başkanlığımız ile Türkiye Diyanet Vakfının yurtiçi ve yurtdışı teşkilatlarına gönderilmiştir. 2011 yılında organizasyona katılan vatandaşlarımıza SMS gönderilerek 2012 yılı organizasyonunun başladığı bildirilmiş, ayrıca birer mektup ile yeterli sayıda bastırılan “Kurban Tanıtım Broşürü” gönderilerek kendilerine kurban organizasyonu konusunda bilgi verilmiştir. Kurban ibadeti ve vekâletle kurban kesim organizasyonunu tanıtmak ve duyurmak için Kurban Bayramı öncesi Cuma günü yurtiçinde ve yurtdışında camilerde hutbe okunması temin edilmiştir.

Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonunun Başkanlık ve Vakıf internet sitelerinde tanıtımı yapılmış, Türkiye genelinde yayın yapan gazetelerde gerekli duyurular yapılmıştır.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ 'in kurbanın dini boyutu ve yapılan çalışmaları ihtiva eden konuşmalarının yer aldığı 14 dakikalık sinevizyon hazırlanarak 5.000 adet çoğaltılmış ve yurtiçi ve yurtdışı teşkilatına afiş ve el ilanı ile birlikte gönderilmiştir.

2011 yılında otel tipi hacca ve umreye giden vatandaşlarımıza Vekâletle Kurban Organizasyonu hususunda cep telefonu ve sabit telefonlarla gerekli duyurular yapılmıştır.

Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve Dışişleri Bakanlığı ile koordine edilerek Sudan, Senegal, Etiyopya, Irak, Pakistan, Nijer, Afganistan, Gürcistan, Uganda, Belarus, Azerbaycan, Mali, Moğolistan, Kırgızistan, Tanzanya/Zanzibar, Ruanda, Arakan, Bangladeş ve Somali’de kesilecek kurbanlara nezaret etmek üzere Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfından 59 personel anılan ülkelere görevlendirilmiştir.

2012 yılı Vekalet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonu’na yurt içinden 6.074, yurt dışından da 49.865 olmak üzere toplam 55.939 hisse katılım olmuştur.

Gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında kurban kesilmesi planlanan yerlere gönderilen yazılarda adına kurban kesilecek vatandaşlarımızın isim listeleri bildirilmiş, kurbanlar dinî usul ve kaidelere, hijyen ve sağlık şartlarına uygun olarak kestirilmiş, kesimler kamera ya da fotoğraflarla görüntülenmiştir.

4) Basında Kurban Hizmetleri

a) Genel Kurban Hizmetleri

2012 yılında kurban hizmetleri ile ilgili basınımda genelde olumlu olmakla birlikte, az da olsa olumsuz haberlere yer verilmiştir. Bu haberlerde kurban ile doğrudan ve dolaylı olmak üzere birçok farklı konuya değinilmiştir.

Basında çıkan haberlere bakıldığında kurbanlık hayvanlar için alınacak önlemler, kurbanlık fiyatları, kurbanlık hayvan sayısının bu yıl yeterli olduğu Et ve Balık Kurumunca önceki yıllarda olduğu gibi kurbanlık ithal etmesine gerek olmadığı, taksitli satış kampanyaları,

Anadolu ve Trakya'da kurbanlıkların ayrı ayrı satılacağı gibi haberler diğerlerine oranla daha fazla yer almıştır. Daha sonra kurban keserken dikkat edilmesi gereken hususlara değinilen haberler gelmektedir. Basında yer alan bir kısım haberde de kurbanlık hayvanların yaşlarının kaç olması gerektiği, hormonla beslenip beslenmedikleri, hamile olup olmadıkları, hadım edilmiş hayvanlardan kurbanlık olup olmayacağı gibi konular işlenmiştir. Bazı gazetelerde de Kurban Bayramı'nın ekonomik açıdan ülke ekonomisine canlılık getirdiği ifade edilmiş, ayrıca kurban kesmenin sosyal ve dinî önemine vurgu yapılmıştır.

Gazetelerde, Din İşleri Yüksek Kurulunun kurbanla ilişkin açıklamaları, kurban satış ve kesim yerleri olarak belirlenen alanların adresleri, büyükbaş ve küçükbaş kurban fiyatları, kurban satıcılarının zorlu yaşamı, çocukların önünde kurban kesilmemesi gerektiği, kurbanın bayramın ilk üç gününde kesildiği, kurban derilerinin toplanması ile ilgili hususlar, kurban satış yerlerinde sahte paraya dikkat edilmesi gerektiği, kredi kartı ile kurban satışlarının yapıldığı, vade uygulamasına başlandığı, Diyanet İşleri Başkanlığının kredi kartı uygulamasını uygun gördüğü gibi hususlara değinilmiştir.

Yine kurbanla eziyet edenlere, ehliyetsiz kişilere kurban kestirenlere, kurbanı usulsüz ve sokakta kesene verilecek cezalar, kurban kesim yerinde kurban ile temasta bulunan kasap ve diğer kişilerin eldiven, kolluk ve çizme kullanmaları gerektiği, etin işlenmesi ve tüketilmesi ile ilgili konulara yer verilmiştir.

b) Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonları

Vekâletle kurban kesim organizasyonları ile ilgili basında yer alan haberlerin büyük çoğunluğunu, organizasyon yapan kurum ve kuruluşlara dair haberler oluşturmaktadır.

Haberlerde Türkiye Diyanet Vakfı, Kızılay, Mehmetçik Vakfı, Türk Hava Kurumu, İnsani Yardım Vakfı (İHH), Deniz Feneri Derneği, Yardımcı Derneği, Türkiye Gaziler Vakfı, Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı, Hayat Ağacı Derneği, Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği, İstanbul Uluslararası Kardeşlik ve Yardımlaşma Derneği, Cansuyu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği, Yeryüzü Doktorları, Dost Eli gibi kurum ve kuruluşların vekâletle kurban kesim organizasyonları, organizasyonların kurban kesim sayıları ve kampanyaların tanıtımı ve detaylarından bahsedilmektedir.

İkinci sırada, vekâletle kesilen kurbanların dağıtım ve paylaşımı konusu yer almaktadır. Bu yıl yurtiçinde kesilen kurbanların çoğunlukla Suriyeli mültecilerin bulunduğu bölgelerde kesildiği ve mültecilere dağıtıldığı ve yurtdışındaki fakir bölgelere gönderildiği aktarılmaktadır.

Ayrıca vekâletle kurban kesim organizasyonları ile ilgili köşe yazılarında ise, bu organizasyonların teşvik edilmesi, vekâlet verilirken dikkat edilmesi gereken hususlar, modern dünyada vekâletle kurban kesim kampanyalarına rağbetin arttığı, Kurban Bayramı ve yoksulluk gibi konular dikkat çekmektedir. Bu yılki köşe yazılarında kurbanların yurtdışında kestirilmesine yönelik tenkitlere yer verilmemiş bilakis fakir ülkelere yardım yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

B- MADDE BAĞIMLILIĞI İLE MÜCADELE

Başkanlığımız, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) çalışma gruplarına ve çalışma alanının

belirlenmesi amacıyla talep azaltımı alanında yapılan toplantılara, bağımlılık yapıcı madde, madde kullanımı ve bağımlılığı ile mücadele çalışmalarına ve koordineli toplantılara din hizmetinin temel ilke ve hedeflerinden dolayı katkıda bulunmaktadır.

Başkanlığımız, kurumlar arası toplumsal iş bölümünde üzerine düşen görevi önemli ölçüde camilerde hutbe ve vaazlar, basılı, süreli, sesli, görsel yayınlarla, farklı konulara tahsis edilmiş konferans, sempozyum, seminer, panel ve mahallî radyo ve TV'lerde düzenlenen dinî muhtevalı programlar yoluyla yapmaktadır.

2012 yılı zararlı alışkanlıklarla ilgili ülke genelinde 1059 vaaz yapılmış, 33 hutbe okunmuş, kadınlara yönelik 125 vaaz gerçekleştirilmiş, sigarayla ilgili 17 hutbe okunmuş, 102 vaaz gerçekleştirilmiştir. Madde Bağımlılığı ile Mücadele kapsamında TUBİM ile koordineli olarak Ankara ili Polatlı ilçesinde, Antalya Merkez, Manavgat ve Alanya ilçelerinde, Sivas Merkez ve Yıldızeli ilçesinde toplam 1.095 din görevlisine “uyuşturucu ve uyuşturucuya karşı din görevlisinin etkin mücadelesi” konulu seminer verilmiştir.

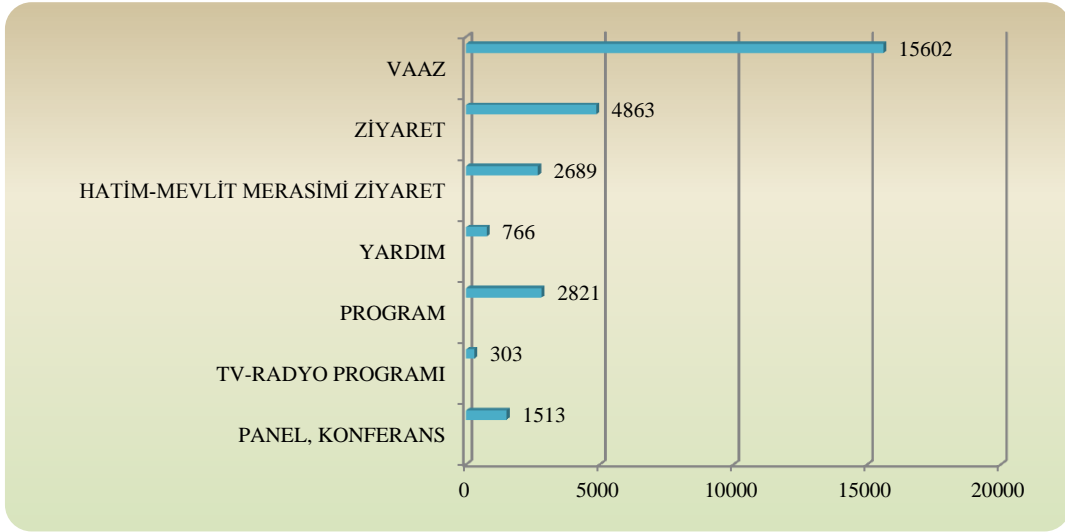
Diyanet İşleri Başkanlığı ve TDV yayınlarından, “Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri”, “Madde Bağımlılığı”, “Gençlik Sorunları ve İntihar”, “Sigara, Alkol, Uyuşturucu Zararları ve Dini Hükümü” ile “Alkol Kullanma ve Madde Bağımlılığının Zararları” isimli kitaplar yayımlanmış, Diyanet Aylık Dergi’de zararlı alışkanlıklardan korunma ile ilgili makaleler yer almıştır. Başkanlığın 2012-2016 yılları stratejik planı çerçevesinde ülkemiz genelinde din görevlilerimize ve vatandaşlarımıza yönelik olarak madde bağımlılığı ile mücadele alanında faaliyetlere devam edilecektir.

C- 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜNDE YAPILAN FAALİYETLER

Şehitlik ve gazilik dinî ve millî anlamda büyük önemi olan, ülkenin bekası, milletin birliği açısından son derece önemli iki kavramdır. Toplumsal anlamda birlik ve beraberliği pekiştirmek, şehit yakınlarına destek vermek, gazilerin hayatlarını onurlu ve itibarlı bir şekilde sürdürmelerine katkı sağlamak Başkanlığımızca bir görev olarak telakki edilmektedir. Bu amaçla çıkarılan kanun hükümleri çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı çalışmaların önemli bir parçasını oluşturmak üzere 2012 yılında şu faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

1-Yurtiçi Faaliyetleri

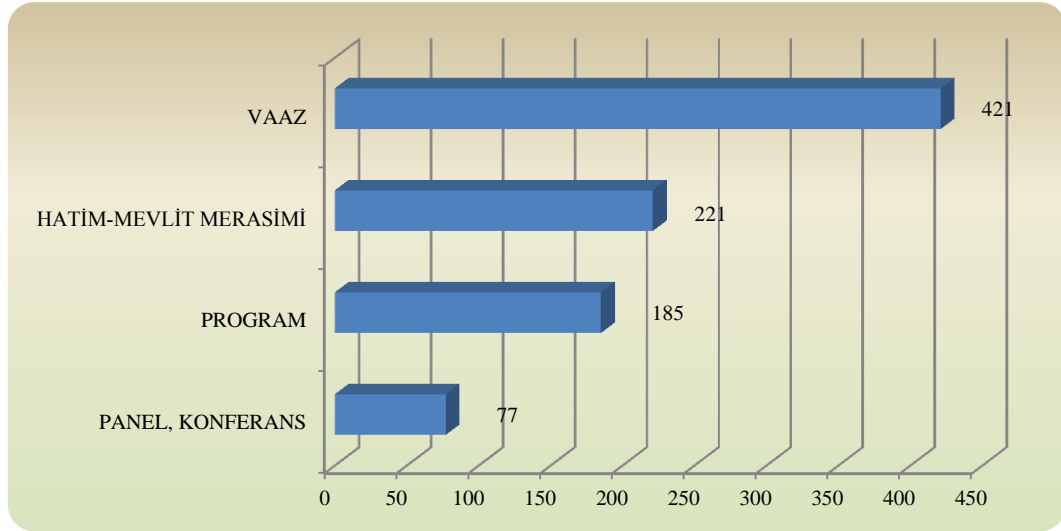
Yurtiçinde gerçekleştirilen faaliyetlerin başında **15.602** sayı ile konuyla ilgili yapılan vaazlar gelmektedir. İkinci sırada **4.863** sayı ile şehit ve gazi yakını ziyaretleri vardır. Diğer faaliyetler ise sırasıyla, **2.821** sayı ile anma programı, mevlit merasimi **2.689**, panel ve konferanslar **1.513**, yardımda bulunulan şehit yakını ve gazi **766**, TV ve radyo programı **303** olarak bildirilmiştir. Bu özel günün anlam ve önemi söz konusu hafta boyunca camilerimizde halkımıza anlatılmıştır.



Grafik 9: 18 Mart Şehitler Günü'nde Gerçekleştirilen Yurtiçi Faaliyetleri

2-Yurtdışı Faaliyetleri

Yurtdışından gelen verilere göre 18 Mart Şehitler Günü'nde gerçekleştirilen faaliyetlerden ilk sırada **421** adetle vaaz gelmektedir. İkinci sırada **221** adet ile mevlit merasimi yer almıştır. Diğer faaliyetler sırasıyla, anma programları **185**, panel ve konferanslar **77** olarak bildirilmiştir.



Grafik 10: 18 Mart Şehitler Günü'nde Gerçekleştirilen Yurtdışı Faaliyetleri

18 Mart Şehitler Günü münasebetiyle yurtdışında düzenlenen panel sayısı sadece **13** olup hedef kitleye göre gruplandırılmıştır. Buna göre halka yönelik **8** adet, kadınlara yönelik **3** adet, **2** adet de din görevlilerine yönelik panel gerçekleştirilmiştir.

3) Basında 18 Mart Şehitler Günü

18 Mart Şehitler Günü ile ilgili ulusal ve yerel gazetelerin, dergilerin tamamına yakınında konu ile ilgili haberlere yer verilmiştir. Köşe yazılarında ve konulu denemelerde şehitlik, Çanakkale Zaferi ve şehitlerimiz ile hatırlatmalar yapılmıştır.

Ayrıca hem kurumsal hem de yerel ve özel internet sitelerinde konu işlenmiş, bu güne dair gerçekleştirilecek faaliyetler ilan edilmiştir. Çeşitli etkinliklerin davetiyeleri ve mesajlar yayınlanmış, şehitlik, şehitlerimiz, vatanımızın birlik ve beraberliği konularına yer verilmiştir.

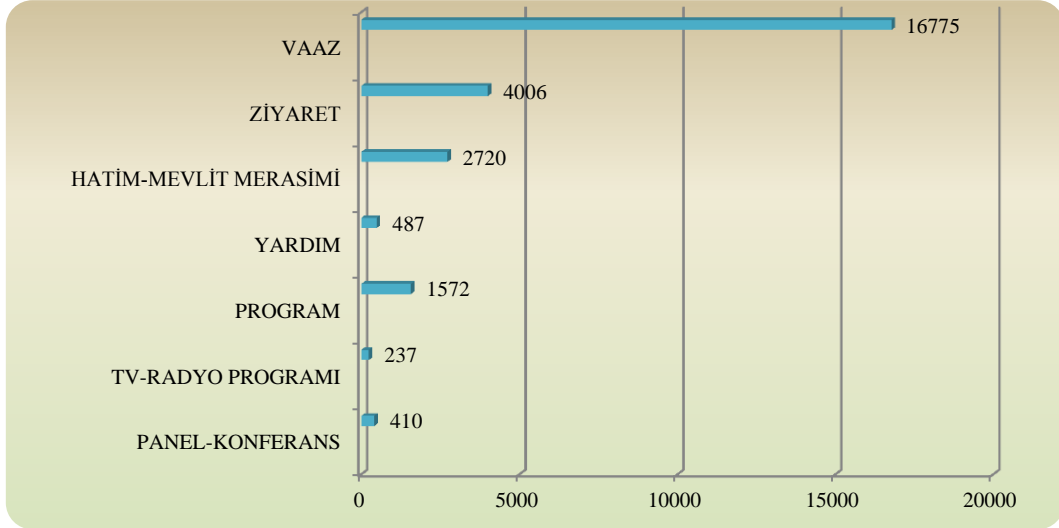
D-19 EYLÜL GAZİLER GÜNÜNDE YAPILAN FAALİYETLER

Şehitlere yönelik faaliyetlerde olduğu gibi, gazilere yönelik olarak da her yıl çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu faaliyetlerin amacı, halen hayatta olan gaziler ile onların yakınlarına manevi destek hizmeti vermek, gazilerin onur ve itibarlarına layık bir hayat sürmelerine katkı sağlamaktır.

Bu amaçla 2012 yılında yapılan faaliyetler şunlardır:

1-Yurtiçi Faaliyetleri

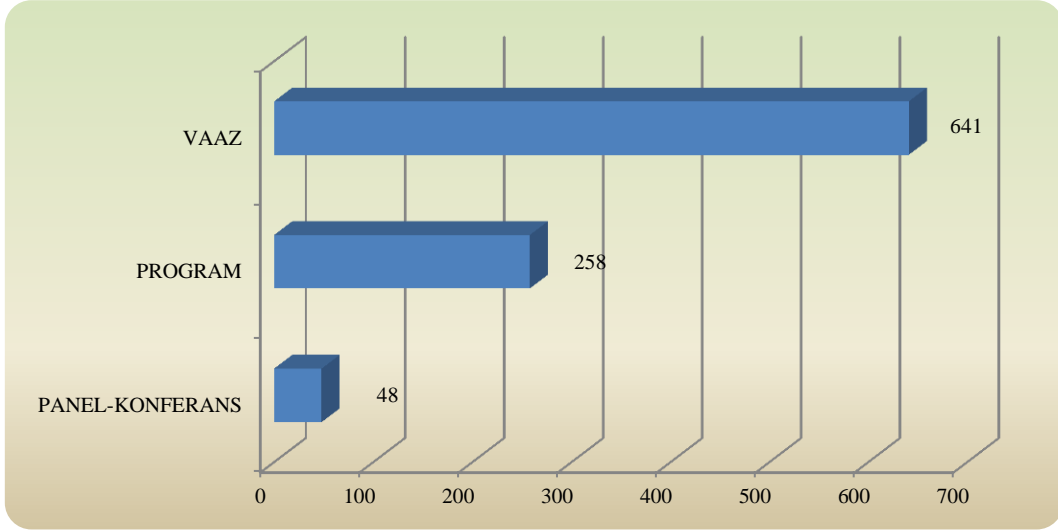
02 Ağustos 2012 tarihinde Ankara’da ikamet eden şehit aileleri ve gazilerden 200 kişiye Diyanet İşleri Başkanlığı’nda iftar yemeği verilmiştir. İftara katılan misafirlere Başkanlığımız yayınlarından 200 adet seçme dualar, 200 adet Kur’an-ı Kerim ve 200 adet ilmihal hediye edilmiştir.



Grafik 11: 2012 Yılı 19 Eylül Gaziler Günü Yurtiçi Faaliyetleri

2-Yurtdışı Faaliyetleri

19 Eylül Gaziler Gününde yurtdışından gelen verilere göre; ilk sırada **641** ile vaaz, ikinci sırada **258** ile yapılan programlar, üçüncü sırada ise 48 panel ve konferans olarak beyan edilmiştir.



Grafik 12: 2012 Yılı 19 Eylül Gaziler Günü Yurtdışı Faaliyetleri

3) Basında 19 Eylül Gaziler Günü

19 Eylül Gaziler Günü ile ilgili hemen hemen bütün ulusal ve yerel gazetelerde, dergilerde, internet sitelerinde haberler yapılmış, mesajlar yayınlanmış, gazilik, gazilerimize borcumuz, vatanımızın birlik ve beraberliği konularına yer verilmiştir. Ayrıca köşe yazıları ile de konu derinlemesine işlenmiştir.

Basında Türkiye Muharip Gaziler Derneğinin şubeleri vasıtasıyla yapılan törenlerden bahsedilmiştir. Siyasilerin Gaziler Gününe dair mesajları aktarılmıştır. Milletimizin dirlik ve düzeni için elimizden geleni yapmamız gerektiği konusunda hatırlatmalar yapılmıştır.

E- MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNE YÖNELİK DİN HİZMETLERİ

Kırsal alanda yetersiz toprağa sahip olan ya da çeşitli nedenlerle bu toprakları işleyemeyen aileler, tarımsal işgücü talebinin yoğun olduğu yerlere giderek, gezici veya geçici olarak çalışmaktadırlar. Bu nedenle, mevsimlik tarım işçilerinin zor koşullarda çalıştıkları bilinen bir gerçektir. Genellikle çalışma ve sosyal hayat koşulları ile eğitim düzeyleri standartların altında olan mevsimlik tarım işçilerinin sorunları; din hizmeti, eğitim, sağlık, ulaşım, güvenlik, barınma, sosyal çevreyle ilişkiler, iş ve sosyal güvenlik vb. gibi çok boyutlu nitelendirilebilir. Bu özellikleri itibarıyla, çok sayıda kurum tarafından kendi görev alanlarına giren konularda sorunlara kökten ve bütüncül çözüm getirilmesini sağlayacak çalışmalara hız verilmelidir. Bu bağlamda Başkanlığımız, mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin, din hizmetlerinden faydalanmalarını amaçlamaktadır. Bu faaliyet dolaylı olarak, çalıştıkları bölgenin halkı ile kaynaşmalarına, rahat ve huzurlu bir çalışma ortamı oluşturulmasına da katkı sağlayacaktır.

Mevsimlik Tarım İşçileri 2012 yılı faaliyet raporu kapsamında;

Ankara/Polatlı'da, Bilecik ili Söğüt ilçesinde, Bursa/Yenişehir'de, Denizli ili Çal ilçesinde, Düzce'de, Hatay il ve ilçelerinde, Gaziantep ili İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde, Isparta ili Eğridir ilçesinde, İzmir, Kahramanmaraş ve Karaman illerinde, Kars/Digor'da, Kayseri'de, Kırıkkale/Keskin'de, Kırşehir'de, Konya/Güneysınır, Altınekin, Hüyük, Karatay, Meram, Selçuklu, Sarayönü, Seydişehir ilçelerinde, Kütahya, Manisa ve Malatya illerinde, Mersin ili

Tarsus, Silifke ve Akdeniz ilçelerinde, Nevşehir, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun ve Sivas illerinde ve Zonguldak/Alaplı'da mevsimlik tarım işçisi bulunmaktadır.

İl ve ilçe müftülüklerimiz tarafından mevsimlik tarım işçilerinin din hizmetinden faydalanmaları için, kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yapılmıştır.

Bu kapsamda,

- ✓ Mevsimlik tarım işçilerinin bulunduğu mekânlarda çadır mescit oluşturulmuş,
- ✓ Mescitler için imkânlar nispetinde geçici din görevlisi bulundurulmuş,
- ✓ Çadır mescitlerde yaz Kur'an kursu açılmış,
- ✓ Yaz Kur'an kursuna katılan öğrencilere ücretsiz olarak Başkanlığımız yayınlarından kitaplar dağıtılmış,
- ✓ Önemli gün ve gecelerde vaaz ve irşat programları tertip edilmiş,
- ✓ Mevsimlik tarım işçileri ile yerel halkın kaynaşması için dinî bayramlarda ilgili kurumlarla iş birliği içerisinde özel programlar düzenlenmiş,
- ✓ Ramazan ayının bazı illerimizde tarım mevsimine denk gelmesinden dolayı teravih namazı için mekânlar oluşturulmuş, vaaz ve irşat hizmetleri sunulmuş ve iftar programları gerçekleştirilmiş,
- ✓ Mersin ili Tarsus ilçesinde mevsimlik tarım işçilerine yönelik Kur'an-ı Kerim ve dini bilgiler eğitimi için on beş (15) akşam sınıfı açılarak 240 öğrenciye ulaşılmış,
- ✓ Ankara/Polatlı'da mevsimlik tarım işçilerine yönelik mevlit ve hatim merasimi yapılmış,
- ✓ Müftülüklerimizin imkânları ölçüsünde mevsimlik tarım işçilerine yönelik giyim ve gıda yardımlarında bulunulmuştur.

F- RAMAZAN HİZMETLERİ

Ramazana Ayında cami hizmetleri dışında sosyal ve kültürel içerikli din hizmetlerini şu şekilde özetleyebiliriz:

Ramazana ayı boyunca müftü, vaiz ve diğer görevlilerce, hastane, ceza infaz kurumları, huzurevi, yetiştirme yurtları, çocuk ıslahevleri ve çocuk yuvaları ziyaret edilmiştir. İhtiyaç sahibi öksüz, yetim, hasta, yaşlı, fakir ve engelli kimselere yönelik ev ziyaretleri gerçekleştirilmiş, ayrıca maddi durumu iyi olan aileler ihtiyaç sahibi ailelere yönlendirilerek iftar vermeleri sağlanmış, bazı illerde bu uygulama "kardeş aile projesi" biçiminde uygulanmıştır. Müftülüklerce imkânlar dâhilinde illerin mülki idarecilerine, sivil toplum kuruluşlarına, emekli din görevlilerine, personeline, cami dernek ve vakıf yöneticilerine, ihtiyaç sahibi kişilere, engelli ve yakınlarına, şehit ailelerine, gazilere yönelik iftar programları düzenlenmiştir. Ramazana ayı içerisinde işlenen selam teması kapsamında esnaf ziyaretleri gerçekleştirilmiş, selam afişleri müftülük, cami ve Kur'an Kurslarına asılmıştır. Ayrıca Ramazana Bayramı dolayısıyla şehit ailelerine ve gazilere yönelik ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

G- ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER

Bu konuda yapılan çalışmalar; camilerin ulaşılabilirliğinin sağlanması, işaret dili ile hutbe okunması ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile koordineli yapılan çalışmalar gibi alanları kapsamaktadır. Başkanlığımız engellilere yönelik çalışma yapan çok sayıda sivil toplum kuruluşuyla da irtibat halindedir. Bu bağlamda 01 Ağustos 2012 tarihinde Başkanlık merkez binasında engellilere yönelik iftar

programı düzenlenmiştir. Programa, çeşitli sivil toplum kuruluşlarına mensup 100 civarında engelli ve yakını katılmıştır. Engellilere yönelik çalışmalar, 2012 “Camiler ve Din Görevlileri Haftası” temasının “Engelsiz Cami Engelsiz İbadet” olarak belirlenmesi ile ivme kazanmıştır. Bu alanda taşra teşkilatımızca yapılan faaliyetler şunlardır.

Faaliyetin Konusu	Adedi
Engellilerin kullanımına uygun cami içi fiziki düzenleme	4107
Engellilerin kullanımına uygun cami dışı fiziki düzenleme	5657
Engellilerin kullanımına uygun abdest alma yeri	4932
Engellilerin kullanımına uygun hale getirilen hizmet binası	155
Engellilerin kullanımına uygun olan Kur'an kursu	622
Engellilerin kullanımına uygun olan eğitim merkezi	4
İşaret diliyle hutbe okunan cami	30
İllerde engellilere temin edilen akülü engelli aracı sayısı	230

Tablo- 1: Engellilere Yönelik Yapılan Faaliyetlere Ait Sayısal Bilgiler

Elimizdeki sayısal bilgiler azımsanmayacak veriler içermekteyse de, henüz yeterli olmadığı da açıktır. Bu anlamda, engellilere yönelik evde din hizmeti sunulması, her ilçede en az bir caminin ulaşılabilirlik ölçülerine uygun hale getirilmesi, ihtiyaç duyulan her yerde işaret dili ile vaaz ve hutbenin tercüme edilebilmesi hedeflerimiz arasındadır.

H- CEZAEVİ HİZMETLERİ

Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında ilki 30 Mart 2001 tarihinde imzalanan İşbirliği Protokolü 10.02.2011 tarihinde güncellenmiş ve yeniden imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten sonra Başkanlığımızın cezaevi manevi destek hizmetlerinde ivme kaydedilmiş ve yurt çapında kadrolu ve görevlendirme vaizlerimizin sayısında ciddi artışlar kaydedilmiştir.

2012 sonu itibariyle kadrolu olarak görev yapan cezaevi vaizlerimizin toplam sayısı 139'dur. Görevlendirme olarak ise cezaevinde din hizmeti veren 400 personelimiz bulunmaktadır. Görevlendirme olarak ceza infaz kurumlarında çalışan personelin çoğunluğu ilçe müftüleri ile ilçe vaizleri olup bunların dışında murakıp, Kur'an Kursu öğreticisi, imam hatip, müezzin kayyım ve müftülük bünyesinde çalışan uzman, şef ve memurlardır. Bu görevlendirmelerde ilahiyat fakültesi ve ilahiyat ön lisans mezunlarına öncelik verilmekte ayrıca bu alanda kurs ve seminer çalışmalarına katılmış sertifikalı personelin istihdamına da önem verilmektedir.

Vaizlerimizin ceza infaz kurumlarında vermiş oldukları din hizmetleri, genel olarak koğuş sohbeti, konferans, Kur'an-ı Kerim öğretimi ve ilmihal bilgisi gibi ders ve aktivitelerden oluşmaktadır.

Ayrıca hükümlü ve tutukluların yazdıkları mektuplara düzenli olarak cevap verilmekte, talep edilen kitaplar da temin edilmektedir.

Adalet Bakanlığı ile Başkanlığımız arasında imzalan işbirliği protokolü gereği ceza infaz kurumları ile tutukevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin dinî vecibelerini yerine getirebilmeleri için gerekli bilgileri verme görevi Başkanlığımıza verilmiştir. Bu görev çerçevesinde cezaevi vaizlerinin çalışma koşulları ve cezaevlerinde din hizmetlerinin değerlendirilmesi için 3-21 Aralık 2012 tarihleri arasında Adalet Bakanlığı Ankara Eğitim Merkezi'nde 120 cezaevi vaimize yönelik üç grup halinde bir haftalık hizmet içi eğitim semineri verilmiştir.

Ayrıca, cezaevlerinde derse giren personelimize rehber olması amacıyla 2012 yılında Başkanlığımız yayınlarından “Ceza İnfaz Kurumları Din Hizmetleri Rehberi” kitabının yayınlanması sağlanarak 81 İl Müftülüğüne dağıtım yapılmıştır.

I- SURIYELİ MÜLTECİLERE YÖNELİK HİZMETLER

Ülkelerindeki iç savaş sebebiyle sınır illerimizdeki kamplarda barınan Suriyeli mültecilere yönelik müftülüklerimiz tarafından cami hizmetleri, eğitim hizmetleri, yayın hizmetleri, yardım hizmetleri ve tercümanlık hizmetleri gibi hizmetler verilmektedir. Hatay, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman ve Adana’da çadır kent ve konteyner kentlerde müftülüklerce yapılan dini ve sosyal faaliyetler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Mescit Sayısı		K. Kursu Sayısı		Görevli Sayısı		K. Kursu Öğrenci Sayısı		K. Kursu Öğr. yaşları	
Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Din Gör.	Tercüman	Erkek	Kadın	07-17	17yaş üstü
80	62	34	30	54	71	4150	3256	4156	3250

Çadır Ziyaret Sayısı			Konferans Sayısı	Sohbet/Vaaz Sayısı		Taziye Sayısı
Haftalık	15 Günlük	Aylık		Erkek	Kadın	
25	34	68	4	228	190	131

Tablo-2: Mültecilere Yönelik Yapılan Din Hizmetleri

Battaniye Sayısı	Un (Ton)	Gıda Paketi	Mutfak Seti	Patates (v.b.) (ton)	Nakdi Yardım (TL)
10.710	2.588	6.500	4.650	105	20.000
DİĞER YARDIMLAR		1. 350 adet küçükbaş hayvan kurban eti dağıtılmıştır (Kilis) 2. Halı, kilim, halıfleks, yatak, yastık, pike, çarşaf vb. ihtiyaçların dağıtım yapılmıştır. (Kilis, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep). 3. Odun, kömür, soba ihtiyaçları karşılanmaktadır. (Osmaniye) 4. Düğün yardımı, yeni doğanların tüm ihtiyaçları, ortopedik malzeme temini yapılmaktadır. (Kahramanmaraş) 5. Elbise ve ayakkabı yardımları yapılmaktadır. (Şanlıurfa, Kahramanmaraş).			

Tablo-3: TDV ve Müftülükler İşbirliği ile Yapılan Maddi Yardımlar

1. Kur’ân-ı Kerîm: 15.121
2. Kur’ân Elif-Bâsi: 8.000
3. Amme Cüzü: 3.400
4. Tebâreke Cüzü: 400
5. Tecvid Kitabı: 3.000
6. Siyer-i Nebî: 500

Tablo-4: Dağıtılan veya Mescitlere Konulan Kitapların İsim ve Sayıları

İ- HUZUREVİ HİZMETLERİ

Dinimiz küçüğü sevmeyi, büyüğe saygı göstermeyi, anne-babaya eziyet edici en küçük bir söz bile söylememeyi emretmektedir. Toplumumuzda özellikle aile büyükleri her zaman gerekli saygıyı görmüşlerdir. Aile içinde büyüklerin varlığı bereket kaynağı olarak anlaşılmıştır. Fakat çeşitli sebeplerle aile içerisinde hayatını devam ettirmeyen büyüklerimiz için, rahat ve huzurlu bir şekilde hayatlarını sürdürmeye yönelik, gerekli donanıma sahip resmî ve özel kurumlar oluşturulmuştur. Müftülüklerimizden verilen bilgiye göre personelimiz tarafından din hizmeti götürülen huzurevlerinde 2012 yılsonu itibarıyla 19601 yaşlı kalmaktadır. Bu yerlerde ikamet eden büyüklerimiz genelde toplumdan soyutlanmış bir hayat yaşamakta ve oluşacak bir sohbet ortamına ihtiyaç duymaktadırlar. Başkanlığımız bu ve benzeri ihtiyaçlara binaen, toplumun tüm kesimlerine sunduğu din hizmetleri kapsamında huzurevlerini de önemsemektedir.

Elimizdeki verilere göre; Türkiye genelinde 53 ilde hizmet veren huzurevlerine müftü, vaiz, Kur'an Kursu öğreticisi, imam-hatip ve müezzin kayyım ünvanlı personelden oluşan 680 kişi ile din hizmeti götürülmüştür. Personelimiz huzurevlerine aylık, 15 günlük, haftalık olmak üzere belirli aralıklarla gitmişlerdir. Ayrıca kandiller, kutlu doğum haftası, bayram gibi özel gün ve gecelerde huzurevlerinde yapılan faaliyetler, huzurevi sakinleri cami ve diğer mekânlarda yapılan faaliyetlere katılmadıkları için ayrıca önem arz etmektedir.

J- ROMAN VATANDAŞLARA YÖNELİK DİN HİZMETLERİ

Diyanet İşleri Başkanlığı hizmetlerini toplumun her kesimine ulaştırma gayretindedir. Bu bağlamda genel olarak sosyal hayata katılım noktasında dezavantajlı guruplardan olan Roman vatandaşlarımıza din hizmetlerinin ulaştırılması için ayrıca bir takım çalışmalar yapılmaktadır.

Bu bağlamda, Roman vatandaşlarımızın Başkanlığımızın görev alanlarına giren talepleri il ve ilçe Müftülüklerimizce önemle dikkate alınarak dini programlar yapılmakta, çoğunluk olarak yaşadıkları yerlerde Kur'an Kursları açılmakta, ayrıca Başkanlığımız ve taşra teşkilatımız tarafından özel gün ve gecelerde oluşturulan programlarda Roman vatandaşlarımızdan oluşan ilahi gruplarına yer verilmekte, hafızlık yapan öğrenciler desteklenmektedir.

Müftülüklerimiz tarafından verilen bilgilere göre Roman vatandaşlarla ilgili bilgiler şu şekildedir;

Kur'an Kursu Sayısı	169
Kur'an Kursu'na giden öğrenci sayısı	3207
Hafızlık yapan öğrenci sayısı	15
İlahi korusu sayısı	30
İmam Hatip Lisesine giden öğrenci sayısı	230

Tablo-5: Roman Vatandaşlara Yönelik Din Hizmetleri

K- VAKİT HESAPLAMA

Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığının gerek ülkemiz gerek se dünya ölçeğinde sunduğu vakit hesaplama hizmetleri kapsamında yapılan faaliyetler şunlardır;

1) Namaz Vakitlerinin Tespitine Yönelik Çalışmalar

a) Başkanlık Takvimleri:

2013 Yılı Başkanlık Takvimlerinin ön yüzüne konulacak olan namaz vakitleri ve diğer takvim bilgileri hazırlanarak Dini Yayınlar Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Söz konusu bilgiler şunlardır:

- Günlük namaz vakitleri,
- Her şehir için Ramazan ve Kurban Bayram namaz vakti,
- Her bölgenin ilk şehri için ay doğuş-batış vakti,
- Rumi, miladi ve hicri tarihlerin birbirlerine tekabülleri ile Hızır-Kasım günleri,
- Her şehir için günlük kible saati,
- Her Kamerî ayın İçtima ve Ru'yet tarih, saat ve yerleri,

2013 yılı için 37 yurt içi, 15 de yurt dışı olmak üzere 52 bölge ve 1016 şehri içeren takvim hazırlanarak hatasız bir şekilde yayımlanmıştır.

b) Ramazan İmsakiyeleri:

2012 yılı yurtiçi ve yurtdışı Ramazan İmsakiyeleri hazırlanarak isteyen kurum, kuruluş ve şahıslara gönderilmiştir.

c) Özel Takvimler:

Kurum, kuruluş ve şahıslar tarafından çıkarılan takvimlerden büyük çoğunluğunun namaz vakitleri ile Ramazan İmsakiyeleri telif ücreti (*bir şehrin yıllık namaz vakti 10 TL, Ramazan imsakiyesi 3,5 TL*) karşılığı Başkanlığımızca hazırlanmaktadır. Geliri Genel Bütçeye intikal etmek üzere Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü hesabına yatmaktadır. Sunulan bu hizmete binaen 2012 yılında 20.302,38 TL gelir elde edilmiştir.

2) Kamerî Aybaşlarının Tespitine Yönelik Çalışmalar

Kamerî ayların hesapları 1978 yılında toplanan Ru'yet-i Hilal Konferansında alınan kararların 3. maddesi doğrultusunda yapılmakta ve haritaları çizilmektedir.

İçtima (kavuşum)'dan sonra Ay ile Güneş'in açısal uzaklığı 8 derece ve Güneş'in batışı anında Ay'ın ufuktan yüksekliğinin açısal değeri 5 dereceden az olmamalıdır. Hilal'in çıplak gözle görülebilmesi yalnızca bu esasa göre mümkündür. Bu bağlamda şu hesaplamalar yapılmıştır:

a) 2016 – 2022 Yılları Kamerî Aybaşları:

Ru'yet-i Hilal Konferansı kararları doğrultusunda 2016-2022 yılları Kamerî Aybaşlarının Hesapları ve harita çizimleri tamamlanmıştır.

b) 21 İl Hilal Gözlem Değerlerinin Hesaplanması:

Ramazan, Şevval ve Zilhicce kamerî ayları için yedi coğrafi bölgeden 3'er il olmak üzere, 21 İl Müftülüğüne her ilin ve ilçelerinin kendine ait hilal gözlem değerleri hesaplanarak gönderilmiştir. İl müftülüklerinin bazıları göndermiş olduğumuz hilal gözlem değerlerine göre ekipler oluşturarak gözlem yapıp sonuçlarını birimizimize göndermişlerdir.

Ayrıca, birimimiz astronomları tarafından hilallerin teleskop ile ve çıplak gözle görülüp görülmediği çalışmaları yapılarak Müftülüklerden gelen sonuçlarla birlikte hesaplarımızın doğruluğu teyit edilmiştir.

2012 yılı içinde konu ile ilgili olarak yapılan çalışmaların sonucu oluşturulan rapor yurtiçinde 81 il Müftülüğüne ve yurtdışında tüm Müşavir ve Ataşeliklere gönderilmiştir. Söz konusu raporda şu bilgiler yer almaktadır.

c) 2012 Yılı Ramazan, Şevval ve Zilhicce Hilal Gözlemleri:

Kamerî ayların ve dini günlerin başlangıç ve bitişlerini doğru belirleyebilmek için, Ay'ın gökyüzünde görünür hareketlerini çok hassas bir şekilde hesaplamak gerekmektedir. Hesaplama sonuçlarına göre de kamerî ayın başlaması veya bitmesine karar verilmelidir. Bu çalışmalar ise gözlemler ile desteklenmelidir.

1978 yılında İstanbul'da yapılan Ru'yet-i Hilal konferansında alınan kararlar gereği, Ay'ın hilal olarak görülebilmesi için; içtima pozisyonundan en az 8° ayrılması, güneş battığı anda en az 5° ufkun üstünde olmasının gerekli olduğu görüşü benimsenmiştir. Bu kriterlerden bir tanesi gerçekleşmez ise çıplak gözle ilk gün hilalini görebilmek imkânsız olur. Kamerî ayın başlangıcının tespiti için hilalin Dünya'nın herhangi bir yerinden görülebilmesi yeterlidir. Bütün bu kriterler göz önüne alınarak yapılan hesapların da gözlemler ile teyit edilmesi gerekmektedir. Bu sebeple Miladi 2012/Hicri 1433 yılı Ramazan, Şevval ve Zilhicce hilallerinin 21 ilde gözlenmesi için il müftülüklerine talimat verilmiştir. Buna bağlı olarak 21 il ve ilçelerine ait güneş ve ay doğuş-batış zamanları ile güneşe göre ayın aldığı pozisyonları gösteren açı değerleri 1978 yılı Ru'yet-i Hilal Konferansı kriterlerine göre hesaplanıp, açıklamalı çizelgeler halinde hazırlanarak söz konusu müftülüklere gönderilmiştir. Toplamda 254 yerleşim yeri için tek tek Ramazan, Şevval ve Zilhicce hilal gözlem değerleri Resim-1'de görüldüğü gibi hesaplanmıştır.

ANKARA ŞEHİRİ İÇİN 2012 YILI HİLAL GÖZLEM DEĞERLERİ

RAMAZAN

G U N L E R	GÜNEŞ AY		GÜNEŞ BATIŞ	AY BATIŞ	AY - GÜNEŞ BATIŞ FARKI		GÜNEŞİN BATISINDA HİLALIN		
	DOĞUŞ	DOĞUŞ					SEME	ARTI FAKI	BAT. SEME
18...TEMMUZ	5 35	4 50	20 14	19 31	- 0 43	GORULEMEZ	3 03	- 7 18	- 3 40
19...TEMMUZ	5 36	5 50	20 14	20 08	- 0 05	GORULEMEZ	- 6 57	- 1 09	- 7 39
20...TEMMUZ	5 37	6 59	20 13	20 42	0 29	1.RAMAZAN (ATABAR)	-17 09	4 27	-12 38

ŞEVVAL

G U N L E R	GÜNEŞ AY		GÜNEŞ BATIŞ	AY BATIŞ	AY - GÜNEŞ BATIŞ FARKI		GÜNEŞİN BATISINDA HİLALIN		
	DOĞUŞ	DOĞUŞ					SEME	ARTI FAKI	BAT. SEME
17...AGUSTOS	6 02	5 44	19 42	19 14	- 0 28	GORULEMEZ	- 2 04	- 5 01	- 6 17
18...AGUSTOS	6 03	6 49	19 41	19 46	0 05	GORULEMEZ	-13 06	0 29	-12 14
19...AGUSTOS	6 04	7 56	19 39	20 17	0 38	1.SEVVAL (ATABAR)	-24 24	6 19	-18 30

ZİLHİCCE

G U N L E R	GÜNEŞ AY		GÜNEŞ BATIŞ	AY BATIŞ	AY - GÜNEŞ BATIŞ FARKI		GÜNEŞİN BATISINDA HİLALIN		
	DOĞUŞ	DOĞUŞ					SEME	ARTI FAKI	BAT. SEME
14...EKİM	6 58	5 34	18 10	17 17	- 0 52	GORULEMEZ	9 36	-10 21	1 42
15...EKİM	6 59	6 46	18 09	17 54	- 0 15	GORULEMEZ	- 2 08	- 2 30	- 4 11
16...EKİM	7 00	7 59	18 07	18 36	0 29	1.ZİLHİCCE (ATABAR)	-13 52	4 15	- 9 13

Resim-1: Ankara İçin 2012 Yılı Hilal Gözlem Değerleri

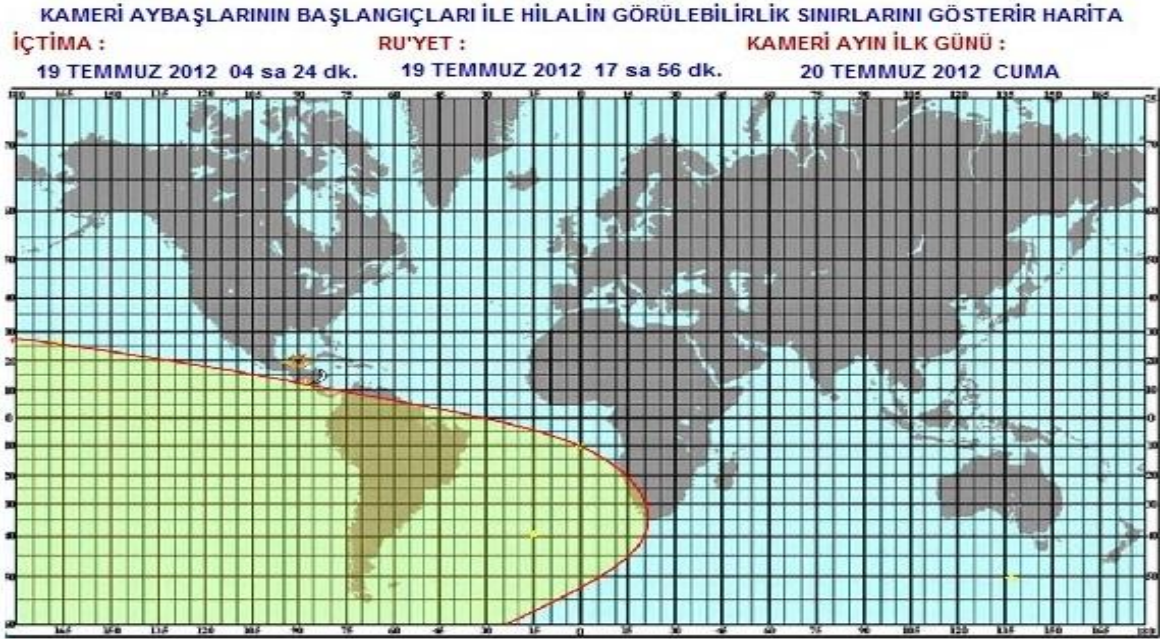
Kamerî ayın başlangıcını belirleyecek olan hilalin görülmesi için gözlem çalışmalarının güneş batış vaktinden yarım saat önce başlayıp gönderilen çizelgelerdeki ay batış vaktine kadar yapılması gerekmektedir. Ufukta gözlem yapılacak yön güneşin battığı noktanın çevresi olmalıdır.

Bu bilgilerden yararlanılarak müftülükler tarafından şehrin en uygun yerlerinden (mümkünse yüksek dağlarda) veya en uygun herhangi bir ilçesinden heyetlerle gözlem yapılması, gözlem çalışmalarının ise kamerî aybaşından iki gün önce başlanarak hilal görülene kadar devam etmesi istenmiştir. Bu konuyla ilgilenen meslektaşlarımızın ve halkın iştirakine imkân sağlanması sonucu detaylı raporların tutulması talep edilmiştir.

c.1) Ramazan Hilali Gözlem Faaliyetleri:

Ru'yet-i Hilal Konferans Kararları gereği yapılan hesaplara göre hilalin ilk defa görüleceği yeri gösteren haritalar çizilerek kamerî ayların ilk günlerinin tarihleri ilan edilmektedir. Haritaların üzerindeki tarih ve saatler Greenwich'e göre hesaplanmıştır. Kırmızı çizgilerin dışında kalan yerlerde hilali görmek o gün için mümkün değildir. Buralarda hilal ancak ertesi günü görülebilir. Hilalin ilk defa görülebileceği yerler iki kırmızı eğri çizginin arasında sarı renk ile gösterilmiştir.

2012 yılı Ramazan ayı için hazırlanmış olan haritaya göre (Harita-2) Ramazan hilali ilk defa 19.07.2012 tarihinde Güney Afrika'nın batı sahillerinden itibaren görülmüştür. Türkiye'den ise 20.07.2012 tarihinden itibaren hilal görülmeye başlanmıştır.



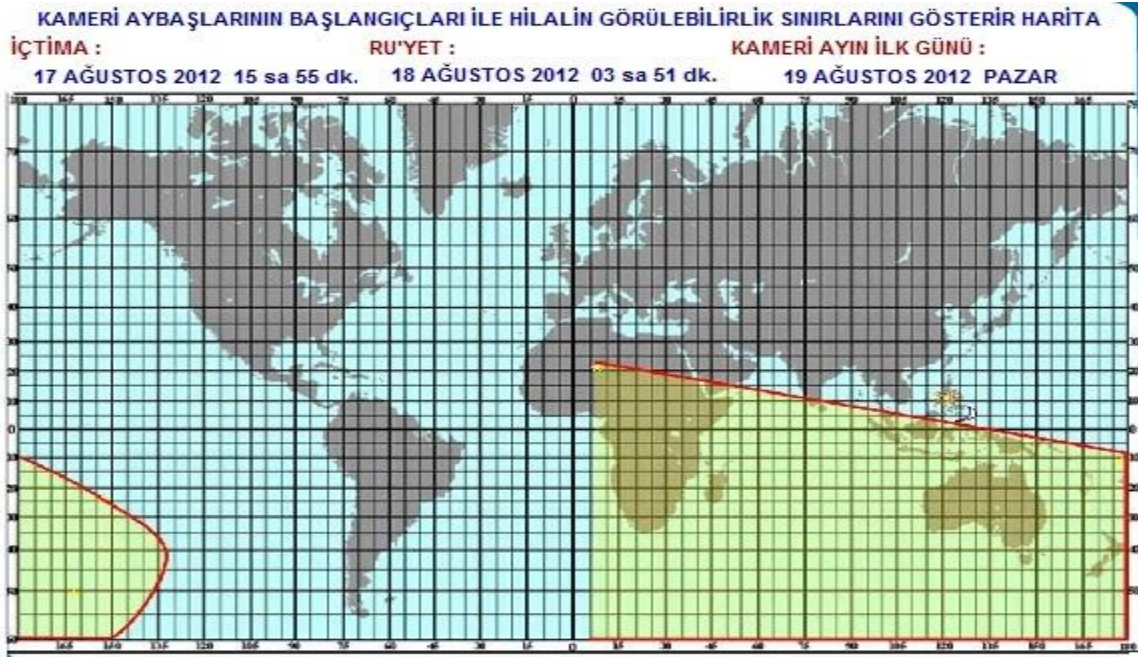
Harita-1: Kameri Aybaşlarının Başlangıçları İle Hilalin Görülebilirlik Sınırlarını Gösterir Harita

İl Müftülüklerince Başkanlığımıza gönderilen geri bildirimlerde yer alan raporlara göre 20.07.2012 tarihinde Ardahan ve Çanakkale İllerinde Ramazan hilali görülmüştür. 21.07.2012 tarihinde ise Edirne, Hatay ve Mardin illerinde hilalin görüldüğü bildirilmiştir.

Bu illerimizin dışında kalan illerin bir kısmında hava şartlarının muhalefeti ve gözleme müsait olmaması sebebiyle ramazan hilali görülemedi, bir kısmında ise herhangi bir rasat çalışması yapılamamıştır.

c.2) Şevval Hilali Gözlem Faaliyetleri:

2012 yılı Şevval ayı için hazırlanmış olan haritaya (Harita-2) göre Şevval hilali ilk defa 18.08.2012 tarihinde Büyük Okyanus'tan itibaren görülmeye başlanmıştır. Türkiye'de ise 19.08.2012 tarihinden itibaren hilalin görülmeye başlayacağı hesaplanmıştır.



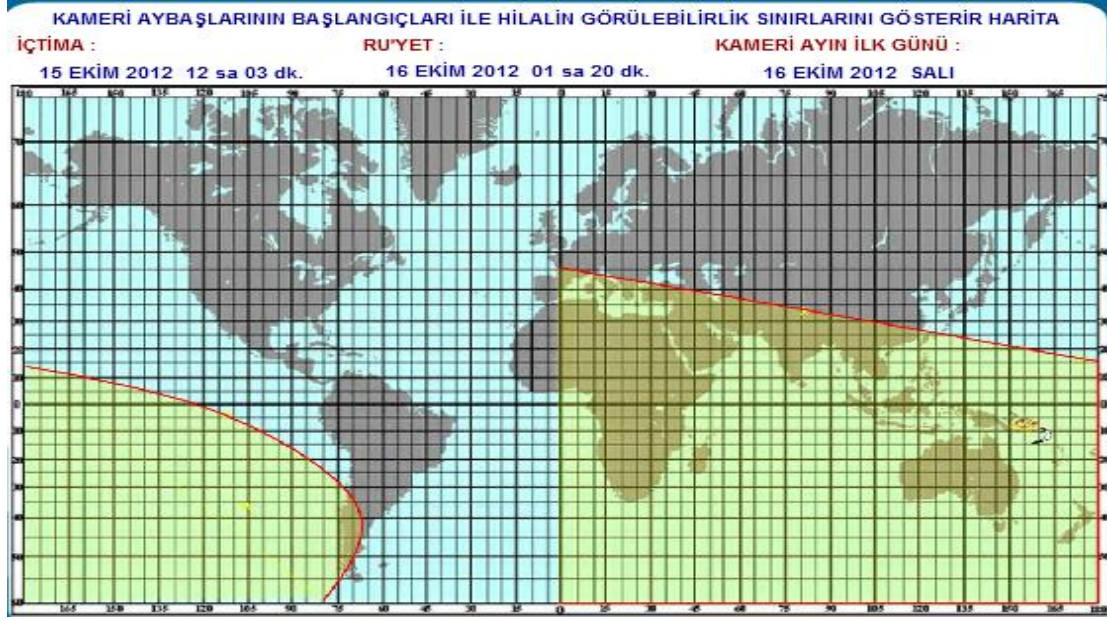
Harita-2: Kameri Aybaşlarının Başlangıçları İle Hilalin Görülebilirlik Sınırlarını Gösterir Harita

Şevval hilali ile ilgili olarak 21 İl müftülüğü gözlem ekipleri oluşturmuş ve 17.08.2012 tarihinden itibaren gözlem yapılmaya başlanmış olup il müftülüklerimizden gelen raporlara göre; Antalya, Ardahan, Çanakkale, Hatay, İstanbul, Konya ve Mardin illerinde 19.08.2012 tarihinde Şevval hilali görülmüştür.

Bu illerimizin dışında kalan illerin bir kısmında hava şartlarının muhalefeti ve gözleme müsait olmaması sebebiyle şevval hilali görülememiş, bir kısmında yanlış tarihlerde rasat yapılmış bir kısmında ise hiç bir rasat yapılmamıştır.

c.3) Zilhicce Hilali Gözlem Faaliyetleri

2012 yılı Zilhicce ayı için hazırlanmış olan haritaya (Harita-3) göre Zilhicce hilali ilk defa 16.10.2012 tarihinde Güney Amerika'nın güneydoğu sahillerinden itibaren görülmeye başlanmıştır. Türkiye'den de aynı gün güneş batımından itibaren hilalin görülmeye başlayacağı hesaplanmıştır.



Harita-3: Kameri Aybaşlarının Başlangıçları İle Hilalin Görülebilirlik Sınırlarını Gösterir Harita

Zilhicce hilali ile ilgili olarak 21 İl müftülüğü gözlem ekipleri oluşturmuş ve 14.10.2012 tarihinden itibaren gözlem yapılmaya başlanmıştır.

Zilhicce hilali ile ilgili il müftülüklerimizden gelen raporlara göre; Antalya, Ardahan, Hatay, Muğla ve Sinop illerinde 16.10.2012 tarihinde Zilhicce hilalinin görüldüğü bildirilmiştir.

Bu illerimizin dışında kalan illerin bir kısmında hava şartlarının muhalefeti ve gözleme müsait olmaması sebebiyle zilhicce hilali görülememiş, bir kısmında yanlış tarihlerde rasat yapılmış bir kısmında ise hiç bir rasat yapılmamıştır.

3) Kible Açı ve Saatleri

a) Kible Açı ve Saatlerini Gösteren Kitapçık:

Dünyanın 1975 yılı manyetik değişimlerine göre hazırlanan il, ilçe ve nahiyelerin kible açısı ve saatleri hesaplanarak 23.03.1992 tarih ve 579 sayılı yazı ile bütün il ve ilçelerimize gönderilmiştir. Dünyanın manyetik haritasında görülen değişikliklerden dolayı kible açısı ve saatlerinin güncellenmesi çalışmaları yapılmış, son kontrolleri devam etmektedir.

Ayrıca yurtdışı 8081 şehre göre kible saat ve açıları hesaplanarak web sitemize yüklenmiştir.

b) Cami ve Mescitlerin Yerinde Kible Tayinleri:

Talep olduğu müddetçe Ankara sınırları içerisinde bulunan cami ve mescitlerin kibleleri vatandaşların müracaatlarına göre yıl boyunca yerinde tespit edilmiştir.

4) İnternet Hizmetleri

Başkanlığın web sayfasında, görev alanları ile ilgili on ayrı başlık altında yaklaşık 40 konuda oluşturulan Bilgi Bankası halkımızın hizmetine sunulmuştur. Web sayfamızda bulunmayan bilgiler de talepler doğrultusunda e-mail ile ilgililere ulaştırılmıştır.

Vakit Hesaplama kısmının vakithesaplama@diyanet.gov.tr ve vakit@diyanet.gov.tr olmak üzere iki e-mail adresi bulunmaktadır.

İnternete Konulan Bilgiler:

- 1 - İbadet Vakitleri
- 2 - Günlük Web Takvimi
- 3 - Kible İstikametleri
- 4 - Dini Günler (1900-2015)
- 5 - Tatil Günleri (2009-2015)
- 6 - Tarih Dönüşümleri (1900-2015)
- 7 - Saat Farkları
- 8 - Takvimlerle İlgili Kanun ve Kararlar
- 9 - Kamerî Aybaşları ile İlgili Toplantılar
- 10 - Kamerî Aybaşları ile İlgili (Şema, Harita, Tanım ve Teknik Açıklama) Çalışmalar

Namaz vakitleri ve kamerî aybaşları konusunda Başkanlık web sitesinde sunulan hizmetlerin kapsamı 2012 yılında da genişletilmeye devam edilmiştir. Web sayfamızda 202 ülkeye ait 8081 şehrin namaz vakitleri program üzerinden verilmiştir.

Bilgi bankamızdaki şehir sayısı 1998 yılında; 40 ülke 332 şehir ile başlamış ve 2012 yılında 202 ülke 8081 şehre çıkarılmıştır.

Web sayfamızdaki *(ru'yet kısmındaki harita şema ve teknik açıklamalar ile namaz vakitlerinin ileri-geri saate alınması gibi)* bilgiler Arapça, İngilizce, Almanca ve Türkçe olarak düzenli bir şekilde güncellenmektedir.

5) Astronomik Gözlem Projesi, Ufuk Aydınlanma Vakitlerinin Gözlem Yoluyla Belirlenmesi

04.05.2011 tarih ve 109 sayılı Başkanlık oluru gereği Başkanlığımız takvimlerindeki yatsı ve imsak vakti kriterlerinin gözlemsel yolla doğruluğunun test edilmesi için 21.09.2011 tarihinden itibaren Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü ile bilimsel ortak çalışmaya başlanmıştır.

Bu gözlem çalışmalarında pilot bölge olarak Ankara ili seçilmiştir. A.Ü.F.F. öğretim üyesi Prof. Dr. Sacit ÖZDEMİR Başkanlığında gözlem ekibi kurulmuştur. Bu gözlem ekibi Başkanlık personeli olarak Astronom ve Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanları ile A.Ü.F.F. Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü yüksek lisans öğrencilerinden oluşmuştur.

2011 yılından 2012 yılının sonuna kadar fotoğraf makinesi ile Ankara'da 24, Bolu'da 3 olmak üzere toplam 27 adet yatsı ve Ankara'da 16, Bolu'da 3 olmak üzere toplam 19 adet imsak gözlemi yapılmıştır.

2011 yılından 2012 yılının sonuna kadar denek gözlemciler ile Ankara'da 31, Bolu'da 3 olmak üzere toplam 34 adet yatsı ve Ankara'da 14, Bolu'da 3 olmak üzere toplam 17 adet imsak gözlemi yapılmıştır.

Ramazan ayının başlangıcında Diyanet İşleri Başkanlığı gözlem sonuçları ile ilgili bilgileri basın toplantısı ile halkımıza duyurmaktadır.

Yapılan gözlemlerin sayıları hem fotoğraf makinesi ile hem de denek gözlemciler ile yeterli bulunmadığından gözlem çalışmalarına devam edilmektedir. Gözlem çalışmaları tamamlandığında net bir sonuç ortaya çıkacaktır. Bu sonuç halkımıza da ilan edilecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2012 YILI DİN HİZMETLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

2012 Yılı içerisinde Genel Müdürlüğümüz görev alanına giren imamet, hitabet, vaaz irşat, aile ve dini rehberlik, manevi bakım ve destek alanlarında hizmetler yürütülmüştür. Söz konusu hizmetler bir önceki yıllara kıyaslandığında önemli farklılıkların meydana geldiği görülmektedir. Bu gelişmeleri her bir başlık altında izlediğimizde şunlar söylenebilir.

Ülkemizde yürütülen vaaz ve irşat hizmetlerinde 2012 yılında bir önceki yıla göre nicelik ve nitelik açısından önemli bir ilerleme görülmektedir. Başkanlığımızca uygulamaya konulan yüz yüze vaazı geliştirme projesinin sonuçları bu yıl içerisinde alınmaya başlanmıştır. Söz konusu proje hayata geçtikten sonra kendi camisinde vaaz eden görevli sayısı bir önceki yıla göre beş kata yakın artmıştır. Aynı zamanda ülke genelinde yapılan vaaz sayısında da %100 e yakın bir artış sağlanmıştır. Projenin 2013 yılı aşamasından sonra çok daha fazla cami görevlisinin vaaz ve irşat hizmetlerine aktif olarak katılması beklenmektedir. Öte yandan vaaz ve irşat hizmetlerini desteklemek ve vaaz yapan görevlilerimize rehberlik yapmak üzere hazırlanan ve görevlilerimize ücretsiz olarak dağıtılan eserler de vaaz ve irşat hizmetlerinin kalitesinin artmasında önemli bir boşluğu doldurmuştur. Bu alanda çalışmalara önümüzdeki yıllarda da devam edilmelidir.

Hutbe hizmetlerinin belirli bir standartta yürüdüğü, bununla birlikte il hutbe komisyonlarında görev alanlara yönelik olarak hizmet içi eğitim seminerlerinin mutlaka yapılması gerektiği değerlendirilmektedir. Zira en son 2007 yılında yapılan söz konusu seminerlere katılan personelin büyük bir kısmının görevlerinden ayrıldığı, bunların yerine görev alanlara ise herhangi bir eğitim verilemediği müşahede edilmektedir. Bu eksikliğin 2013 yılında telafisi yoluna gidilmelidir.

Kutlu doğum haftası etkinliklerinin kapsamının ve bu etkinliklere katılımın her geçen yıl önemli oranda arttığı, bu hafta boyunca ülkemizin en önemli gündem maddelerinden birisi haline geldiği memnuniyetle müşahede edilmektedir. Ülkemizdeki çeşitli kamu kurumları ile sivil toplum örgütlerinin her yıl artan rağbetle katıldığı kutlu doğum faaliyetlerinin amacını aşmadan yürütülmesine daha fazla dikkat edilmesi gerekmektedir.

İrşat faaliyetleri içerisinde merkez-taşra uyumuna yönelik çalışmalara da devam edilmiştir. Bu bağlamda yapılan toplantı ve çalıştayların yeni uygulanmakta olan vaizlikte kariyer sistemine önemli katkılar sağlaması umulmaktadır.

2012 yılında cami odaklı din hizmetlerinin etkinlik ve faaliyetleri bakımından 2011 yılına göre önemli mesafeler alınmıştır.

Camiler ve Din Görevlileri Haftası Açılış günü yapılan “Cami ve Engelli Buluşması” ve “Cami ve Engelliler” paneli vatandaşlarımız tarafından ilgi ile takip edilmiştir. Hafta münasebetiyle yapılan yarışma, konferans, panel, seminer, Kur’an ziyafeti gibi etkinliklere vatandaşlarımızın ve görevlilerimizin katılımlarının geçmiş yıllara göre daha yoğun olması haftanın kamuoyuna mal olması açısından önemli bir göstergedir.

2012 Ramazan ayında “selam” teması çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler birlik ve beraberliğimizin pekişmesi ve vatandaşlarımız arasında zayıflayan iletişimin tekrar canlanması konusunda farkındalık oluşturmuştur. Ayrıca vatandaşlarımızın huzurlu bir şekilde ibadetlerini ifa etmeleri için ramazan hizmetlerini geliştirmeye yönelik hizmet kalemlerinin artması dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, hatimle teravih namazı kıldırılan,

bünyesinde iftar verilen, kadir gecesinde açık tutulan, mukabele ve vaaz irşat hizmeti sunulan cami sayısında önemli artışlar dikkati çekmektedir.

Dini gün ve gecelerde yapılan mevlit programlarını yayınlayan, resmi ve özel televizyon sayısının artması memnuniyet vericidir.

Ülke genelinde başlatılan sabah namazı buluşmaları ve hadis sohbetleri projesi halkımızdan yoğun teveccüh görmüştür. 2012 yılında 1.712 camide Sabah Namazı Buluşmaları, 3.866 camide Hadis Dersleri programı devam etmiştir. Bu etkinliklerin gelenek hale gelmesi cami hizmetlerinin verimliliğini artıracaktır.

2012 yılı verilerine göre Türkiye genelinde kadın mekanlarının iyileştirilmesine yönelik düzenleme yapılan cami sayısında yüzde iki yüze varan bir artışın sağlanması önemli bir ivmeyi göstermektedir. Ancak genel cami sayısı ile kadın mekanları iyileştirilen camiler kıyaslandığında, bu çalışmaların devam etmesinin gerekli olduğu görülmektedir.

Merkezi ezan sisteminin kademeli bir şekilde kaldırılması ve her görevlinin kendi camisinde ezan okuması çalışmaları oldukça hızlı netice vermiş, camilerin büyük çoğunluğunda merkezi ezan okuma sistemi sona ermiştir. Merkezi sistemin devam ettiği camilerde de merkezi sistemin tamamıyla kaldırılması planlanmaktadır. Bu itibarla bu camilerde görev yapan personele güzel ezan okuma kursu düzenlenecektir.

Cami odaklı din hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmak amacıyla başarılı, aktif ve buldukları bölgelerde hizmetleriyle farkındalık oluşturmuş proje sahibi cami görevlileriyle Cami Görevlileri Çalıştaylarına devam edilmiştir. Örnek çalışmalar ortaya koyan bu görevlilerin diğer görevlilerle bilgi ve tecrübelerini paylaşmalarını sağlamak amacıyla ülke genelinde “Tecrübe Paylaşımı Toplantıları” yapılmıştır.

Söz konusu toplantılarda, Cami Görevlileri Çalıştayına katılan proje sahibi görevlilerimiz örnek çalışmalarını sunmuşlardır. Tecrübe Paylaşımı Toplantıları 2012 yılı içinde dört dönem halinde 81 il ve 231 ilçede 53.161 din görevlimizin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların olumlu neticeleri müşahede edilmektedir. Uygulamanın önümüzdeki yıllarda da devam etmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

2012 yılında Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından ise 2.878 dinî ve sosyal faaliyet gerçekleştirilmiştir. Söz konusu faaliyetlerin kaydedilmesi ve Başkanlığımıza geri bildirimlerinde teknik aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu olumsuzluğun giderilmesi halinde daha sağlıklı verilere kavuşma imkanı ortaya çıkacaktır. 2012 yılı faaliyetlerinin dağılımına bakıldığında 2011 yılında bürolar tarafından 104 proje çalışması gerçekleştirilirken, 2012’de bu sayının 176’ya yükseldiği görülmektedir. Bu durum, tekil faaliyetlerin yerine il genelini kapsayan sistematik faaliyetlerin arttığına ve daha fazla vatandaşımıza ulaşılabildiğine işaret etmektedir.

Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi’ndeki aksaklıkların giderilmesi, büro personelinin hizmet kalitesinin artırılması amacıyla yapılan hizmet içi eğitimlerin bitirilmesi ve gönüllülük esasına göre çalışma sisteminin yerini kurumsallaşmaya bırakması konusundaki çözüm arayışları sürdürülmektedir. 2012 yılı boyunca gerçekleştirilen ve 30 ilden 721 büro görevlimizin katıldığı 8 farklı bölge koordinasyon toplantısında büroların işleyişi, misyonu, vizyonu ve faaliyetleri yeniden gözden geçirilerek büro faaliyetlerinin sistematize edilmesi

hedeflenmiştir. Bu toplantıların gerek personelin bilgi ve bilinç düzeyine gerekse faaliyetlerin etkilerinin güçlenmesi ve çeşitlenmesine olumlu katkı yapacağına inanılmaktadır.

2012 yılında 74 ilimizde sosyal hizmet kurumlarında 5.786 faaliyet icra edilmiştir. Bu sonuç, 2011 yılında 3.136 olan faaliyet sayısının yaklaşık iki katına çıkması anlamına gelmektedir. Sosyal hizmet kurumlarında yürütülen manevi destek çalışmalarının Başkanlığımız personeli için yeni bir hizmet modeli olmasından dolayı 2013 yılında görevlilerin yazılı ve görsel materyallerle desteklenmesi kararlaştırılmış ve “Sosyal Hizmet Kurumlarında Din Hizmetleri El Kitabı Projesi” ile ilgili çalışmalara başlanmıştır.

Sosyal ve kültürel içerikli din hizmetleri alanında yapılan çalışmalar bir önceki yıl ile kıyaslandığında şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür.

Cezaevi Hizmetlerinde; 2011 yılında yenilenen protokol gereği ceza infaz kurumlarında daha fazla personel ve farklı aktivitelerle hizmet verilmeye başlanmıştır. Adalet Bakanlığı ile müşterek olarak Ankara’da 120 cezaevi vaizine yönelik olarak bir haftalık hizmet içi eğitim semineri düzenlenmiştir. Ayrıca ceza infaz kurumlarında görev alan personelimize rehber olması amacıyla hazırlanan “Ceza İnfaz Kurumları Din Hizmetleri Rehberi” 2012 yılı içinde yayınlanarak ilgililere, müftülüklerimize gönderilmiştir.

Madde Bağımlılığı ile Mücadele’de; hutbe, vaaz ve konferanslarla beraber din görevlilerimize yönelik seminer çalışmaları devam ettirilmiştir.

Vakit Hesaplama alanında; 2012 yılında 15 yurtiçi 15 yurtdışı olmak üzere 30 bölge takviminde 627 şehrin namaz vakti yayınlanmıştır. 21 il müftülüğüne kendilerine ait hilal gözlem değerleri hesaplanarak gönderilmiş ve hilal gözlemleri yaptırılmıştır. 2011 yılında Başkanlığımız internet sayfasında namaz vakitleri, ramazan imsakiyeleri ve bayram namaz vakitleri hesaplanan şehir sayısı 202 ülke için 5.424 şehir iken, 2012 yılında bu sayı 7.538 şehre yükseltilmiştir.

Bu hizmetlerin yanı sıra ilk defa bu yıl raporda yer alan engellilere yönelik hizmetler dikkat çekmektedir. 2012 yılı camiler haftasında “engelsiz cami engelsiz ibadet” konusunun işlenmesiyle ülke genelinde bu alanda yapılan faaliyetlere hız verilmiştir. Ülke genelinde dört binin üzerinde camide engellilere yönelik düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca son yıllarda ülke ve dünya gündemini meşgul eden ve din hizmetlerinde farklı bir alan olarak ilk defa karşılaşılan mülteciler konusunda da 2012 raporunda ayrıntılı bilgiler mevcuttur. Suriyeli mültecilere yönelik olarak cami, Kur’an kursu ve tercümanlık hizmetleri ile aynî, nakdî ve kitap yardımları önem arz etmektedir.

Yine gelişmeye müsait görev alanlarından olan huzurevlerinde manevi destek hizmetleri de raporda yer almıştır. Buna göre, henüz istenilen düzeyde olduğunu söylemek zor olsa da yurt çapında önemli sayısal veriler göze çarpmaktadır.

Son olarak, sosyal hayata katılımında olduğu gibi din hizmetlerinden faydalanma noktasında da dezavantajlı bir grup olan roman vatandaşlarımıza yönelik din hizmetleri de sosyal ve kültürel içerikli din hizmetlerinde ihmal edilemeyecek bir alandır. Bu alanda yapılan çalışmalar, bundan sonra yapılacak çalışmalara zemin oluşturacak niteliktedir.